

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2002–2003)

FOR BUDSJETTERMINEN 2003

Skatte-, avgifts- og tollvedtak

Innhold

	Omtalt side	Utkast til vedtak side
1. Hovedtrekkene i skatte- og avgiftsopplegget for 2003	7	
1.1 Innledning	7	
1.2 Kort om skatte- og avgiftsopplegget for 2003	8	
1.3 Utredninger på skatte- og avgiftsområdet	11	
1.4 Anslag på skatte- og avgiftsinntektene	12	
1.5 Fordeling av offentlige skatte- og avgiftsinntekter	17	
2 Direkte skatter og avgifter til folketrygden	18	
2.1 Innledning	18	
2.2 Skatt fra personer	22	
2.2.1 Toppskatten	23	82
2.2.2 Standardfradrag	24	84
2.2.3 Særskilte regler for pensjonister mv.	24	84
2.2.4 Særfradrag for store sykdomsutgifter	25	
2.2.5 Fradrag for gaver til frivillige organisasjoner	25	
2.2.6 Fradrag for fagforeningskontingent mv.	26	
2.2.7 Sjømanns- og fiskerfradraget	26	
2.2.8 Særskilte skatteregler for landbruk	26	
2.2.9 Andre grenser og fradrag mv.	27	
2.2.10 Barnetrygd	28	
2.2.11 Beskatning av bolig og fritidseiendom	28	
2.2.12 Arbeidspendling mellom utlandet og Norge	28	
2.2.13 Omlegging av reglene for barnebidrag	29	
2.2.14 Beskatning av tidsbegrenset uførestønad	29	84
2.2.15 Beskatningen av grunnfondsbevis	30	
2.2.16 Normrente for beregning av fordel av rimelig lån hos arbeidsgiver ...	30	84
2.2.17 Behandlingsforsikringer og sykdomsutgifter betalt av arbeidsgiver ...	30	
2.2.18 Kostgodtgjørelse for reiser uten overnatting	31	
2.2.19 Arbeidsgivers betaling av barnehageplasser til ansatte	31	
2.3 Næringsbeskatningen (inngår i kap. 5501)	33	
2.3.1 Skattefradrag for FoU	33	
2.4 Endringer i kommunale og fylkeskommunale skattører og fellesskatt for 2003	33	82 og 85
2.5 Endringer i skattevedtaket for inntektsåret 2002	34	
2.5.1 Minstefradrag for mottakere av rehabiliterings- og attføringspenger .	34	81
2.6 Avgift på arv og gaver (kap. 5506, post 70)	34	85
2.7 Trygdeavgift og andre avgifter til folketrygden (kap. 5700, post 71 og 72)	35	86
2.8 Differensiert arbeidsgiveravgift og forholdet til EØS-avtalen	36	
3 Indirekte skatter	37	
3.1 Innledning	37	
3.1.1 Generelt	37	
3.1.2 Den Nordiske Investeringsbanken – avgiftsfritak	41	
3.1.3 ESAs nye retningslinjer for miljøstøtte – åpning av formell under- søkelsesprosedyre	41	

	Omtalt side	Utkast til vedtak side	
3.1.4	Revisjon av reisegodsreglene	43	
3.2	Merverdiavgift og avgift på investeringer mv. (kap. 5521, post 70)	43	
3.2.1	Avvikling av investeringsavgiften	43	
3.2.2	Unntak for merverdiavgift på alternative medisinske tjenester	44	
3.2.3	Merverdiavgiftsplikt for NRKs kringkastingsvirksomhet	45	89
3.2.4	Fritak for merverdiavgift på fornybare energikilder i Nord-Norge	47	
3.2.5	Unntak for merverdiavgift ved utleie av båtplasser	47	
3.2.6	Merverdiavgift på persontransport	48	
3.2.7	Merverdiavgiftsfritak for veldedige og allmenntilgynnlige institusjoner og organisasjoner – salg ved kommisjon	51	
3.2.8	Kompensasjon for virkningen av merverdiavgiftsreformen for frivillige organisasjoner	51	
3.2.9	Merverdiavgift på utleie av personkjøretøy	52	
3.3	Avgift på alkohol (kap. 5526)	52	90
3.4	Avgift på tobakkvarer (kap. 5531, post 70)	54	91
3.5	Motorvognavgiftene (kap. 5536)	54	
3.5.1	Innledning	54	
3.5.2	Engangsavgift på motorvogner mv. og avgift ved registrering av motorvogner som er bygd opp her i landet (kap. 5536, post 71)	55	92
3.5.3	Årsavgift på motorvogner mv. (kap. 5536, post 72)	57	94
3.5.4	Vektårsavgift (kap. 5536, post 73)	57	95
3.5.5	Omregistreringsavgift (kap. 5536, post 75)	57	97
3.5.6	Avgift på bensin (kap. 5536, post 76)	58	99
3.5.7	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift) (kap. 5536, post 77)	59	99
3.6	Avgift på båtmotorer (kap. 5537, post 71)	60	100
3.7	Avgift på elektrisk kraft (kap. 5541, post 70)	60	101
3.8	Avgift på smøreolje mv. (kap. 5542, post 71)	61	105
3.9	Grunnavgift på fyringsolje mv. (kap. 5542, post 70)	61	102
3.10	CO ₂ -avgift (kap. 5508, post 70 og kap. 5543, post 70)	61	85 og 103
3.11	Svovelavgift (kap. 5543, post 71)	62	104
3.12	Avgift på sluttbehandling av avfall (kap. 5546, post 70)	62	106
3.13	Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier (kap. 5547)	67	107
3.14	Miljøavgift på klimagasser (kap. 5548, post 70)	68	108
3.15	Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv. (kap. 5555, post 70)	68	109
3.16	Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m. (kap. 5556, post 70)	68	110
3.17	Avgift på drikkevareemballasje (kap. 5559)	69	111
3.18	Avgift på sukker mv. (kap. 5557, post 70)	69	112
3.19	Dokumentavgift (kap. 5565, post 70)	69	113
3.20	Avgifter i telesektoren (kap. 5583, post 70)	70	113
3.21	Inntekter ved tildeling av konsesjoner (kap. 5309)	71	113
4	Toll	72	
4.1	Innledning	72	
4.2	Endringer i tollsatsene i den norske tolltariffen (kap 5511, post 70) ...	73	
4.2.1	Tollnedtrapping i henhold til WTO-avtalen	73	114
4.2.2	Fjerning av toll på landbruksvarer	73	114
4.3	Multilaterale forhandlinger i WTO	73	
4.4	EØS-avtalen og de øvrige frihandelsavtalene	74	
4.4.1	Nye frihandelsavtaler	74	114
4.4.2	Forhandlinger med EU på landbruksområdet	74	
4.4.3	Kontrollsak rettet mot eksport av fisk til EU	75	
4.5	Tollpreferansesystemet for utviklingslandene (GSP)	76	
4.5.1	Innledning	76	
4.5.2	Ny gjennomgang av GSP-ordningen	76	

	Omtalt side	Utkast til vedtak side
4.6 Forvaltningen av tollregimet for landbruksvarer	76	
4.6.1 Administrative tollnedsettelse	76	
4.6.2 Fastsettelse av tollsatser for bearbejdede landbruksprodukter	78	
4.6.3 Fordeling av tollkvoter	78	
4.6.4 Tollvernet for korn	78	
4.7 Regelverksendringer – Tolltariffens innledende bestemmelser § 4	79	114
4.8 Tekniske endringer i tolltariffen	80	114
Vedlegg 1 Skatteligningen og selvangivelsestatistikk for 2000	115	
Vedlegg 2 Oversikt over skatte-, avgifts- og tollspørsmål under utredning	127	
Vedlegg 3 Endringer i tolltariffen.....	129	

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2002–2003)

FOR BUDSJETTERMINEN 2003

Skatte-, avgifts- og tollvedtak

*Tilråding fra Finansdepartementet av 20. september 2002,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Hovedtrekkene i skatte- og avgiftsopplegget for 2003

1.1 Innledning

En sentral del av Regjeringens økonomiske politikk er å redusere skatte- og avgiftsnivået. Målet i Semerklæringen er at det i løpet av stortingsperioden skal gjennomføres 25 mrd. kroner i skatte- og avgiftslettelser utover bortfallet av investeringsavgiften. Regjeringen legger vekt på at skatte- og avgiftslettelsene skal bidra til å styrke grunnlaget for en vekstkraftig norsk økonomi. Det er et mål for Regjeringen å sikre gode generelle rammebetingelser, slik at Norge kan beholde og tiltrekke seg lønnsom næringsvirksomhet og ha god tilgang på arbeidskraft.

Betydningen av å holde fast ved Regjeringens mål om redusert skattenivå understrekes av dagens høye rentenivå og sterke kronekurs, som bidrar til å svekke norske bedrifters konkurranseevne. Hensynet til en langsiktig og forsvarlig økonomisk politikk tilsier imidlertid at reduksjonen i skatte- og avgiftsnivået bør skje gradvis.

I forbindelse med budsjettet for 2002 fikk Regjeringen Stortingets tilslutning til endringer som har bidratt vesentlig til å bedre de skattemessige rammebetingelsene for næringsvirksomhet. Samlede skatte- og avgiftslettelser som ble vedtatt i forbindelse med statsbudsjettet og Revidert nasjonalbud-

sjett 2002, var om lag 10,6 mrd. kroner påløpt og vel 6,3 mrd. kroner bokført i 2002.

Skatte- og avgiftslettelsene i 2003 beløper seg til i alt vel 6,4 mrd. kroner påløpt og om lag 10,6 mrd. kroner bokført med Regjeringens opplegg. En vesentlig del av skattelettelsene er knyttet til skatte- og avgiftsendringer som ble vedtatt for 2002, men som først får full virkning i 2003. Det gjelder bl.a. investeringsavgiften, som er fjernet fra 1. oktober i år, og som dermed i hovedsak reduserer skatteinntektene i 2003. Regjeringen foreslår også nye skatte- og avgiftslettelser på til sammen om lag 1 mrd. kroner påløpt og om lag 600 mill. kroner bokført i 2003. Enkelte endringer som gir økte skatteinntekter, har motposter i form av økte statlige utgifter.

Regjeringen foreslår bl.a. lettelse i beskatningen av arbeidsinntekter, redusert boligsatt, økt fradrag for gaver til frivillige organisasjoner og reduserte tollsatser. Det foreslås også enkelte mindre endringer i merverdiavgiftssystemet.

For å stimulere næringslivet til å satse mer på forskning og utvikling (FoU), går Regjeringen inn for å utvide den nylig innførte skattefradragsordningen for FoU til å gjelde *alle* bedrifter.

Regjeringen foreslår å frita arbeidsgivers dekning av ansattes behandlingsforsikringer for skatt og følger dermed opp anmodningsvedtak fra Stor-

tinget. Fritaket foreslås utvidet til også å omfatte arbeidsgivers direkte dekning av ansattes behandlingsutgifter.

Som miljøpolitiske tiltak foreslår Regjeringen å innføre en avgift på klimagassene HFK og PFK og å legge om avgiften på sluttbehandling av avfall. I lys av ESAs nye retningslinjer for miljøstøtte, ser Regjeringen også nærmere på utformingen av bl.a. el-avgiften.

Regjeringens forslag til skatte- og avgiftsopplegg innebærer at de samlede skatte- og avgiftslettelsene for 2002 og 2003 blir vel 17 mrd. kroner påløpt medregnet avviklingen av investeringsavgiften. Regjeringen tar sikte på å videreføre den gradvise reduksjonen i skatte- og avgifts nivået i budsjettene for 2004 og 2005, med vekt på endringer som kommer brede grupper til gode. Endringer i skatte- og avgiftssystemet i 2004 og 2005 vil blant annet bli vurdert på bakgrunn av Skauge-utvalgets innstilling, som skal foreligge innen utgangen av 2002. Skauge-utvalget er nedsatt av Regjeringen for å vurdere endringer i bl.a. inntekts- og formuesskatten og hvilke prinsipper skatte- og avgiftssystemet bør bygge på. Regjeringen vil legge vekt på at endringer i skattesystemet er forankret i gjennomgående prinsipper. Dette er en viktig forutsetning for et stabilt og forutsigbart skatte- og avgiftssystem.

1.2 Kort om skatte- og avgiftsopplegget for 2003

Redusert skatt på arbeid

Regjeringen foreslår å øke innslagspunktet i toppskatten fra 320 000 kroner til 340 700 kroner i klasse 1 og fra 342 200 kroner til 364 000 kroner i klasse 2 og å øke den øvre grensen i minstefradraget.

Om lag 745 000 personer anslås å betale toppskatt i 2003 etter Regjeringens forslag. Dette gir anslagsvis 30 000 færre toppskattytere enn i 2002. Disse vil få redusert marginals-katten fra 49,3 pst. til 35,8 pst. Lettelsen i toppskatten er beregnet til om lag 490 mill. kroner påløpt.

Regjeringen foreslår at øvre grense i minstefradraget økes fra 43 000 kroner til 45 700 kroner. Forslaget innebærer at alle med lønns- og pensjonsinntekter over 198 700 kroner isolert sett får en lettelse på 154 kroner. Forslaget anslås å gi en skattelette på om lag 285 mill. kroner påløpt.

Behandlingsforsikringer og sykdomsutgifter betalt av arbeidsgiver

Stortinget har bedt regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet 2003 fremme forslag om å unnta arbeidsgivers dekning av private behandlingsforsikringer for arbeidsgiveravgift og personskatt fra 1. januar 2003. Det er naturlig å se oppfølgingen av Stortingets vedtak i sammenheng med Regjeringens mål om å fjerne skatt på arbeidsgivers direkte dekning av ansattes behandlingsutgifter ved sykdom. Regjeringen foreslår derfor at arbeidsgivers dekning av både behandlingsforsikringer og direkte behandlingsutgifter for ansatte blir skattefrie fra og med inntektsåret 2003. På denne måten ønsker Regjeringen å stimulere til at syke og skadede arbeidstakere bringes raskere tilbake i arbeid.

På usikkert grunnlag anslås det samlede påløpte provenytapet i 2003 til i størrelsesorden 100 mill. kroner.

Tidsbegrenset uførestønad

I Ot.prp. nr. 102 (2001–2002) foreslår Regjeringen å innføre tidsbegrenset uførestønad for nye uføre fra 1. juli 2003. Forslaget er en oppfølging av forslag i Sandmanutvalgets innstilling og er til behandling i Stortinget.

Målet er at omleggingen skal føre til at flere uføre vil kunne komme tilbake i arbeid på hel- eller deltid etter en tid med stønad. Tidsbegrenset uførestønad vil være en korttidsytelse som gis i en periode når framtidig arbeidsevne er uklar. Arbeidsevnen skal revurderes før det har gått fire år.

Den tidsbegrensede uførestønaden blir pensjonsgivende og skattlegges som arbeidsinntekt, dvs. noe høyere enn ordinær uførepensjon. Siktemålet er å gi et økonomisk motiv for gjeninntreden i arbeidslivet. I 2003 er økte skatteinntekter ved innføring av tidsbegrenset uførestønad anslått til 15 mill. kroner påløpt.

Fradrag for gaver til frivillige organisasjoner og fagforeningskontingent

Regjeringen foreslår å heve fradraget for gaver til visse frivillige organisasjoner fra 900 kroner til 6 000 kroner. Det foreslås også at dette blir et eget fradrag. Forslaget vil kunne stimulere til økte bidrag til de frivillige organisasjonene. Forslaget anslås å redusere skatteinntektene med i størrelsesorden 100 mill. kroner påløpt i 2003.

Samtidig foreslås det å heve fradraget for fagforeningskontingent mv. fra 900 kroner til 1 100 kroner. Hevingen av fradraget for fagforeningskontingent mv. anslås å redusere skatteinntektene med 50 mill. kroner påløpt i 2003.

Særfradrag for store sykdomsutgifter

Skattytere som har hatt store utgifter i forbindelse med sykdom og varig svakhet, kan få et særfradrag i alminnelig inntekt. Etter gjeldende regler er det ikke et tak for særfradraget. Regjeringen foreslår å innføre en øvre beløpsgrense for fradraget. Det foreslås at grensen settes til 18 360 kroner, dvs. tilsvarende fullt særfradrag for alder og uførhet.

Provenyøkningen er anslått til om lag 75 mill. kroner påløpt i 2003.

Boligbeskatning

Som et ledd i en gradvis utfasing av fordelsbeskatningen av beregnet inntekt fra egen bolig, foreslår Regjeringen å redusere ligningsverdiene på bolig og fritidseiendom med 5 pst. i 2003. Dette vil redusere inntektsskatten fra bolig og fritidseiendom med i størrelsesorden 170 mill. kroner påløpt i 2003. I tillegg reduseres formuesskatten på bolig og fritidseiendom med anslagsvis 100 mill. kroner påløpt. Samlet sett anslås forslaget å gi en skattelette på om lag 270 mill. kroner påløpt i 2003.

Barnetrygd

Regjeringen foreslår å videreføre satsene i barnetrygden nominelt. Det foreslås også å avvikle det ordinære småbarnstillegget for barn i alderen ett til tre år fra 1. august 2003. Denne innstrammingen må bl.a. ses i sammenheng med oppfølgingen av barnehageavtalen. Det foreslås å videreføre det ekstra småbarnstillegget på 7 884 kroner for enslige forsørgere som oppfyller vilkårene for full overgangsstønad.

Samlet sett utgjør innstrammingene i barnetrygden om lag 1 140 mill. kroner i 2003. Regjeringen foreslår imidlertid å øke full sats i kontantstøtten med 657 kroner pr. måned fra 1. august 2003. Økningen tilsvarer innstrammingen i småbarnstillegget.

Skattefradragsordningen for FoU

For å stimulere næringslivet til å satse mer på FoU, går Regjeringen inn for å utvide skattefradragsordningen for FoU til å gjelde *alle* bedrifter fra og med 2003. På denne måten ønsker Regjeringen å bringe FoU-innsatsen i Norge nærmere målet om gjennomsnittlig OECD-nivå innen 2005.

Frdragssatsen skal fortsatt være 20 pst. for bedrifter som oppfyller ESAs definisjon av SMB. ESAs retningslinjer krever imidlertid at fradrags-satsen settes til maksimalt 18 pst. for bedrifter som

ikke omfattes av ESAs SMB-definisjon. Dette innebærer bl.a. at bedrifter med over 250 ansatte vil få den noe lavere fradragssatsen. Tilsvarende fremmes forslag om visse tilpasninger av 2002-ordningen for å tilfredsstillende ESAs krav til godkjenning.

Forslaget til utvidelse av ordningen innebærer et økt provenytap på om lag 400 mill. kroner påløpt i 2003.

Skatteregler for landbruket

Regjeringen foreslår endringer i både jordbruksfradraget og skogavgiftsordningen. Stortinget vedtok i forbindelse med jordbruksavtalen å øke jordbruksfradraget for 2002 med 100 mill. kroner og å foreta en ytterligere økning i 2003 tilsvarende 100 mill. kroner. Regjeringen fremmer derfor forslag til utforming av endringene i jordbruksfradraget både for inneværende år og for inntektsåret 2003.

Regjeringen foreslår å øke skattefordelen i skogavgiftsordningen samt å fjerne skattefordelen ved anvendelse av skogavgiftsmidler til nye skogbilveier. Omleggingen bidrar til en viss forenkling av skogavgiftsordningen samtidig som en sikrer likebehandling av alle skogeiere uavhengig av investeringsnivået. Forslaget anslås å gi en påløpt skattelette for skogeiere i 2003 på 9 mill. kroner.

Sjømanns- og fiskerfradraget

Regjeringen foreslår å øke det maksimale beløpet for sjømanns- og fiskerfradraget til 80 000 kroner i 2003. Forslaget innebærer en skattelette på om lag 35 mill. kroner påløpt.

Endringer i andre skatteregler

Regjeringen foreslår også endringer i skattereglene for kostgodtgjørelse og arbeidspending mellom utlandet og Norge. Samlet sett gir disse endringene en lettelse på om lag 5 mill. kroner påløpt i 2003.

Stortinget vedtok i juni 2001 nye regler for barnebidrag. En av endringene er at mottatt barnebidrag ikke lenger skal anses som skattepliktig inntekt. Bidragsyter skal heller ikke lenger kunne trekke fra betalt bidrag i alminnelig inntekt. Endringen trer i kraft fra 1. oktober 2003. Omleggingen anslås å øke skatteinntektene med om lag 80 mill. kroner i 2003.

Endringer i formuesbeskatningen av grunnfondsbevis iverksettes i 2003 som forutsatt av Stortinget. Det gir en påløpt lettelse på om lag 25 mill. kroner i 2003.

Reduserte tollsatser

Norge har i henhold til WTO-avtalen fra 1994 forpliktet seg til videre nedtrapping av tollsatser på klær og enkelte ferdige tekstilvarer fra 1. januar 2003. Denne nedtrappingen anslås å gi en avgiftslette på om lag 30 mill. kroner påløpt i 2003.

Tolltariffen inneholder et stort antall tollsatser på ulike landbruksvarer som er historisk betinget og som ikke gir nevneverdig beskyttelse for norsk produksjon av tilsvarende vare. Regjeringen foreslår å fjerne om lag 130 slike tollsatser. Dette gir et påløpt provenytap på 5 mill. kroner.

Endringer i merverdiavgiften

I Revidert nasjonalbudsjett for 2002 ble det varslet at Regjeringen tar sikte på å komme tilbake til spørsmålet om ytterligere merverdiavgiftsunntak for *alternativ medisin* i forbindelse med budsjettet for 2003. Regjeringen fremmer forslag om en lovendring som innebærer at også alternative medisinske tjenester kan unntas fra merverdiavgift. Det er på svært usikkert grunnlag anslått at forslaget vil gi et provenytap på om lag 10 mill. kroner påløpt i 2003.

Stortinget har anmodet regjeringen om å innarbeide en ordning for NRK som vil fjerne prisbarrieren mellom egenproduksjon og eksternproduksjon som følge av merverdiavgiften. Regjeringen foreslår at NRK blir merverdiavgiftspliktig med en redusert merverdiavgiftssats på 12 pst. Det innebærer merverdiavgift på kringkastingsavgiften. Statens økte merverdiavgiftsinntekter tilbakeføres til NRK gjennom en egen bevilgning på 150 mill. kroner. For å styrke NRKs økonomi, er det i tillegg foreslått en moderat økning av kringkastingsavgiften. Endringene påvirker samlet sett ikke balansen i statsbudsjettet.

Stortinget har bedt regjeringen om å legge fram forslag til lovendring som sikrer at merverdiavgiftsloven likebehandler energi levert fra *alternative energikilder* som fjernvarme, biobrensel og varmepumper, med elektrisk kraft for å unngå konkurransevridninger i Nord-Norge. I tråd med dette foreslår Regjeringen at merverdiavgiftsfritaket for elektrisk kraft utvides til også å omfatte energi fra alternative energikilder i Nord-Norge. Forslaget gir et ubetydelig provenytap på kort sikt fordi det er svært lite avgiftspliktig produksjon av fornybar energi i Nord-Norge. På sikt kan imidlertid provenytapet bli større.

Stortinget har også bedt regjeringen om å komme med et forslag om å ta *utleie av båtplasser* ut av merverdiavgiftsområdet. Regjeringen foreslår å

unnta utleie av båtplasser til fartøy under 15 meter fra avgiftsplikt. På svært usikkert grunnlag kan provenytapet beregnes til om lag 1 mill. kroner årlig.

Miljøavgifter

I tråd med det som ble varslet i Regjeringens tilleggs melding om klimapolitikk, foreslås det innført en *avgift på utslipp av HFK og PFK* fra 1. januar 2003. Avgiftssatsen settes på nivå med CO₂-avgiften på fyringsolje, dvs. 180 kroner pr. tonn CO₂-ekvivalenter. Avgiften kan på usikkert grunnlag anslås å gi et proveny på om lag 100 mill. kroner påløpt i 2003.

Regjeringen foreslår enkelte endringer i *sluttbehandlingsavgiften på avfall* fra 1. juli 2003. Det foreslås at avgiften på forbrenning av avfall legges om til en utslippsavgift som om lag tilsvarende dagens avgiftsnivå. Det er rimelig å anta at forbrenningsanleggene vil tilpasse seg slik at utslippene blir noe redusert, bl.a. ved å rense utslippene. På den måten kan de oppnå en avgift som er noe lavere enn i dag.

Det foreslås å differensiere avgiften på deponier utfra deponiets miljøstandard, slik at deponier med høy miljøstandard beholder dagens avgiftssats, mens øvrige anlegg får en sats som er 100 kroner høyere pr. tonn.

For å stimulere til økt energiutnyttelse i avfallsanleggene, foreslås det å innføre et tilskudd for levert energi fra deponier og forbrenningsanlegg.

Forslaget til omlegging av avgiften har vært på høring med frist 1. august 2002. Det er tatt hensyn til en del av synspunktene som kom fram i høringen, i forslaget som legges fram i budsjettet.

Omleggingen i sin helhet innebærer en forbedring fordi utslippsavgiften vil gi en riktigere prising av miljøkostnadene ved forbrenning av avfall. En utslippsavgift vil, i motsetning til dagens avgift pr. tonn avfall, gi forbrenningsanleggene et økonomisk motiv til rensing. Ønsket om å stimulere til energiutnyttelse i avfallsanleggene blir ivaretatt gjennom et tilskudd for levert energi. I tillegg innebærer omleggingen at avfallsanleggene stimuleres til å tilpasse seg EUs direktiver for forbrenning og deponering raskere. Omleggingen kan gi et merproveny på omlag 75 mill. kroner påløpt i 2003. Det bevilges imidlertid 40 mill. kroner til tilskuddsordningen i 2003 på Miljøverndepartementets budsjett. Netto merinntekt for staten er 35 mill. kroner påløpt i 2003.

Regjeringen foreslår at *vann uten tilsetningsstoffer* blir omfattet av miljøavgiften på engangsemballasje. Dette vil sikre at emballasjen fortsatt inngår i et retursystem. Innføringen av miljøavgiften antas ikke å gi økt proveny.

ESAs nye retningslinjer for miljøstøtte – åpning av formell undersøkelsesprosedyre

EFTAs overvåkingsorgan (ESA) vedtok nye retningslinjer for miljøstøtte 23. mai 2001, jf. omtale i bl.a. Revidert nasjonalbudsjett 2002. Det har etter dette vært uformell kontakt og formell korrespondanse med ESA og det er satt ned en arbeidsgruppe som vurderer el-avgiften. ESA åpnet formell undersøkelsesprosedyre av de norske miljøavgiftene ved brev av 26. juli 2002. Av brevet går det fram at ESA anser at det fortsatt er tvil om de norske avgiftsordningene for el-avgift, CO₂- og SO₂-avgift er i tråd med regelverket for offentlig støtte og de nye miljøstøtteretningslinjene. Norge har frist til 7. oktober 2002 til å kommentere ESAs åpningsavgjørelse.

Regjeringen ser at det kan reises spørsmål ved utformingen av enkelte av dagens miljøavgifter i forhold til EØS-avtalens regler, herunder de nye miljøstøtteretningslinjene. For å sikre mest mulig stabile og forutsigbare rammebetingelser for industrien, er det behov for at disse spørsmålene blir avklart så raskt som mulig. I svarbrevet til ESA vil Regjeringen derfor informere om at det i en egen sak for Stortinget vil bli foreslått endringer i utformingen av el-avgiften. En endring er nødvendig for å unngå tvil med hensyn til om fritaksordningen for industrien er tilstrekkelig generelt utformet. Regjeringen ser nærmere på ulike alternativer og vil legge vekt på å finne løsninger for el-avgiften som er utenfor regelverket for offentlig støtte.

Regjeringen legger videre opp til å informere ESA om forslaget om å oppheve CO₂-avgiften for produktene kull og koks. I forhold til SO₂- og CO₂-avgiftene legges det for øvrig opp til å fastholde det rettslige standpunktet som er tatt i brevet av 15. mai i år, hvor det er argumentert for at Norge har frihet til selv å velge hvilke produkter som skal avgiftsbelegges. Det vil videre bli igangsatt prosedyre for å få ESAs godkjenning etter miljøstøtteretningslinjene for den reduserte satsen på CO₂-avgift for treforedlings-, sildemel- og fiskemelindustrien.

Det er gitt en nærmere omtale av saken i avsnitt 3.1.3.

1.3 Utredninger på skatte- og avgiftsområdet

Skatteutvalget

Regjeringen har i kongelig resolusjon av 11. januar 2002 nedsatt et utvalg, ledet av Arne Skauge, som skal vurdere endringer i inntekts- og formueskatten og mål og prinsipper for skatte- og avgiftssystemet.

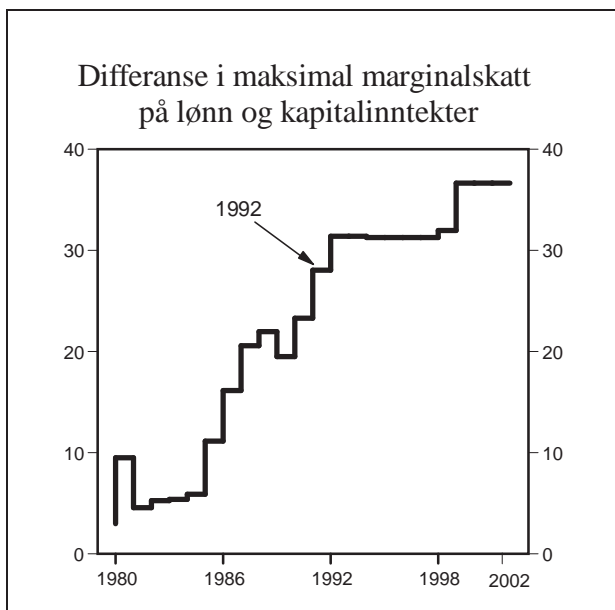
Skattereformen av 1992 var en gjennomgripende og prinsipielt fundert reform av inntektsbeskatningen, særlig innenfor bedrifts- og kapitalbeskatningen. Gjennom reformen ble det nedfelt viktige prinsipper for hvordan bedrifts- og kapitalbeskatningen bør utformes, og disse prinsippene ble langt på vei fulgt opp gjennom reduksjon og opphevelse av mange fradragmuligheter, kombinert med innføring av en flat og lav skattesats på alle bedrifts- og kapitalinntekter. Etter Regjeringens syn har disse prinsippene en fornuftig økonomisk begrunnelse, og reformen har redusert omfanget av skattemotiverte investeringer og bidratt til en bedre ressursutnyttelse. Utvalget er derfor bedt om å bygge videre på prinsippene fra skattereformen av 1992, blant annet ved å legge vekt på brede skattegrunnlag og relativt lave skattesatser.

Utvalget skal drøfte arbeidsdelingen mellom ulike deler av skatte- og avgiftspolitikken og mellom skattepolitikken og andre politikkområder. Utvalget skal vurdere skatte- og avgiftssystemet ut fra hensynet til effektiv ressursbruk, fordeling, enkelhet og om reglene er godt nok tilpasset økende internasjonal mobilitet av arbeid og kapital.

Forholdet mellom skatt på arbeid og kapital vil være et av de mest sentrale spørsmålene i en reform av inntektsbeskatningen. Den store satsforskjellen i beskatningen av arbeids- og kapitalinntekter skaper spenninger i skattesystemet. Problemer har økt etter 1992 som følge av at marginals-katten på høye arbeidsinntekter har økt betydelig, dels i form av økt toppskatt og dels i form av økt arbeidsgiveravgift på høye lønnsinntekter, jf. figur 1.1. Figuren viser forskjellen i høyeste marginals-katt på lønn inklusive arbeidsgiveravgiften, og høyeste skattesats på kapitalinntekter. Det framgår at denne forskjellen ikke ble etablert med skattereformen, men gradvis økte fra nær 6 prosentpoeng i 1985 til drøyt 28 prosentpoeng i 1992. Etter 1992 er imidlertid forskjellen økt ytterligere til 36,7 prosentpoeng.

Samtidig har delingsmodellen blitt endret flere ganger etter 1992, hovedsakelig i lempelig retning. Resultatet er at både motivene og mulighetene til tilpasninger til delingsmodellen har økt, gjennom å få det som reelt sett er arbeidsavkastning til å bli skattlagt som kapitalinntekt. Det er samfunnsøkonomisk uheldig dersom det brukes store ressurser på tilpasninger hvis viktigste formål er å spare skatt. Det fører dessuten til en skattemessig forskjellsbehandling av høy arbeidsavkastning, blant annet avhengig av om den enkelte driver slik skattetilpasning eller ikke, og til å svekke den faktiske inntektsutjevningen gjennom skattesystemet.

På denne bakgrunn er utvalget bedt om å vurdere mulighetene for å redusere forskjellen mellom

Figur 1.1 Differanse i maksimal marginalsatt på lønn¹ og kapitalinntekter for personer 1980–2002. Prosentpoeng

¹ Marginalsatt på lønn er regnet inklusive arbeidsgiveravgift. Kilde: Finansdepartementet.

den høyeste samlede marginalsattesatsen på hhv. arbeids- og kapitalinntekter. Utvalget skal i denne sammenheng vurdere muligheten for å oppheve dagens delingsmodell helt eller delvis. Utvalget skal også vurdere endringer i formuesbeskatningen.

Utvalget skal videre komme med en vurdering av skatteregler og -nivå i Norge i forhold til andre land, med utgangspunkt i tilgjengelig empirisk materiale. Et hovedfokus bør være på næringslivets konkurranseevne i en internasjonal sammenheng, herunder hvilken betydning skatt har for bedrifters lokaliseringsbeslutninger sammenlignet med andre faktorer.

Utvalget er dessuten bedt om å drøfte betydningen av stabilitet og forutsigbarhet i skatte- og avgiftspolitikken, og hvordan dette eventuelt kan forbedres både gjennom utformingen av regelverket og gjennom endringer i de institusjonelle rammene og beslutningsprosedyrene knyttet til fastsettelsen av skatte- og avgiftsreglene.

Finansdepartementet har oppnevnt en referansegruppe som utvalget skal drøfte sine forslag med. Referansegruppen består av representanter fra et bredt utvalg av arbeidstaker- og næringslivsorganisasjoner.

Minst ett av alternativene i utvalgets innstilling skal være provenynøytralt og ett skal inneholde en samlet skattelettelse på 8–10 mrd. kroner. Utvalget skal levere sin innstilling innen utgangen av 2002.

Rattsø-utvalget

Ved kongelig resolusjon av 11. januar 2002 ble det oppnevnt et offentlig utvalg for å utrede løsninger som medfører at merverdiavgiftsregelverket virker nøytralt for kommunenes beslutninger om egenproduksjon eller eksternt kjøp av tjenester.

Utvalget leverte 22. mars en delrapport hvor det skisseres tre aktuelle løsninger. Utvalget vil vurdere og konkretisere disse løsningene nærmere i sin endelige innstilling. En mer detaljert omtale av delrapporten er gitt i Revidert nasjonalbudsjett 2002.

Utvalget skal avlevere sin endelige innstilling i løpet av 2002. Innstillingen vil bli sendt på offentlig høring, og Regjeringen vil komme tilbake med eventuelle forslag til endringer tidligst i forbindelse med budsjettet for 2004.

Arbeidsgruppe som skal vurdere engangsavgiften

Det blir satt ned en arbeidsgruppe som skal utrede et nytt engangsavgiftssystem for personbiler. Arbeidet er en oppfølging av Stortingets anmodning i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000–2001), og gruppen skal også se på forholdet mellom engangsavgiften og andre bilavgifter. I tillegg skal arbeidsgruppen vurdere eventuelle endringer i bruksfradraget ved import av brukte biler. Gruppen skal trekke ulike interessegrupper inn i arbeidet. Eventuelle forslag til endringer i bilavgiftene kan legges fram i forbindelse med budsjettet for 2004.

1.4 Anslag på skatte- og avgiftsinntektene

Tabell 1.1 viser anslag på provenyvirkningene som følger av de foreslåtte regelendringene for 2003. Skatteforslagene er målt i forhold til et referansesystem for 2003 der alle grenser og bunnfradrag mv. er oppjustert med anslått lønnsvekst på 5 pst. Avgiftsendringene er anslått i forhold til et referansesystem for 2003 der alle mengdeavgifter justeres opp med anslått prisvekst på 2,2 pst. De påløpte tallene viser i utgangspunktet provenyvirkningene på helårsbasis av endringene i skatte- og avgiftsreglene. For enkelte skatter er imidlertid endringene foreslått iverksatt etter 1. januar 2003, og for disse skattene vil de påløpte tallene derfor være lavere enn helårsvirkingen. De bokførte størrelsene viser endringer i innbetalte skatter og avgifter i 2003.

Som tabellen viser, utgjør skatte- og avgiftslettelsene som følge av vedtak i forbindelse med budsjettet for 2002, anslagsvis 5,4 mrd. kroner påløpt og 10 mrd. kroner bokført i 2003. Av dette utgjør virkningene av vedtak ifm. behandlingen av bud-

sjettet høsten 2001 om lag 5,2 mrd. kroner påløpt og vel 9,5 mrd. kroner bokført i 2003. På grunn av en feilføring var den bokførte virkningen som ble oppgitt i Revidert nasjonalbudsjett 2002, om lag 300 mill. kroner lavere enn dette. Virkningene av en-

dringene som ble vedtatt i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2002, utgjør om lag 220 mill. kroner påløpt og 460 mill. kroner bokført i 2003.

Tabell 1.1 Beregnede provenyvirkninger av skatte- og avgiftsopplegget for 2003 ift. referansesystemet for 2003. Negative tall betyr skattelettelser. Mill. kroner

	Påløpt	Bokført
<i>Endret skatt på arbeid</i>	-965	-775
Øke innslagspunktene i toppskatten til 340 700 kroner i klasse 1 og 364 000 kroner i klasse 2	-490	-395
Øke øvre grense i minstefradraget til 45 700 kroner	-285	-230
Øke fradraget for fagforeningskontingent mv. til 1 100 kroner	-50	-40
Øke øvre grense i sjømanns- og fiskerfradraget til 80 000 kroner	-35	-25
Fritak for skatt på behandlingsforsikringer samt på fordel av arbeidsgivers betaling av sykdomsutgifter for ansatte	-100	-80
Endring i reglene for beskatning av kostgodtgjørelse	-25	-20
Endring i reglene for arbeidspendling mellom utlandet og Norge	20	15
<i>Redusert skatt på landbruk</i>	-109	-209
Øke jordbruksfradraget ¹	-100	-200
Endring i skogavgiftsordningen	-9	-9
<i>Utvide skattefradragsordningen for FoU</i>	-400	-40
<i>Andre endringer i skatter</i>	175	140
Eget fradrag for gaver til frivillige organisasjoner på inntil 6 000 kroner	-100	-80
Redusere ligningstakstene på boligeiendommer med 5 pst.	-270	-215
Innføring av øvre grense for særfradraget for store sykdomsutgifter	75	60
Formuesverdsettelsesrabatt på grunnfondsbevis	-25	-20
Tidsbegrenset uførestønad beskattes som lønn	15	10
Innføring av nye regler for beskatning av barnebidrag ²	80	65
Nominell videreføring av beløpsgrenser i personbeskatningen og samspilleffekter	400	320
<i>Endringer i merverdiavgiften</i>	139	141
Unntak for mva på tjenester som gjelder alternativ medisin	-10	-8
Endrede mva-regler for NRK ³	150	150
Unntak for mva for båtplasser	-1	-1
Fritak for mva for fornybare energikilder i Nord-Norge	0	0
<i>Endringer i miljøavgifter</i>	175	155
Avgift på klimagassene HFK og PFK	100	90
Omlegging av avgiften på sluttbehandling av avfall fra 1.7.2003 ⁴	75	65
Miljøavgift for drikkevareemballasje (vann)	0	0
Avvikling av CO ₂ -avgift på kull og koks	0	0
<i>Korrigeringsavdrag om omregistreringsavgift</i>	20	20

	Påløpt	Bokført
<i>Reduserte tollsatser</i>	-35	-32
<i>Virkning av endringer vedtatt for 2002</i>	-5 420	-10 001
<i>Endringer i barnetrygden</i> ⁵	1 140	1 140
Nominell videreføring av satsene i barnetrygden	750	750
Avvikle det ordinære småbarnstillegget fra 1.8.2003	390	390
Samlede provenyvirkninger inkl. barnetrygden	-5 280	-9 461
Samlede provenyvirkninger ekskl. barnetrygden	-6 420	-10 601

¹ Det bokførte provenyanslaget inkluderer virkningen i 2003 av økt fradrag i 2002 på 100 mill. kroner. Virkningen av ytterligere økning av fradraget i 2003 er om lag 100 mill. kroner påløpt og bokført. Økt fradrag i 2002 innebærer i tillegg en påløpt lettelse i 2002 på 100 mill. kroner.

² Forslaget er en del av omleggingen i barnebidragsreglene, jf. Ot. prp. nr. 43 (2000–2001).

³ Økt merverdiavgift til staten som følge av at NRK foreslås mva-pliktig motvirkes av forslag om kompensasjon til NRK på 150 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 1 (2002–2003) Finansdepartementet.

⁴ I tilknytning til dette skatteforslaget foreslås det også et tilskudd til energiutnyttelse på 40 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 1 (2002–2003) Miljøverndepartementet.

⁵ Regjeringen foreslår også å øke kontantstøtten med 657 kroner pr. måned fra 1. august 2003, jf. St.prp. nr. 1 (2002–2003) Statsbudsjettet medregnet folketrygden 2003.

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 1.2 viser anslagene for bokførte skatte- og avgiftsinntekter for 2003, samt tall for de to foregående år.

Tabell 1.2 Bokførte skatter og avgifter fordelt etter kapittel og post. Mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Regn- skap 2001	Budsj.anslag 2002		
				Vedtatt budsjett	Anslag NB 2003	Forslag 2003
5501		Skatter på formue og inntekt	103 029	125 962	129 500	131 440
5506	70	Avgift på arv og gaver	1 328	1 430	1 425	1 430
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum ...	109 244	104 000	86 400	103 300
5508	70	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen	2 862	3 300	3 100	3 300
5511	70	Toll	1 772	1 770	1 670	1 488
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	11	19	11	12
5521	70	Merverdiavgift og avgift på investeringer mv.	130 306	130 535	131 700	132 900
5526	71	Produktavgift på brennevin og vin med mv.	4 816	4 780	4 650	4 873
	72	Produktavgift på øl	3 655	3 571	3 500	3 666
5531	70	Avgift for tobakksvarer	7 110	7 501	7 100	7 474
5536	71	Engangsavgift på motorvogner mv.	10 073	12 855	12 250	12 943
	72	Årsavgift	5 348	5 356	5 600	5 823
	73	Vektårsavgift	342	347	320	327
	75	Omregistreringsavgift	1 595	1 574	1 600	1 655
	76	Avgift på bensin	8 843	8 772	8 300	8 737
	77	Avgift på mineralolje til fremdrift av motorvogn (autodieselavgift)	4 087	3 930	3 700	3 895
5537	71	Avgift på båtmotorer	107	119	119	125

Forts. tabell 1.2

Kap.	Post	Betegnelse	Regn- skap 2001	Budsj.anslag 2002		
				Vedtatt budsjett	Anslag NB 2003	Forslag 2003
5541	70	Forbruksavgift på elektrisk kraft	6 137	6 206	6 800	6 868
5542	70	Avgift på mineralolje (grunnavgift fyringsolje)	755	890	760	800
	71	Avgift på smøreolje mv.	86	97	80	84
5543	70	CO ₂ -avgift	3 570	3 618	3 450	3 632
	71	Svovelavgift	131	98	86	86
5546	70	Avgift på sluttbehandling av avfall	472	470	470	560
5547	70	Avgift på trikloretten	7	24	4	4
	71	Avgift på tetrakloretten	2	16	2	2
5548		Miljøavgift på klimagasser				
	70	Hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK)	–	–	–	90
5555	70	Avgift på sjokolade og sukkerverer	855	835	835	879
5556	70	Produktavgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	959	870	935	979
5557	70	Avgift på sukker mv.	226	209	209	220
5559		Avgift på drikkevareemballasje				
	70	Grunnavgift på engangsemballasje	363	363	400	421
	71	Miljøavgift på kartong	15	14	16	17
	72	Miljøavgift på plast	22	17	30	32
	73	Miljøavgift på metall	102	106	86	91
	74	Miljøavgift på glass	45	51	42	44
5565	70	Dokumentavgift	2 926	2 800	3 200	3 369
5580	72	Avgift på flyging av passasjerer	1 428	555	460	–
5581	70	Avgift på kassetter	-2	–	–	–
	72	Avgift på radio- og fjernsynsmateriell mv. ...	2	–	–	–
5583		Avgifter i telesektoren	310	110	110	114
		Andre avgifter ¹⁾	354	399	380	391
5700	71	Trygdeavgift	53 299	57 542	58 100	62 300
	72	Arbeidsgiveravgift	75 075	78 629	79 900	84 300
Sum skatter, avgifter og inntekter til folketrygden, statsbudsjettet			541 669	569 740	557 300	588 671

¹ Dette beløpet omfatter avgifter som administreres av andre departementer enn Finansdepartementet, og hvor inntektene inngår i statskassen, bl.a. miljøavgifter i landbruket, totalisatoravgift, avgift på apotekenes omsetning, avgift på farmasøytiske spesialpreparater og driftsoverskudd i A/S Vinmonopolet mv.

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 1.3 viser bokførte provenyvirksomheter som følge av nye forslag til regelendringer for 2003, fordelt på kapitler og post.

Tabell 1.3 Anslåtte bokførte virkninger av nye forslag for 2003 i skatte- og avgiftsopplegget for 2003 fordelt på kapittel og post. Regnet i forhold til referansesystemet for 2003. Mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Mill. kroner 2003-budsjettet
5501		Skatter på formue og inntekt ¹	-853
5506	70	Avgift på arv og gaver	0
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum	0
	71	Ordinær skatt	0
	72	Særskatt	0
	73	Produksjonsavgift	0
5508	70	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen	0
5511	70	Toll	-32
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	0
5521	70	Merverdiavgift og avgift på investeringer mv.	141
5526	71	Produktavgift på brennevin og vin mv.	0
	72	Produktavgift på øl	0
5531	70	Avgift for tobakksvarer	0
5536	71	Engangsgift på motorvogner mv.	0
	72	Årsavgift	0
	73	Vektårsavgift	0
	75	Omregistreringsavgift	20
	76	Avgift på bensin	0
	77	Avgift på mineralolje til fremdrift av motorvogn (autodieselavgift)	0
5537	71	Avgift på båtmotorer	0
5541	70	Forbruksavgift på elektrisk kraft	0
5542	70	Avgift på mineralolje (grunnavgift fyringsolje)	0
	71	Avgift på smøreolje mv.	0
5543	70	CO ₂ -avgift	0
	71	Svovelavgift	0
5546	70	Avgift på sluttbehandling av avfall	65
5547	70	Avgift på trikloretten	0
	71	Avgift på tetrakloretten	0
5548		Miljøavgift på klimagasser	
	70	Hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK)	90
5555	70	Avgift på sjokolade- og sukkervarer	0
5556		Produktavgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	0
5557	70	Avgift på sukker mv.	0
5559		Avgift på drikkevareemballasje	
	70	Grunnavgift på engangsemballasje	0
	71	Miljøavgift på kartong	0
	72	Miljøavgift på plast	0
	73	Miljøavgift på metall	0
	74	Miljøavgift på glass	0
5565	70	Dokumentavgift	0
5583		Avgifter i telesektoren	0
		Andre avgifter	0
5700	71	Trygdeavgift	-15
	72	Arbeidsgiveravgift	-16
Sum skatter, avgifter og inntekter til folketrygden, statsbudsjettet			-600

¹ Virkningen gjelder samlet for staten og kommunal sektor. For en omtale av skattørene vises det til St.meld. nr. 1 (2002–2003) Nasjonalbudsjettet 2003. Endringene i barnetrygden inngår ikke i denne tabellen.

1.5 Fordeling av offentlige skatte- og avgiftsinntekter

Tabell 1.4 gir en samlet oversikt over hovedgruppene av skatter og avgifter og hvilken del av offentlig sektor som mottar disse. De samlede skatte- og avgiftsinntektene fra stat, kommuner og fylkeskommuner er anslått til 690,9 mrd. kroner i 2002. Om lag 87,2 pst. av de totale skatte- og avgiftsinntektene tilfaller staten, mens kommunenes og fylkeskommunenes andel er hhv. 11,2 pst. og 1,5 pst.

Størstedelen av kommunenes og fylkeskommunenes skatteinntekter kommer fra inntekts- og formuesskatt fra personlige skattytere.

Tabellen viser videre at om lag 35 pst. av statens inntekter kommer fra merverdiavgift, investeringsavgift og særavgifter. Om lag 25 pst. kommer fra inntekts- og formuesskatt og trygdeavgift fra personlige skattytere, mens vel 20 pst. er inntektsskatt og arbeidsgiveravgift fra etterskuddspliktige i Fastlands-Norge. Vel 17 pst. av statens skatteinntekter i 2002 kommer fra petroleumssektoren.

Tabell 1.4 Påløpte skatter og avgifter fordelt på skattekreditorer.¹ Anslag for 2002. Mrd. kroner

	Stat	Kommune	Fylke	I alt
<i>Personlige skattytere</i>	150,5	73,0	10,3	233,9
Skatt på alminnelig inntekt	73,7	67,3	10,3	151,3
Toppskatt	16,4	–	–	16,4
Trygdeavgift	58,0	–	–	58,0
Formuesskatt	2,5	5,7	–	8,2
<i>Bedrifter (etterskuddspliktige)</i>	42,5	1,3	0,2	44,1
Inntektsskatt (medregnet kraftverk) ²	42,4	1,3	0,2	43,9
Formuesskatt	0,2	0,0	–	0,2
<i>Eiendomsskatt</i>	–	2,9	–	2,9
<i>Arbeidsgiveravgift</i>	80,7	–	–	80,7
<i>Avgifter</i>	208,8	–	–	208,8
Merverdi- og investeringsavgift	140,1	–	–	140,1
Særavgifter og toll	68,7	–	–	68,7
<i>Petroleum</i>	105,5	–	–	105,5
Skatt på inntekt	100,5	–	–	100,5
Avgift på utvinning mv.	5,0	–	–	5,0
<i>Andre skatter og avgifter</i>	14,6	0,5	–	15,1
Trygde- og pensjonspremier, andre stats- og trygderegnskaper ³	10,4	–	–	10,4
Skatt på utbytte til utenlandske aksjonærer	0,6	–	–	0,6
Andre skatter og avgifter ⁴	3,6	0,5	–	4,1
<i>Samlede skatter og avgifter</i>	602,7	77,7	10,5	690,9

¹ Totaltallene er i samsvar med definisjonene i nasjonalregnskapet, men inndelingen i skattearter er noe annerledes.

² Medregnet tonnasjeskatt for rederier.

³ Blant annet Statens pensjonskasse.

⁴ Herunder en del inntektsposter som grupperes som skatteinntekter i nasjonalregnskapet, men som ikke føres som skatteinntekt i statsbudsjettet.

Kilde: Finansdepartementet.

2 Direkte skatter og avgifter til folketrygden

2.1 Innledning

I dette kapitlet omtales Regjeringens forslag til endringer i direkte skatter. Direkte skatter og avgifter omfatter inntekts- og formuesskatt for personlige og etterskuddspliktige skattytere, eiendomsskatt, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift, og utgjør knapt 57 pst. av de samlede skatte- og avgiftsinntektene i 2002.

Alle skattepliktige, både personer og selskaper, illegges en flat skatt på 28 pst. på *alminnelig inntekt*. Alminnelig inntekt for personer består av alle typer skattepliktige inntekter fratrukket fradragsberettigede utgifter (minstefradrag, gjeldsrenter mv.). I tillegg får personlige skattytere trekke fra et personfradrag i alminnelig inntekt før inntektsskatten fastsettes. For selskaper er alminnelig inntekt det skattepliktige overskuddet. I 2002 anslås skatten på alminnelig inntekt for personer å utgjøre 151 mrd. kroner, mens skatt på overskudd i selskaper utenom petroleumssektoren anslås til 44 mrd. kroner, jf. tabell 1.4.

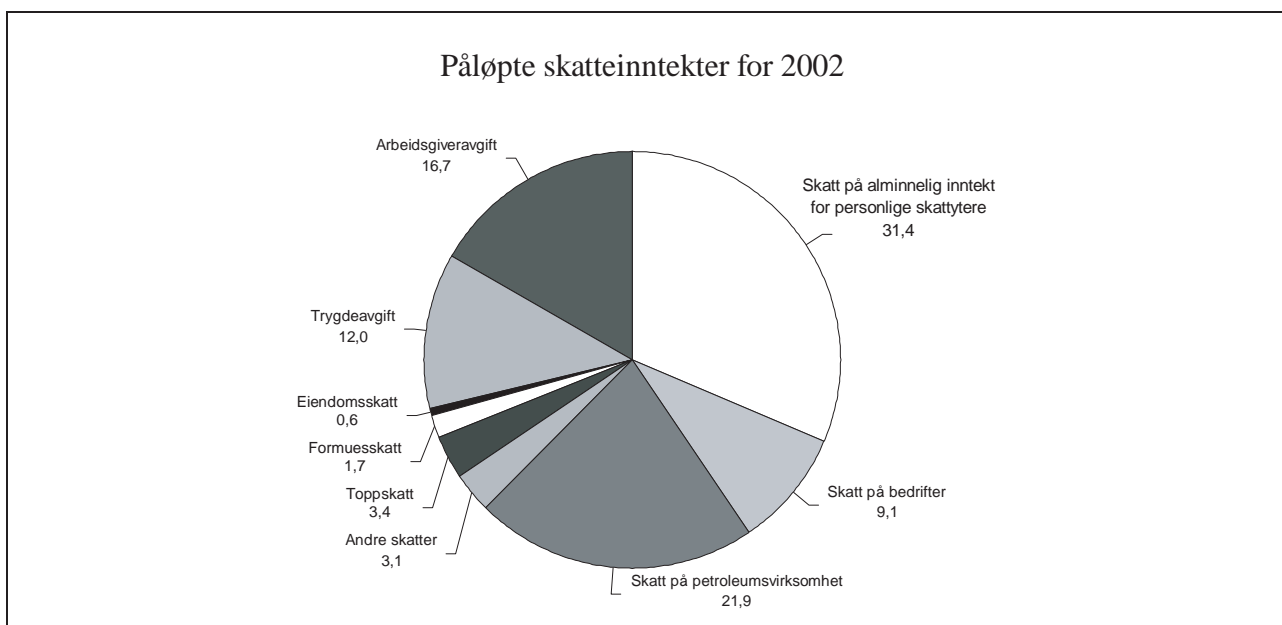
Personinntekt beregnes kun for personlige skattytere. Personinntekten omfatter inntekt av arbeid og pensjon uten fradrag av noen art. For personlige næringsdrivende, herunder lønnstakere

med næringsinntekt og aktive eiere i selskaper, blir inntekt fra arbeid i virksomheten beregnet ved hjelp av delingsmodellen. Trygdeavgiften er 3 pst. for pensjonsinntekter, 7,8 pst. for lønnsinntekter (og næringsinntekt fra primærnæringer) og 10,7 pst. for andre næringsinntekter. Toppskatten er 13,5 pst. i trinn 1 og 19,5 pst. i trinn 2 og beregnes av personinntekten. Trygdeavgiften anslås til 58 mrd. kroner og toppskatten til 16 mrd. kroner i 2002.

Det progressive elementet i inntektsbeskatningen er i hovedsak ivaretatt gjennom bunnfradrag (personfradrag, særskilt fradrag i arbeidsinntekt og minstefradrag) og toppskatten. Dette innebærer at skattytere med høye personinntekter betaler forholdsvis mer i inntektsskatt enn personer med lave personinntekter.

Personlige skattytere skattlegges i klasse 1 eller klasse 2. I 2002 vil om lag 90 pst. av de personlige skattyterne lignedes i klasse 1. De fleste som lignedes i klasse 2 er enslige forsørgere og ektepar der den ene ektefellen er hjemmeværende eller har lav arbeidsinntekt.

Formuesskatten er et progressivt element i beskatningen av kapital. Alle personlige skattytere er skattepliktige for nettoformue over et visst nivå.

Figur 2.1 Påløpte skatter fordelt på skatteart. Anslag for 2002. Prosent av samlede, direkte skatter
Kilde: Finansdepartementet.

Formuesskatten anslås til om lag 8,2 mrd. kroner for personlige skattytere i 2002.

Alle som har ansatte plikter å betale *arbeidsgiveravgift* av lønn og annen godtgjørelse som utbetales til ansatte. Arbeidsgiveravgiften er hovedsakelig differensiert etter fem ulike geografiske soner. I 2002 anslås arbeidsgiveravgiften til om lag 81 mrd. kroner.

Grunnrente i bl.a. petroleumssektoren skattlegges særskilt. I 2002 er samlede skatter og avgifter fra petroleumssektoren anslått til vel 105 mrd. kroner.

Kommunene har også anledning til å ilegge en *eiendomsskatt* på boliger og annen fast eiendom. Eiendomsskatten anslås til om lag 2,9 mrd. kroner i 2002.

Samlede direkte skatter utgjør anslagsvis 392 mrd. kroner i 2002. Figur 2.1 viser fordelingen av

ulike skattetyper som andel av samlede direkte skatter. Figuren viser at om lag 31 pst. av alle direkte skatter er skatt på bedrifter og petroleumsvirksomhet, om lag 35 pst. er inntektsskatt på personer, mens om lag 29 pst. utgjør trygde- og arbeidsgiveravgift. Formues- og eiendomsskatt utgjør om lag 2 pst. av samlede direkte skatter.

I tabell 1.1 er det gitt en oversikt over provenyvirkningene av Regjeringens forslag for 2003. Tabell 2.1 viser forslaget til skattesatser og beløpsgrenser for 2003. Til sammenligning viser tabellen også reglene for 2002 og endring i prosent fra 2002 til 2003. Den prosentvise oppjusteringen av de generelle fradragene og beløpsgrensene fra 2002 til 2003 kan avvike noe fra den anslåtte lønnsveksten som følge av avrundinger. For øvrig vises det til utkast til skattevedtak i denne proposisjonen.

Tabell 2.1 Skattesatser og beløpsgrenser mv. for 2002 og forslag for 2003

	2002- regler	Forslag 2003	Endring ift. pst.
Trygdeavgift			
Lønnsinntekt	7,8 pst.	7,8 pst.	
Næringsinntekt i jordbruk, skogbruk og fiske	7,8 pst.	7,8 pst.	
Annen næringsinntekt ¹	10,7 pst.	10,7 pst.	
Pensjonsinntekt mv.	3,0 pst.	3,0 pst.	
Nedre grense	23 000 kr	23 000 kr	0,0
Opptrappingssats	25,0 pst.	25,0 pst.	
Toppskatt²			
<i>Trinn 1</i>			
Sats	13,5 pst.	13,5 pst.	
Innslagspunkt, klasse 1	320 000 kr	340 700 kr	6,5
Innslagspunkt, klasse 2	342 200 kr	364 000 kr	6,4
<i>Trinn 2</i>			
Sats	19,5 pst.	19,5 pst.	
Innslagspunkt	830 000 kr	872 000 kr	5,1
Skatt på alminnelig inntekt			
Personer	28,0 pst.	28,0 pst.	
Personer i Finnmark og Nord-Troms	24,5 pst.	24,5 pst.	
Etterskuddspliktige (bedrifter)	28,0 pst.	28,0 pst.	
Maksimalle marginale skattesatser			
På alminnelig inntekt	28,0 pst.	28,0 pst.	
Samlet maksimal marginalskatt på lønn og næringsinntekt i jordbruk, skogbruk og fiske	55,3 pst.	55,3 pst.	
Samlet maksimal marginalskatt på annen næringsinntekt	55,3 pst.	55,3 pst.	
Personfradrag			
Klasse 1	30 100 kr	31 600 kr	5,0
Klasse 2	60 200 kr	63 200 kr	5,0

Forts. tabell 2.1

	2002- regler	Forslag 2003	Endring ift. pst.
Minstefradrag			
Sats	23,0 pst.	23,0 pst.	
Øvre grense	43 000 kr	45 700 kr	6,3
Nedre grense	4 000 kr	4 000 kr	0,0
Særskilt fradrag i arbeidsinntekt³	31 800 kr	31 800 kr	0,0
Særfradrag			
For alder og uførhet mv.	18 360 kr	18 360 kr	0,0
Maksimalt fradrag for store sykdomsutgifter	ubegrenset	18 360 kr	
Skattebegrensningsregelen for pensjonister mv.			
Avtrappingssats	55,0 pst.	55,0 pst.	
Skattefrie nettoinntekt			
Enslig	81 100 kr	85 200 kr	5,1
Ektepar	131 700 kr	138 300 kr	5,0
Formuestillegget			
Sats	2,0 pst.	2,0 pst.	
Grense	200 000 kr	200 000 kr	0,0
Særskilt fradrag i Finnmark og Nord-Troms			
Klasse 1	15 000 kr	15 000 kr	0,0
Klasse 2	30 000 kr	30 000 kr	0,0
Fisker- og sjømannsfradraget			
Sats	30 pst.	30 pst.	
Øvre grense	70 000 kr	80 000 kr	14,3
Særskilt fradrag i næringsinntekt for jordbruk			
Inntektsuavhengig fradrag	36 000 kr	36 000 kr	0,0
Sats utover inntektsuavhengig fradrag	9,0 pst.	19,0 pst.	
Maksimalt fradrag	47 500 kr	61 500 kr	29,5
Maksimalt fradrag for premie til individuelle pensjonsavtaler (IPA)			
	40 000 kr	40 000 kr	0,0
Maksimalt fradrag for innbetalt fagforeningskontingent mv.			
	900 kr	1 100 kr	22,2
Maksimalt fradrag for gaver til frivillige organisasjoner⁴			
	900 kr	6 000 kr	566,7
Grense for fradrag for reiser mellom hjem og arbeid			
	9 200 kr	9 200 kr	0,0
Foreldrefradrag for legitimerede utgifter til pass og stell av barn			
<i>Øvre grense</i>			
Ett barn	25 000 kr	25 000 kr	0,0
To barn eller flere	30 000 kr	30 000 kr	0,0
Barnetrygd			
Generell sats i barnetrygden pr. år	11 664 kr	11 664 kr	0,0
Småbarnstillegget til barn mellom 1 og 3 år ⁵	7 884 kr	0 kr	-100

Forts. tabell 2.1

	2002- regler	Forslag 2003	Endring ift. pst.
Ekstra småbarnstillegg til enslige forsørgere	7 884 kr	7 884 kr	0,0
Ekstra barnetrygd i Finnmark og Nord-Troms	3 792 kr	3 792 kr	0,0
Full sats i kontantstøtten pr. år⁶	36 000 kr	43 884 kr	21,9
Boligsparing for ungdom under 34 år (BSU)			
Sats for skattefradrag	20,0 pst.	20,0 pst.	
Maksimalt årlig sparebeløp	15 000 kr	15 000 kr	0,0
Maksimalt samlet sparebeløp i ordningen	100 000 kr	100 000 kr	0,0
Arbeidsgiveravgift⁷			
Sone 1	14,1 pst.	14,1 pst.	
Sone 2	10,6 pst.	10,6 pst.	
Sone 3	6,4 pst.	6,4 pst.	
Sone 4	5,1 pst.	5,1 pst.	
Sone 5	0,0 pst.	0,0 pst.	
Avskrivningssatser			
Saldogruppe a (kontormaskiner o.l.)	30 pst.	30 pst.	
Saldogruppe b (ervertet forretningsverdi)	20 pst.	20 pst.	
Saldogruppe c (vogntog, lastebiler, busser, varebiler mv.)	20 pst.	20 pst.	
Saldogruppe d (personbiler, maskiner og inventar mv.)	15 pst.	15 pst.	
Saldogruppe e (skip, fartøyer, rigger mv.)	14 pst.	14 pst.	
Saldogruppe f (fly, helikopter)	12 pst.	12 pst.	
Saldogruppe g (anlegg for overføring og distribusjon av el. kraft og elektroteknisk utrustning i kraftforetak)	5 pst.	5 pst.	
Saldogruppe h (bygg og anlegg, hoteller mv.)	4 (8) pst.	4 (8) pst.	
Saldogruppe i (forretningsbygg)	2 pst.	2 pst.	
Kapitalavkastningsrate i delingsmodellen	10,0 pst.	10,0 pst.	
Skatteregler for beregnet personinntekt for ikke-liberale yrker i delingsmodellen			
Skattlegges som personinntekt	0 – 16 G 75 – 134 G	0 – 16 G 75 – 134 G	
Skattlegges som alminnelig inntekt	16 – 75 G Over 134 G	16 – 75 G Over 134 G	
Normrente for beregning av fordel av lån hos arbeidsgiver	6,0 pst.	6,5 pst.	
Beregnet inntekt av egen bolig og fritidshus⁸			
Grense ⁹ for ligningsverdi, 1. trinn	80 000 kr	80 000 kr	0,0
Sats, 1. trinn	2,5 pst.	2,5 pst.	
Grense for ligningsverdi, 2. trinn	451 000 kr	451 000 kr	0,0
Sats, 2. trinn	5,0 pst.	5,0 pst.	

Forts. tabell 2.1

Formuesskatten	Regler for 2002 og forslag til 2003-regler	
	Grenser. Kroner	Satser
<i>Kommune</i>	0 – 120 000	0,0 pst.
	120 000 og over	0,7 pst.
<i>Stat</i>		
Klasse 1	0 – 120 000	0,0 pst.
	120 000 – 540 000	0,2 pst.
	540 000 og over	0,4 pst.
Klasse 2	0 – 150 000	0,0 pst.
	150 000 – 580 000	0,2 pst.
	580 000 og over	0,4 pst.

¹ Avgiften er 7,8 pst. for næringsinntekt over 12 G.

² For Nord-Troms og Finnmark gjelder en sats på 9,5 pst. i trinn 1. Trinn 2 gjelder også for Nord-Troms og Finnmark.

³ Lønnstakere får det maksimale av minstefradrag og særskilt fradrag i arbeidsinntekt.

⁴ Fradraget samordnes med fradrag for fagforeningskontingent i 2002. Foreslås skilt ut som eget fradrag i 2003.

⁵ Småbarnstillegget foreslås avvirket fra 1. august 2003. Foreslått månedssats fra og med januar til og med juli er 657 kroner pr. barn, dvs. nominelt uendret sats.

⁶ Full sats i kontantstøtten foreslås økt med 657 kroner pr. barn pr. måned fra 1. august 2003. Samlet sett blir utbetalt full kontantstøtte 39 285 kroner pr. barn i 2003.

⁷ For lønn over 16 G ilegges en ekstra arbeidsgiveravgift på 12,5 pst. For alle 62 år og eldre er det redusert sats på 4 pst. poeng fra 1. juli 2002.

⁸ Det vises til forslag om å redusere ligningstakstene for boligeiendommer med 5 pst. i 2003, jf. avsnitt 2.2.11.

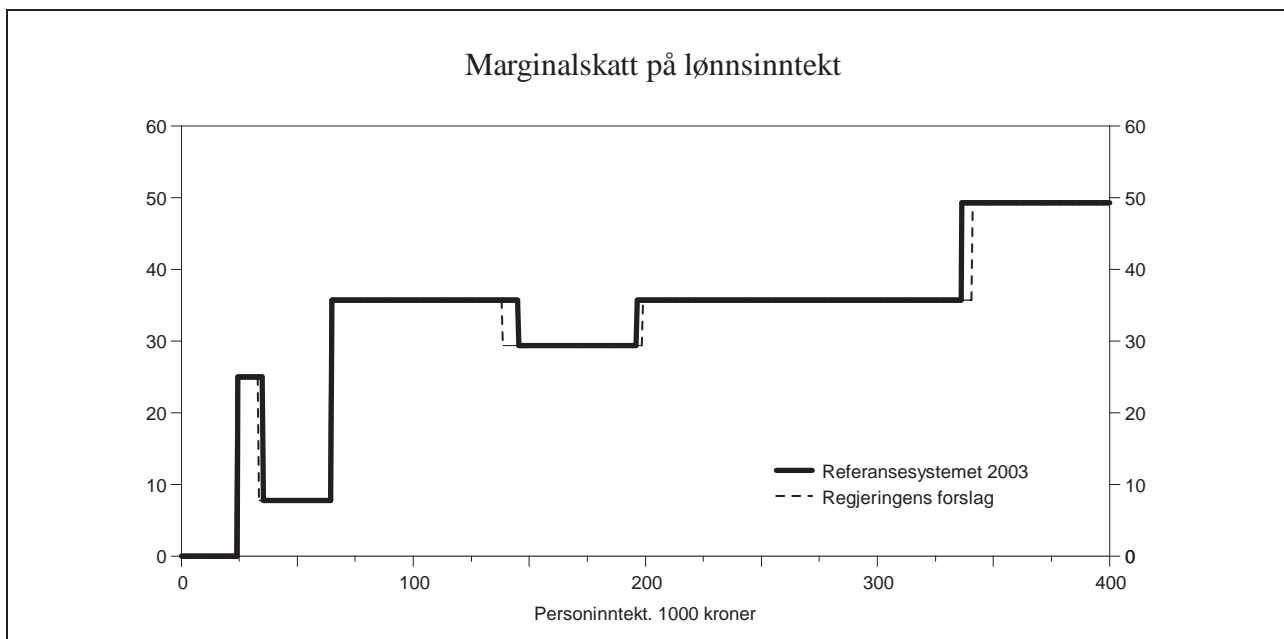
⁹ For fritidshus er det ikke bunnbeløp på 80 000 kroner for 1. trinn.

Kilde Finansdepartementet.

2.2 Skatt fra personer

Figur 2.2 viser marginals-katten på lønnsinntekt for en skattyter som lignedes i klasse 1 ved Regjeringens forslag og i referansesystemet for 2003. I referansesystemet er grenser og fradrag justert med anslått

lønnsvekst fra 2002 til 2003 på 5 pst. Det er videre lagt til grunn at skattyteren kun mottar lønnsinntekt og kun har standardfradrag (dvs. personfradrag, minstefradrag eller særskilt fradrag i arbeidsinntekt).

Figur 2.2 Marginalskatt på lønnsinntekter i Regjeringens forslag og i referansesystemet for 2003. Klasse 1. Prosent

Kilde: Finansdepartementet.

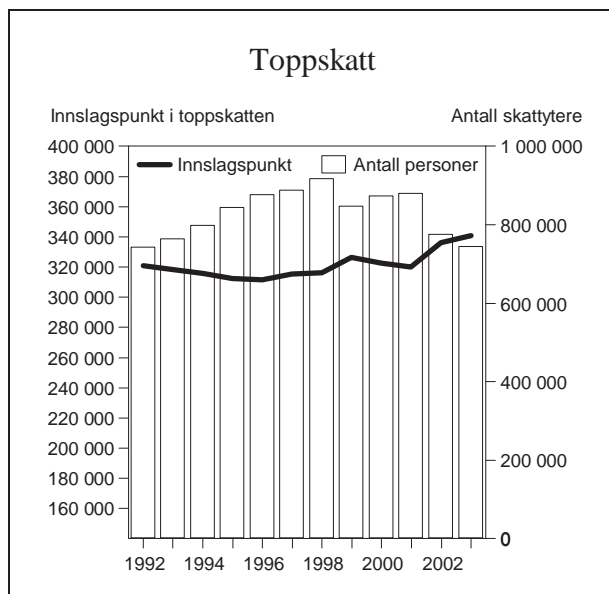
Figuren viser at en med lønnsinntekt under 23 400 kroner ikke vil betale skatt med Regjeringens forslag. For lønnsinntekter utover dette beregnes det trygdeavgift. Av lønnsinntekter mellom 23 400 kroner og om lag 33 430 kroner betales det trygdeavgift etter en opptrappingssats på 25 pst, noe som innebærer at marginals-katten i dette intervallet blir 25 pst. For lønnstakere med over om lag 33 430 kroner i lønn betales trygdeavgiften etter ordinære regler tilsvarende 7,8 pst. av hele lønnen. For inntil 63 500 kroner i lønn betales det kun trygdeavgift, og marginals-katten blir følgelig 7,8 pst. Ved lønnsinntekter ut over dette, vil lønnstakere også betale 28 pst. skatt av alminnelig inntekt. Etersom det særskilte fradraget i arbeidsinntekt (lønsfradraget) vil være høyere enn minstefradraget for lønnstakere med inntil 138 300 kroner i lønn, vil lønnstakere med mellom 63 500 kroner og 138 300 kroner i lønn få en marginals-katt på 35,8 pst. Minstefradraget fastsettes etter en sats på 23 pst. av lønnen inntil lønnen overstiger 198 700 kroner. Dette fører til at marginals-katten vil falle til 29,4 pst. for lønnstakere med mellom om lag 138 300 kroner og 198 700 kroner i lønnsinntekt. Utover 198 700 kroner utgjør minstefradraget et fast kronebeløp, noe som igjen øker marginals-katten til 35,8 pst. Skattytere i klasse 1 med over 340 700 kroner i lønnsinntekt skal i tillegg betale en toppskatt på 13,5 pst. på den overskytende inntekten. For disse vil marginals-katten følgelig øke til 49,3 pst.

Figur 2.2 viser videre at de foreslåtte justeringene i minstefradraget og toppskatten, jf. nedenfor, vil redusere marginals-katten for en del skattytere. Dette dreier seg samlet sett om anslagsvis 55 000 personer. Figuren viser videre at de ulike skattesatsene foreslås holdt uendret.

2.2.1 Toppskatten

Etter gjeldende regler beregnes det toppskatt av personinntekten, dvs. brutto arbeids- og pensjonsinntekter. Toppskatten består av to trinn. Satsen i trinn 1 er 13,5 pst. I Finnmark og Nord-Troms er satsen 9,5 pst. Satsen i trinn 2 er 19,5 pst. I 2002 betaler anslagsvis 775 000 skattytere toppskatt.

Regjeringen foreslår å øke innslagspunktene i trinn 1 i toppskatten fra 320 000 kroner til 340 700 kroner i klasse 1 og fra 342 200 kroner til 364 000 kroner i klasse 2. Dette innebærer at innslagspunktene økes med hhv. om lag 6,5 pst. for klasse 1 og 6,4 pst. for klasse 2. Skattytere med en personinntekt over 340 700 kroner i 2003, og som ligger i klasse 1, vil med dette forslaget isolert sett få en

Figur 2.3 Antall skattytere¹ i toppskatteposisjon og innslagspunktet i trinn 1 i klasse 1 i toppskatten korrigert for gjennomsnittlig årslønnsvekst². 1992 – 2003

¹ Fra Statistisk sentralbyrås skattestatistikk for 1992–2000. Anslag for 2001–2003.

² Faktisk gjennomsnittlig årslønnsvekst for 1992–2001. Anslag for 2002 og 2003.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Finansdepartementet og Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene.

skattelette på 635 kroner ift. referansesystemet. Skatteletten er beregnet til om lag 490 mill. kroner påløpt og 395 mill. kroner bokført i 2003.

Regjeringen foreslår også å justere innslagspunktet for trinn 2 i toppskatten med om lag anslått lønnsvekst fra 830 000 kroner til 872 000 kroner.

Figur 2.3 viser utviklingen i antall skattytere i toppskatteposisjon og i innslagspunktet i trinn 1 i toppskatten i klasse 1. Innslagspunktet for de ulike årene er korrigert til 2003-nivå med faktisk og anslått gjennomsnittlig årslønnsvekst i perioden 1992–2003. Gjennomsnittlig lønnsinntekt inklusive overtid for en heltidsansatt er beregnet til om lag 346 100 kroner i 2003.

Figuren viser at innslagspunktet reelt sett gikk ned i perioden 1992–1995, dvs. at det ble underregulert i forhold til faktisk gjennomsnittlig årslønnsvekst. Innslagspunktet økte reelt fra 1996 til 1999, før det ble redusert igjen i 2000 og 2001. Oppjusteringen av innslagspunktet i klasse 1 i 2002 medførte at innslagspunktet reelt sett økte ganske betydelig.

Figuren viser videre at det var om lag 740 000 skattytere i toppskatteposisjon i 1992. Antallet økte hvert år til om lag 920 000 skattytere i 1998, noe som både skyldes underregulering av innslags-

punktet og økt sysselsetting. I 1999 falt antallet skattytere i toppskatteposisjon til om lag 850 000¹. Antall skattytere i toppskatteposisjon økte siden til anslagsvis 880 000 i 2001, før oppjusteringen av innslagspunktet i klasse 1 reduserte antall toppskattytere til om lag 775 000 i 2002.

Med Regjeringens forslag til skatteopplegg for 2003 vil anslagsvis 745 000 skattytere være i toppskatteposisjon i 2003. Dette er om lag 30 000 færre enn i 2002. Denne gruppen vil dermed få redusert marginals-katten sin fra 49,3 pst. til 35,8 pst., noe som vil gjøre det relativt sett mer lønnsomt å øke arbeidsinnsatsen noe.

Det vises til forslag til § 3–1 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2003.

2.2.2 Standardfradrag

Det gis et minstefradrag i lønns- og pensjonsinntekt. For 2002 beregnes minstefradraget som 23 pst. av lønns- og pensjonsinntekten med en nedre grense på 4 000 kroner og en øvre grense på 43 000 kroner.

Regjeringen foreslår å øke øvre grense i minstefradraget fra 43 000 kroner til 45 700 kroner, dvs. en økning på om lag 6,3 pst. Formålet er både å bidra til en bedre inntektsfordeling og gjøre det mer lønnsomt å arbeide for personer med lavere inntekter. Sammenlignet med referansesystemet innebærer forslaget at marginals-katten for alle med lønns- og pensjonsinntekter mellom 196 000 kroner og 198 700 kroner i 2003 vil bli redusert fra 35,8 pst. til 29,4 pst. For personer med lønns- og pensjonsinntekter over 198 700 kroner reduseres skatten isolert sett med 154 kroner. Oppreguleringen av øvre grense i minstefradraget anslås isolert sett å gi en skattelette på om lag 285 mill. kroner påløpt og 230 mill. kroner bokført. Nedre grense og satsen i minstefradraget foreslås holdt uendret.

Det vises til forslag til § 7–3 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2003.

Som et alternativ til minstefradraget kan det gis særskilt fradrag i arbeidsinntekt mv. (lønnsfradraget). Det foreslås at fradraget på 31 800 kroner holdes nominelt uendret fra 2002 til 2003. Det vil lønne seg for lønnstakere med under 138 300 kroner i lønnsinntekt å bli lignet etter lønnsfradraget isteden for minstefradraget. Disse vil isolert sett få en skatteøkning på 445 kroner ift. referansesystemet. Isolert sett anslås dette å gi en innstramming på om lag 115 mill. kroner påløpt og 90 mill. kroner bokført.

¹ Trinn 1 og 2 ble slått sammen slik at det kun var én sats på 13,5 pst.

Det vises til forslag til § 7–3 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2003.

Det gis personfradrag ved beregning av skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere. Det foreslås at personfradragene oppjusteres med anslått lønnsvekst til 31 600 kroner i klasse 1 og til 63 200 kroner i klasse 2.

Det vises til forslag til § 7–5 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2003.

2.2.3 Særskilte regler for pensjonister mv.

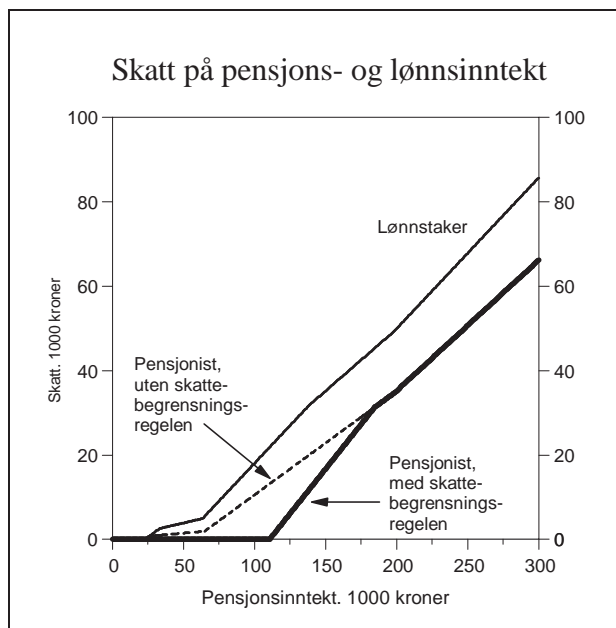
Pensjonister og trygdede blir i utgangspunktet skattlagt likt med andre personlige skattytere. Det er imidlertid noen viktige unntak som sikrer at pensjonistene betaler mindre skatt enn lønnstakere med samme inntekt. For det første er trygdeavgiften på pensjonsinntekten 3 pst., mens den er 7,8 pst. på lønnsinntekt. For det andre får alders- og uførepensjonister et særfradrag i alminnelig inntekt på maksimalt 18 360 kroner i 2002.

Pensjonister med midlere og lave inntekter og formuer sikres en ytterligere skattereduksjon gjennom *skattebegrensningsregelen*, jf. skatteloven § 17–1. AFP-pensjonister, enslige forsørgere som mottar overgangsstønad og personer med alderspensjon fra folketrygden kan skattlegges etter skattebegrensningsregelen dersom dette gir lavest skatt. Uførepensjonister kan skattlegges etter skattebegrensningsregelen kun dersom ervervsevnen er satt ned med minst $\frac{1}{3}$. I 2001 hadde om lag 85 pst. av alle uførepensjonistene uføregrad på $\frac{1}{3}$ eller mer.

Fordelen av skattebegrensningsregelen avtrappes ved at overskytende inntekter skattlegges med en sats på 55 pst., jf. figur 2.4. Skattefordelen blir mindre for pensjonister mv. med formue ved at disse får 2 pst. av nettoformuen over 200 000 kroner lagt til inntekten som skattlegges med avtrappings-satsen på 55 pst.

I 2003 blir nesten 50 pst. av de trygdede omfattet av skattebegrensningsregelen. Av disse er det om lag 80 pst. som betaler inntektsskatt og om lag 20 pst. som ikke betaler skatt. Resten av de trygdede betaler skatt etter ordinære skatteregler for pensjonister.

Det foreslås at *grensene for skattefrie nettoinntekter* for pensjonister mv. som kommer inn under skattebegrensningsregelen, justeres med anslått lønnsvekst til 85 200 kroner for enslige og til 138 300 kroner for ektepar. Grensen for skattefrie pensjonsinntekt, hvis pensjonistene ikke har andre inntekter, fradrag eller netto formue over 200 000 kroner, øker med dette forslaget fra om lag 105 300

Figur 2.4 Beregnet skatt¹ på pensjonsinntekt for enslige alderspensjonister sammenlignet med skatt på lønnsinntekt for lønnstakere i klasse 1. Forslag til 2003-regler

¹ Det er lagt til grunn at skattyterne ikke har andre inntekter enn lønn/pensjon og at de ikke har nettoformue over 200 000 kroner. De har heller ingen andre fradrag enn standardfradrag.

Kilde: Finansdepartementet.

kroner til om lag 110 650 kroner i 2003 for enslige og fra om lag 171 000 kroner til vel 179 600 kroner for ektepar.

Det vises til forslag § 7–6 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2003.

Det foreslås at *særfradraget for alder og uførhet mv.* på 18 360 kroner holdes nominelt uendret fra 2002 til 2003. Forslaget innebærer isolert sett en innstramming på 257 kroner ift. referansesystemet for de som har dette fradraget. Dette gir isolert sett økt proveny på om lag 120 mill. kroner påløpt og 95 mill. kroner bokført.

Figur 2.4 viser beregnet skatt på pensjonsinntekt for enslige alderspensjonister sammenlignet med skatt på lønnsinntekt for lønnstakere i klasse 1 med Regjeringens forslag til skatteregler for 2003. Figuren illustrerer at pensjonister på alle inntektsnivåer betaler lavere skatt enn lønnstakere. Figuren viser også hva enslige alderspensjonister ville betalt i skatt uten skattebegrensningsregelen. Enslige alderspensjonister (uten formue over 200 000 kroner eller andre inntekter og uten andre fradrag enn standardfradrag) vil med Regjeringens forslag begynne å betale skatt etter *ordinære regler* med en pensjonsinntekt på knapt 184 800 kroner.

2.2.4 Særfradrag for store sykdomsutgifter

Etter skatteloven § 6–83 kan skattytere som har hatt store utgifter i forbindelse med sykdom og varig svakhet, få et særfradrag i alminnelig inntekt. Fradraget kan i utgangspunktet gis for alle typer *merutgifter* som pådras i forbindelse med sykdommen eller svakheten. Utgiftene anses som store dersom de overstiger $\frac{1}{3}$ av seks månedersfradrag for særfradraget for alder, tilsvarende 6 120 kroner etter gjeldende regler. Fradraget settes til 9 180 kroner (eller et halvt særfradrag for alder), selv om de faktiske utgiftene er mellom 6 120 og 9 180 kroner. Det gis ikke fradrag for utgifter som er lavere enn 6 120 kroner. Er utgiftene høyere enn 9 180 kroner, settes fradraget til de faktiske utgiftene. Etter gjeldende regler er det ikke noe begrensning på særfradragets størrelse.

Særfradraget gir dekning av sykdomsutgifter mv. som det offentlige har valgt å ikke gi direkte støtte til. Videre er det ligningsmyndighetene som i utgangspunktet avgjør om en person er berettiget til særfradrag, og praksis har vist at det oppstår mange og kompliserte fortolkningsspørsmål.

Regjeringen foreslår å innføre en øvre beløpsgrense for fradraget. Det foreslås å sette grensen lik fullt særfradrag for alder og uførhet, dvs. 18 360 kroner. Pensjonister med lavere og midlere inntekter (inkl. minstepensjonister) og andre som skatlegges etter skattebegrensningsregelen, får ikke redusert skatten som følge av fradraget og vil av denne grunn heller ikke bli berørt av innstrammingen i særfradraget. Personer med særlig alvorlig eller langvarig sykdom mv., og som har en skattebelastning som kan virke uforholdsmessig tyngende, kan fortsatt søke om å få skatten nedsatt eller ettergitt av billighetsgrunner, jf. skattebetalingsloven § 41.

Merprovenyet i 2003 er anslått til om lag 75 mill. kroner påløpt og 60 mill. kroner bokført.

2.2.5 Fradrag for gaver til frivillige organisasjoner

Som varslet i St. meld. nr. 2 (2001–2002) Revidert nasjonalbudsjett 2002, foreslår Regjeringen endringer i reglene om fradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner (skatteloven § 6–50) i forbindelse med budsjettet for 2003.

Etter dagens regler kan alle skattytere kreve fradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner. Det er en forutsetning at gaven minst utgjør 500 kroner i det året gaven gis. Fradraget kan, sammen med fradrag for betalt fagforeningskontingent, imidlertid ikke utgjøre mer enn 900 kroner. Fra-

dragsretten omfatter bidrag til organisasjoner som ikke har erverv til formål, og som driver:

- a) omsorgs- og helsefremmende arbeid for barn eller ungdom, for eldre, syke, funksjonshemmede eller andre svakstilte grupper,
- b) barne- og ungdomsrettet arbeid innen musikk, teater, litteratur, dans, idrett, friluftsliv o.l.,
- c) religiøs eller annen livssynsrettet virksomhet,
- d) virksomhet til vern av menneskerettigheter eller utviklingshjelp,
- e) katastrofehjelp og virksomhet til forebygging av ulykker og skader, eller
- f) kulturvern, miljøvern, naturvern eller dyrevern.

Videre er ordningen begrenset til organisasjoner som har nasjonalt omfang. Stiftelser må 1. januar i det året gaven gis oppfylle vilkårene i lov om stiftelser m.v. § 14, dvs. de må være offentlige stiftelser og motta offentlig støtte.

For å bedre de økonomiske rammebetingelsene for frivillige organisasjoner, foreslår Regjeringen at den maksimale beløpsgrensen for fradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner økes til 6 000 kroner med virkning fra og med inntektsåret 2003. Samtidig foreslås det at det blir et eget fradrag for gaver, det vil si at samordningen med fradraget for fagforeningskontingent opphører. På svært usikkert grunnlag anslås forslaget å gi en skattelettelse i størrelsesorden 100 mill. kroner påløpt og 80 mill. kroner bokført i 2003.

I dag omfattes ikke private stiftelser av fradragsordningen. Når den nye stiftelsesloven trer i kraft (vedtatt av Stortinget 15. juni 2001), vil skillet mellom offentlige og private stiftelser falle bort. Det er usikkert når den nye stiftelsesloven trer i kraft, og private stiftelser vil derfor inntil videre falle utenfor ordningen. Regjeringen ser det som ønskelig at fradragsordningen likebehandler frivillige organisasjoner med ulik organisasjonsform, samtidig som den er mest mulig målrettet og effektiv. Det er behov for en nærmere vurdering av hvilke stiftelser som bør komme inn under ordningen. Regjeringen tar derfor sikte på å komme tilbake med forslag til endringer i regelverket når den nye stiftelsesloven trer i kraft.

Det vises for øvrig til omtale av endringen i Ot.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte- og avgiftsopp-
legget 2003 – lovendringer.

2.2.6 Fradrag for fagforeningskontingent mv.

Skattytere kan på visse vilkår kreve fradrag for kontingent til arbeidstakerorganisasjon (fagforening). Fradraget for kontingent er begrenset til 900 kro-

ner i året, og etter gjeldende regler gjelder det maksimale fradragsbeløpet samlet for fagforeningskontingent og gaver til visse frivillige organisasjoner. Næringsdrivende skattytere kan også få fradrag for medlemskontingent til næringsorganisasjon på inntil 900 kroner eller 2 promille av samlet utbetalt lønn, dersom dette gir et høyere fradrag.

Regjeringen foreslår å heve fradraget for fagforeningskontingent og fradraget for medlemskontingent til næringsorganisasjoner fra 900 kroner til 1 100 kroner for inntektsåret 2003. Samtidig foreslås det at samordningen av fradrag for fagforeningskontingent og gaver opphører, jf. avsnitt 2.2.5.

Hevingen av fradraget for fagforeningskontingent mv. anslås å redusere skatteinntektene med 50 mill. kroner påløpt og 40 mill. kroner bokført i 2003.

2.2.7 Sjømanns- og fiskerfradraget

Sjøfolk og fiskere har etter gjeldende regler krav på et særskilt fradrag i alminnelig inntekt på 30 pst. av hhv. inntekt om bord på skip i fart og av arbeidsinntekt av fiske eller fangst. Fradraget er begrenset til 70 000 kroner.

Sjømannsfradraget gis når arbeid som sjømann er skattyterens hovedbeskjeftigelse i den tiden arbeidet pågår og når sjømannen har arbeidet om bord på et kvalifisert fartøy i til sammen minst 130 dager i inntektsåret. Fiskerfradraget gis fiskere som har hatt full beskjeftigelse i fiske eller fangst på havet eller ved kysten i til sammen minst 130 dager av inntektsåret. Fiskerfradraget og sjømannsfradraget er samordnet. Har skattyter i samme inntektsår vært beskjeftiget dels i fiske som gir rett til fiskerfradraget og dels i arbeid som gir rett til sjømannsfradraget, skal det samlede fradraget ikke overstige 70 000 kroner. Imidlertid er det tilstrekkelig at skattyteren har arbeidet om bord som fisker og som sjømann til sammen i minst 130 dager i løpet av inntektsåret.

Regjeringen foreslår å øke det maksimale beløpet for sjømanns- og fiskerfradraget til 80 000 kroner i 2003. Forslaget innebærer en skattelette på om lag 35 mill. kroner påløpt og 25 mill. kroner bokført i 2003.

Det vises for øvrig til omtale av endringer i Ot.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte- og avgiftsopp-
legget 2003 – lovendringer.

2.2.8 Særskilte skatteregler for landbruk

Jordbruksfradraget

Stortinget vedtok ifm. behandlingen av årets jordbruksavtale å øke det særskilte fradraget i nærings-

inntekt fra jord- og hagebruk med 100 mill. kroner påløpt i 2002 og ytterligere 100 mill. kroner påløpt i 2003, jf. Innst. S. nr. 250 (2001–2002). Det ble lagt til grunn at økningen av inntektsfradraget skal skje ved at gjeldende flate fradrag på 36 000 kroner beholdes og at det i tillegg gis et prosentfradrag av overskytende inntekt opp til en øvre fradragsgrense.

Regjeringen foreslår at økningen i inntektsfradraget for 2002 fastsettes til 9 pst. av næringsinntekten fra jord- og hagebruk utover 36 000 kroner opp til et samlet fradrag på 47 500 kroner. Næringsinntekten må minst utgjøre 163 778 kroner for å få maksimalt fradrag i 2002. Dette gir isolert sett en skattelette på inntil 3 220 kroner ift. gjeldende regler for 2002.

Regjeringen foreslår videre at økningen i inntektsfradraget f.o.m. 2003 skjer ved at fradraget fastsettes til 19 pst. av næringsinntekten fra jord og hagebruk utover 36 000 kroner opp til et samlet fradrag på 61 500 kroner. For å få maksimalt fradrag kreves det da en næringsinntekt på minst 170 211 kroner. Dette gir isolert sett opptil 3 255 kroner i skattelette regnet ift. referansesystemet (dvs. 2002 – fradraget på 47 500 kroner oppjustert med anslått lønnsvekst). Med disse forslagene vil om lag samme gruppe omfattes av økningen av jordbruksfradraget for 2002 og 2003. Det vises til en nærmere omtale av endringen i jordbruksfradraget i Ot.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte- og avgiftsopplegget 2003 – lovendringer.

Provenytapet av opptrappingen av jordbruksfradraget i 2003 anslås til 100 mill. kroner både påløpt og bokført i 2003. Provenytapet som påløper som følge av opptrappingen i 2002 anslås først å slå ut i lavere innbetaling av skatt i 2003. Det samlede bokførte provenytapet av økningen i 2002 og 2003 vil dermed være 200 mill. kroner i 2003.

Skogavgiften

Skogeiere er hvert år pålagt å avsette minimum 5 pst. og maksimalt 25 pst. av virkets bruttov verdi til skogavgiftskonto ved beregning av skattemessig overskudd. Ved uttak til investeringer i skogkultur og skogbilveier inntektsføres kun en andel av uttaket. Andelen varierer med investeringens størrelse. Dersom uttaket er mindre enn 50 000 kroner, inntektsføres 65 pst. av midlene, og minste skattefordel gis ved uttak over 500 000 kroner hvor 95 pst. av midlene inntektsføres. Provenytapet av dagens skogavgiftsordning utgjør samlet sett om lag 23 mill. kroner.

Regjeringen foreslår å erstatte dagens trappe-

satser for inntektsføringen med en flat skattefordelssats slik at 40 pst. av anvendt skogavgift inntektsføres. Regjeringen foreslår samtidig at skattefordelen ved investeringer i nye skogbilveier fjernes. Å innføre en flat skattefordelssats vil bidra til en forenkling av dagens regelverk samtidig som en slik omlegging vil sikre likebehandling av alle skogeiere uavhengig av investeringsnivået. Omleggingen vil også bidra til at en større del av skattelemningen innenfor gjeldende skogavgiftsordning tilfaller investeringer i oppbygging av ny skog. Direkte utgiftsføring av skogbilveier vil fortsatt gi en lempelig beskatning av slike investeringer.

Skogavgiften berører et relativt beskjedent antall skattytere. I 2001 ble det registrert uttak fra vel 15 000 konti. En flat inntektsføringssats i skogavgiften på 40 pst. vil i gjennomsnitt innebære en ytterligere skattelette på om lag 600 kroner pr. skogeier, dersom en antar at antall skogeiere om lag tilsvarer antall konti. Forslaget anslås å gi en samlet påløpt og bokført skattelette for skogeiere i 2003 på 9 mill. kroner. Det vises forøvrig til omtale av endringen i Ot.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte- og avgiftsopplegget 2003 – lovendringer.

2.2.9 Andre grenser og fradrag mv.

I tråd med praksis fra tidligere år, foreslås det at øvrige mer *spesielle grenser og fradrag* ikke justeres. Dette innebærer nominell videreføring av bl.a. fradraget for personlige skattytere i Finnmark og Nord-Troms, fradrag for premie innbetalt til IPA (individuelle pensjonsavtaler), fradrag for pass og stell av barn (foreldrefradraget) og beløpsgrensene i BSU-ordningen (boligsparing for ungdom). Også beløpsgrensene i formuesskatten foreslås holdt nominelt uendret fra 2002 til 2003. Dette anslås samlet sett å gi en innstramming på om lag 175 mill. kroner påløpt og 140 mill. kroner bokført.

I tillegg foreslås det nominelt å videreføre lønnsfradraget og nedre grense i minstefradraget, jf. avsnitt 2.2.2, og særfradraget for alder og uførhet, jf. avsnitt 2.2.3. Samlet sett vil nominell videreføring av grenser og fradrag mv. gi en innstramming på om lag 400 mill. kroner påløpt og 320 mill. kroner bokført.

Etter gjeldende regler gis skattyter fradrag for reise mellom hjem og arbeidssted (arbeidsreise) med den delen av samlet beregnet reisebeløp som overstiger 9 200 kroner i løpet av inntektsåret. Det foreslås at denne nedre beløpsgrensen videreføres i 2003.

Det vises til forslag i Ot.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte- og avgiftsopplegget 2003 – lovendringer.

2.2.10 Barnetrygd

Etter gjeldende regler gis barnetrygden til og med måneden før barnet fyller 18 år. For 2002 er den generelle satsen for barnetrygd 11 664 kroner for hvert barn pr. år. Stønadmottakere i Nord-Troms og Finnmark får en ekstra barnetrygd på 3 792 kroner. For barn mellom 1 og 3 år gis det et småbarnstillegg på 7 884 kroner. Enslige forsørgere har rett til barnetrygd for ett barn mer enn de faktisk forsørger. I tillegg gis det ett ekstra småbarnstillegg til enslige forsørgere med barn under 3 år som oppfyller vilkårene for full overgangsstønad.

Det foreslås å holde den generelle barnetrygd-satsen nominelt uendret. Tilsvarende foreslås for den ekstra barnetrygden i Finnmark og Nord-Troms.

Samlet innebærer nominell videreføring av satsene i barnetrygden (inklusive småbarnstillegget) en innstramming på om lag 750 mill. kroner i 2003 ift. referansesystemet. Dette betyr reelt sett en innstramming i den generelle barnetrygden på om lag 580 kroner pr. barn.

Det foreslås videre å avvikle det ordinære småbarnstillegget for barn i alderen ett til tre år fra 1. august 2003. Dette forslaget innebærer isolert sett en ytterligere innstramming på om lag 390 mill. kroner. Det ekstra småbarnstillegget på 7 884 kroner for enslige forsørgere som oppfyller vilkårene for full overgangsstønad, foreslås imidlertid videreført.

Samlet sett utgjør innstrammingene i barnetrygden om lag 1 140 mill. kroner påløpt og bokført i 2003.

Forslaget om å avvikle det ordinære småbarnstillegget må ses i sammenheng med Regjeringens forslag til oppfølging av barnehageavtalen. Forslagene innebærer en økning av satsene i statstilskuddet til kommunale og private barnehager, etablering av 12 000 nye barnehageplasser og videreføring av stimuleringsstilskudd. Satsøkningen skal legge til rette for en gjennomsnittlig foreldrebetaling på om lag 2500 kroner pr. måned for en fulltids-plass både i kommunale og private barnehager. Videre må innstrammingen ses i sammenheng med at Regjeringen foreslår å øke kontantstøtten med opptil 657 kroner pr. måned fra 1. august 2003. Dette tilsvarer det månedlige beløpet i småbarnstillegget. Det vises til St.prp. nr. 1 (2002–2003) Statsbudsjettet medregnet folketrygden 2003 og St. prp. nr. 1 (2002–2003) Barne- og familiedepartementet for en nærmere omtale av disse sakene.

2.2.11 Beskatning av bolig og fritidseiendom

Bolig og fritidseiendom som eieren selv bor i, beskattes i dag dels gjennom inntektsbeskatning og dels gjennom formuesbeskatning. Begge skattegrunnlagene beregnes ut fra ligningsverdien på boligen. Nettoinntekt fra egen bolig fastsettes sjablonmessig med 2,5 pst. av eiendommens ligningsverdi (prosentligning). For den delen av ligningsverdien som overstiger 451 000 kroner skal nettoinntekten beregnes med 5 pst. Ved beregning av skattepliktig inntekt av egen bolig gis det et bunnfradrag på 80 000 kroner.

I 2002 ble inntektsbeskatningen av bolig redusert ved å øke bunnfradraget for beregning av inntekt fra egen bolig fra 51 250 kroner til 80 000 kroner. Som et ledd i en gradvis utfasing av inntektskatt på bolig, foreslår Regjeringen å redusere ligningsverdiene for bolig og fritidseiendom med 5 pst. i 2003.

Regjeringens forslag innebærer at vel 15 000 færre boligeiere vil få beregnet skatt på inntekt av egen bolig. En skattyter med ligningstakst på eksempelvis 300 000 kroner på egen bolig vil få redusert inntektskatten med 105 kroner. I tillegg vil formuesskatten i dette eksempelet reduseres med inntil 165 kroner avhengig av størrelsen på samlet nettoformue.

En reduksjon av ligningstakstene for bolig og fritidseiendom med 5 pst. vil redusere inntektsskatten med om lag 170 mill. kroner påløpt og 135 mill. kroner bokført. I tillegg vil forslaget gi lavere formuesskatt på fast eiendom med anslagsvis 100 mill. kroner påløpt og 80 mill. kroner bokført. Samlet sett vil forslaget innebære en skattelettelse på om lag 270 mill. kroner påløpt og 215 mill. kroner bokført i 2003.

Etter disse endringene anslås provenyet fra inntektsbeskatningen av egen bolig og fritidseiendom til 1,7 mrd. kroner i 2003.

2.2.12 Arbeidspendling mellom utlandet og Norge

Regjeringen foreslår visse presiseringer i det gjeldende regelverket for arbeidspendling mellom utlandet og Norge.

Ved arbeidspendling innenlands kan arbeidstaker få dekket pendlerkostnader skattefritt av arbeidsgiver. Skattefritaket gjelder imidlertid kun kostnader opp til det nivået som ellers ville vært fradragberettiget for arbeidstakeren. Fradragretten følger normalt statens satser for godtgjørelse.

Ved arbeidspendling fra utlandet har det utvik-

let seg en praksis der arbeidsgivers dekning kan bli skattefri selv om dekningen går utover fradragsretten. Videre har mange utlendinger med midlertidig arbeidsopphold i Norge et standardfradrag på 15 pst. av bruttoinntekten, dersom de er skattepliktige hit. Standardfradraget skal som utgangspunkt avskjære fradrag for pendlerutgifter. I praksis får de utenlandske arbeidstakerne dette gjelder likevel skattefritak for pendlerutgifter dekket av arbeidsgiver som standardfradraget er ment å dekke.

Regjeringen foreslår en presisering av gjeldende regelverk, som gjør det klart at arbeidsgivers dekning av kost, losji og reiser ut over beløp tilsvarende fradragsretten for de samme kostnadene, alltid er skattepliktig. Det foreslås også at slik utgiftsdekning i sin helhet gjøres skattepliktig, dersom arbeidstakeren ikke oppfyller vilkårene for å regnes som pendler eller samtidig mottar standardfradrag.

Dette innebærer at skattyteren må velge mellom enten å kreve standardfradraget eller å motta skattefri utgiftsgodtgjørelse. Etter forslaget vil skattyteren bli skattlagt for hele utgiftsgodtgjørelsen når han krever standardfradraget. Tilsvarende har ikke skattyteren krav på standardfradraget når han mottar skattefri utgiftsgodtgjørelse.

Regjeringen foreslår i tillegg at arbeidstakere som har begrenset skatteplikt, dvs. som har et arbeidsopphold på under et halvt år, skal kunne velge mellom standardfradrag og fradrag for faktiske utgifter.

For en nærmere omtale av forslaget vises det til Ot. prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte- og avgiftsopplegget 2003 – lovendringer.

Den samlede provenyøkningen anslås på usikkert grunnlag til om lag 20 mill. kroner påløpt og 15 mill. kroner bokført i 2003.

2.2.13 Omlegging av reglene for barnebidrag

I juni 2001 vedtok Stortinget nye regler for barnebidrag, jf. Ot.prp. nr. 43 (2000–2001) Om lov om endringer i barnelova, forskotteringsloven og i enkelte andre lover (nye regler for beregning av barnebidrag m.m.). Et par mindre endringer trådte i kraft fra 2002, men den store omleggingen vil skje 1. oktober 2003. De viktigste endringene i forhold til dagens regler er at bidraget ikke lenger utelukkende skal baseres på bidragspliktiges inntekt. Bidraget skal fastsettes ved at utgiftene til underhold fordeles forholdsmessig mellom foreldrene etter deres inntekter, og det skal tas hensyn til barnets samvær med foreldrene. Det er et mål at de nye reglene skal redusere antall bidrag som fastsettes av det offtentlige.

Stortinget vedtok også endringer i skattereglene. I dag beskattes mottatt bidrag som alminnelig inntekt, men hvor det gis ett ekstra minstefradrag for hvert mottatte bidrag. Bidragspliktige får det betalte bidraget trukket fra i alminnelig inntekt.

Ifølge de nye reglene skal mottatt bidrag ikke lenger anses som skattepliktig inntekt. Det innebærer at bidraget ikke lenger vil være skattepliktig på mottakers hånd. Samtidig er det vedtatt at betalt bidrag ikke lenger skal kunne føres til fradrag i den bidragspliktiges inntekt.

På årsbasis anslås endringen i skattereglene å gi økte skatteinntekter på i størrelsesorden 320 mill. kroner. Med omleggingen av reglene fra 1. oktober 2003, vil merprovenyet i 2003 bli om lag 80 mill. kroner påløpt, tilsvarende om lag 65 mill. kroner bokført. Gjeldende bidragsregelverk ligger til grunn for beregningen.

2.2.14 Beskatning av tidsbegrenset uførestønad

I Ot.prp. nr. 102 (2001–2002) Om lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover (tidsbegrenset uførestønad), som ble lagt fram i juni i år, foreslår Regjeringen å innføre tidsbegrenset uførestønad. Forslaget er en oppfølging av Sandmanutvalgets innstilling (NOU 2000: 27 Sykefravær og uførepensjonering). Innføring av tidsbegrenset uførestønad representerer en strukturell omlegging av stønadsordningen for uføre og kan medvirke til at flere uføre vil kunne komme tilbake i arbeid på heltid eller deltid etter en tid med stønad. Tidsbegrenset uførestønad kan derfor bidra til å begrense varig utstøting fra arbeidslivet.

Den nye tidsbegrensede uførestønaden vil være en korttidsytelse som gis i en overgangsperiode når framtidig arbeidsevne er uklar. Ordningen markerer at ikke alle skal ha en varig ytelse. Den skal hovedsakelig gis til alle som har en viss arbeidsevne i behold (som bare er delvis uføre), og hvor det på lengre sikt kan forventes en bedring av arbeidsevnen. Den kan også gis til 100 pst. uføre når det er sannsynlig at det vil skje en bedring av arbeidsevnen. En ny vurdering av stønadmottakerens muligheter til å ta inntektsgivende arbeid vil skje før det er gått fire år. Det legges ikke opp til noen liberalisering av inngangsvilkårene ved å innføre en tidsbegrenset uførestønad.

Kompensasjonsnivået foreslås satt til 60 pst. av beregningsgrunnlaget, som er inntekten det siste året eller gjennomsnittet av de tre siste årene. Beregningsmåten er i prinsippet den samme som for rehabiliterings- og attføringspenger, men kompensasjonsnivået blir litt lavere enn for disse ytelsene.

Den tidsbegrensede uførestønaden blir pensjonsgivende og skatlegges som lønnsinntekt.

Uførepensjon skatlegges i dag lempeligere enn tilsvarende arbeidsinntekt, jf. avsnitt 2.2.3. Som følge av at den nye stønaden blir skattlagt som arbeidsinntekt, vil skatteinntektene øke med anslagsvis 15 mill. kroner påløpt og 10 mill. kroner bokført i 2003. I 2004 anslås skatteinntektene å bli om lag 85 mill. kroner. Når ordningen er fullt implementert, vil årlig merproveny bli i størrelsesorden 180 mill. kroner.

I tillegg er det anslått at utgiftene vil øke med om lag 25 mill. kroner i 2003, jf. St.prp. nr. 1 (2002–2003) Folketrygden.

Loven om tidsbegrenset uførestønad vil gjelde nye uføre og tre i kraft fra 1. juli 2003. Skattereglene vil imidlertid bli endret ifm. budsjettet for 2003 og formelt sett gjelde fra 1. januar 2003, selv om ingen mottakere av tidsbegrenset uførestønad vil komme før 1. juli 2003.

Utvidelsen i skattevedtaket § 7–3 tredje punktum (til også å omfatte tidsbegrenset uførestønad) følger av at ytelsen forutsettes beskattet som lønnsinntekt. Tilføyelsen betinges av at Stortinget vedtar forslagene til endring av skattereglene i Ot.prp. nr. 102 (2001–2002).

2.2.15 Beskatningen av grunnfondsbevis

Grunnfondsbevis formuesverdsettes etter dagens regler til kursverdien, uten reduksjon. Dersom formuesverdien ikke er notert eller kjent, settes formuesverdien til antatt salgsverdi.

Regjeringen foreslo i Ot.prp. nr. 59 (2001–2002) at sparebanker skal kunne omdannes til aksjeselskap. Samtidig foreslo Regjeringen å styrke grunnfondsbevisenes stilling gjennom å redusere formuesverdsettelsen av grunnfondsbevis fra 100 pst. til 65 pst. av kursverdien fra og med inntektsåret 2003. Dette tilsvarende reglene for formuesverdsettelse av aksjer for ikke-børsnoterte selskaper og selskaper notert ved SMB-listen på Oslo Børs. Stortinget sluttet seg til forslaget, jf. Innst. O. nr. 57 (2001–2002).

Skatteendringen vil gi et provenytap i 2003 som på usikkert grunnlag anslås til om lag 25 mill. kroner påløpt og 20 mill. kroner bokført.

2.2.16 Normrente for beregning av fordel av rimelig lån hos arbeidsgiver

Fordelen ved rimelige lån i arbeidsforhold beskattes ut fra en normrente som fastsettes i Stortingets skattevedtak for det enkelte år. Rentefordelen settes til differansen mellom normrenten og den ren-

ten som skattyter betaler, dersom lånet er gitt av nåværende eller tidligere arbeidsgiver. Dette gjelder også dersom lånet er gitt av andre, og arbeidsgiver har formidlet lånet eller lånet på annen måte er foranlediget av arbeidsforholdet.

Normrenten skal fastsettes med utgangspunkt i lånevilkårene i markedet. Nivået på normrenten er vesentlig lavere enn markedsrenter det er naturlig å sammenlikne med. På dette grunnlaget foreslås det at normrenten for 2003 settes til 6,5 pst.

Det vises til forslag til § 7–2 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2003.

2.2.17 Behandlingsforsikringer og sykdomsutgifter betalt av arbeidsgiver

Etter gjeldende regler beskattes arbeidsgivers dekning av behandlingsforsikringer og direkte behandlingsutgifter for ansatte som lønn på den ansattes hånd, og ilegges arbeidsgiveravgift på bedriftens hånd.

Stortinget har i anmodningsvedtak bedt regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet 2003 fremme forslag om å unnta private behandlingsforsikringer for arbeidsgiveravgift og personskatt fra 1. januar 2003, jf. Dok. nr. 8:90 (2001–2002) og Innst.S. nr. 271 (2001–2002).

Som varslet i Sem-erklæringen og i St.prp. nr. 1 (2001–2002) Tillegg nr. 4, ønsker Regjeringen også å fjerne skatt på arbeidsgivers direkte dekning av ansattes behandlingsutgifter ved sykdom. Det er naturlig å se innføring av skattefritak for direkte dekning av behandlingsutgifter i sammenheng med oppfølgingen av Stortingets vedtak om fritak for behandlingsforsikringer.

Intensjonen med begge tiltakene er å stimulere arbeidsgivere til å bruke denne typen ordninger for raskere å bringe syke og skadede arbeidstakere tilbake i arbeid. Det legges opp til å avgrense skattefritaket både ift. type lidelse og type behandling, for eksempel slik at ordinære legekonsultasjoner holdes utenfor. Departementet vil arbeide videre med dette med sikte på forskriftsregulering. I Ot.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte- og avgiftsopplegget 2003 - lovendringer gjøres det nærmere rede for Regjeringens forslag.

Det er stor usikkerhet om provenyvirkningene av endringene, bl.a. fordi det er vanskelig å anslå hvor omfattende bruken av ordningene vil bli. På usikkert grunnlag anslås det samlede provenytapet i 2003 til i størrelsesorden 100 mill. kroner påløpt og 80 mill. kroner bokført. Det er da lagt til grunn at ordningene avgrenses til medisinsk behandling. På noe sikt vil trolig provenytapet kunne bli vesent-

lig større, særlig fordi tilbud om behandlingsforsikring kan bli mer utbredt.

Regjeringen legger vekt på at reduksjonen i skatteinntekter i noen grad vil kunne motsvares av at staten får en viss innsparing i utgifter til sykepenger ved at ventetiden kan reduseres og sykemeldingsperioden forkortes. Dette kan også være en fordel for bedriftene og gi økt inntjening. Størrelsen på innsparingspotensialet er imidlertid usikker, blant annet fordi kvaliteten på ventetidsdataene er relativt dårlig. Det må også tas i betraktning at det allerede finnes en ordning for kjøp av helsetjenester i trygdeetatens regi. Denne ordningen er innrettet nettopp med sikte på å få gitt raskere behandling til sykemeldte ved å utnytte ledig kapasitet i helsevesenet.

2.2.18 Kostgodtgjørelse for reiser uten overnatting

Godtgjørelse for kost på tjenestereise uten overnatting er etter gjeldende regler ikke skattepliktig når utbetalingen ikke overstiger statens satser for slike reiser og når samlet mottatt godtgjørelse ikke overstiger 4 500 kroner i inntektsåret.² Dersom samlet mottatt godtgjørelse for reiser uten overnatting overstiger 4 500 kroner i inntektsåret, anses halvparten av det overskytende beløpet som overskudd. Overskuddet beskattes som lønn.

I utgangspunktet er det ikke noen nødvendig sammenheng mellom statens satser for godtgjørelse og sjablonene for skattefrie utgiftsgodtgjørelse. Når den skattefrie sjablonen er fastsatt ut fra statens satser, skyldes det at ligningsmyndighetene har lagt til grunn at statens godtgjørelsessatser på dette området kun dekker de reelle merkostnadene, slik at godtgjørelsen ikke gir noe skattemessig overskudd.

Etter en vurdering av nivået på satsene mener Regjeringen at statens gjeldende satser for kostgodtgjørelse for reiser uten overnatting kun kompenserer for merkostnader arbeidstakeren har hatt som følge av tjenestereise, også i de tilfeller skattyter mottar mer enn 4 500 kroner i slik godtgjørelse pr. inntektsår. Av denne grunn foreslår Regjeringen å oppheve beskatningen av kostgodtgjørelse etter statens satser. Dette vil bidra til en forenkling av skattesystemet. Samtidig medfører forslaget en administrativ forenkling, både for arbeidsgivere og for ligningsmyndighetene. Forslaget anslås å redusere skatteinntektene med om lag 25 mill. kroner påløpt og 20 mill. kroner bokført i 2003.

² Statens satser for kostgodtgjørelse fremgår av «Særvtale for reiser innenlands for statens regning» og «Særvtale for reiser utenlands for statens regning».

Regjeringen vil samtidig peke på at statens godtgjørelsessatser i stor utstrekning fastsettes gjennom forhandlinger med arbeidstakerorganisasjonene. Da slike godtgjørelser ikke er ment å dekke annet enn mottakerens netto merkostnader, synes denne ordningen lite hensiktsmessig og prinsipielt uheldig. Dersom forhandlingene fører til at godtgjørelsessatsene overstiger det som etter skattemyndighetenes syn representerer netto merkostnader, vil det for øvrig kunne føre til at man må gjeninnføre skattlegging av deler av godtgjørelsene. Regjeringen vil derfor gjennomgå rutineene for fastsetting av slike godtgjørelser.

2.2.19 Arbeidsgivers betaling av barnehageplasser til ansatte

Barnehageavtalen mellom representantene fra Ap, FrP, SV og Sp punkt 1 o) om skattefritak for arbeidsgivers betaling av barnehageplasser for ansatte lyder, jf. avsnitt 10.4.2 i Innst.S. nr. 255 (2001–2002):

«Arbeidsgivere eller andre som tilbyr gratis barnehageplasser til ansatte eller andre, skal ikke betale arbeidsgiveravgift av det beløpet som ellers ville ha vært brukerens/foreldrenes egenbetaling. Brukeren/foreldre skal ikke skatte av den fordelen det er å ha gratis barnehageplasser. Dette gjelder i kommunale, private og bedriftsbarnehager. Det forutsettes, som i dag, at utgifter til barnehageplass er fradragsberettiget i inntekt med begrensning oppad som vedtatt av Stortinget hvert år. Med bedriftsbarnehager menes barnehager som er drevet av en bedrift (er) og som tilbyr plasser til bedriftens ansattes barn. Overskuddsplasser i bedriftsbarnehagen skal tilfalle samordnet opptak. Det oppstår selv sagt kun rett til skattefrihet og frihet fra arbeidsgiveravgift for arbeidsgiverbetalt barnehageplass når barnehageplassen de facto er arbeidsgiverbetalt. Plasser som bedriftsbarnehagen tilbyr til andre enn bedriftens ansattes barn, omfattes ikke av skatte- eller avgiftsfrihet. Endringer i skattebestemmelsene vedtas i budsjettet for 2003.»

Med gjeldende regler beskattes arbeidsgivers betaling av barnehageplasser i utgangspunktet som lønn, i likhet med de fleste andre naturalytelser. Det finnes likevel en skattefritaksordning for fordel av arbeidsgiverbetalte barnehageplasser som fyller visse krav. Hovedsakelig er det et krav at arbeidsgiver, gjennom eierandeler eller kapitaltilskudd, disponerer reserverte plasser. Antallet reserverte plasser må stå i forhold til eierandelen eller kapitaltilskuddet. Kapitaltilskuddene kan være engangs-

innskudd eller årlige, forskuddsbetalte innskudd. Eierandelen, eller kapitaltilskuddet, må gi arbeidsgiver innflytelse over barnehagens regnskaper og andre dokumenter knyttet til driften. Arbeidsgivers rett til reserverte plasser, innsyn og innflytelse må fremgå av barnehagens vedtekter.

Er disse forutsetningene oppfylt, vil arbeidsgivers tilskudd til barnehageplass ikke være skattepliktig hos arbeidstakeren når foreldrenes egenbetaling minst utgjør 18 000 kroner pr. år for ett barn og 9 000 kroner pr. år for hvert ytterligere barn. Dette innebærer at en ansatt med gratis arbeidsgiverbetalt barnehageplass for ett barn får beregnet en skattepliktig fordel på 18 000 kroner. Fordelen av arbeidsgiverbetalingen utover den stipulerte foreldrebetalingen er skattefri. Den skattepliktige fordelene reduseres med en eventuell foreldrebetaling.

En arbeidsgiver har indirekte nytte av at forholdene ligger til rette for arbeidstakerne, både hjemme og på jobb, slik at arbeidstakerne er i stand til å yte maksimalt i arbeidssituasjonen. Mange utgifter må imidlertid regnes som rene private utgifter, til tross for at de kan påvirke arbeidstakernes yteevne på jobb. Dette gjelder for eksempel utgifter til mat, klær og husly. Videre kan arbeidstakere ønske å pådra seg enkelte rene private utgifter for å øke sin yteevne på jobb og dermed også bedre sjansene for økt lønn. Dette kan for eksempel være utgifter til rengjøringshjelp og treningsstudio mv. Enkelte utgifter kan dels sies å ha karakter av å være utgifter til inntekts ervervelse og dels være av mer privat karakter. Noen av disse utgiftene er antatt å være dekket av minstefradraget, mens det gis særskilte, men begrensede fradrag for reiseutgifter til og fra arbeid samt dokumenterte utgifter til pass og stell av barn (foreldrefradraget). Foreldrefradraget gis imidlertid også til familier med én hjemmeværende person. Fradraget må derfor ses på som en generell støtte til alle familier som har slike utgifter, og ikke som et fradrag for utgifter til inntekts erverv.

Etter departementets syn er det nødvendig å trekke et skattemessig skille mellom arbeidstakers mer private utgifter og arbeidsgiverens betaling for arbeidsinnsats. Skattesystemet bør ikke motivere arbeidsgivere til å tilfredstille arbeidstakers påregnelige og private behov gjennom direkte utgiftsdekning framfor å tilby tilsvarende i lønn.

Et viktig prinsipp i skattesystemet er at alle fordeler vunnet ved arbeid bør beskattes som lønn. Dette tilsier at naturalytelser som ytes i, eller i tilknytning til, arbeidsforhold i hovedsak bør være skattepliktig lønn på lik linje med kontante ytelser. En snever definisjon av lønn som fritar naturalytelser helt eller delvis fra beskatning, vil føre til at avlønningen i større grad skjer i form av naturalytel-

ser. Resultatet vil bli flere samfunnsøkonomisk ulønnsomme tilpasninger og sløsing med ressursene.

Et fullt skattefritak for arbeidsgiverbetalte barnehageplasser vil uthule skattegrunnlaget og føre til høyere skatte- og avgiftssatser for å kompensere for inntektstapet. Forslaget vil følgelig øke effektivitetstapet knyttet til skattereglene.

Også fordelingsmessig vil forslaget være uheldig, fordi det er de skattyterne som har høyest inntekt som vil få den største fordel. Det skyldes både at de har høyest marginalskatt på lønn og at de alternativt i en del kommuner ville betalt mer for en kommunal barnehageplass på grunn av inntektsgradering. Videre vil det bli en forskjellsbehandling i forhold til trygdede og andre som står utenfor arbeidsmarkedet. Disse vil måtte betale barnehageplass med skattlagte trygdeinntekter o.l.

Det er vanskelig å anslå hvor stort provenyrtapet av et fullt skattefritak vil bli. Først og fremst er det svært vanskelig å anslå hvor omfattende arbeidsgiverbetaling av barnehageplasser er i dag, og hvor stort omfanget ville blitt med et fullt skattefritak. Ettersom et fullt skattefritak er gunstig både for arbeidsgiver og arbeidstaker, må man forvente at omfanget ville øke betydelig over tid. Videre gir avtaleteksten rom for ulike alternativer, og dette vil bl.a. gi forskjellige anslag på provenyrtapet. Blant annet må man eventuelt vurdere om skattefritaket også skal gjelde for tilskudd til ansatte med barn i kommunale barnehager eller at arbeidsgiver de facto betaler for barnehageplassen.

Dersom man vektlegger avtalens formulering om at arbeidsgiver de facto skal betale barnehageplassen, anslås påløpt provenyrtap skjønnsmessig til å ligge mellom 200 mill. kroner og 600 mill. kroner. Innenfor dette intervallet avhenger provenyrtapet bl.a. av hvilket krav man stiller til arbeidsgivers økonomiske engasjement i barnehagen. Ettersom arbeidsgivere i privat sektor normalt ikke har mulighet til å ha økonomisk engasjement i kommunale barnehager, vil denne avgrensningen i praksis føre til at det ikke gis skattefritak for tilskudd til deres ansatte med barn i kommunale barnehager.

Dersom man vektlegger avtaletekstens formulering om at skattefritaket også skal gjelde for kommunale barnehager, må man åpne for at arbeidsgivers tilskudd direkte til arbeidstaker blir unntatt skatteplikt, eventuelt at private arbeidsgivere kan kjøpe plasser i kommunale barnehager. Arbeidstakeren kan da selv ordne med og betale barnehageplass, og det stilles ingen krav til arbeidsgivers økonomiske engasjement i barnehagen. I dette tilfellet må man anta at omfanget av arbeidsgiverbetaling blir relativt stort allerede i innføringsåret. Dette

skyldes at det blir både gunstig og lett for arbeidsgivere å tilby tilskudd til alle ansatte med barn i barnehage, selv om de ansatte allerede har barnehageplass. I denne avgrensningen kan det for øvrig stilles spørsmål om barnehageplassene de facto er arbeidsgiverbetalt. På svært skjønnsmessig grunnlag anslås provenytapet av dette til 1 mrd. kroner påløpt.

På sikt må man anta at et fullt skattefritak vil medføre et betydelig provenytap, uavhengig av om man stiller krav til arbeidsgivers økonomiske engasjement i barnehager eller ikke. Over tid vil trolig barnehager legge til rette for at arbeidsgiveres engasjement skal oppfylle kravene, f.eks. gjennom spesielt utformede avtaler. Hvis også tilskudd som er utbetalt direkte til ansatte skal gis skattefritak, kan man forvente at en stor andel arbeidstakere med barn i barnehage etter hvert får tilbud fra arbeidsgiver om at barnehageutgiftene blir dekket. For arbeidsgiveren vil tilbud om fri barnehage være et rimeligere alternativ enn en lønnsøkning, samtidig som arbeidstakeren ikke må skatte av ytelsen. På noe sikt kan provenytapet bli mellom 1 – 2 mrd. kroner pr. år.

I provenyberegningene er det lagt til grunn at skattefritaket innføres fra 1. januar 2003. For øvrig er det beregningsteknisk tatt utgangspunkt i maksimalsatsene som er foreslått gjeldende fra 1. august 2003 og 2004 i barnehageavtalen.

Det betydelige provenytapet og de uheldige fordelingsvirkningene er hovedårsakene til at Regjeringen ikke har funnet mulighet til å følge opp dette punktet i barnehageavtalen i 2003.

Det vises til øvrig omtale av Regjeringens oppfølging av barnehageavtalen i St.prp. nr. 1 (2002–2003) Statsbudsjettet medregnet folketrygden 2003 og St.prp. nr. 1 (2002–2003) Barne- og familiedepartementet.

2.3 Næringsbeskatningen (inngår i kap. 5501)

2.3.1 Skattefradrag for FoU

I forbindelse med budsjettet for 2002 ble det vedtatt en skattefradragsordning for FoU. Ordningen er avgrenset til bedrifter som oppfyller to av følgende tre vilkår:

- omsetning lavere enn 80 mill. kroner
- balansesum lavere enn 40 mill. kroner
- færre enn 100 ansatte.

Bedrifter som kommer inn under ordningen, skal kunne trekke fra 20 pst. av godkjente FoU-kostna-

der i utlignet skatt. Fradraget beregnes av en maksimal kostnadsramme på 4 mill. kroner. Kostnadsrammen øker til 8 mill. kroner ved innkjøp av FoU-tjenester fra godkjente forskningsinstitusjoner, universiteter og høyskoler. Dersom bedriften ikke betaler tilstrekkelig skatt til å dekke fradraget, utbetales et supplerende tilskudd ved ligningen.

For å imøtekomme ESAs krav til godkjenning og sikre at skattefradragsordningen kan iverksettes fra og med inntektsåret 2002 som vedtatt, foreslår Regjeringen enkelte tilpasninger i dagens lovregel. Det vises til nærmere omtale i Ot.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte- og avgiftsopplegget 2003 – lovendringer.

Regjeringen mener det er viktig å stimulere næringslivet til å satse mer på FoU, og går derfor inn for å utvide skattefradragsordningen for FoU til å gjelde *alle* bedrifter fra og med inntektsåret 2003. På denne måten ønsker Regjeringen å bringe FoU-innsatsen i Norge nærmere målet om gjennomsnittlig OECD-nivå innen 2005.

For at støtteintensiteten i ordningen ikke skal bli for høy iht. ESAs retningslinjer, jf. nærmere omtale i Ot.prp. nr. 1 (2002–2003), foreslås det at fradragssatsen settes til 18 pst. for bedrifter som faller utenfor ESAs definisjon av SMB. En bedrift regnes i følge ESAs definisjon som SMB dersom den oppfyller samtlige av følgende tre vilkår:

- omsetning lavere enn 320 mill. kroner
- balansesum lavere enn 216 mill. kroner
- færre enn 250 ansatte.

I tillegg må bedriftene tilfredsstille et krav om uavhengighet, dvs. at mindre enn 25 pst. av kapitalen må være eid av foretak som faller utenfor ESAs definisjon av SMB.

For bedrifter som omfattes av ESAs definisjon av SMB, settes fradragssatsen som i dag til 20 pst.

Forslaget innebærer et økt provenytap på om lag 400 mill. kroner påløpt og 40 mill. kroner bokført i 2003.

2.4 Endringer i kommunale og fylkeskommunale skattører og fellesskatt for 2003

Som en del av det økonomiske opplegget for kommunesektoren for budsjettåret 2003, foreslår Regjeringen å øke den maksimale skattøren for kommunene med 0,4 prosentpoeng til 12,8 pst. Bakgrunnen for forslaget er Regjeringens mål om å øke den kommunale skatteandelen.

Samtidig foreslår Regjeringen å øke den maksi-

male skattøren for fylkeskommunene med 1,3 prosentpoeng til 3,2 pst. At den foreslåtte økningen i skattøren er såpass stor skyldes tekniske forhold vedrørende sykehusreformen i 2002.

Det vises til forslag til Stortingets vedtak om fastsettelse av den kommunale og fylkeskommunale inntektsskattøren for inntektsåret 2003.

For å opprettholde en skattesats på 28 pst. på alminnelig inntekt, er det nødvendig å redusere satsen for fellesskatten til staten med 1,7 prosentpoeng til 12 pst. I Finnmark og Nord-Troms, hvor skattesatsen på alminnelig inntekt for personlige skattytere er 24,5 pst., reduseres fellesskatten til staten med 1,7 prosentpoeng til 8,5 pst. Det vises til forslag til § 3–2 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2003.

For en nærmere redegjørelse for forslaget om endringer i de kommunale og fylkeskommunale skattørene, vises det til kapittel 3 i Nasjonalbudsjettet 2003.

2.5 Endringer i skattevedtaket for inntektsåret 2002

2.5.1 Minstefradrag for mottakere av rehabiliterings- og attføringspenger

Ved lov 30. juni 2000 nr. 57 vedtok Stortinget å endre reglene for rehabiliteringspenger etter lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) kapittel 10 og attføringspenger etter folketrygdloven kapittel 11. Endringene trådte i kraft 1. januar 2002, jf. kgl.res. 31. august 2001. Endringene er blant annet omtalt i St.prp. nr. 1 (2001–2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak under kapittel 2.2.12:

«Som en oppfølging av innstillingen fra Stortingets sosialkomite i forbindelse med behandlingen av Velferdsmeldingen (St.meld. nr. 35 (1994–95)), vedtok Stortinget i 2000 bl.a. å endre beregningsreglene for rehabiliterings- og attføringspenger. Etter gjeldende regler beregnes rehabiliterings- og attføringspenger på samme måte som uførepensjon. For å gjøre det klarere at rehabiliterings- og attføringspenger er midlertidige ytelser og ikke en «stasjon» på veien mot uførepensjon, vil beregningen av ytelsene følge de samme prinsipper som for dagpenger under arbeidsløshet. Vedtaket innebærer også at ytelsene skattlegges på samme måte som dagpenger. Ytelsene vil bli regnet som pensjonsgivende inntekt, slik at mottakerne tjener opp pensjonspoeng. Det betyr at mottakerne mister retten til lav trygdeavgift på ytelsene og det halve særfradraget i alminnelig inntekt. Samtidig øker ytelsene og minste årlige ytelse

for rehabiliterings- og attføringspenger heves fra 1 G til 1,6 G.»

Når rehabiliterings- og attføringspenger skal skattlegges på samme måte som dagpenger, innebærer dette blant annet at de skal omfattes av den samme regelen med hensyn til beregning av minstefradrag. Av skattevedtakets § 7–3 fremgår det at minstefradrag som beregnes av bl.a. dagpenger ikke skal settes lavere enn 31 800 kroner.

Det er ikke gitt en tilsvarende regel for mottakere av rehabiliterings- og attføringspenger. Det foreslås derfor en tilføyelse i bestemmelsen slik at det fremgår at minstefradraget for mottakerne av rehabiliterings- og attføringspenger ikke skal settes lavere enn 31 800 kroner. Det vises til forslag til endring av § 7–3 i skattevedtaket for inntektsåret 2002.

2.6 Avgift på arv og gaver (kap. 5506, post 70)

For 2003 foreslås det ingen endringer i avgiftssatser og fribeløp i arveavgiftsloven §§ 4 og 5. Det foreslås å videreføre fradragbeløpet i § 2. For øvrig foreslås det likelydende vedtak for 2003 som for 2002.

Det vises til forslag til Stortingets vedtak om avgift til statskassen på arv og gaver for budsjetterminen 2003.

Etter arveavgiftsloven § 17 får en avgiftspliktig som mottar arv etter sin forsørger et fradrag i avgiftsgrunnlaget for hvert år som mangler på at han har fylt 21 år. Det årlige fradragbeløpet fastsettes av Stortinget i skattevedtakene. Med virkning fra 2002, ble det årlige fradraget økt fra 25 000 kroner til 35 000 kroner.

I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2002, jf. St.prp. nr. 63 (2001–2002) og Innst.S. nr. II (2001–2002), ble det vedtatt å endre *skattevedtaket* for 2002 slik at det årlige fradraget økes fra 35 000 kroner til 50 000 kroner. Endringen ble gitt tilbakevirkende kraft og gjelder arv hvor rådgighetservervet finner sted etter 1. januar 2002.

Samtidig ble det foretatt endringer i *arveavgiftsloven*. Etter gjeldende arvelov kan ikke samboere arve hverandre uten at de har opprettet testamente. For testamentsarv betalte samboere arveavgift etter høy sats. Regjeringen mente at denne forskjellen i forhold til ektefeller kunne gi urimelige utslag og foreslo i Ot.prp. nr. 75 (2001–2002) Om lov om endringer i skatte- og avgiftslovgivninga mv. en endring i arveavgiftsloven som medfører at samboere som oppfyller definisjonen av samboere i folke-

trygdloven § 1–5 (samboere med felles barn og/eller som tidligere har vært gift med hverandre), skal likebehandles med ektefeller i forhold til arveavgift. Det betyr fullt avgiftsfritak. Endringen ble gitt tilbakevirkende kraft for arv hvor rådgighetservervet finner sted etter 1. januar 2002.

Som en direkte konsekvens av denne endringen i arveavgiftsloven, ble kretsen av avgiftspliktige utvidet. Det er nå bl.a. avgiftsplikt på arv og gave fra en avdød samboer til den andre samboers særkullsbarn og på gave som en samboer mottar fra den andre samboerens foreldre. Den nye avgiftsplikten gjelder for arv/gave hvor rådgighetservervet finner sted fra det tidspunktet lovendringen trådte i kraft (28. juni 2002).

2.7 Trygdeavgift og andre avgifter til folketrygden (kap. 5700, post 71 og 72)

Etter gjeldende regler betaler arbeidsgivere en arbeidsgiveravgift til folketrygden. Grunnlaget for arbeidsgiveravgiften er lønn og annen godtgjørelse utbetalt til arbeidstakerne. Satsen på arbeidsgiveravgiften varierer fra null prosent i Finnmark og Nord-Troms til 14,1 pst. i sentrale områder i Sør-Norge.

Personlige skattytere betaler en trygdeavgift på personinntekten. Satsen er 7,8 pst for lønn og næringsinntekt fra primærnæringene. For annen næringsinntekt er satsen 10,7 pst. inntil 12 G og 7,8 pst. over dette. På pensjonsinntekt mv. betales det en trygdeavgift på 3 pst.

For inntektsåret 2003 foreslås det ingen endringer i satsene for trygde- og arbeidsgiveravgift til folketrygden.

Det foreslås likevel en teknisk endring i avgiftsvedtaket. Inntil 2000 henviste avgiftsvedtaket § 1 til skatteloven av 1911 § 24. Reglene i denne bestemmelsen finnes i dag i skatteloven §§ 3–1 og 3–4. Henvisningen til § 3–4 ble imidlertid ikke tatt med da avgiftsvedtaket skulle oppdateres i forhold til den nye skatteloven. Forslaget innebærer at det i § 1 bokstavene a til e tas inn en henvisning til skatteloven § 3–4, slik at vedtaket nå skal vise både til skatteloven § 3–1 og § 3–4.

Produktavgiften i fiskerinæringen skal dekke forskjellen mellom høy sats og mellomomsats for trygdeavgiften, ettersom næringsdrivende i fiskerinæringen, i motsetning til næringsdrivende utenfor primærnæringene, ikke er pålagt trygdeavgift med

høy sats. Etter forslaget for 2003 er forskjellen mellom høy sats og mellomomsats 2,9 prosentenheter av inntekten. Videre skal produktavgiften dekke arbeidsgiveravgift på hyre, en kollektiv medlemspremie til yrkesskadetrygd (0,2 pst. av inntekten), de faktiske utgiftene folketrygden har i forbindelse med frivillig tilleggstrygd for sykepenger, samt utgifter i forbindelse med stønad til arbeidsløse i næringen.

Fiskeridepartementet har i brev av 6. september 2002 tilrådd at avgiftssatsen blir fastsatt til 3,4 pst. i 2003. I brevet fra Fiskeridepartementet heter det bl.a.:

«Fiskeridepartementet har innhentet prognose på førstehåndsverdi og pensjonsgivende inntekt fra Fiskeridirektoratet. Rikstrygdeverket har kommet med opplysninger om utviklingen i kostnadene ved kollektiv tilleggstrygd til sykepenger for fiskere samt oversikt på innbetalt produktavgift for 2002. Garantikassen for fiskere har opplyst om utviklingen i utbetalingene av arbeidsledighetstrygd for fiskere med prognose for 2003. Oversikt på arbeidsgiveravgift for hyremottakere er levert av Statistisk sentralbyrå.

Følgende størrelser ligger til grunn ved fastsetting av nivået på produktavgifta for 2003:

Førstehåndsverdi som det skal betales produktavgift av 11.400 mill. kr.
Dette gir en pensjonsgivende inntekt på 4.393 mill. kr.

Fiskeridepartementet vil legge til grunn følgende prognoser som produktavgifta skal dekke i 2003. [...]

Andel medlemsavgift (2,9 pst. av inntekt)	127,4 mill. kr.
Yrkesskadetrygd (0,2 pst. av inntekt)	8,8 mill. kr.
Dagpenger ved arbeidsløshet .	36,0 mill. kr.
Kollektiv tilleggstrygd for sykepenger	176,8 mill. kr.
Arbeidsgiveravgift for hyremottakere	38,0 mill. kr.
Totalt	387,0 mill. kr.

Beregningene viser at riktig sats på produktavgiften vil være 3,4 % for 2003, som er en økning på 0,2 % i forhold til hele 2002.»

Finansdepartementet slutter seg til dette, og legger fram forslag om at avgiftssatsen for produktavgift blir fastsatt til 3,4 pst. i 2003. Det vises til forslag til vedtak om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 2003.

2.8 Differensiert arbeidsgiveravgift og forholdet til EØS-avtalen

I mai 1999 fikk ESA medhold av EFTA-domstolen i at systemet med differensiert arbeidsgiveravgift var statsstøtte og dermed måtte tilpasses EØS-avtalens regler om dette. Senere i 1999 godkjente ESA systemet for differensiert arbeidsgiveravgift bl.a. etter en fleksibel fortolkning av ESAs retningslinjer for støtte til ekstra transportkostnader i tynt befolkede områder, dvs. som en indirekte transportstøtteordning. Dette innebar bl.a. at visse aktiviteter fra 1. januar 2000 måtte betale høyeste avgift uansett arbeidstakers bosted. Av ESAs vedtak framgikk det at den norske ordningen ville gjennomgås på nytt innen utløpet av 2003.

I 2000 behandlet Kommisjonen en svensk ordning med reduserte sosiale avgifter for deler av tjenestesektoren i Nord-Sverige. Kommisjonen la da til grunn en mer ordlydstro tolkning av gjeldende retningslinjer for regional transportstøtte enn tidligere, med det resultat at Sverige ikke fikk godkjent sin ordning.

I brev av 4. juni 2002 har ESA formelt meddelt at de vil starte gjennomgangen av den norske ordningen. ESA har signalisert at vurderingen vil bli foretatt i lys av Kommisjonens vedtak i den svenske saken. Økt handel med tjenester og behovet for en mer detaljert gjennomgang av ulike typer økonomisk virksomhet, nevnes også som årsaker til at en ny gjennomgang av den norske ordningen er nødvendig. Formålet er å sikre lik håndheving av statsstøtteregulverket innen EØS-området.

Differensiert arbeidsgiveravgift er et av de viktigste virkemidlene for å bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret i Distrikts-Norge. Det er derfor Regjeringens mål at hovedtrekkene i den gjeldende ordningen opprettholdes også etter 2003. Det er imidlertid usikkert hvor store endringer ESA vil kreve i det gjeldende regelverket. Det er derfor naturlig at det arbeides parallelt med mulige alternativer til differensiert arbeidsgiveravgift. Eventuelle alternative ordninger bør være treffsikre og kostnadseffektive. Dette taler for at ordningene utformes mest mulig generelt, og at de er målrettet i forhold til bosetting og sysselsetting i distriktene.

3 Indirekte skatter

3.1 Innledning

3.1.1 Generelt

Indirekte skatter omfatter merverdiavgift, investeringsavgift og særavgifter. Hovedtrekkene i avgiftsopplegget er nærmere omtalt i kapittel 1.

Merverdiavgift er en generell avgift på innenlands omsetning av varer og tjenester. I tillegg beregnes merverdiavgift ved import og ved uttak av varer og tjenester fra avgiftspliktig virksomhet. Merverdiavgiften ble innført fra 1. januar 1970 ved lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift. Merverdiavgiften er en fiskal avgift og en av statens viktigste inntektskilder. Avgiftssatsen er på 24 pst. og foreslås ikke endret for 2003.

Merverdiavgiften skal beregnes i alle omsetningsledd. Retten til å fradragføre inngående avgift ved kjøp av varer og tjenester til bruk i avgiftspliktig virksomhet medfører at avgiften ikke belastes de avgiftspliktige virksomhetene i omsetningskjeden. Merverdiavgiften er derfor i hovedsak en beskatning av forbruk, ved at det er det endelige forbruket av avgiftspliktige ytelser som belastes med avgift.

Fra 1. juli 2001 ble det iverksatt en merverdiavgiftsreform som innebærer at det er innført generell merverdiavgift på omsetning av tjenester på linje med det som gjelder for varer. Forslag til endringer i merverdiavgiften fra 2003 er kort omtalt i avsnitt 3.2.

Investeringsavgiften ble avviklet fra 1. oktober 2002. Den var en avgift på anskaffelse av og arbeid på driftsmidler, og plikten til å betale investeringsavgift fulgte av at det ble gitt fradrag for inngående merverdiavgift på anskaffelsene.

Særavgiftene omfatter flere kategorier avgifter. For det første er særavgifter en fellesbetegnelse på avgifter som betales ved innførsel og innenlands tilvirkning av nærmere angitte varer. For det andre dekker det avgifter knyttet til å eie eller endre eierforhold til bestemte varer og fast eiendom. Videre omfattes avgift på sluttbehandling av avfall, frekvensavgift m.m. Størstedelen av provenyet kommer fra den første kategorien særavgifter. Særavgiftene og merverdiavgiften utgjør mer enn en tredel av de samlede skatte- og avgiftsinntektene fra

Fastlands-Norge. I likhet med merverdiavgiften går inntektene fra særavgiftene til statskassen uten noen form for øremerking.

Mens merverdiavgiften først og fremst har til hensikt å finansiere offentlige utgifter, benyttes noen av særavgiftene også som virkemiddel til å prise eksterne effekter, f.eks. knyttet til forbruk av helse- og miljøskadelige produkter.

Særavgiftene fastsettes av Stortinget ved plenaryvedtak for ett år av gangen i medhold av Grunnloven § 75 bokstav a. Vurderingene av satsene og strukturen på avgiftene inngår i den årlige budsjettbehandlingen. Av plenaryvedtakene framgår også regler om fritak mv. Bestemmelser om oppkreving, kontroll mv. er gitt i egne forskrifter med hjemmel i særlover som eksempelvis lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter og lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter.

Til forskjell fra merverdiavgiften, som beregnes i alle omsetningsledd og ved innførsel, beregnes særavgiftene på varer i utgangspunktet kun i ett ledd. Dette skjer som hovedregel ved produksjon eller ved innførsel.

For en annen kategori særavgifter, f.eks. årsavgiften, er avgiftsinnbetalingen knyttet til tollvesenets utskrivning av avgiftskrav basert på data fra motorvognregisteret (eier, kjøretøytype o.l.). I andre tilfeller er avgiftsinnbetaling en forutsetning for gjennomføring av bestemte handlinger, f.eks. tinglysning av eierskifte (hjemmelsoverføring) til fast eiendom (dokumentavgift), omregistrering av kjøretøy i motorvognregisteret (omregistreringsavgift) eller innlevering av avfall (avfallsavgift).

Videreføring av gjeldende avgiftsregler, deriblant fjerningen av investeringsavgiften og flypasasjeravgiften i 2002, innebærer en lettelse fra 2002 til 2003 på knapt 6,5 mrd. kroner bokført. Forslag til nye avgiftsendringer for 2003 øker avgiftsinntektene med om lag 0,3 mrd. kroner bokført i forhold til referansesystemet, jf. tabell 1.1. En stor del av denne inntektsøkningen har en motpost på budsjettets utgiftsside, slik at netto avgiftsøkning tilsvarende om lag 100 mill. kroner. Samlet innebærer endringer i avgifter en lettelse fra 2002 til 2003 på om lag 6,2 mrd. kroner bokført.

Tabell 3.1 viser gjeldende satser for særavgifter og forslag til satser for 2003.

Tabell 3.1 Særagiftssatser 2002 og foreslåtte satser for 2003

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2003	Endring i pst.
<i>Brennevin og vin</i>			
Grunnavgift, kr/vol pst. og liter			
Brennevin	5,98	6,11	2,2
Sterkvin	3,47	3,55	2,2
Svakvin	3,47	3,55	2,2
<i>Øl</i>			
Alkoholinnhold, kr/liter			
a) 0,00–0,70 vol pst.	1,52	1,55	2,2
b) 0,70–2,75 vol pst.	2,38	2,43	2,2
c) 2,75–3,75 vol pst.	8,98	9,18	2,2
d) 3,75–4,75 vol pst.	15,55	15,89	2,2
Alkoholinnhold kr/vol pst. og liter			
e, f, g) over 4,75 vol pst.	3,47	3,55	2,2
<i>Tobakkvarer</i>			
Sigarer, kr/100 gram	170	174	2,2
Sigaretter, kr/100 stk	170	174	2,2
Røyketobakk, kr/100 gram	117	120	2,2
Snus, kr/100 gram	55	56	2,2
Skrå, kr/100 gram	55	56	2,2
Sigarettpapir, kr/100 stk	2,60	2,60	–
<i>Engangavgift</i>			
Kjøretøygruppe a			
Vektavgift, kr/kg			
Første 1150 kg	32,68	33,40	2,2
Neste 250 kg	65,36	66,80	2,2
Neste 100 kg	130,73	133,61	2,2
Resten	152,04	155,38	2,2
Slagvolumavgift, kr/cm ³			
Første 1200 cm ³	9,65	9,86	2,2
Neste 600 cm ³	25,26	25,82	2,2
Neste 400 cm ³	59,42	60,73	2,2
Resten	74,23	75,86	2,2
Motoreffektavgift, kr/kW			
Første 65 kW	126,23	129,01	2,2
Neste 25 kW	460,40	470,53	2,2
Neste 40 kW	921,10	941,36	2,2
Resten	1558,72	1593,01	2,2
Kjøretøy gruppe b, pst. av personbilavgift	20	20	–
Kjøretøy gruppe c, pst. av personbilavgift	13	13	–
Kjøretøy gruppe d, pst. av personbilavgift	55	55	–
Kjøretøy gruppe e, pst. av personbilavgift	36	36	–
Kjøretøy gruppe f, stykkavgift	8678	8869	2,2
Slagvolumavgift, kr/cm ³			
Første 125 cm ³	0	0	–
Neste 775 cm ³	29,81	30,47	2,2
Resten	65,36	66,80	2,2
Motoreffektavgift, kr/kW			
Første 11 kW	0	0	–
Resten	386,21	394,71	2,2

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2003	Endring i pst.
Kjøretøygruppe g			
Vektavgift, kr pr. kg			
Første 100 kg	12,23	12,50	2,2
Neste 100 kg	24,46	25,00	2,2
Resten	48,91	49,99	2,2
Slagvolum, kr pr. cm³			
Første 200 cm ³	2,55	2,61	2,2
Neste 200 cm ³	5,10	5,21	2,2
Resten	10,19	10,41	2,2
Motoreffekt, kr pr. kW			
Første 20 kW	32,61	33,33	2,2
Neste 20 kW	65,22	66,65	2,2
Resten	130,43	133,30	2,2
Kjøretøygruppe h, pst. av personbilavgift	40	40	–
Kjøretøygruppe i, kroner	2857	2920	2,2
Kjøretøygruppe j, pst. av personbilavgift	35	35	–
Årsavgift, kr/år			
Alminnelig sats	2310	2360	2,2
Motorsykler	1820	1860	2,2
Campingtilhengere	1180	1205	2,2
Kjøretøy m/totalvekt over 3,5 tonn	1340	1370	2,2
Vektårsavgift, kr/år	varierer	varierer	2,2
Omregistreringsavgift	varierer	varierer	2,2
Bensin, kr/liter			
Blyholdig	4,62	4,72	2,2
Blyfri	3,81	3,89	2,2
Autodiesel, kr/liter			
Lavsvovlet	2,77	2,83	2,2
Høysvovlet	3,10	3,17	2,2
Båtmotorer, kr/HK	126,50	129,50	2,2
Elektrisk kraft, øre/kWh			
Forbruksavgift	9,3	9,5	2,2
Smøreolje, kr/liter	1,53	1,56	2,2
Avgift på mineralske produkter			
Grunnavgift på fyringsolje			
Mineralolje, kr/liter	0,389	0,398	2,2
CO₂-avgift, generell sats			
Petrolevumsvirksomhet, kr/liter el. Sm ³	0,73	0,75	2,2
Mineralolje, kr/liter	0,49	0,50	2,2
Kull og koks mv., kr/kg	0,49	–	–
Bensin, kr/liter	0,73	0,75	2,2
CO₂-avgift, redusert sats			
Mineralolje, kr/liter	0,28	0,29	2,2
Bensin, kr/liter	0,26	0,27	2,2

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2003	Endring i pst.
Svovelavgift, generell sats			
Mineralolje, kr/liter	0,07	0,07	–
Svovelavgift, redusert sats			
Mineralolje, kr/liter	0,028	0,028	–
<i>Avgift på sluttbehandling av avfall</i>			
Fra 1. januar 2003:			
Opplagsplasser for avfall, kr pr. tonn	320	327	2,2
Anlegg for forbrenning av avfall, kr pr. tonn			
Grunnavgift	80	82	2,2
Tilleggsavgift	240	245	2,2
Fra 1. juli 2003:			
Opplagsplasser for avfall, kr/tonn			
Opplagsplasser med høy miljøstandard	320	327	2,2
Opplagsplasser med lav miljøstandard	320	427	33,4
Anlegg for forbrenning av avfall, kr/utslippsenhet	varierer	varierer	2,2
CO ₂ -avgift på avfall til forbrenning, kr/tonn	–	39	–
<i>Avgift på helse og miljøskadelige stoffer</i>			
Trikloretten, kr/kg	52,40	53,55	2,2
Tetrakloretten, kr/kg	52,40	53,55	2,2
<i>Avgift på klimagassene HFK og PFK</i>			
Kr/tonn CO ₂ -ekvivalenter	–	180	–
<i>Sjokolade mv.</i> , kr/kg	14,85	15,18	2,2
<i>Alkoholfrie drikkevarer</i>			
Ferdigvare, kr/liter	1,52	1,55	2,2
Konsentrat (sirup), kr/liter	9,27	9,47	2,2
Kullsyre, kr/kg	61,52	62,87	2,2
<i>Avgift på drikkevareemballasje, kr/stk</i>			
Miljøavgift			
a) Glass og metall	4,19	4,28	2,2
b) Plast	2,52	2,58	2,2
c) Kartong/papp	1,05	1,07	2,2
Grunnavgift, engangsemballasje, kr/stk	0,85	0,87	2,2
<i>Sukker</i>	5,75	5,88	2,2
<i>Dokumentavgift, pst. av salgsverdi</i>	2,5	2,5	–

Kilde: Finansdepartementet.

3.1.2 Den Nordiske Investeringsbanken – avgiftsfritak

I overenskomst av 23. oktober 1998 mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om Den nordiske investeringsbanken, framgår det av art. 9 at Den nordiske investeringsbanken og dens inntekter, aktiva og eiendom skal være fritatt for all beskatning, med de presiseringer som framgår av bestemmelsen.

Den 19. april 2002 implementerte Finansdepartementet overenskomsten ved å anvende generelle dispensasjonsbestemmelser i regelverket for merverdiavgift, toll og særavgift. Det foreslås at fritaket kodifiseres i følgende særavgiftsvedtak: Avgift på alkohol, CO₂-avgift på mineralske produkter, sovelavgift, grunnavgift på fyringsolje mv., avgift på tobakkvarer, forbruksavgift på elektrisk kraft, avgift på HFK og PFK, avgift på alkoholfrie drikkevarer mv., avgift på bensin, avgift på sjokolade- og sukkervarer mv., avgift på sukker mv., engangsavgift på motorvogner m.m., årsavgift og dokumentavgift. Fritaket skal kun gjelde avgift knyttet til anskaffelser som er nødvendige for bankens offisielle virksomhet, jf. overenskomsten art. 9, fjerde ledd.

3.1.3 ESAs nye retningslinjer for miljøstøtte – åpning av formell undersøkelsesprosedyre

Innledning

EFTAs overvåkingsorgan (ESA) vedtok nye retningslinjer for miljøstøtte 23. mai 2001, jf. omtale i bl.a. Revidert nasjonalbudsjett 2002. De nye retningslinjene setter strengere betingelser til å tillate fritak eller lettelse fra miljøavgifter. Det har vært uformell kontakt og formell korrespondanse med ESA, og det er satt ned en arbeidsgruppe som vurderer el-avgiften, jf. Revidert nasjonalbudsjett 2002. ESA åpnet formell undersøkelsesprosedyre av de norske miljøavgiftene på elektrisitet, CO₂ og SO₂ ved brev av 26. juli 2002.

Skatte- og avgiftsreglene omhandles ikke direkte av EØS-avtalen. Norge har dermed i utgangspunktet frihet til å utforme sin nasjonale skatte- og avgiftspolitik. Norge kan likevel ikke utforme dette regelverket på en måte som strider mot prinsippene i EØS-avtalen. Norge kan f.eks. ikke uten videre innføre eller opprettholde selektive avgiftsordninger som vrir, eller truer med å vri, konkurransen. Dette berører ordninger med fritak for bestemte bedrifter eller produksjon av bestemte varer, i den grad disse ordningene påvirker samhandelen med andre EØS-land.

Tidligere korrespondanse med ESA – Finansdepartementets brev av 15. mai 2002

Finansdepartementet svarte i brev av 15. mai i år på brev fra ESA av 28. februar 2002. I svarbrevet ga departementet bl.a. uttrykk for sitt syn på når en avgiftsordning rammes av støttebegrepet i EØS-avtalen art. 61 (1), og når en avgiftsordning må anses som et generelt tiltak som faller utenfor EØS-avtalen. Så lenge avgiftsplikten formelt ikke avgrenses mot bestemte bedrifter eller sektorer i næringslivet eller produksjon av bestemte varer, anser departementet at kravet til selektivitet ikke er oppfylt. Dette innebærer etter departementets vurdering at Norge f.eks. kan innføre eller opprettholde miljøbegrunnede avgifter på bestemte produkter der bruken forårsaker miljøskadelige utslipp, uten at støttebegrepet i art. 61 (1) krever at også andre typer produkter med tilsvarende utslipp må avgiftsbelegges. Først når ordningen må anses for å være selektiv, vil det være aktuelt å se hen til formålet med avgiften. Selektive ordninger kan i utgangspunktet opprettholdes dersom de ikke strider mot formålet med avgiften. Departementet anså det som viktig å foreta en generell analyse av dette spørsmålet, da løsningen har stor betydning utover denne konkrete saken. Spørsmålet berører hvilken frihet Norge har til selv å avveie kryssende hensyn ved utformingen av avgiftsregelverket.

Departementet erkjente i brevet at enkelte av dagens ordninger er selektivt utformet. Dette gjelder f.eks. fritaket for CO₂-avgift for sement- og leca-produksjon og redusert sats for CO₂-avgift for treforedlings-, sildemel- og fiskemelindustrien. Departementet opplyste i brevet at den første ordningen ville bli vurdert nærmere. Ordningen med redusert sats for CO₂-avgiften ble ansett for å være i tråd med miljøstøtteretningslinjene fordi den reduserte satsen likevel utgjorde en betydelig andel av avgiften. Uansett overstiger den reduserte satsen minimumssatsen i EUs mineraloljedirektiv.

Åpning av formell undersøkelsesprosedyre

Etter å ha vurdert departementets brev av 15. mai er ESA fortsatt i tvil om de norske avgiftsordningene for el-avgift, CO₂- og SO₂-avgift er i tråd med statsstøtterregelverket og miljøstøtteretningslinjene. ESA vedtok derfor 26. juli 2002 å åpne såkalt formell undersøkelsesprosedyre. Selv om undersøkelsen er begrenset til disse tre avgiftene, har ESA forbeholdt seg retten til senere å gå nærmere inn på de øvrige norske miljøavgiftene. På bakgrunn av at Norge i juni 2001 aksepterte de nye miljøstøtteretningslinjene med virkning fra 1. januar 2002, har

ESA avgrenset undersøkelsen til ordninger i kraft etter denne dato.

Åpning av undersøkelsesprosedyren innebærer *ikke* at ESA har konkludert med at det norske avgiftsregelverket inneholder elementer av statsstøtte. Avgjørelsen innebærer at ESA uttrykker sin tvil med hensyn til dette, og vil trekke de endelige konklusjonene gjennom denne prosedyren. ESAs avgjørelse vil bli offentliggjort, slik at interesserte parter kan komme med sine kommentarer. Interesserte parter vil normalt få en måned til dette fra tidspunktet for offentliggjøringen av avgjørelsen. Etter retningslinjene skal Norge gis anledning til å kommentere disse innspillene.

Norge er gitt to måneder på å kommentere åpningen av undersøkelsesprosedyren og til å gi supplerende informasjon, det vil si til 26. september 2002. På grunn av fremleggelsen av budsjettet er fristen forlenget til 7. oktober 2002.

Etter at undersøkelsesprosedyren er avsluttet, vil ESA fatte en begrunnet avgjørelse i saken. En slik avgjørelse kan trolig ventes rundt sommeren neste år. Avgjørelsen kan gå ut på at de norske avgiftene godkjennes, eller at de helt eller delvis anses å være i strid med miljøstøtteretningslinjene. En negativ avgjørelse vil innebære at Norge blir bedt om å oppheve eller endre konkrete ordninger innen en fastsatt frist. ESA har også muligheten til å beslutte at ny støtte som er tildelt uten pliktig forhåndsnotifisering, eventuelt ny støtte som er tildelt før en notifisert ordning er godkjent, skal kreves tilbake. Dersom Norge ikke følger disse avgjørelsene innen den frist som er gitt, kan ESA ta saken inn for EFTA-domstolen. Norge kan også selv bringe vedtaket inn for EFTA-domstolen for vurdering.

ESA har i vedtaket av 26. juli 2002 gitt uttrykk for sitt rettslige syn på når unntak/avgrensninger i et avgiftsregelverk innebærer «støtte» i forhold til EØS-avtalen. Dette rettslige utgangspunktet avviker til dels fra det Finansdepartementet la til grunn i brevet av 15. mai 2002. Dette gjelder vurderingen av når en ordning er selektiv. Spørsmålet er som nevnt prinsipielt viktig ikke bare fordi det berører de konkrete avgiftsordninger, men også fordi ESAs rettslige utgangspunkt synes å innebære en snevret ramme for Norges frihet til å utforme sitt avgiftsregelverk, enn vår forståelse av regelverket. ESA tar, i motsetning til det departementet har anført, utgangspunkt i formålet med avgiftsordningen også ved vurderingen av om ordningen er selektiv.

ESA uttrykker ikke bare tvil om ordningene går fri av støttebegrepet, men også om støtten i så fall kan opprettholdes under gjeldende miljøstøtteretningslinjer. ESA har etterspurt informasjon for å kunne vurdere dette nærmere, og har igjen fremhevet betydningen av at unntakene ikke må undergra-

ve formålet med avgiften, at ordningen er midlertidig og at næringen må inngå forpliktende avtaler eller alternativt betale en betydelig andel av avgiften.

ESA har også i et eget punkt i åpningsavgjørelsen opplyst om adgangen ESA mener å ha til å kreve tilbakebetaling av ulovlig støtte. Etter ESAs oppfatning kan et slikt krav også omfatte støtte gitt under ordninger som har eksistert siden før EØS-avtalen trådte i kraft, dersom støtten er gitt etter 1. januar 2002. ESA begrunner dette med at Norge i juni 2001 aksepterte de nye retningslinjene og derfor har forpliktet seg til å tilpasse alle eksisterende ordninger til disse innen 1. januar 2002.

Videre håndtering

Som nevnt må Regjeringen sende et svarbrev til ESA innen 7. oktober 2002. Regjeringen ser at det kan reises spørsmål ved utformingen av enkelte av dagens miljøavgifter i forhold til EØS-avtalens regler, herunder de nye miljøstøtteretningslinjene. For å sikre mest mulig stabile og forutsigbare rammebetingelser for industrien er det behov for at disse spørsmålene blir avklart så raskt som mulig. I svarbrevet til ESA vil Regjeringen derfor informere om at det i en egen sak for Stortinget vil bli foreslått endringer i utformingen av el-avgiften. En endring er nødvendig for å unngå tvil med hensyn til om ordningen er tilstrekkelig generelt utformet.

Regjeringen mener det bør finnes løsninger for el-avgiften som er utenfor regelverket for offentlig støtte. Også industrien har gitt uttrykk for at de ønsker seg løsninger som er utenfor regelverket for offentlig støtte. En ordning utenfor regelverket for offentlig støtte vil ikke være tidsbegrenset slik en ordning innenfor miljøstøtteretningslinjene vil være og vil også være uavhengig av ESAs godkjenning.

En ordning der all næringsvirksomhet blir fritatt fra el-avgiften, vil være utenfor regelverk for offentlig støtte. Et slikt fritak vil imidlertid innebære et provenytap på minst 1,7 mrd. kroner på årsbasis. Det er derfor også nødvendig å utrede alternative løsninger innenfor en provenynøytral ramme, der de mest aktuelle løsningene er:

- Skille ut elektrisitet til spesielle bruksformål, f.eks. ved kun å avgiftsbelegge elektrisitet brukt til lys og oppvarming.
- Foreta begrensninger av avgiftsbelastningen for næringsvirksomhet etter objektive kriterier, f.eks. at el-avgiften maksimalt utgjør en bestemt andel av totalkostnadene i den enkelte bedrift.

Danmark har av EU-kommisjonen fått aksept for at et opplegg for el-avgiften der det skilles mellom elektrisitet til produksjonsformål og elektrisitet til

husholdningsformål e.l., ikke er å anse som en selektiv ordning. Dersom ESA godkjenner et opplegg som likner på det danske, dvs. at det kan benyttes et grovmasket opplegg for å skille bruken av elektrisitet, vil dette være et alternativ som innebærer små endringer i forhold til dagens system. En slik omlegging kan imidlertid innebære et provenytap ved at næringsvirksomhet utenom industrien vil slippe el-avgift på deler av sitt kraftforbruk. Dette provenytapet må i så fall dekkes inn. Dersom ESA krever at elektrisitet etter formål må beregnes nøyaktig, vil et slikt opplegg innebære betydelige etterlevels- og administrasjonskostnader.

Østerrike har et system der bedriftene får refundert den delen av el-avgiften som overstiger en viss prosentandel av verdien av bedriftens produksjon. Finland har et liknende system som er notifisert til Kommissjonen. Dersom en slik ordning gjøres gjeldende for all næringsvirksomhet, vil den etter departementets mening ikke være selektiv. En slik ordning vil skjerme kraftkrevende industri fra en betydelig avgiftsbelastning, samtidig som annen næringsvirksomhet fortsatt vil betale el-avgift. Dette alternativet kan gi et merproveny. På den ene side vil kraftkrevende industri få en viss avgiftsbelastning i dette alternativet dersom refusjonsgrensen ikke settes på et meget lavt nivå. På den annen side vil en lav refusjonsgrense innebære at mange bedrifter kommer inn under refusjonsordningen, noe som vil gi større administrative kostnader.

En beslutning om valg av modell tas etter at administrative kostnader, konsekvenser for industri, annen næringsvirksomhet, husholdninger og elforbruket er nærmere vurdert. Det legges opp til en nær dialog med ESA i denne prosessen. Det tas sikte på at en slik utredning skal være på plass tidlig i 2003 og at endringsforslag deretter kan fremmes overfor Stortinget. Regjeringen legger videre opp til å informere ESA om forslaget om å oppheve CO₂-avgiften for produktene kull og koks. I forhold til SO₂- og CO₂-avgiftene legges det for øvrig opp til å fastholde det rettslige standpunktet som er tatt i brevet av 15. mai i år, hvor det er argumentert med at Norge har frihet til selv å velge hvilke produkter som skal avgiftsbelegges. Det vil videre bli igangsatt en prosedyre for å få ESAs godkjenning etter miljøstøtteretningslinjene for den reduserte satsen på CO₂-avgift for treforedlings-, sildemel- og fiske-melindustrien.

3.1.4 Revisjon av reisegodsreglene

Et forslag til ny reisegodsforskrift er sendt på høring med høringsfrist 15. oktober 2002. Forslaget går bl.a. ut på at alle kvoter bortsett fra for alkohol,

tobakkvarer og kjøtt oppheves. Videre er kjøttkvoten foreslått økt fra 3 kg til 10 kg, og det åpnes for avgiftsfri innførsel av de fleste varer, med unntak for motorvogner. Varer som er underlagt andre innførselsrestriksjoner, f.eks. våpen, vil det selvsagt fremdeles ikke være anledning til å ta med etter reisegodsbestemmelsene. Verdigrensene er foreslått økt med 1 000 kroner fra hhv. 5 000 kroner og 2 000 kroner, til hhv. 6 000 kroner for opphold utenfor Norge i mer enn 24 timer og 3 000 kroner for kortere opphold enn 24 timer. I tillegg er det foreslått en del andre forenklinger.

Etter vurderingen av de innkomne høringsuttalelsene tar departementet sikte på å fastsette den nye forskriften så raskt som mulig.

3.2 Merverdiavgift og avgift på investeringer mv. (kap. 5521, post 70)

3.2.1 Avvikling av investeringsavgiften

Investeringsavgiften ble i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2002 vedtatt avviklet med virkning fra 1. oktober 2002, jf. St.prp. nr. 1 (2001–2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak og Ot.prp. nr. 1 (2001–2002) Skatte- og avgiftsopplegget 2002 – lovendringer. Avviklingen av investeringsavgiften innebærer at en rekke forskrifter kan oppheves. Videre må det foretas endringer i flere forskrifter og i enkelte lover. Det er likevel ikke blitt ansett nødvendig å endre disse bestemmelsene samtidig som investeringsavgiften ble avviklet. Når investeringsavgiften nå er avviklet, følger det naturlig at bestemmelser som omhandler investeringsavgiften ikke lenger er relevante på dette punktet. Finansdepartementet mener også at det vil være hensiktsmessig å avvente enkelte endringer til regnskapsåret 2002 er avviklet. Bakgrunnen for dette er blant annet at de aktuelle bestemmelsene som skal endres, vil ha betydning også for disposjoner foretatt mens investeringsavgiften var i kraft. De enkelte regelendringer vil derfor bli foretatt fortløpende.

Avviklingen innebærer en avgiftslettelse på om lag 6 mrd. kroner på årsbasis. Avgiftssatsen var 7 pst. Avviklingen av avgiften vil innebære en kostnadsreduksjon på drøyt 6,5 pst. på driftsmidler som tidligere var investeringsavgiftspliktige.

Siden investeringsavgiften ble innført i 1970 er det innført en rekke unntak som har uthullet avgiftsplikten og gjort regelverket uoversiktlig og vanskelig å praktisere både for næringsdrivende og avgiftsforvaltningen. De mange unntakene gjorde at

Tabell 3.2 Innberettet investeringsavgift i 2001 fordelt på næring

Næring	Mill. kroner	Prosent av samlede innbetalinger
Jordbruk og skogbruk	27	0,5
Fiske	27	0,5
Bergverksdrift og utvinning	139	2,4
Industri	600	10,2
Kraft- og vannforsyning	331	5,6
Bygge- og anleggsvirksomhet	435	7,4
Varehandel, reparasjon av kjøretøyer og husholdningsapparater	1 189	20,1
Hotell- og restaurantvirksomhet	140	2,4
Transport og kommunikasjon	984	16,7
Finansiell tjenesteyting og forsikring	559	9,5
Eiendomsdrift, forretningsmessig tjenesteyting og utleievirksomhet	1 025	17,4
Offentlig forvaltning	89	1,5
Undervisning	2	0,0
Helse- og sosialtjenester	22	0,4
Andre sosiale og personlige tjenester	119	2,0
Lønnet husarbeid	0	0,0
Ufordelt	218	3,7
Totalt	5 906	100,0

Kilde: Skattedirektoratet og Finansdepartementet

investeringsavgiften har framstått som en særavgift på visse næringer, noe som gir vridninger mot virksomheter som ikke er avgiftsbelagt.

Investeringsavgiftsplikten var begrenset til virksomheter som er merverdiavgiftspliktige. Det betyr at næringer som er unntatt fra merverdiavgiften, slik som bl.a. helse- og sosiale tjenester, undervisning, finansnæringen samt det meste av kultur og reiseliv, i all hovedsak var unntatt fra investeringsavgiftsplikten. Videre var det gitt flere fritak fra plikten til å betale investeringsavgift. Dette innebærer at eksempelvis store deler av industrien og jord- og skogbruksnæringene var fritatt fra avgift. Det var også gitt et regionalt begrenset fritak for investeringsavgift for arbeid på bygninger og faste anlegg i Finnmark og Nord-Troms. I tillegg vedtok Stortinget 15. juni 2001 at tjenesteleverandører som ble avgiftspliktige som følge av merverdiavgiftsreformen, ikke skulle betale investeringsavgift i perioden fra 1. juli 2001 og fram til investeringsavgiften ble opphevet for alle.

Investeringsavgiftspliktige fram til 1. oktober 2002 var dermed i hovedsak næringer som driver med vareomsetning. Det samme gjaldt for frivillig registrerte utleieryttere av bygg eller anlegg til bruk i avgiftspliktig virksomhet. Denne ordningen ble betydelig utvidet 1. juli 2001. For disse næringene vil avviklingen av investeringsavgiften være av betydning.

Tabell 3.2 viser inntektene fra investeringsavgiften for 2001 fordelt på ulike næringer. Tabellen er basert på tall over innberettet avgift slik det framgår av Skattedirektoratets forvaltningssystemer (MVA3). Av tabellen går det fram at handelsnæringen står for om lag 20 pst. av inntektene fra investeringsavgiften. Om lag 17 pst. av inntektene kommer fra eiendomsdrift, forretningsmessig tjenesteyting og utleievirksomhet, mens industrien samlet bare står for om lag 10 pst. De lave innbetalingene fra industrien skyldes blant annet at store deler av industrien hadde fritak for investeringsavgiften. Industrien har imidlertid måttet betale investeringsavgift på investeringer som ikke benyttes i industriell vareproduksjon, f.eks. kontorutstyr og administrasjonsbygg.

3.2.2 Unntak for merverdiavgift på alternative medisinske tjenester

I Revidert nasjonalbudsjett for 2002 er det uttalt at en tar sikte på å komme tilbake til spørsmålet om ytterligere merverdiavgiftsunntak for alternativ medisin i forbindelse med budsjettet for 2003.

Departementet foreslår at merverdiavgiftsloven § 5b første ledd nr. 1 endres til også å omfatte helserelaterte tjenester. Hvilke konkrete tjenester som vil komme inn under dette begrepet, vil bli nærme-

re regulert i forskrift 15. juni 2001 nr. 682 om avgrensning av merverdiavgiftsunntaket for helsetjenester (Forskrift nr. 119 til merverdiavgiftsloven). Det vises til nærmere omtale i Ot.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte- og avgiftsopplegget for 2003 – lovendringer. Forslaget er på svært usikkert grunnlag anslått å gi et provenytnyt på om lag 10 mill. på årsbasis og om lag 8 mill. kroner på 2003-budsjettet.

3.2.3 Merverdiavgiftsplikt for NRKs kringkastingsvirksomhet

Innledning og bakgrunn for forslaget

I forbindelse med behandlingen av forslaget i Dok. nr. 8:34 (2001–2002) om å gi Norsk rikskringkasting (NRK) fritak for merverdiavgift (nullsats) vedtok Stortinget 9. april 2002 følgende anmodning, jf. Innst. S. nr. 116 (2001–2002):

«Stortinget ber Regjeringen senest i forslag til budsjett for 2003, innarbeide en ordning som vil fjerne prisbarrieren mellom egenproduksjon og eksternproduksjon, enten ved en refusjonsordning eller ved å innføre NRK i merverdiavgiftssystemet.»

Regjeringen legger til grunn at hovedformålet med Stortingets anmodningsvedtak er å fjerne den prisbarrieren som merverdiavgiften representerer for NRKs allmennkringkastingsvirksomhet ved valget mellom å utføre tjenester ved egne ansatte (egenproduksjon) eller å kjøpe tjenester fra andre (eksternproduksjon). I vedtaket har Stortinget skissert to alternativer som kan fjerne prisbarrieren som merverdiavgiften representerer mellom NRKs egenproduksjon og kjøp fra andre. Det er vist til at det enten kan etableres en refusjonsordning eller at NRKs allmennkringkastingsvirksomhet kommer innenfor merverdiavgiftsområdet.

Regjeringens vurderinger av alternative løsninger og forslag er presentert nedenfor. Regjeringen foreslår at NRKs allmennkringkastingsvirksomhet tas inn i merverdiavgiftssystemet med full fradragsrett og redusert merverdiavgiftssats på 12 pst. Forslaget innebærer økte merverdiavgiftsinntekter til staten, som tilbakeføres til NRK som kompensasjon for merverdiavgiftsomleggingen. Kompensasjonen er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2002–2003) Finansdepartementet. Omleggingen er om lag provenytnøytral for staten. Denne omleggingen kan i utgangspunktet gjennomføres slik at den økonomiske stillingen for både NRK, lisensbetalerne og staten er uendret. Regjeringen ser imidlertid behov for at NRKs økonomiske stilling styrkes, og fore-

slår en reell økning i kringkastingsavgiften (inkludert merverdiavgift). Forslaget til endret kringkastingsavgift er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2002–2003) Kultur- og kirke departementet.

Gjeldende merverdiavgiftsregelverk for kringkastingstjenester

Omsetning av tjenester er etter merverdiavgiftsreformen 2001 som hovedregel avgiftspliktig. Dette gjelder også ved omsetning av kringkastingstjenester. Det er imidlertid gjort unntak for allmennkringkastingssselskaps utsendelse av radio- og TV-program, når virksomheten finansieres ved kringkastingsavgiften, jf. merverdiavgiftsloven § 5 første ledd nr. 1 bokstav e. I forhold til NRKs virksomhet betyr dette en videreføring av gjeldende rett før reformen.

Dagens regelverk innebærer at NRK ikke skal beregne utgående merverdiavgift av kringkastingsavgiften. NRK har heller ikke fradragsrett for inngående merverdiavgift på innkjøp til denne delen av virksomheten. NRK er imidlertid avgiftspliktig for annen omsetning som omfattes av merverdiavgiftsloven. Dette gjelder eksempelvis omsetning av tekniske tjenester og reklametjenester i forbindelse med sponsede programsendinger. Dette er tjenester som var avgiftspliktige også før reformen. NRK har derfor fradragsrett for inngående merverdiavgift på anskaffelser kun til den avgiftspliktige delen av virksomheten.

Andre kringkastingssselskap, f. eks. TV2, er ikke unntatt fra merverdiavgiftsplikten og omfattes derfor av den generelle avgiftsplikten på omsetning av tjenester. Dette innebærer at slike virksomheter skal beregne utgående merverdiavgift på alle sine inntekter, herunder reklameinntekter, samtidig som det er full fradragsrett for inngående merverdiavgift på alle anskaffelsene til bruk i virksomheten. Tilsvarende gjelder også for betal-TV kanaler som TV 1000 og Canal+, som etter reformen er fullt ut merverdiavgiftspliktig. Disse virksomhetene må derfor beregne 24 pst. merverdiavgift av vederlaget for sine tjenester, eksempelvis ved omsetning av tilgang til kodete sendinger.

NRKs manglende fradragsrett for inngående merverdiavgift medfører at NRK må betale merverdiavgift på sine innkjøp. Merverdiavgiften på 24 pst. på anskaffelser av tjenester til NRK medfører en avgiftsmessig konkurransevridning til fordel for egenproduksjon i NRK sammenliknet med kjøp av tjenester fra andre.

Problemet med konkurransevridning mellom egenproduksjon og kjøp av tjenester fra andre vil oppstå for alle virksomheter som er utenfor mer-

verdiavgiftssystemet, og som derfor ikke har fradragsrett for inngående merverdiavgift.

Regjeringens vurderinger og forslag

Regjeringen foreslår at NRK tas inn i merverdiavgiftssystemet med full fradragsrett og redusert merverdiavgiftssats på 12 pst. på kringkastingsavgiften. Nedenfor redegjøres det for Regjeringens vurderinger av løsninger som anses som uaktuelle. Avslutningsvis redegjøres det for vurderingene som er gjort av den foreslåtte løsningen.

Stortinget har skissert en mulighet for å etablere en *refusjonsordning*. Det vil si at NRK får refundert hele eller deler av utgiftene knyttet til inngående merverdiavgift på sine innkjøp. For at en refusjonsordning utenfor merverdiavgiftssystemet skal fjerne prisbarrieren mellom egenproduksjon og kjøp fra andre, kreves en refusjonsordning hvor NRK må dokumentere faktiske avgiftspliktige innkjøp for å få tilsvarende beløp refundert. En refusjonsordning vil innebære en kostnadsreduksjon for NRK på nesten 200 mill. kroner årlig. En så sterk styrking av NRKs økonomi vil virke konkurransevridende i disfavør av konkurrerende kringkastingselskaper. En slik refusjonsordning krever også at det etableres administrative rutiner utenom det alminnelige opplegget med omsetningsoppgaver mv. Dette vil gi administrative merkostnader både for NRK og Skatteetaten. Regjeringen ser for øvrig at det i økende grad presses på for å etablere ulike refusjonsordninger, som eksempelvis tilskuddsordningen for frivillige organisasjoner. Selv om hver enkelt ordning nok er velbegrunnet, vil mange slike ordninger til sammen skape en uoversiktlig og vanskelig administrativ situasjon for både dem ordningene omfatter og Skatteetaten. Regjeringen har derfor ansett et slikt alternativ som uaktuelt.

Alternative løsninger bør derfor finnes innenfor merverdiavgiftssystemet. Omsetning av kringkastings tjenester er innenfor merverdiavgiftsområdet. Ved å oppheve unntaket for allmennkringkastings selskapers utsendelse av radio- og TV-program, vil NRK bli avgiftspliktig for sin allmennkringkastingsvirksomhet på lik linje med andre kringkastings selskap.

I Dok. nr. 8:34 (2001–2002) ble det foreslått en ordning med *nullsats* for NRK. Dette vil innebære full fradragsrett for NRK uten at det oppkreves utgående merverdiavgift på kringkastingsavgiften. Nullsats vil gi en tilsvarende økonomisk stimulans til NRK som en refusjonsordning. I tillegg vil støtten til NRK bli mer skjult, og de reelle kostnadene ved allmennkringkasting blir ikke synliggjort. Det

er derfor i utgangspunktet bedre å gi støtte direkte over budsjettet enn indirekte gjennom avgifts fritak. På denne bakgrunn har Regjeringen ansett det som uaktuelt å innføre en ordning med nullsats for NRK.

Regjeringen foreslår derfor at NRK tas inn i merverdiavgiftssystemet med en *redusert avgiftssats*. NRK vil da oppnå full fradragsrett for merverdiavgift på anskaffelser til bruk i virksomheten slik at prisbarrieren fjernes. Motstykket til dette er at også NRK må beregne merverdiavgift på vederlag for tjenestene sine (kringkastingsavgiften), slik konkurrerende reklamefinansierte TV-kanaler må gjøre av sine reklameinntekter. Den reduserte satsen kunne i så fall ligge på et nivå som innebærer at NRK ikke får noen merbelastning knyttet til merverdiavgiften. Det vil si at satsen settes slik at utgående merverdiavgift tilsvarer inngående merverdiavgift for NRKs allmennkringkastingsvirksomhet. Det er anslått at en slik sats kan ligge mellom 6 og 7 pst.

Dagens norske merverdiavgiftssystem har to satser på 24 og 12 pst. Innføring av en proveny nøytral sats for NRK innebærer å innføre en ny tredje sats. Det er prinsipielt betenkelig å utvide antallet satser i merverdiavgiftssystemet. Flere satser kan bl.a. komplisere merverdiavgiftssystemet. En ny redusert sats vil dessuten åpne for press fra annen type virksomhet om å komme inn under den reduserte satsen. En eventuell innføring av en ny redusert sats bør dessuten ses i en større sammenheng og ikke ut fra hensynet til en enkelt virksomhet. Innføring av en eventuell tredje sats krever derfor en bredere gjennomgang av flere tjenesteområder, og er vanskelig å gjennomføre på kort sikt. Det vises for øvrig til omtalen av spørsmålet om merverdiavgift på persontransport i avsnitt 3.2.6, hvor det fremgår at Regjeringen i budsjettet for 2004 vil vurdere å foreslå å ta persontransport inn i merverdiavgiftssystemet med en lav sats. Regjeringen vil derfor ikke foreslå en ny redusert sats for NRKs allmennkringkastingsvirksomhet.

Regjeringen foreslår i stedet å gjøre NRKs allmennkringkastingsvirksomhet merverdiavgiftspliktig med 12 pst., som tilsvarer satsen som allerede gjelder for næringsmidler. Det er mindre betenkelig å benytte en allerede etablert redusert sats fremfor å innføre en ny sats. Dette vil fjerne prisbarrieren mellom egenproduksjon og kjøp fra andre, ved at NRK oppnår fradragsrett for merverdiavgift på anskaffelser til bruk i virksomheten. Samtidig skal det beregnes merverdiavgift med 12 pst. på kringkastingsavgiften. Staten vil med en slik løsning få økte merverdiavgiftsinntekter, som tilbakeføres NRK gjennom en bevilgning på 150 mill. kro-

ner som kompensasjon for merverdiavgiftsomleggingen. For staten vil dermed omleggingen være om lag provenynøytral i utgangspunktet. Ulempene ved en slik modell kan være at NRK kommer på statsbudsjettet, samt at statens støtte til NRK blir noe mer uoversiktlig ved at det gis en bevilgning i tillegg til lisensinntektene.

Innen EU reguleres merverdiavgiftsregelverket av EFs sjette avgiftsdirektiv. Direktivet forplikter medlemslandene til å etablere en generell merverdiavgiftsplikt på omsetning av varer og tjenester. Samtidig gjøres det uttrykkelige unntak fra merverdiavgiftsplikten. Et slikt unntak fra merverdiavgiftsplikten gjelder i utgangspunktet for virksomheter utøvet av offentlig radio- og fjernsynsorganer som ikke har kommersiell karakter, se EFs sjette avgiftsdirektiv artikkel 4(5) og artikkel 13 (A) (1) (g). I forhold til dette regelverket har det vært reist spørsmål om hva som kan anses som allmennkringkastingsoppdrag. Den foreslåtte omleggingen vil i forhold til merverdiavgiften gi NRK om lag samme økonomiske virkning som om selskapet er unntatt fra avgiftsplikten. Omleggingen synes derfor ikke å gi NRK andre rammebetingelser i forhold til merverdiavgiften enn andre allmennkringkastings-selskap innen EU.

Den foreslåtte løsningen kunne vært gjennomført uten at NRKs økonomiske stilling styrkes, ved en tilstrekkelig reduksjon i kringkastingsavgiften (eksklusiv merverdiavgift). Regjeringen ser imidlertid behov for at NRKs økonomiske stilling styrkes og foreslår en reell økning i kringkastingsavgiften (inkludert merverdiavgift). Forslaget til endringer i kringkastingsavgiften er nærmere omtalt i St. prp. nr. 1 (2002–2003) Kultur- og kirke departementet.

En annen mulig løsning er å innføre *avgiftsplikt med full sats* på NRKs allmennkringkastingsvirksomhet. En slik endring vil fjerne prisbarrieren mellom egenproduksjon og eksterntproduksjon. NRK vil dermed underlegges de samme merverdiavgiftsbestemmelsene som gjelder generelt i merverdiavgiftssystemet. Dette vil innebære avgiftsmessig konkurransenøytralitet i forhold til konkurrerende reklamefinansierte fjernsynskanaler. Hensynet til et enkelt og generelt merverdiavgiftssystem kan tale for en løsning hvor NRK blir avgiftspliktig med ordinær merverdiavgiftssats. En slik løsning kunne vært gjennomført slik at den økonomiske stillingen for både lisensbetalerne, staten og NRK ble uendret. Dette kan gjøres ved å redusere kringkastingsavgiften med knapt 20 pst. (eksklusiv merverdiavgift) og gi statens merproveny på drøyt 400 mill. kroner i kompensasjon til NRK. Et slikt forslag krever imidlertid en betydelig bevilgning til

NRK over statsbudsjettet, og Regjeringen har derfor ikke gått inn for dette.

Forslaget om å ta NRKs allmennkringkastingsvirksomhet inn i merverdiavgiftssystemet nødvendiggjør endringer i merverdiavgiftsloven. Forslag til endringer er fremmet i Ot.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte- og avgiftsopplegget 2003 – lovendringer. Det foreslås at endringen trer i kraft fra og med 1. januar 2003.

Forslaget om en redusert sats på NRKs allmennkringkastingsvirksomhet nødvendiggjør endringer i Stortingets vedtak om merverdiavgift. Det vises til forslag til vedtak om merverdiavgift mv. § 2 nr. 2.

3.2.4 Fritak for merverdiavgift på fornybare energikilder i Nord-Norge

I merverdiavgiftsloven § 16 første ledd nr. 9 er det gitt fritak for merverdiavgift ved omsetning av elektrisk kraft til husholdningsbruk i fylkene Finnmark, Troms og Nordland.

Stortinget har ved anmodningsvedtak av 4. juni 2002, jf. Dok. nr. 8:100 (2001–2002) og Innst. S. nr. 176 (2001–2002), bedt regjeringen om å fremme lovendringsforslag for å sikre at energi levert fra alternative energikilder som fjernvarme, biobrensel og varmepumper blir likebehandlet med elektrisk kraft i Finnmark, Troms og Nordland.

Det foreslås at likebehandlingen gjennomføres ved at dagens fritak utvides til å omfatte energi fra alternative energikilder. På kort sikt antas en utvidelse av fritaket å medføre et ubetydelig provenytap. På lengre sikt kan imidlertid provenytapet bli større. Det vises til nærmere omtale i Ot.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte- og avgiftsopplegget 2003 – lovendringer.

3.2.5 Unntak for merverdiavgift ved utleie av båtplasser

Utleie av båtplasser i næring er i dag etter nærmere vilkår merverdiavgiftspliktig. Ved behandlingen av Dok. nr. 8:87 (2001–2002) vedtok Stortinget å be regjeringen i forbindelse med budsjettet for 2003 om å komme med et forslag om å frita utleie av båtplasser fra merverdiavgiftsområdet, jf. Innst. S. nr. 145 (2001–2002). Regjeringen foreslår å oppheve merverdiavgiftsloven § 5a annet ledd nr. 2 slik at utleie av båtplasser til fartøy under 15 meter unntas fra denne avgiftsplikten. Unntaket foreslås å gjelde fra og med 1. januar 2003. Forslaget antas å gi ubetydelige administrative og budsjettmessige konsekvenser. På svært usikkert grunnlag kan provenytapet anslås til om lag 1 mill. kroner årlig. Det vises til

nærmere omtale i Ot.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte- og avgiftsopplegget 2003 – lovendringer.

3.2.6 Merverdiavgift på persontransport

Innledning

Ved behandlingen av merverdiavgiftsreformen 2001 vedtok Stortinget at persontransporttjenester skulle unntas fra den generelle merverdiavgiftsplikten på omsetning av tjenester. Stortinget vedtok imidlertid at det skulle innføres nullsats i merverdiavgiftssystemet for personbefordring med luftfartøy. Ordningen med nullsats for luftfarten i merverdiavgiftssystemet ble innført for å redusere belastningen av omleggingen av flypassasjeravgiften for innenlandsflyginger. Om den nærmere bakgrunnen for disse endringene vises det til Innst. O. nr. 24 (2000–2001), jf. Ot.prp. nr. 2 (2000–2001).

I forbindelse med budsjettet for 2002 fremmet Regjeringen forslag om at persontransport med luftfartøy skulle tas ut av merverdiavgiftssystemet igjen med virkning fra 1. april 2002. Forslaget ble sett i sammenheng med at flypassasjeravgiften ble foreslått avvirket fra samme tidspunkt. I samsvar med Regjeringens forslag vedtok Stortinget at ordningen med nullsats for luftfarten i merverdiavgiftssystemet skulle avvikles, jf. endringslov 21. desember 2001 nr. 113. Om den nærmere bakgrunnen for endringen vises det til Innst. O. nr. 3 (2001–2002) og Ot.prp. nr. 21 (2001–2002).

Denne regelendringen betyr at alle former for persontransport nå er unntatt fra den generelle merverdiavgiftsplikten, jf. merverdiavgiftsloven § 5b første ledd nr. 9. Dette tilsvarende rettstilstanden slik den var på persontransportområdet før 1. juli 2001 da merverdiavgiftsreformen trådte i kraft.

Unntaket fra merverdiavgiftsplikten for persontransporttjenester gir opphav til en rekke avgrensingsproblemer og konkurransevriddinger. Etter Finansdepartementets oppfatning er problemene etter hvert så mange og skaper så uheldige virkninger at en må vurdere regelendringer. For å løse disse problemene vil Regjeringen vurdere å foreslå merverdiavgiftsplikt på persontransport med en ny redusert sats. En eventuell omlegging av regelverket på dette området krever en større gjennomgang, samtidig som bransjen må ha tid til å innrette seg etter eventuelle endringer. Det tas sikte på å komme tilbake med en bred gjennomgang og eventuelle forslag til endringer i merverdiavgiftsregelverket på dette området i budsjettet for 2004. Nedenfor gis det en foreløpig drøftelse av problemene knyttet til gjeldende rettstilstand på dette området og skisse til mulige løsninger.

Problemer knyttet til at persontransport ikke er merverdiavgiftspliktig

Den umiddelbare virkningen av at persontransport er unntatt fra den generelle merverdiavgiftsplikten er at transportørene ikke skal beregnes utgående merverdiavgift av vederlaget som oppkreves for transporten (billetten). Motstykket til dette er at transportørene heller ikke har rett til å fradragsføre inngående merverdiavgift på anskaffelser til bruk i virksomheten.

Den manglende fradragsretten gjør at transportørene må betrakte merverdiavgiftsinnbetalingene som en ordinær kostnad. Transportørene må derfor overvelte deler av merverdiavgiften i sine priser. På denne måten oppstår det avgiftskumulasjon. Dette bryter med prinsippet bak merverdiavgiftssystemet om at merverdiavgiften skal være en generell skatt på forbruk og at anskaffelser til bruk i næringsvirksomhet som utgangspunkt ikke skal skattlegges.

Transportvirksomhetenes manglende fradragsrett for inngående merverdiavgift på anskaffelser av varer og tjenester til bruk i virksomheten kan føre til konkurransevriddinger. Dette gjelder i forholdet mellom virksomheter i Norge, men også for virksomheter som konkurrerer med utenlandske aktører. I denne sammenheng viser Finansdepartementet til at det er et grunnleggende prinsipp i merverdiavgiftsloven at avgiften skal være mest mulig nøytral.

Fordi virksomheter som driver med persontransport blir belastet med merverdiavgift på sine anskaffelser, kan merverdiavgiften blant annet gi transportørene økonomisk motiv til å produsere enkelte tjenester med egne ansatte (egenproduksjon) framfor å kjøpe dem fra andre. Dette kan være uheldig i den grad det fører til at tjenester ikke blir produsert på en mest mulig effektiv måte. Særlig større aktører på persontransportområdet vil kunne ha muligheter for å drive med egenproduksjon av enkelte tjenester for å spare merverdiavgift. Dette er en problemstilling som ikke bare gjelder på persontransportområdet. Problemet er generelt knyttet til avgiftspliktige anskaffelser i næringer som ikke har fradragsrett for inngående merverdiavgift, f.eks. offentlig sektor.

Konkurransetilsynet har tatt opp denne problemstillingen i forhold til luftfarten, og uttrykt bekymring for konkurranse situasjonen for flyselskapers kjøp av bakketjenester. Som en følge av at det er knyttet store faste kostnader til å etablere egne bakketjenester, er det ofte ulønnsomt for mindre flyselskaper å produsere slike tjenester selv. Siden bakketjenester er merverdiavgiftspliktige, vil flysel-

skaper som utfører slike tjenester med egne ansatte unngå merverdiavgift, mens flyselskaper som ikke produserer egne bakketjenester, må kjøpe dem med merverdiavgift fra andre. Dette kan medføre en konkurransevridning mellom flyselskaper som driver med egenproduksjon av bakketjenester, og flyselskaper som må kjøpe disse tjenestene. Selvstendige virksomheter som produserer bakketjenester, kan også få en konkurranseulemppe i forhold til flyselskapenes egenproduksjon av bakketjenester.

En annen konkurransevridning som skyldes at persontransport er utenfor merverdiavgiftsområdet, ble påpekt av en arbeidsgruppe som utredet konkurransevilkårene for luftfarten (Rapport fra arbeidsgruppen for utredning av konkurransevilkår i luftfartsnæringen, av 30. september 1999):

«Det som derimot kan medføre en konkurransevridning, er at luftfartøy som regelmessig går mellom utenlandske flyplasser eller norsk flyplass og flyplass i utlandet, kan anskaffe varer og tjenester avgiftsfritt i utlandet. De avgiftsfrie anskaffelsene kan benyttes i Norge. For eksempel kan et fly som er på vei fra utlandet til Norge, fylle ekstra drivstoff og ta inn forsyninger avgiftsfritt på en utenlandsk flyplass, og bruke disse innsatsfaktorene på flyging innenlands. Kostnadene ved flygingen innenlands blir dermed lavere enn dersom drivstoff og forsyninger ble anskaffet på en norsk flyplass.

Konkurransevridningene som følge av dette oppstår mellom selskaper med henholdsvis gode muligheter og mer begrensede muligheter til å anskaffe drivstoff og forsyninger utenlands. Forenklet kan en si at selskaper med relativt mange flygninger til og fra utlandet får et fortrinn i forhold til selskaper som stort sett opererer innenlands. Det er viktig å understreke at ulikheten i konkurransevilkår oppstår på de enkelte innenlandsruter der selskapene konkurrerer eller kan tenkes å konkurrere, altså i ett relevant marked eller flere. Det er derfor tale om en konkurransevridning slik arbeidsgruppen har definert dette begrepet. Vridningen gir flyselskapene incentiver til å endre disponeringen av fly på innenriks- og utenriksruter, og eventuelt forandre rutemønstrene, med sikte på å øke mulighetene for å fylle drivstoff og anskaffe forsyninger merverdiavgiftsfritt i utlandet. Disse vridningene henger sammen med at persontransport ikke er en merverdiavgiftspliktig tjeneste i Norge.»

Den manglende fradragsretten for virksomheter på persontransportområdet kan også medføre at transportører foretar uheldige tilpasninger til regelverket for å spare merverdiavgift. Blant annet kan

det oppstå et uønsket press mot reglene om fellesregistrering i merverdiavgiftsloven § 12 tredje ledd. Formålet med bestemmelsen er nøytralitet mellom organisasjonsformer. Merverdiavgiftsreglene bør ikke avgjøre hvordan et foretak organiserer seg. Bestemmelsen er ment å fjerne ulemper knyttet til det å drive merverdiavgiftspliktig virksomhet organisert som et konsern, i forhold til å drive slik virksomhet som et selskap (filialmodell).

Uheldige tilpasninger til reglene om fellesregistrering kan oppstå dersom det opprettes et selskap utelukkende med det formål å registrere dette selskapet med virksomheter som ikke er merverdiavgiftspliktige. På denne måten kan den ikkeavgiftspliktige virksomheten unngå merverdiavgift på kjøp av eksempelvis støttetjenester fra det andre selskapet. Det er uheldig dersom merverdiavgiften gir motiver til å foreta slike tilpasninger som utelukkende er gjort for å spare merverdiavgift. Det er først og fremst bedriftsøkonomiske hensyn som bør være avgjørende for hvilken bedriftsorganisasjon som velges. En utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget til også å omfatte persontransport, kan fjerne transportørenes motiver til å bruke fellesregistrering utelukkende for å spare merverdiavgift.

Finansdepartementet viser videre til at gjeldende rettstilstand med selektive merverdiavgiftsfritak på enkelte anskaffelser til persontransportområdet er uheldig. Det vises her særlig til at virksomheter som driver persontransport med fly og skip, isolert sett i forhold til merverdiavgiften, nyter godt av flere særbestemmelser som ikke andre transportformer har. Skips- og luftfarten er derfor på enkelte områder mer gunstig behandlet i forhold til merverdiavgiften enn eksempelvis buss- og jernbanetransport. Det skal eksempelvis betales merverdiavgift ved innkjøp av buss og tog til persontransportvirksomhet, mens det er fritak for å beregne merverdiavgift ved innkjøp av skip og fly til persontransportvirksomhet.

Det knytter seg også flere problemer til at transportørene i forhold til merverdiavgiften har delt virksomhet. Etter dagens regler har en rekke transportører omsetning både innenfor og utenfor merverdiavgiftsområdet ved at de kombinerer avgiftspliktig varetransport med persontransport som er unntatt fra avgiftsplikt. Regelverket innebærer at transportbedriftene bare har fradragsrett for inngående merverdiavgift for den del av virksomheten som gjelder varetransporten. Inngående merverdiavgift av de anskaffelser som foretas, må derfor henføres til de respektive deler av virksomheten. For anskaffelser til begge virksomhetsområdene, fellesanskaffelser, skal det foretas en forholdsmessig fordeling av inngående merverdiavgift. Omfan-

get av fradragsretten vil vanligvis bero på den antatte bruken i den avgiftspliktige delen av virksomheten, varetransportdelen. Regelverket om fordeling av inngående merverdiavgift for transportører med delt virksomhet gir opphav til kompliserte rettsproblemer, og er svært vanskelig å praktisere både for de næringsdrivende og for myndighetene. Det har opp gjennom årene versert flere større saker både i forvaltningen og i rettsapparatet hvor tolkingen av dette regelverket har vært tvistetema. Dette er saker som ofte er svært ressurskrevende, og sakene er en direkte konsekvens av at persontransport ikke er merverdiavgiftspliktig.

Mulige løsninger

Som beskrevet ovenfor, gir merverdiavgiftsunntaket for persontransporttjenester opphav til en rekke problemer. Dette er en rettstilstand som etter Finansdepartementets mening må anses for å være uheldig. En løsning som vil fjerne disse uheldige virkningene, kan være å innføre merverdiavgiftsplikt på persontransporttjenester. Dette er også den løsningen de fleste land i EU har valgt. Av hensyn til konkurransevilkårene mellom de ulike transportformene, er det viktig at merverdiavgiftsplikten gjøres gjeldende for alle transportformene. Med en generell avgiftsplikt på persontransport vil en etter Finansdepartementets vurderinger blant annet oppnå disse gevinstene i forhold til merverdiavgiften:

- Større grad av konkurransenøytralitet mellom de ulike transportformer.
- Større grad av konkurransenøytralitet mellom norske og utenlandske virksomheter.
- Ingen skjult avgift/avgiftskumulasjon.
- Mer forutsigbare rammebetingelser for næringsdrivende.
- Økonomisk motiv til egenproduksjon av tjenester fjernes.
- Norge får et regelverk som er mer i samsvar med andre lands regler.
- Forenkling av regelverket som både vil komme de næringsdrivende og forvaltningen til gode.

Hensynet til et mest mulig generelt og nøytralt merverdiavgiftssystem kan tilsi at det bør innføres merverdiavgift på persontransport med full sats (24 pst.). Merverdiavgift på persontransport vil først og fremst berøre de som ikke har fradragsrett for inngående merverdiavgift, det vil si husholdninger, offentlig virksomhet og næringsdrivende utenfor merverdiavgiftssystemet. Dette utgjør en stor andel av kundene. Dersom det innføres merverdiavgift med en sats på 24 pst. vil dette isolert sett medføre økte billettpriser og redusert etterspørsel etter kollektivtransport.

Det kan derfor være nærliggende å vurdere en ny redusert sats i merverdiavgiftssystemet på persontransportområdet. Det kan anslås at en merverdiavgiftssats som kan gi uendret avgiftsbelastning for persontransportsektoren samlet, kan ligge på i størrelsesorden 10 pst. De ulike transportformene vil i ulik grad bli berørt av en merverdiavgiftssats på om lag 10 pst. Enkelte transportformer vil få en merkostnad ved denne merverdiavgiftssatsen. Mulighetene for en enda lavere merverdiavgiftssats enn dette bør derfor vurderes. Flyselskapenes Landsforbund har i brev til Finansdepartementet signalisert at persontransport med luftfartøy bør tas inn i merverdiavgiftssystemet igjen, primært med en nullsats, subsidiært med en sats på 6 pst. En merverdiavgiftssats på 6 pst. for alle former for persontransport vil gi et provenytap for staten, men vil medføre at tilnærmet alle transportformer får en mindre avgiftsbelastning enn i dag. En merverdiavgiftssats i denne størrelsesorden på persontransportområdet vil innebære en styrking av persontransportens og kollektivtransportens økonomiske stilling.

Finansdepartementets anser det som uaktuelt å fremme forslag om å innføre en ordning med nullsats i merverdiavgiftssystemet for persontransporttjenester. Dette vil bety et provenytap på om lag 1–2 mrd. kroner på årsbasis, og er en ren subsidiering av slik virksomhet gjennom merverdiavgiftssystemet.

Flere EU-land har valgt å innføre en redusert merverdiavgiftssats på persontransporttjenester. Eksempelvis benytter Sverige og Finland en merverdiavgiftssats på persontransport på henholdsvis 6 og 8 pst. Storbritannia har som eneste EU-land valgt å innføre nullsats på persontransporttjenester.

Finansdepartementet finner grunn til å understreke at flere satser kan komplisere merverdiavgiftssystemet. Det kan dessuten medføre et press fra andre næringer som ønsker reduserte satser. Finansdepartementet mener imidlertid at det foreligger tungtveiende grunner for å vurdere innføring av en ny redusert sats for persontransporttjenester i tillegg til de eksisterende satsene på 24 og 12 pst. i det norske merverdiavgiftssystemet. Innen EU er det mulig å operere med tre satser. Eksempelvis benytter Sverige tre satser (25, 12 og 6 pst.) og anvender som nevnt en sats på 6 pst. på persontransport.

Spørsmålet om merverdiavgift på persontransport med en ny redusert sats vil kreve en større gjennomgang for å belyse de økonomiske og juridiske konsekvensene. Blant annet er det behov for å vurdere om det også bør innføres merverdiavgift på en del unntatte tjenestoområder som henger

nært sammen med utøvelse av persontransportvirksomhet (støttetjenester). Dette gjelder blant annet i forhold til lufthavntjenester som oppkreves i form av luftfartsavgifter. I tillegg trenger bransjen en viss tid på å innrette seg ved en slik omlegging. Det er derfor vanskelig å iverksette endringer på persontransportområdet allerede i 2003. Finansdepartementet vil imidlertid arbeide videre med dette spørsmålet fram mot budsjettet for 2004.

Oppsummering

Merverdiavgiftsunntaket for persontransporttjenester skaper en rekke problemer, og etter Finansdepartementets vurdering er disse etter hvert så mange at endringer må vurderes. Den beste løsningen er å innføre merverdiavgift på persontransporttjenester. Med en generell avgiftsplikt på persontransporttjenester vil en unngå mange av dagens uheldige virkninger, samtidig som regelverket vil bli mer i samsvar med andre lands regler på dette området. Dessuten vil en oppnå forenklinger som både vil komme de næringsdrivende og myndighetene til gode.

Finansdepartementet anser det som lite aktuelt å innføre en merverdiavgiftssats på 24 pst. på persontransport. Det er derfor nærliggende å vurdere en ny redusert merverdiavgiftssats på dette tjenestområdet.

Regjeringen vil vurdere å foreslå merverdiavgiftsplikt på persontransporttjenester med en ny redusert sats i budsjettet for 2004.

3.2.7 Merverdiavgiftsfritak for veldedige og allmenntilgjengelige institusjoner og organisasjoner – salg ved kommisjon

Etter merverdiavgiftsloven § 5 første ledd nr. 1 bokstav d er veldedige og allmenntilgjengelige institusjoners og organisasjoners salg av varer til betydelig overpris utenfor merverdiavgiftsområdet. Slike virksomheters salg av prospektkort, brosjyrer, kalendere og andre gjenstander av ubetydelig verdi er også på nærmere vilkår utenfor avgiftsområdet. Unntakene omfatter kun virksomhetenes eget salg, ikke salg ved kommisjon. Regjeringen foreslår at unntakene utvides med virkning fra og med 1. januar 2003, slik at også salg ved kommisjon omfattes. På usikkert grunnlag antas forslaget å gi en ubetydelig provenyvirkning.

Det vises til nærmere omtale i Ot.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte- og avgiftsopplegget 2003 – lovendringer.

3.2.8 Kompensasjon for virkningen av merverdiavgiftsreformen for frivillige organisasjoner

I forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2001 ba et flertall i finanskomiteen regjeringen komme tilbake med en ordning for å kompensere frivillige organisasjoner fullt ut som følge av innføring av merverdiavgiftsreformen. I tråd med Regjeringens forslag til tilleggsproposisjon til statsbudsjettet for 2002 vedtok Stortinget å gi Finansdepartementet fullmakt til å fordele 200 mill. kroner i 2002 for å gi frivillige organisasjoner kompensasjon for merkostnadene som følge av merverdiavgiftsreformen, jf. Budsjett-innst. S. nr. 1. (2001–2002). I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2002 ble det foreslått en søknadsbasert refusjonsordning i form av en tilskuddsordning, jf. St.prp. nr. 63 (2001–2002) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2002. Ordningen er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2002–2003) Finansdepartementet. Finansdepartementet har sammen med Skattedirektoratet utarbeidet nærmere retningslinjer for ordningen.

Søknadsfristen for refusjonskrav knyttet til siste halvår 2001 og første halvår 2002 var 30. september 2002. Begrunnelsen for denne fristen var å imøtekomme de organisasjonene som selv ønsket en utbetaling i løpet av 2002. Det har vist seg at andre organisasjoner mener fristen ble for kort. For å lette situasjonen for de som hadde problemer med å rekke fristen, har departementet besluttet at disse kan søke kompensasjon for siste halvår 2001 og første halvår 2002 innen 15. april 2003.

Av hensyn til de som rakk å søke innen den alminnelige fristen 30. september 2002, vil behandlingen av disse søknadene gjøres i tråd med retningslinjene av 9. juli 2002. Dersom det er midler igjen etter denne runden vil disse overføres til 2003 slik at de kan fordeles mellom de som benytter den utsatte fristen. Det innebærer at de som benytter den valgfrie, utsatte fristen kan risikere å få mindre refundert enn de ville gjort dersom de hadde søkt innen 30. september 2002.

For at midlene skal kunne fordeles som forutsatt i retningslinjene, er det nødvendig at søkere som benytter den utsatte fristen spesifiserer hvor stor del av beløpet som knytter seg til første og andre søknadsperiode. For de som overholdt fristen 30. september vil det være mulig å søke om utglemte utgifter fra første søknadsperiode innen 15. april 2003.

3.2.9 Merverdiavgift på utleie av personkjøretøy

Et generelt trekk ved merverdiavgiftssystemet er at den avgiftspliktige kan trekke fra inngående merverdiavgift på sine anskaffelser til virksomheten. Det er imidlertid gjort enkelte unntak fra fradragsretten, bl.a. for anskaffelse av personkjøretøy. Dette skyldes bl.a. faren for omgåelse ved at personkjøretøy anskaffes til private formål, og at persontransport ligger utenfor avgiftsområdet. Næringsdrivende som driver med yrkesmessig utleie av personkjøretøy omfattes imidlertid ikke av dette unntaket, og disse kan derfor trekke fra inngående merverdiavgift ved anskaffelse av personkjøretøy på vanlig måte. For å unngå avgiftsmotivert spekulasjon ved at personkjøretøy som har fått løftet av merverdiavgiften blir solgt videre kort tid etter anskaffelse, er det gitt særlige regler om bindingstid. Etter forskrift 24. januar 1989 nr. 58 om beregning av merverdiavgift på personkjøretøyer i yrkesmessig utleievirksomhet (forskrift nr. 90), skal fradragsført merverdiavgift tilbakeføres forholdsmessig dersom personkjøretøy selges eller tas ut før det har gått 36 måneder etter at kjøretøyet ble registrert.

Før 1998 var bindingstiden henholdsvis 6 og 8 måneder. I forbindelse med budsjettet for 1998 ble bindingstiden økt til 36 måneder. Ved fastsettelse av bindingstiden ble det lagt vekt på at avgiftsfordelen ved kjøp skal oppveies gjennom påløpt merverdiavgift på vederlaget for leie/leasing av kjøretøyet. Tidspunktet for utligning av avgiftsfordelen vil inntruffe når påløpt merverdiavgift av leieinntektene tilsvarer merverdiavgiften som er fradragsført ved anskaffelse. Bindingstiden er den samme ved tradisjonell bilutleie (korttidsutleie) og leasing. Forut for innskjerpelsene i 1998 ble det vurdert å innføre forskjellige regler for korttidsutleie og leasing. Av prinsipielle og praktiske grunner gikk man imidlertid bort fra dette. For en nærmere begrunnelse vises det til St.prp. nr. 1 (1997–98) Skatte-, avgifts- og tollvedtak og Budsjett-innst. S. nr. 1 (1997–98).

Fra bransjehold er det hevdet at dagens regler medfører en forfordeling av leasing på bekostning av korttidsutleie. I denne sammenheng vises det bl.a. til at det enkelte kjøretøy ved korttidsutleie gjennomgående har lavere belegg enn ved leasing. I motsetning til korttidsutleie er det ved leasing vanlig med kontrakter som løper i 36 måneder, slik at bilen leies ut i hele bindingsperioden. Utleiebransjen har derfor kortere inntjeningsperiode å avskrive avgiftsfordelen på. På bakgrunn av innspillene fra bransjen vil Finansdepartementet vurdere om det er grunnlag for å endre regelverket på dette

området. Departementet vil komme tilbake til dette på et senere tidspunkt.

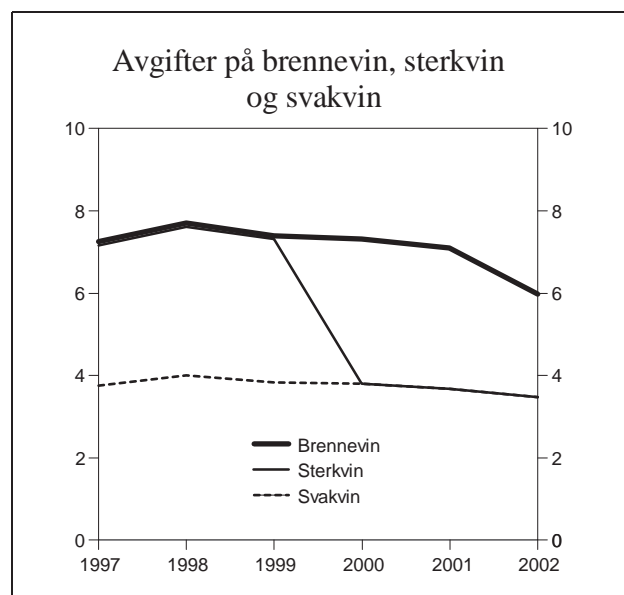
3.3 Avgift på alkohol (kap. 5526)

Produktavgift på brennevin og vin m.m. (post 71)

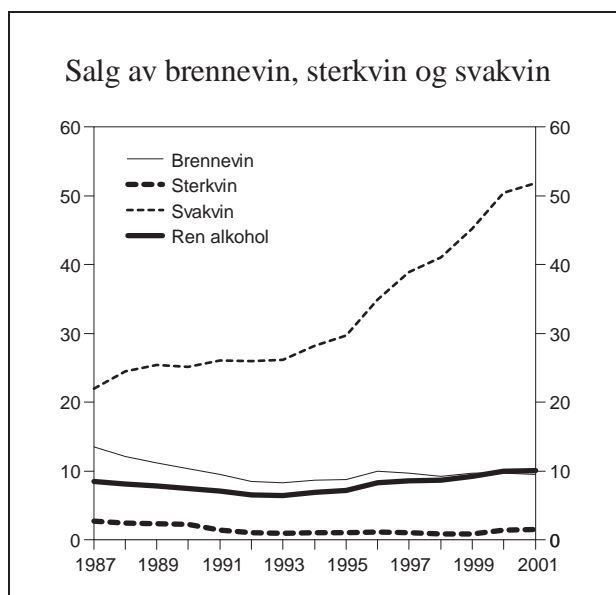
Avgiftene på brennevin og vin avhenger av alkoholinnholdet. Sterkvin og svakvin avgiftslegges likt når de har samme alkoholstyrke, og likt som øl, mens brennevin avgiftslegges høyere enn de øvrige alkoholholdige drikkevarene.

Det går fram av figur 3.1 at avgiftene på brennevin og vin ble noe redusert i 1999. Fra 1. januar 2000 ble avgiften på sterkvin redusert til samme nivå som avgiften på svakvin. Avgiften på brennevin ble redusert med 15 pst. og avgiften på vin med 5 pst. nominelt fra 2001 til 2002.

Figur 3.2 viser utviklingen i omsetning av brennevin og vin fra 1987 til 2001. Figuren viser at salget av brennevin falt hvert år i perioden 1987 til 1993. Etter dette har det vært en svak økning i salget av brennevin. Salget av svakvin har mer enn doblet seg i perioden og er stadig økende. Salget av sterkvin har blitt betydelig redusert i løpet av perioden. Avgiftsreduksjonen på sterkvin fra 1. januar 2000 var imidlertid trolig med på å øke den registrerte omsetningen av sterkvin fra 1999 til 2001.

Figur 3.1 Utvikling i reelt avgiftsnivå for brennevin, sterkvin og svakvin, kr pr. volumprosent og liter. 1997–2002. (2002-kroner). Kilde: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.2 Omsetning av brennevin og vin i perioden 1987–2001. Mill. liter.

Kilde: Vinmonopolet og Toll- og avgiftsdirektoratet.

Regnet i ren alkohol viser figur 3.2 at den registrerte omsetningen av alkohol falt hvert år i perioden fra 1987 til 1993. Dette har trolig delvis sammenheng med realprisøkningen på sterkvinn og brennevin i denne perioden. Siden 1993 har omsetningen målt i ren alkohol økt noe.

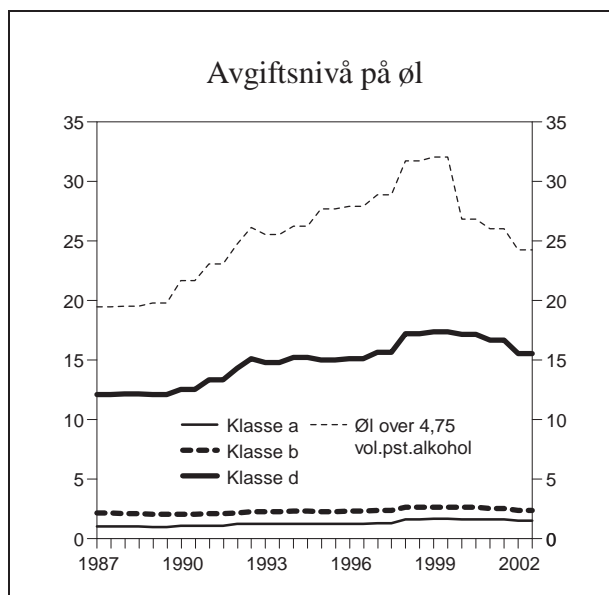
Figur 3.2 viser omfanget av den registrerte omsetningen av alkohol innenlands, dvs. salg gjennom Vinmonopolet og serveringssteder. I tillegg til registrert omsetning foregår det uregistrert omsetning i form av tax-free handel, grensehandel, smugling og hjemmeproduksjon. Det nøyaktige omfanget av uregistrert forbruk av alkohol er ukjent.

Det foreslås at avgiften på brennevin og vin justeres fra 2002 til 2003.

Produktavgift på øl (post 72)

I forbindelse med budsjettet for 2000 ble det innført et felles avgiftssystem for vin og øl med alkoholstyrke over 4,75 volumprosent. Disse produktene blir nå avgiftsbelagt likt når de har samme alkoholstyrke, og på samme nivå som vin. Avgiftssatsen for øl i klasse a er den samme som for alkoholfrie drikkevarer.

Figur 3.3 viser realutviklingen i avgiftssatsene på øl fra 1987 til 2002. Figuren viser at det reelle avgiftsnivået for øl i klasse a og b har vært tilnærmet uendret i hele perioden. For øl i klasse d har det vært en økning i det reelle avgiftsnivået mellom 1987 og 2001. Det går fram av figuren at øl med alkoholinnhold over 4,75 volumprosent hadde en re-

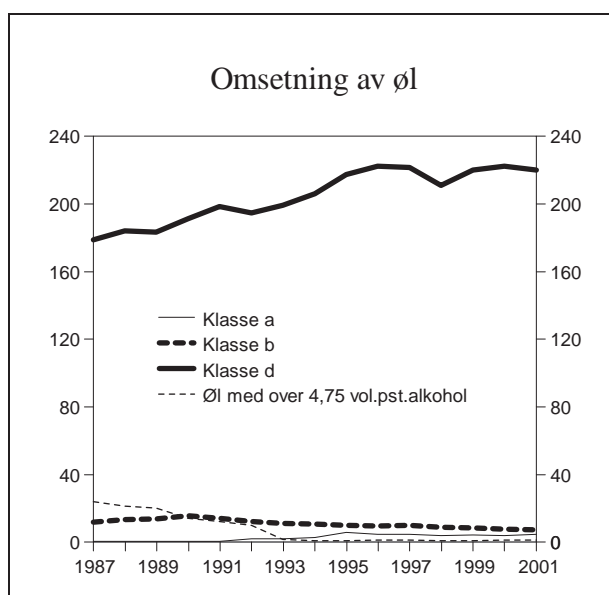

Figur 3.3 Utvikling i reelt avgiftsnivå på øl i perioden 1987–2002 (2002-kroner)

Kilde: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

ell avgiftsøkning fram til 1999. Etter omleggingen i forbindelse med budsjettet for 2000, ble avgiften på øl som selges på Vinmonopolet (alkoholinnhold over 4,75 volumprosent) redusert forholdsvis kraftig i forhold til tidligere år. Avgiften på øl ble redusert med 5 pst. nominelt fra 2001 til 2002.

Figur 3.4 viser utviklingen i omsetningen av øl i perioden 1987 til 2001. Av figuren går det fram at omsetningen av øl i klasse b har blitt gradvis redusert fra 1990 til 2001. For øl i klasse a økte omset-

Figur 3.4 Omsetning av øl i perioden 1987–2001. Mill. liter

Kilde: Norsk bryggeri- og mineralvannindustri forening.

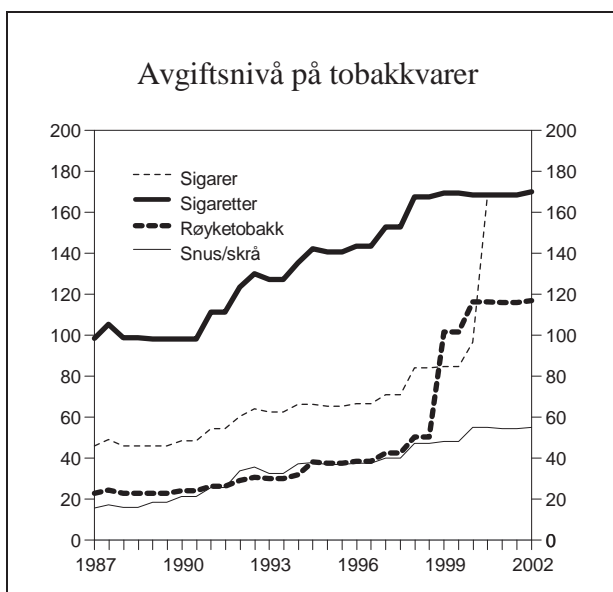
ningen i perioden 1992 til 1995, men har falt igjen mot slutten av perioden. Ølomsetningen i klasse d har økt gjennom nesten hele perioden, men har hatt en svak tilbakegang mot slutten. Omsetningen av øl med alkoholinnhold over 4,75 volumprosent har blitt betydelig redusert. Dette må blant annet ses i sammenheng med at den reelle avgiftsøkningen har vært størst for denne øl-typen, jf. figur 3.3, samt at salg av sterkøl fra 1993 ble overført til Vinmonopolet.

Det foreslås at avgiftene på øl prisjusteres fra 2002 til 2003.

3.4 Avgift på tobakkvarer (kap. 5531, post 70)

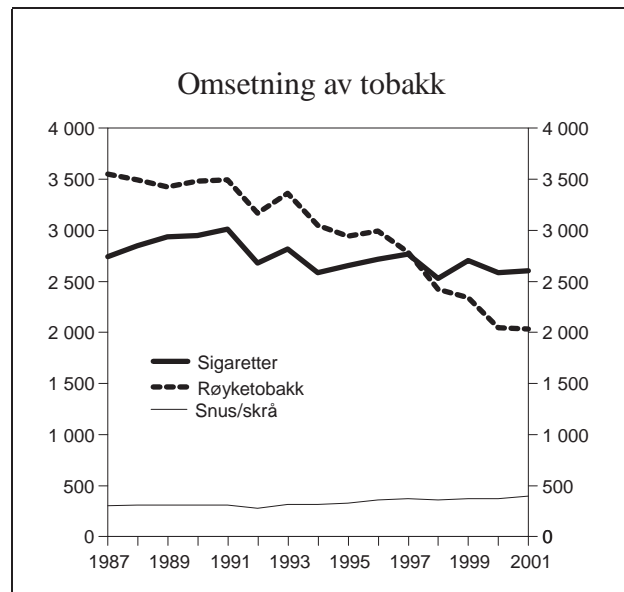
Avgiften på tobakkvarer er en kvantumsavgift som er inndelt i seks avgiftsgrupper: Sigarer, sigaretter, røyketobakk, snus, skrå og sigarettpapir/hylser.

Figur 3.5 viser realutviklingen i avgiftssatsene på tobakkvarer fra 1987 til 2002. Figuren viser at det reelle avgiftsnivået har økt betydelig for alle tobakkproduktene i løpet av perioden. Avgiftsøkningen på sigarer skyldes i stor grad avgiftsøkningen som ble vedtatt fra 1. juli 2000, og som bidro til at sigarer blir avgiftsbelagt på samme nivå som sigaretter. Figuren viser at det fortsatt er stor forskjell mellom avgiftsnivået på sigaretter og på røyketobakk, ved at røyketobakk ilegges lavere avgift pr. gram tobakk. Avgiften på røyketobakk utgjør i dag snaut 70 pst. av avgiften på sigaretter.

Figur 3.5 Utvikling i reelt avgiftsnivå for tobakkvarer i perioden 1987–2002 (2002-kroner pr. gram)

Kilde: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.6 Omsetning av sigaretter, røyketobakk, snus og skrå i perioden 1987–2001. 1000 kg
Kilde: Tobakkindustriens felleskontor.

Figur 3.6 viser utviklingen i salg av tobakkvarer fra 1987–2001. Det går fram av figuren at det har vært en klar overgang fra røyketobakk til sigaretter gjennom perioden, og etter 1998 har omsetningen av sigaretter vært høyere enn omsetningen av røyketobakk. Mens omsetningen av sigaretter økte til dels kraftig fram til 1991, for så å gå noe tilbake mot slutten av perioden, har omsetningen av røyketobakk stort sett vært fallende gjennom hele perioden. Samlet sett har omsetningen av snus og skrå vært relativt stabil i perioden, men har økt noe etter 1993. Det har imidlertid skjedd en overgang fra skrå til snus.

Det foreslås at avgiftene på tobakkvarer prisjusteres for 2003.

3.5 Motorvognavgiftene (kap. 5536)

3.5.1 Innledning

Motorvognavgiftene omfatter seks avgifter med til dels ulik begrunnelse og mål. Avgiftene kan deles inn i to hovedgrupper; bruksavhengige og ikke-bruksavhengige avgifter. De bruksavhengige avgiftene består av avgiften på bensin og avgiften på autodiesel. Nivået på de bruksavhengige avgiftene skal i prinsippet være slik at brukeren stilles overfor de veibruks-, ulykkes- og miljøkostnadene som bruk av bil medfører. For en nærmere diskusjon av slike såkalte eksterne kostnader knyttet til trans-

port vises det til St.meld. nr. 2 (1999–2000) Revidert nasjonalbudsjett 2000. De øvrige motorvognavgiftene er ikke-bruksavhengige og er derfor primært fiskalt begrunnet. Engangsavgiften er også utformet bl.a. for å motivere til en mer trafikksikker og miljøvennlig bilpark.

Det blir satt ned en arbeidsgruppe som skal utrede et nytt engangsavgiftssystem for personbiler. Arbeidet er en oppfølging av Stortingets anmodning i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000–2001), og gruppen skal også se på forholdet mellom engangsavgiften og andre bilavgifter. I tillegg skal arbeidsgruppen vurdere eventuelle endringer i bruksfradraget ved import av brukte biler. Gruppen skal trekke ulike interessegrupper inn i arbeidet. Eventuelle forslag til endringer i bilavgiftene kan legges fram i forbindelse med budsjettet for 2004.

Det foreslås i år ingen vesentlige endringer i bilavgiftene, bare en korleksjon av en feil i vedtaket for omregistreringsavgiften, jf. avsnitt 3.5.5.

3.5.2 Engangsavgift på motorvogner mv. og avgift ved registrering av motorvogner som er bygd opp her i landet (kap. 5536, post 71)

Engangsavgiften har først og fremst til hensikt å skaffe staten inntekter. Avgiften skal beregnes på grunnlag av mest mulig objektive og lite manipulerbare kriterier og ivareta hensynet til miljø og sikkerhet. I tillegg skal kostnadene ved å administrere avgiften holdes på et lavest mulig nivå. Gjennom en progressiv satsstruktur er det også lagt vekt på fordelingshensyn.

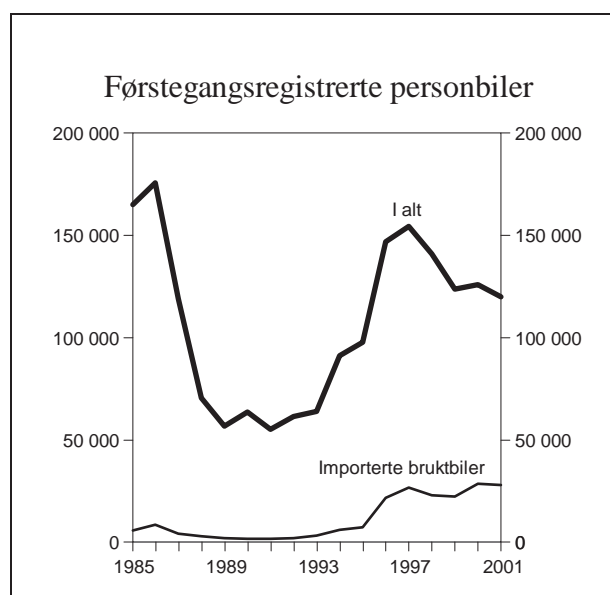
Fra 1. april 2001 ble engangsavgiften lagt om fra en innførselsavgift til en avgift som betales ved førstegangsregistrering i det sentrale motorvognregisteret. Den pålegges alle biler unntatt lastebiler og busser med lengde over 6 meter og med mer enn 17 seteplasser. De avgiftspliktige kjøretøyene er delt inn i 10 avgiftsgrupper med til dels ulike satser og/eller beregningsgrunnlag. For kjøretøy i avgiftsgruppe a (hovedsakelig personbiler) og i avgiftsgruppe g (beltemotorsykler) beregnes engangsavgiften på grunnlag av kjøretøyenes slagvolum, motoreffekt og egenvekt. For kjøretøy i avgiftsgruppene b, c, d, h og j (varebiler klasse 2, campingbiler, kombinerte biler, drosjer og minibusser) beregnes engangsavgiften som en prosentvis andel av avgiften i avgiftsgruppe a. I avgiftsgruppe e (beltebiler) beregnes avgiften på grunnlag av importverdien. For kjøretøy i avgiftsgruppe f (motorsykler) benyttes slagvolum og motoreffekt som beregningsgrunnlag, sammen med en stykkavgift.

For kjøretøy i avgiftsgruppe i (veterankjøretøy) ilegges det kun en stykkavgift. Det er til dels store forskjeller i avgiftsnivået mellom de ulike avgiftsgruppene.

Utvikling i registrerte kjøretøy

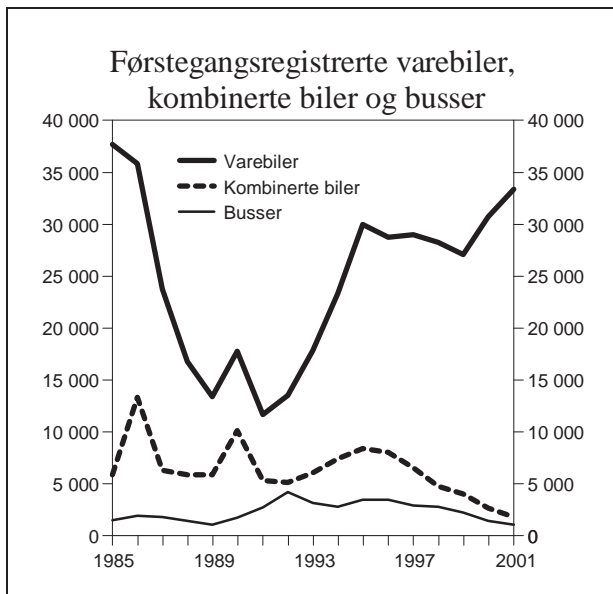
Figur 3.7 og 3.8 viser utviklingen i antall førstegangsregistreringer for ulike kjøretøygrupper i perioden 1985–2001. Av figur 3.7 går det fram at antall førstegangsregistrerte personbiler varierte betydelig i perioden. Etter en betydelig økning på begynnelsen av 1990-tallet var det en nedgang i antall førstegangsregistrerte personbiler i 1998 og 1999. I 2000 økte bruktimporten kraftig, mens antallet nye førstegangsregistrerte biler gikk ned. Til sammen ga dette en liten økning i førstegangsregistrerte biler. I 2001 gikk antallet ned igjen. Også denne gangen var det nye personbiler som stod for mesteparten av nedgangen. Både i 2000 og 2001 var i overkant av 23 pst. av alle førstegangsregistrerte biler bruktimporterte. Første halvår i år er andelen steget til om lag 26 pst.

Den kraftige økningen i bruktimporten de siste årene kan skyldes flere forhold. Blant annet førte lavt nybilsalg i årene 1988–1993 til få nyere bruktbiler på det norske markedet i etterfølgende år. Samtidig har innføring av nye satser i bruksfradragene i engangsavgiften og endrede tekniske krav i 1995 gjort det mer aktuelt enn tidligere å importere eldre brukte biler.

Figur 3.7 Antall førstegangsregistrerte personbiler. 1985–2001

Kilde: Opplysningsrådet for Veitrafikken

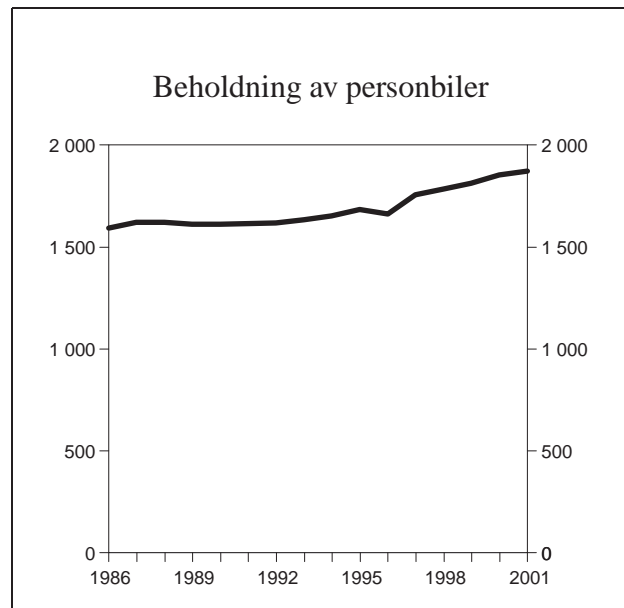
Figur 3.8 Antall førstegangsregistrerte varebiler, kombinerte biler og busser 1985–2001.

Kilde: Opplysningsrådet for Veitrafikken

Siden 1995 har antall førstegangsregistrerte varebiler ligget forholdsvis stabilt rundt 25–30 000 pr. år med en økning til over 33 000 i 2001, jf. figur 3.8. Figuren viser også at antallet førstegangsregistrerte kombinerte biler har variert betydelig i perioden fra 1985 til 2001. I årene fra 1992 til 1995 var antallet stigende, mens det de siste årene har vært en kraftig reduksjon i antall førstegangsregistreringer. Det antas at dette delvis skyldes omleggingen i 1996, hvor tyngre biler med stor motor fikk økt engangsavgift. I tillegg har avgiften på kombinerte biler de siste årene økt fra 28 pst. av personbilavgiften i 1997 til 55 pst. i 2001. I 2002 ble vektgrensen for unntak fra engangsavgiften for kombinerte biler økt fra 5 000 kg til 6 000 kg. For første halvår i år ligger antallet førstegangsregistrerte kombinerte biler nesten 30 pst. under antallet i samme periode i fjor.

Figurene 3.9 og 3.10 viser utviklingen i beholdningen av ulike kjøretøygrupper. Figur 3.9 viser at antall personbiler har ligget på et relativt stabilt nivå fram til 1993. De senere årene har det vært en jevn vekst i antall personbiler. Til tross for det høye antallet førstegangsregistrerte personbiler i 1996, gikk beholdningen av personbiler ned. Dette skyldes at mange eldre biler ble vraket som følge av ordningen med midlertidig forhøyet vrakpant.

Figur 3.10 viser at nedgangen i antallet førstegangsregistrerte kombinerte biler også har gitt utslag i bestanden, som har sunket de siste årene. Bestanden av varebiler ser ut til å ha økt tilsvarende i denne perioden.

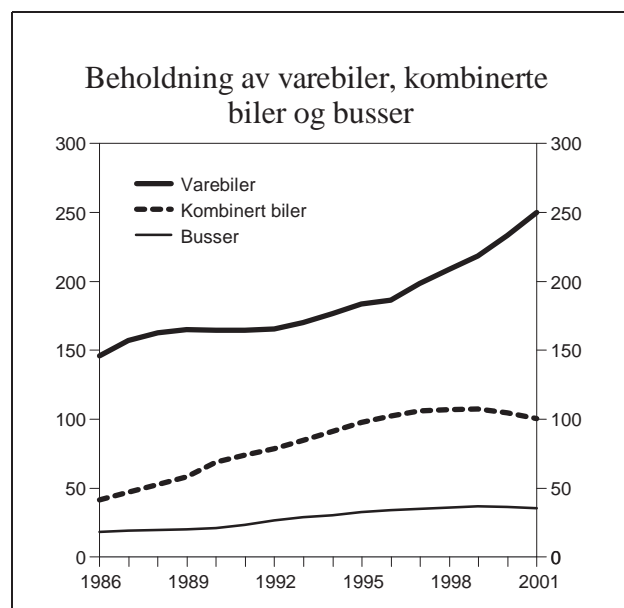

Figur 3.9 Beholdning av personbiler. 1986–2001. Antall biler i 1000

Kilde: Opplysningsrådet for Veitrafikken.

Ekstraustyr

I St.prp. nr. 84 (2000–2001) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2001 ble det vist til at ekstraustyr, fram til omleggingen av engangsavgiften 1. april 2001, var inkludert i vektavgiftsgrunnlaget. Etter omleggin-

Figur 3.10 Beholdning av varebiler, minibusser og kombinerte biler. 1986 – 2001. Antall kjøretøy i 1000

Kilde: Opplysningsrådet for Veitrafikken.

gen fastsettes vektavgiftsgrunnlaget, sammen med slagvolum og motoreffekt, på bakgrunn av kjøretekniske data slik disse framkommer i kjøretøyets typegodkjenning og/eller vognkort. Denne endringen ble imidlertid ikke gjennomført i vedtaket om engangsavgift. Dette foreslås nå innarbeidet i § 4. Samtidig foreslås det at begrepet «vektavgiftsgrunnlag» i § 2 erstattes med «egenvekt». Forslagene innebærer ingen realitetsendringer.

Vrakpantavgift

Oppsamlingssystemet for bilvrak skal sørge for innsamling og gjenvinning av kjøretøy. Ordningen ble iverksatt i 1978 og omfatter i dag personbiler, varebiler og kombinertbiler med totalvekt opp til 3500 kilo, beltemotorsykler, minibusser og campingbiler. Oppsamlingssystemet skal gi en økonomisk motivasjon til å levere inn bilvrak.

For å styrke motivasjonen til innlevering av kjøretøy, ble vrakpanten økt med 500 kroner i 1999 til 1500 kroner pr. kjøretøy som blir levert til vraking. For å finansiere økningen i vrakpanten ble vrakpantavgiften økt med 300 kroner til 1 200 kroner pr. kjøretøy. I 2000 ble avgiften økt til 1 300 kroner for å dekke inn økte driftstilskudd til biloppsamlingsordningen. Det foreslås ingen endringer i vrakpantavgiften for 2003.

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/53/EC «Om kasserte kjøretøy» ble vedtatt i EU 18. september 2000. Norge må, som en del av forpliktelsene i EØS-avtalen, implementere direktivet i norsk rett. Hovedprinsippet i EUs bilvrakdirektiv er en bilvrakordning basert på produsentansvar. Fra 1. juli 2002 overtok bilbransjen ansvaret for å samle inn og behandle alle nye kjøretøy som settes på markedet, og etter 1. januar 2007 skal bilbransjen overta ansvaret for alle kjøretøy, uavhengig av alder. Miljøverndepartementet har hatt på høring utkast til forskrift som skal implementere direktivet i Norge, og forskriften trådte i kraft 1. juli 2002.

3.5.3 Årsavgift på motorvogner mv. (kap. 5536, post 72)

Årsavgiften pålegges en rekke forskjellige typer kjøretøy med tillatt totalvekt inntil 12 tonn. Årsavgiften har først og fremst til hensikt å gi staten inntekter. Avgiften pålegges etter fire forskjellige satser, avhengig av type kjøretøy (gjeldende satser for 2002 i parentes):

- Personbiler, varebiler, campingbiler, minibusser, kombinerte biler under 6 000 kg (2 310 kroner pr. år)
- Campingtilhengere med egenvekt over 350 kg (1 180 kroner pr. år)

- Motorsykler (1 820 kroner pr. år)
- Lastebiler og trekkbiler med tillatt totalvekt mellom 3 500 og 12 000 kg, og kombinerte biler med tillatt totalvekt fra 6 000 til 12 000 kg (1 340 kroner pr. år)

Det foreslås å prisjustere satsene for årsavgiften for 2003.

3.5.4 Vektårsavgift (kap. 5536, post 73)

Vektårsavgiften omfatter 2 komponenter, en vektgradert årsavgift og en miljødifferensiert årsavgift.

1. Vektgradert årsavgift

Den vektgraderte årsavgiften pålegges kjøretøy og kombinasjoner av kjøretøy med tillatt totalvekt på 12 tonn og over. Avgiften er gradert etter kjøretøyets totalvekt, fjæringssystem og antall aksler.

Fra 1. juli 2000 ble vektårsavgiften redusert til EUs minimumssatser for kjøretøy. Systemet ble tilpasset EUs system ved at kjøretøy med luftfjæring fikk lavere satser enn kjøretøy med andre fjæringssystem. Fra 1. juli 2001 gjelder de lave satsene også fjæringssystem med samme egenskaper som luftfjæring. Satsene foreslås prisjustert i 2003.

2. Miljødifferensiert årsavgift

Den miljødifferensierte årsavgiften differensieres ut fra vekt og utslippskrav. Det er null-sats for kjøretøy som oppfyller EUs miljøklassifisering EURO III og en maksimalsats for kjøretøy som ikke oppfyller det tidligste EURO-kravet, og som har en totalvekt over 20 tonn. Satsene foreslås prisjustert i 2003.

3.5.5 Omregistreringsavgift (kap. 5536, post 75)

Omsetning av brukte motorvogner og tilhengere er ikke pålagt merverdiavgift. Det betales imidlertid en særavgift ved omregistrering av alle kjøretøy som tidligere har vært registrert i Norge.

Kjøretøyene som omfattes av avgiftsplikten, er delt i fire grupper:

1. Mopeder, motorsykler mv.
2. Personbiler og busser.
3. Lastebiler, varebiler, kombinerte biler, campingbiler mv.
4. Biltilhengere, semitrailere mv.

Avgiftene er gradert etter vekt og alder. Satsene for omregistreringsavgiften foreslås prisjustert fra 2002 til 2003.

I forbindelse med budsjettet for 2002 ble det gjort en feil i tabellen for omregistreringsavgiften. Biler som var førstegangsregistrert i 2001 fikk samme sats som biler med registreringsår 2000, mens de egentlig skulle hatt samme sats som biler førstegangsregistrert i 2002. Det medførte at biler førstegangsregistrert i 2001 fikk en utilsiktet avgiftsletelse på om lag 20 mill. kroner.

Det foreslås at denne feilen rettes opp i forbindelse med budsjettet for 2003, slik at biler førstegangsregistrert i 2002 får samme sats som biler med registreringsår 2003. Dette vil gi en provenyøkning på om lag 20 mill. kroner bokført i 2003.

Avgiftsfri overføring mellom sameiere

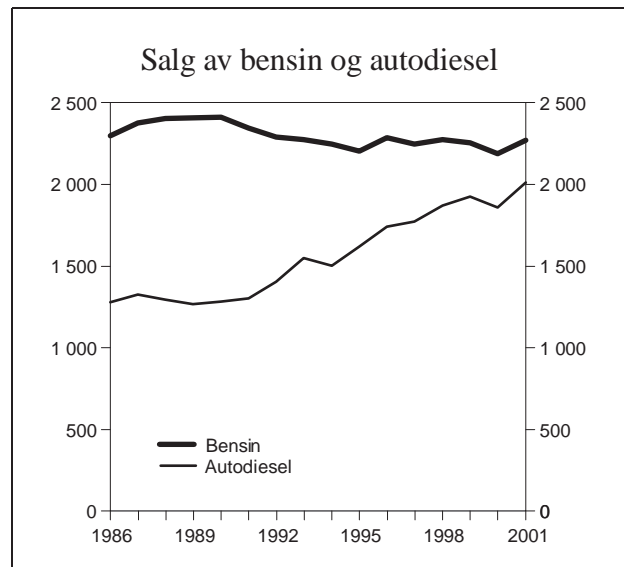
Plikten til å svare omregistreringsavgift oppstår ved omregistrering av motorvogn på ny eier. Enhver endring i vognkortets eierrubrikk vil utløse avgiftsplikt med mindre endringen er særlig fritatt. Et kjøretøy kan registreres på flere eiere i motorvognregisteret. En av eierne står i så fall oppført som kontaktperson, mens de øvrige eierne registreres som «medeiere» i et eget felt i registeret. Eier og medeier kan etter gjeldende praksis bytte plass i motorvognregisteret uten at dette utløser avgiftsplikt. Derimot vil sletting og tilføyning av medeier medføre avgift. Det har vist seg at regelverket i enkelte tilfeller kan slå uheldig ut ved endring av eierforholdene mellom registrerte sameiere. Departementet foreslår derfor at sletting av registrert eier eller medeier i motorvognregisteret fritas for avgiftsplikt. Registrering av nye eiere/medeiere vil fortsatt utløse avgiftsplikt, med mindre omregistreringen er omfattet av en annen fritaksordning. Endringen antas å medføre et ubetydelig provenytap.

3.5.6 Avgift på bensin (kap. 5536, post 76)

Avgiften på bensin innbetales av innenlandsk tilvirker og importør pr. liter som omsettes. Foruten at bensinavgiften har til hensikt å skaffe staten inntekter, skal den også prise de samfunnsøkonomiske kostnadene som knytter seg til veibruk, ulykker og miljøskadelige utslipp.

Siden 1991 er bensin blitt ilagt en CO₂-avgift. I forbindelse med St.prp. nr. 54 (1997–98) Grønne skatter ble det vedtatt å samle CO₂-avgiftene i et eget vedtak om CO₂-avgift. Fra 1. januar 1999 erstattet derfor CO₂-avgiften den tidligere CO₂-komponenten i bensinavgiften.

Figur 3.11 viser utviklingen i salget av bensin og autodiesel fra 1986 til 2001. All bensin som omsettes på det norske markedet, er i dag blyfri. Figuren viser at salget av bensin økte fram til 1990, mens salget ble redusert i perioden 1991–1995. Et-

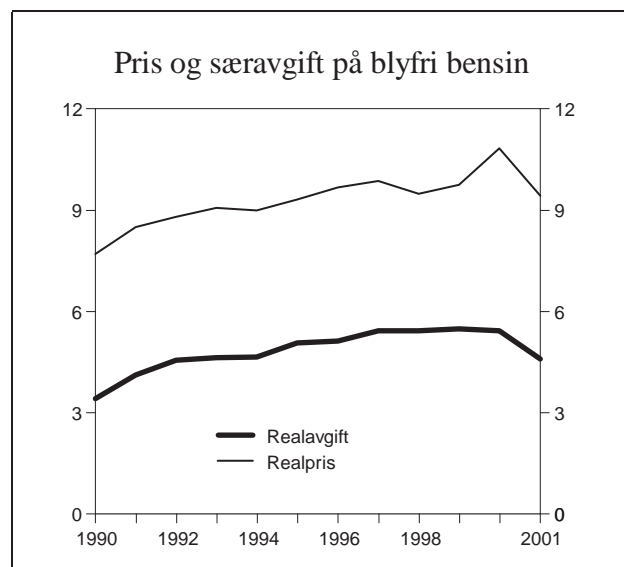

Figur 3.11 Salg av bensin og autodiesel i perioden 1986 -2001. Mill. kroner

Kilde: Norsk Petroleumsinstitutt.

ter 1995 har bensinsalget ligget forholdsvis stabilt, selv om det har vært mindre svingninger. Figur 3.12 viser utviklingen i gjennomsnittlig pris på blyfri bensin (listepris) til forbruker og bensinavgift i perioden fra 1990 til 2001. Figuren viser at fallet i bensinsalget sammenfaller med høy realpris. I 2001 ble bensinavgiftene satt ned, og salget tok seg opp igjen.

Figur 3.11 viser at det på 90-tallet har vært en sterk vekst i salget av autodiesel. Mens det i 1990

Figur 3.12 Utviklingen i gjennomsnittlig realpris (listepris) inklusiv særavgifter og merverdiavgift samt særavgiftssatser på bensin 1990 til 2001 (2001-kroner)

Kilde: Norsk Petroleumsinstitutt, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

ble solgt om lag halvparten så mye autodiesel som bensin, lå autodieselsalget i 2001 om lag 10 pst. under bensinsalget. En årsak er at beholdningen av dieseldrevne personbiler har økt på bekostning av bensindrevne biler. Det er grunn til å tro at denne utviklingen blant annet skyldes avgiftsforskjellen mellom bensin og autodiesel.

Figur 3.12 viser det kraftige prishoppet på bensin i 2000. Dette skyldes økte oljepriser og høyere marginer i oljeraffineriene. Avgiftsreduksjonene i 2001 førte til at den reelle bensinprisen gikk kraftig ned.

Fra 1997 fram til 2000 var det reelle avgiftsnivået på bensin relativt stabilt. Avgiftsreduksjonen fra 1. januar 2001 på om lag 82 øre pr. liter reelt inkl. merverdiavgift og avgiftsreduksjonen fra 1. juli 2001 på nesten 40 øre pr. liter ga en kraftig reduksjon i det reelle avgiftsnivået på bensin.

Ytterligere differensiering av bensinavgiften

I Budsjett-innst. S. nr. II (2001–2002) ba Stortinget regjeringen om å legge fram forslag om lavere avgift for autodiesel og bensin med lavt svovelinnehold (under 0,001 pst.) i forbindelse med budsjettet for 2003. Bakgrunnen er at EU vil stille krav om at slikt drivstoff må være tilgjengelig på markedet fra 2005. Enkelte land, bl.a. Tyskland, har vedtatt å innføre avgiftsincitiv fra 1. januar 2003 for drivstoff med under 0,001 pst. svovelinnehold. Dette har ført til at de norske selskapene allerede har begynt å tilpasse produksjonen til dette kommende markedet i Europa. Bransjen har signalisert at de kan levere «svovelfritt» drivstoff også på det norske markedet fra 2003, forutsatt at de får et avgiftsincitiv. Fra bransjehold forutsettes avgiftsincivet utformet slik at prisen til forbruker ikke øker.

Finansdepartementet har, sammen med Miljøverndepartementet, vurdert spørsmålet om ytterligere differensiering. På oppdrag fra Miljøverndepartementet har Statens Forurensingstilsyn (SFT) beregnet miljøgevinstene i 2003 av å innføre «svovelfri» bensin. Beregningene viser at dette tiltaket kan være samfunnsøkonomisk lønnsomt hvis bransjens minimumsanslag for det nødvendige avgiftsincivet legges til grunn. Beregningene er imidlertid svært usikre. Det er også knyttet stor usikkerhet til hvor stor del av markedet som vil få tilgang på denne kvaliteten i løpet av 2003, noe som gjør at det er vanskelig å beregne provenyvirkningene av tiltaket. På bakgrunn av denne usikkerheten, og potensielt store provenykonsekvenser, har Regjeringen ikke funnet det riktig å legge fram forslag om dette nå. Departementet vil arbeide videre

med saken, med sikte på å avklare forhold som har betydning for om en ytterligere differensiering bør foreslås.

Det foreslås at avgiftssatsene for bensin prisjusteres fra 2002 til 2003.

3.5.7 Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift) (kap. 5536, post 77)

Autodieselavgiften ble innført 1. oktober 1993 sammen med vektårsavgiften på kjøretøy med tillatt totalvekt på over 12 tonn. Disse avgiftene avløste kilometeravgiften, som tidligere ble pålagt alle dieseldrevne biler ved kjøring i Norge. Avgiften på diesel ble redusert med 20 øre pr. liter fra 1. juli 2000. Den ble redusert med ytterligere 50 øre pr. liter fra 1. januar 2001, og med 32 øre pr. liter fra 1. juli 2001. Satsen er i dag 2,77 kroner pr. liter. Fra 1. januar 2000 ble det også innført en differensiering med hensyn på svovelinneholdet. Satsen for autodiesel med svovelinnehold over 0,005 pst. er i dag på 3,10 kroner pr. liter. Så godt som all diesel som omsettes på det norske markedet har lavere svovelinnehold enn 0,005 pst.

Salget av autodiesel har som nevnt økt kraftig de siste årene. Fra 1991 til og med 1999 økte salget med om lag 48 pst. I 1999 var det en sterk økning i andelen avgiftspliktig autodiesel. Dette skyldes først og fremst at avgiftsfritaket for busser ble fjernet f.o.m. 1. januar 1999. I 2000 ble salget av autodiesel redusert med om lag 3,5 pst. Dette skyldtes i stor grad høye realpriser på diesel. Som for bensin tok salget seg opp igjen etter avgiftsreduksjonene i 2001.

Ytterligere differensiering av autodieselavgiften

SFT har også gjort beregninger av miljøgevinstene av en overgang til autodiesel med under 0,001 pst. vektandel svovel. Disse beregningene viser at det med dagens teknologi ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomt, gitt bransjens minimumsanslag for nødvendig avgiftsincitiv. Dersom det blir innført virkemidler for å stimulere til rensing av partikkelutslipp i tyngre kjøretøy, vil miljøgevinstene bli betydelig større. Utstyr som renser utslippene, virker best med «svovelfri» autodiesel, og slikt utstyr kan redusere partikkelutslippene med opptil 95 pst. for det enkelte kjøretøyet. Det er imidlertid behov for å finne egnede virkemidler for å stimulere til montering av slikt utstyr i tyngre kjøretøy.

På denne bakgrunn foreslås det at innføringen av et eventuelt avgiftsincitiv for autodiesel utset-

tes til det er nærmere avklart hvordan man skal kunne utløse de potensielle miljøgevinstene. Regjeringen vil komme tilbake til dette når en har fått vurdert et samlet sett av virkemidler som kan redusere partikkelutslippene fra tyngre kjøretøy.

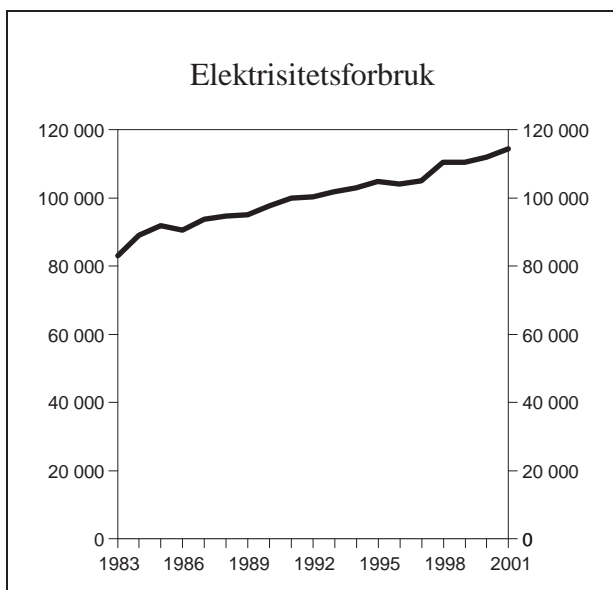
Det foreslås en prisjustering av satsene for autodiesel fra 2002 til 2003.

3.6 Avgift på båtmotorer (kap. 5537, post 71)

Avgiften på båtmotorer ble innført i 1978 og pålegges båtmotorer på minst 9 hk. Avgiften foreslås justert fra 2002 til 2003.

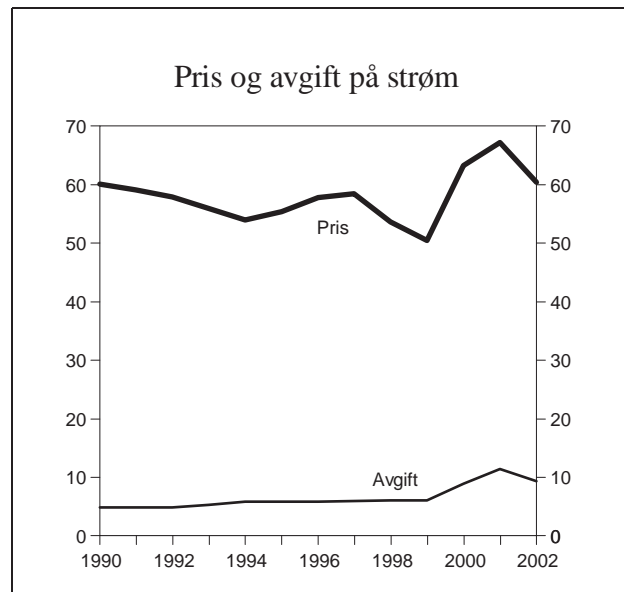
3.7 Avgift på elektrisk kraft (kap. 5541, post 70)

Forbruksavgiften på elektrisk kraft blir pålagt kraft som forbrukes i Norge, enten den er produsert innenlands eller importert. Industri, bergverk og veksthusnæringen har fullt fritak fra elektrisitetsavgiften. Det samme har samtlige brukere i Finnmark og i følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænanen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord. Forbrukstall fra 1999 viser at om lag 45 pst. av det totale nettoforbruket av elektrisk kraft har fritak fra avgiften. Avgrensingen av de fritaks-

Figur 3.13 Totalt nettoforbruk av elektrisitet i perioden 1983–2001. GWh

Tallene for 2000 og 2001 er foreløpige.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.14 Gjennomsnittlig pris (inkludert nettleie, merverdiavgift og forbruksavgift) på elektrisk kraft for husholdninger og forbruksavgift på elektrisk kraft i perioden 1990–2002. Øre pr. kWh. (2002-øre).

Tall for 2002 er for 1. halvår.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Norges vassdrags- og energidirektorat og Finansdepartementet.

berettigede næringsgruppene er i forskrift knyttet opp mot Statistisk sentralbyrås standard for næringsgruppering.

Figur 3.13 viser totalt nettoforbruk av elektrisk kraft i perioden 1983 til 2001. I løpet av perioden har forbruket økt med om lag 40 pst.

Figur 3.14 viser utviklingen i gjennomsnittlig pris til husholdninger for elektrisitet. Energiprisene var spesielt høye vinteren 1996/1997. Fra 1997 til 1998 falt imidlertid kraftprisen for husholdningene, eksklusiv avgifter, med 19,5 pst. Etter noen år med synkende strømpriser, steg strømprisene kraftig i 2001.

I forbindelse med at ESA vedtok de nye miljøstøtteretningslinjene 23. mai 2001, har det vært korrespondanse mellom Norge og ESA om flere av de norske miljøavgiftene. Parallelt har det vært nedsett en interdepartemental arbeidsgruppe som vurderer alternative utforminger av el-avgiften. Det blir imidlertid ikke foreslått noen endringer i el-avgiften for 2003. Det vises til avsnitt 3.1.3 for en nærmere omtale av problemstillingene knyttet til tilpassning til ESAs nye retningslinjer for miljøstøtte.

Det foreslås av avgiften på elektrisk kraft justeres fra 2002 til 2003.

3.8 Avgift på smøreolje mv. (kap. 5542, post 71)

Avgiften på smøreolje ble innført 1. mai 1988, og omfatter alle motor- og gearoljer, samt industrielle smøreoljer og hydrauliske oljer avgrenset etter tolltariffens varenummer.

I 1994 ble det innført en ordning med refusjon på spillolje levert til godkjent behandling. Fra 1. januar 2000 ble refusjonsordningen utvidet. For å finansiere utvidelsen ble smøreoljeavgiften økt med 35 øre pr. liter, mens refusjonssatsen ble redusert med 15 øre pr. liter.

For 2003 foreslås det at avgiften og refusjonssatsen blir prisjustert.

3.9 Grunnavgift på fyringsolje mv. (kap. 5542, post 70)

Det ble innført en grunnavgift på fyringsolje mv. fra 1. januar 2000. Hensikten med avgiften var å forhindre at økningen i elektrisitetsavgiften i 2000 og 2001 skulle bidra til en miljømessig uheldig overgang fra bruk av elektrisitet til bruk av fyringsolje til oppvarming. Grunnavgiften ble satt til samme nivå som økningen i elektrisitetsavgiften, regnet pr. kWh. Grunnavgiften ble imidlertid ikke redusert da el-avgiften ble satt ned i 2002.

Grunnavgiften gjelder mineralolje som ikke omfattes av autodieselavgiften. De anvendelsene som før 1. januar 1999 var fritatt for mineraloljeavgiften, eller hadde halv sats, er unntatt fra den nye grunnavgiften på fyringsolje. Dette gjelder blant annet flydrivstoff, mineralolje til bruk i anlegg på kontinentalsokkelen, fiskeflåten, innenriks godstransport, treforedling og sildemelproduksjon. Mineralolje til passasjertransport er videre unntatt fra grunnavgift på fyringsolje. All merket mineralolje til andre bruksformål enn det som er beskrevet ovenfor, er omfattet av denne grunnavgiften.

Det foreslås at avgiften prisjusteres fra 2002 til 2003.

3.10 CO₂-avgift (kap. 5508, post 70 og kap. 5543, post 70)

CO₂-avgiften ilegges bruk av mineralolje, bensin, kull og koks og utslipp fra petroleumsvirksomheten. I dag er om lag 64 pst. av CO₂-utslippene avgiftsbelagt. De ulike mineralske produktene har

imidlertid forskjellige avgiftssatser. CO₂-avgift på mineralolje, bensin, kull og koks er hjemlet i CO₂-avgiftvedtaket, mens CO₂-avgiften på sokkelen er hjemlet i CO₂-avgiftsloven for petroleumsvirksomhet.

Mineralolje er raffinert olje som hovedsakelig brukes i stasjonær forbrenning og til transport. De viktigste produktgruppene som omfattes av avgiftsplikten er fyringsparafin, jetparafin, autodiesel, marin gassolje, samt tung og lett fyringsolje. CO₂-avgiften på mineralolje regnes pr. liter og er lik for alle produkter. CO₂-avgiften på mineralolje har omfattende fritaksordninger. De viktigste fritakene gjelder for bruk i skip i utenriks sjøfart og fartøyer som driver fiske og fangst. Disse bunkrer avgiftsfritt. Sildemel-, fiskemel- og treforedlingsindustrien har halv CO₂-avgift. Det foreslås at CO₂-avgiften på mineralolje prisjusteres fra 2002 til 2003.

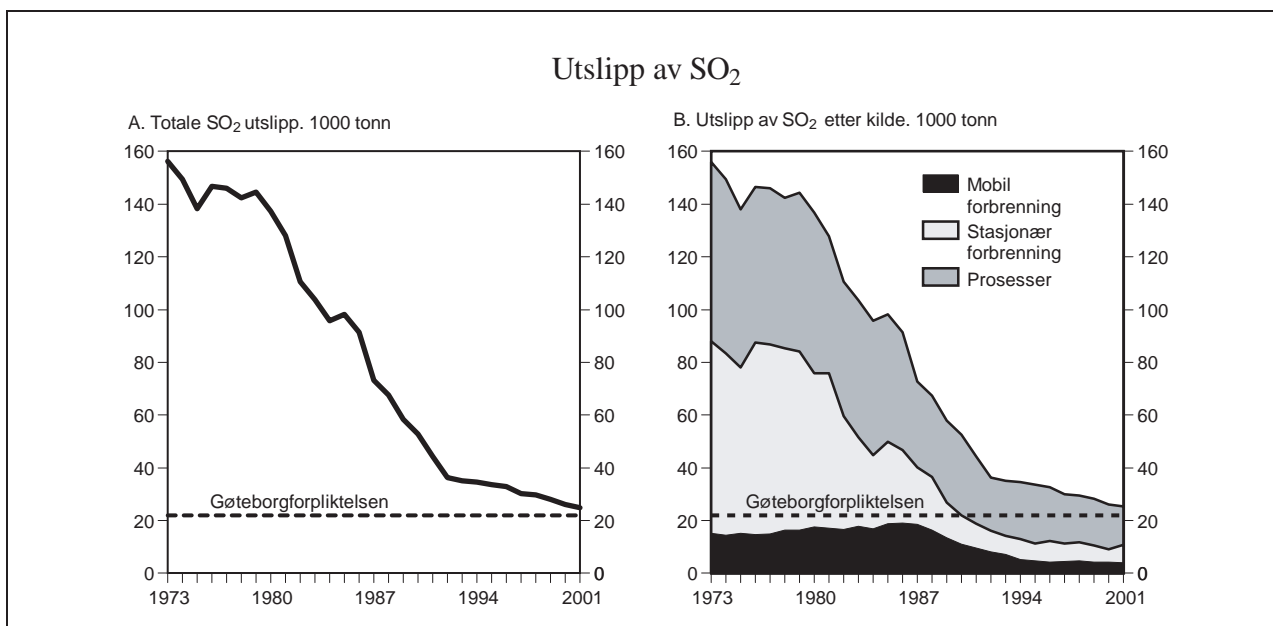
CO₂-avgiften for *kull og koks* regnes pr. kg og er lik for alle produkter. Denne avgiften er 0,49 kroner pr. kg kull og koks i 2002. Dagens CO₂-avgift omfatter ikke kull og koks benyttet som reduksjonsmiddel eller råvare i industrielle prosesser. Det er også fritak for kull og koks anvendt til energiformål i produksjonen av sement og leca. For å foreta en tilpasning til ESAs nye retningslinjer for miljøstøtte foreslås det å frita all bruk av kull og koks fra CO₂-avgiften, slik at den kun blir en avgift på mineraloljeprodukter. Dette vil gi et provenytnap på i underkant av 0,5 mill. kroner på budsjettet for 2003. Det henvises til avsnitt 3.1.3 for en nærmere omtale av problemstillingene knyttet til tilpasning til ESAs nye retningslinjer.

Siden 1. januar 1991 har det vært en egen CO₂-avgift på *bensin*. Det er ulikheter i avgiftssatsene på CO₂-utslipp, og bensin er ilagt den høyeste CO₂-avgiftssatsen. Det foreslås at satsen prisjusteres fra 2002 til 2003.

Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 54 (1997–98) Grønne skatter at en del sektorer som tidligere hadde fritak for CO₂-avgiften skulle ilegges en avgift med lav sats tilsvarende 100 kroner pr. tonn CO₂. Dette gjelder innenriks luftfart, godstransport i innenriks sjøfart, supplyflåten og anlegg på kontinentalsokkelen. Det foreslås at den reduserte satsen prisjusteres fra 2002 til 2003.

CO₂-avgiften i *petroleumsvirksomheten* foreslås også prisjustert fra 2002 til 2003.

I Stortingets vedtak om svovelavgift er det presisert at fritaket for tollager, jf. § 3 nr. 1 bokstav b, ikke gjelder når det skal betales redusert svovelavgift etter § 2. Det foreslås at tilsvarende presisering tas inn i CO₂-avgiftsvedtaket § 3 nr. 1 bokstav b.

Figur 3.15 SO₂-utslipp 1973–2001. 1000 tonn

Tallene for 2000 og 2001 er foreløpige.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Statens forurensningstilsyn.

3.11 Svovelavgift (kap. 5543, post 71)

Dagens virkemidler mot svovelutslipp omfatter avgifter på olje, krav om maksimalt svovelinnhold i mineraloljer og utslippstillatelser etter forurensningsloven. I dag omfattes kun om lag 27 pst. av Norges totale SO₂-utslipp av svovelavgiften. Avgiften ilegges mesteparten av mineraloljeforbruket med 7 øre pr. liter og pr. 0,25 pst. vektandel svovelinnhold, noe som svarer til om lag 17 kroner pr. kg SO₂. Det svares ikke avgift for olje som inneholder 0,05 pst. vektandel svovel eller mindre.

De fleste mineraloljeproduktene hadde tidligere et svovelinnhold på mellom 0,05 og 0,25 pst. og ble avgiftsbelagt med et trinn på svovelavgiften. For en stor del av omsetningen er svovelinnholdet i disse produktgruppene imidlertid blitt redusert til under 0,05 pst. og ilegges dermed ikke avgift. For tunge fyringsoljer med høyere svovelinnhold har svovelavgiften større betydning. Hele eller deler av svovelavgiften kan imidlertid refunderes ved dokumentert rensing.

Fra 1. januar 1999 ble det innført svovelavgift med redusert sats for utslipp av svovel fra raffineringanlegg, kull og koks og på bruk av mineralolje til bruk i luftfarten, anlegg på kontinentalsokkelen, samt supplyskip. Den reduserte avgiften for kull, koks og raffineringanlegg ble fjernet fra 1. januar 2002 og erstattet av en intensjonsavtale inngått av Miljøverndepartementet på vegne av regjeringen

med Prosessindustriens landsforening (PIL) om utslippsreduksjoner i industrien. Avtalen er et ledd i å oppfylle forpliktelsene i Gøteborgprotokollen. Norge er i henhold til Gøteborgprotokollen forpliktet til å redusere de samlede utslippene av svoveldioksid (SO₂) til 22 000 tonn innen 2010.

I forbindelse med ESAs nye retningslinjer for miljøstøtte vurderes også de eksisterende fritak fra svovelavgiften. Det blir imidlertid ikke foreslått konkrete endringer i svovelavgiften i budsjettet for 2003. I avsnitt 3.1.3 gis det en nærmere omtale av problemstillingene knyttet til tilpasning til ESAs nye retningslinjer.

Det foreslås at svovelavgiften på mineralolje holdes nominelt uendret i 2003.

3.12 Avgift på sluttbehandling av avfall (kap. 5546, post 70)

Bakgrunn

Avgiften på sluttbehandling av avfall ble innført 1. januar 1999. Avgiften skal prise miljøkostnadene ved sluttbehandling av avfall og stimulere til økt gjenvinning og reduserte avfallsmengder. I 2002 er avgiftssatsen på avfall levert til deponering på 320 kroner pr. tonn avfall. Avgiften på avfall levert til forbrenning er utformet med en grunnavgift på 80 kroner pr. tonn og en tilleggsavgift på 240 kroner pr. tonn. Tilleggsavgiften reduseres etter energiut-

nyttelsesgraden i anlegget. Sluttbehandling av spesialavfall og restavfall fra utnyttelse av returfiber i treforedlingsindustrien er fritatt fra avgiften. Det blir heller ikke beregnet avgift for energianlegg i industrien som benytter avfallsbaserte brensler i produksjonen.

I Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000–2001) ba finanskomiteen regjeringen vurdere hvordan sluttbehandlingsavgiften kan endres slik at den i større grad enn i dag stimulerer til energigjenvinning og samsvarer med miljøkostnadene forbundet med sluttbehandling av avfall for alle anlegg. En slik vurdering bør innbefatte mulighetene for å legge avgift direkte på utslippene ved forbrenning. Komiteen ba regjeringen legge fram en slik vurdering i forbindelse med statsbudsjettet for 2002. På bakgrunn av Finanskomiteens innstilling satte Finansdepartementet ned en interdepartemental arbeidsgruppe som bl.a. vurderte en utslippsavgift på forbrenning av avfall. Det ble gitt en omtale av arbeidsgruppens vurderinger i budsjettet for 2002, jf. St. prp. nr. 1 (2001–2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. En tok sikte på å komme tilbake med konkrete forslag til endringer i budsjettet for 2003. Finanskomiteen hadde ikke merknader til opplegget, jf. Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001–2002).

På bakgrunn av arbeidsgruppens anbefalinger utarbeidet Finansdepartementet i samarbeid med andre berørte departementer og etater et forslag til omlegging av avgiften. Forslaget ble sendt på høring med høringsfrist 1. august 2002.

Høringen

Høringsuttalelsene til forslaget er til dels spriken-de. Instanser som er opptatt av å redusere miljøulempene ved forbrenning av avfall, peker på at tilskuddsordningen er med på å svekke incentivene til avfallsminimering og materialgjenvinning fordi forbrenning blir for billig. Enkelte instanser viser også til at energirikt avfall (f.eks. papir og treavfall), som man stimulerer til å forbrenne, ofte er avfallsfraksjoner som er særlig egnet til materialgjenvinning. Andre er opptatt av å øke omfanget av energigjenvinning på bekostning av deponering, og mener at forbrenning blir for dyrt.

I forslaget til omlegging av avgiften er det imidlertid lagt opp til at tilskuddet til energiutnyttelse skal være av et slikt omfang at nettokostnadene for forbrenningsanleggene totalt sett om lag svarer dagens nivå. I tråd med dette foreslås det at støtten for tilskudd for levert energi fra avfallsanleggene samlet utgjør 40 mill. kroner på budsjettet for 2003. Et tilskudd på et slikt nivå innebærer bl.a. at det totalt sett ikke blir dyrere å gjenvinne energi fra av-

fall, og at forholdet mellom energigjenvinning og materialgjenvinning ikke blir vesentlig endret. Samtidig legges det opp til økt avgiftsbelastning for deponier som ikke tilfredsstiller visse krav. Avgiftsomleggingen bidrar derfor totalt sett til at deponering blir dyrere sammenlignet med energigjenvinning og materialgjenvinning. Anlegg med lave utslipp og som produserer mye energi, vil imidlertid komme bedre ut enn tidligere, og motsatt for anlegg med høye utslipp og liten produksjon av energi.

Omleggingen vil i sin helhet innebære en mer målrettet avgift ved at det blir en riktigere prising av miljøkostnadene ved forbrenning av avfall. En utslippsavgift vil, i motsetning til dagens avgift pr. tonn avfall, gi forbrenningsanleggene økonomisk motiv til rensing og utsortering av spesielt utslippsintensive avfallsfraksjoner. Flere høringsinstanser peker på de positive sidene ved dette.

Ønsket om å stimulere til energigjenvinning i avfallsanleggene blir tatt hensyn til gjennom et tilskudd for levert energi.

Forslaget til omlegging vil gi en mer treffsikker avgift. Tilskuddet for levert energi vil være et mer effektivt virkemiddel for å stimulere til energiutnyttelse enn dagens differensierte avgift. I tillegg innebærer omleggingen at avfallsanleggene stimuleres til å raskere tilpasse seg EUs direktiver for forbrenning og deponering.

Forslaget til utslippsavgift som ble sendt på høring, ville medført enkelte målekrav utover forbrenningsdirektivets krav. Som en del av høringsinstansene har pekt på, innebærer dette installering av måleutstyr utover det som følger av direktivet. Dette kan gjøre omleggingen administrativt og måleteknisk krevende. På bakgrunn av høringsuttalelsene foreslår departementet at det ikke kreves installasjon av måleutstyr utover det EU-direktivet krever. Dette medfører at avgiftsberegningen for tungmetaller og dioksiner baseres på de to årlige konsjonsmålingene som følger av direktivet. Videre foreslås det at utslipp av CO₂ beregnes pr. tonn avfall, dvs. at det ikke stilles krav om måling av CO₂. Avgiften forutsetter imidlertid at det installeres nødvendig måleutstyr i de forbrenningsanleggene som i dag ikke har det måleutstyret som EU-direktivet krever.

Forbrenning av avfall

Det foreslås at avgiften på forbrenningsanlegg blir lagt om til en utslippsavgift i tråd med omtalen i budsjettet for 2002. En avgift som blir lagt direkte på utslippene, vil gi motiv til rensing og utsortering av særlig utslippsintensive avfallsfraksjoner.

De viktigste faktorene som bestemmer mengden utslipp fra forbrenning av avfall, er innholdet av ulike stoffer i avfallet. Dette gjelder særlig utslippene av stoffer som karbondioksid, tungmetaller, svovel og klor. I tillegg vil forbrenningstekniske forhold og rensing påvirke utslippene. Utslipp av klimagasser er det i dag ikke mulig å rense til akseptable kostnader, mens de øvrige utslippene i prinsippet kan renses.

Innføring av en utslippsavgift forutsetter at avgiften baseres på de faktiske utslippene, og det må derfor innføres krav om at *forbrenningsanleggene måler utslippene*. EU-direktivet om forbrenning av avfall krever måling og rensing av flere stoffer. For Norge blir kravene i direktivet gjeldende fra 1. januar 2003 for nye anlegg og fra 1. januar 2006 for eksisterende anlegg. Det foreslås at stoffene som inngår i forbrenningsdirektivet også inngår i utslippsavgiften.

Stortinget har bedt om at avgiften legges om slik at den i større grad samsvarer med miljøkostnadene ved sluttbehandling av avfall, jf. Budsjettinnst. S. nr. 1 (2000–2001). Dette innebærer at utslippsavgiften på forbrenning av avfall bør settes lik den marginale *miljøskaden som utslippet forårsaker*. For å kunne fastsette en riktig avgift, er det nødvendig å verdsette skadene i kroner. Dette forutsetter at en har rimelig sikre anslag på de marginale miljøkostnadene ved forbrenning av avfall. De siste ti årene er det gjort betydelig arbeid innenfor avfallsfeltet for å tallfeste skadevirkninger av ulike typer utslipp til luft og vann.

Det er likevel knyttet stor usikkerhet til anslag på miljøkostnader. Ved beregning av slike anslag blir det gjort undersøkelser om hvordan samfunnet verdsetter skadene ved utslippene. Fordi det ikke finnes markedspriser på skadene utslippene forårsaker, må det benyttes andre og mer indirekte metoder for å anslå den samfunnsøkonomiske verdien av skadene. ECON har anslått miljøkostnadene ved utslipp fra forbrenning til å tilsvare om lag 324 kroner omregnet i pr. tonn innlevert avfall, jf. ECON-rapport 28/01. Dersom VOC og metan blir holdt utenfor avgiften, gir dette en samlet avgift på om lag 320 kroner pr. tonn avfall, basert på gjennomsnittlige utslipp i 1999.

Den foreslåtte utslippsavgiften vil variere avhengig av utslippene, men nivået vil i gjennomsnitt tilsvare 327 kroner pr. tonn avfall. Dette tilsvare dagens avgiftsnivå når det prisjusteres for 2003, og avgiften ikke differensieres etter energiutnyttelse. Det er rimelig å anta at forbrenningsanleggene vil tilpasse seg slik at utslippene kan reduseres noe, bl.a. ved rensing, slik at de kan oppnå en avgift som er noe lavere enn dette.

ECON har anslått at tiltakskostnadene for anleggene vil være marginale og bestå i optimalisering av driften og økt bruk av kjemikalier i rensesprosessen. De mest kostbare tiltakene (investering i nytt rensesutstyr) vil måtte gjennomføres uavhengig av hvilken avgiftsordning som velges. Tiltakene er nødvendige for å oppfylle det nye EU-direktivet, men avgiften vil framskynde investeringene.

Et sannsynlig tiltak ved innføring av utslippsavgiften vil være utsortering av spesielt forurensende avfall. Dette er antatt i liten grad å medføre kostnader for anleggene. Målekostnader knyttet til de stoffene som må måles kontinuerlig i forhold til EU-direktivet, kan bare knyttes til at utslippsavgiften framskynder installasjon av måleutstyr. Det er anslått at disse målekostnadene vil beløpe seg til 250 000–300 000 kroner pr. år pr. anlegg fram til direktivet trer i kraft for alle anlegg.

I forslaget som ble sendt på høring ble det stilt krav om måling av *CO₂-utslipp*. Flere av høringsinstansene har påpekt at dette vil føre til økte målekostnader for anlegg som ikke allerede har slikt måleutstyr. EU-direktivet stiller ikke krav til måling av CO₂-utslipp, men en del anlegg har allerede installert målesystemer som kan oppgraderes til å måle kontinuerlig. Kostnadene ved en slik oppgradering kan ligge i størrelsesorden 40 000 kroner pr. anlegg. I tillegg til de økonomiske konsekvensene vil det uansett ikke være mulig å måle nettutslipp av CO₂, som er det utslippet en ønsker å avgiftsbelegge. Siden CO₂-utslipp heller ikke kan renses til akseptable kostnader, vil en avgift på utslippene ikke gi økonomisk motiv til rensing. På denne bakgrunn har en foreslått at avgiften på CO₂ baseres på vekt (avgift pr. tonn avfall) i stedet for utslipp. Ulempen med dette er at avgiften på forbrenning av avfall da både vil være knyttet til utslippsmengder og avfallsmengder, noe som isolert sett bidrar til å komplisere avgiften. For de avgiftspliktige antas dette imidlertid ikke å ha nevneverdig betydning, siden alle anlegg i henhold til EUs forbrenningsdirektiv uansett må registrere vekten på avfallet som innleveres. For avgiftsmyndighetene innebærer forslaget imidlertid ytterligere en kontrollparameter.

Det foreslås at CO₂-avgiften beregnes på grunnlag av et gjennomsnittlig anslag for andelen fossilt materiale i blandet husholdningsavfall. Anslaget er basert på flere forutsetninger, og vil ikke nødvendigvis være «riktig» for alle anlegg. En løsning med en gjennomsnittlig prosentsats er imidlertid enkel å praktisere og krever ikke kostbare målinger. Hvis det over tid viser seg at andelen fossilt avfall avviker fra dette nivået, vil det være aktuelt å vurdere å justere faktoren.

I forslaget som ble sendt på høring, ble det lagt til grunn at det for *tungmetaller* skulle foretas kontinuerlig prøvetaking og månedlige analyser av prøvene. For *dioksiner* ble det foreslått at det skulle foretas halvårlige målinger og analyser av prøvene. EU-direktivet stiller imidlertid krav om kun to målinger per år, både for tungmetaller og for dioksiner. Flere høringsinstanser peker på at krav til måling og analyser utover de krav som stilles i EU-direktivet, vil medføre økte kostnader både for de avgiftspliktige og for avgiftsmyndighetene. Departementet foreslår på bakgrunn av dette at de to årlige målingene som kreves for å få konsesjon (konsesjonsmålingene) blir lagt til grunn for avgiftsberegningsen både for tungmetaller og dioksiner, selv om disse vil være mindre representative enn kontinuerlige målinger. Dette medfører at omleggingen av avgiften til en utslippsavgift ikke forutsetter målinger utover det direktivet krever. For anlegg som ikke allerede oppfyller direktivets krav til målinger, vil imidlertid avgiftsomleggingen forutsette at direktivets målekrav oppfylles før direktivet trer i kraft. Omleggingen vil bli mindre administrativt krevende enn det forslaget som ble sendt på høring. Som beskrevet ovenfor, foreslås det også en forenkling ved at avgiften for CO₂ skal beregnes pr. tonn avfall. Nærmere regler om krav til måling, avgiftsberegningsen mv. vil bli fastsatt i forskrift.

Etter gjeldende regelverk skal det sendes avgiftsoppgave til tolldistriktet innen den 18. i måneden etter at avgiftsplikten har oppstått, jf. Finansdepartementets forskrift 11. desember 2001 nr. 1451 om særavgifter § 6–1. For avfall som innleveres til forbrenning, vil avgiftsplikten etter forslaget oppstå når utslippet finner sted. For utslipp av gasser og støv hvor det kreves kontinuerlige målinger, legges det til grunn at det er uproblematisk å overholde fristen for å sende inn avgiftsoppgave. Dette innebærer at avgiften skal innbetales den 18. i måneden etter at utslippet har funnet sted.

For utslipp av tungmetaller og dioksiner foreslås det som nevnt at de to årlige konsesjonsmålingene legges til grunn for avgiftsberegningsen. Månedlig avgiftsberegning blir da ikke praktisk mulig. Det vil likevel være hensiktsmessig at avgiften for tungmetaller og dioksiner beregnes og innbetales for hver måned, og at det skjer en avregning ved årsskiftet. Tilsvarende system med beregning av avgift skjer i dag for forbruksavgift på elektrisk kraft. Mer detaljerte regler om avgiftsinnbetaling vil bli fastsatt i forskrift.

Avgiften oppkreves på samme måte som de øvrige særavgifter, dvs. at den avgiftspliktige selv og uoppfordret skal beregne og innbetale korrekt avgiftsbeløp. Ved manglende innbetaling av avgift vil

det bli foretatt etterberegning på ordinær måte. Dette gjelder også i de tilfeller den avgiftspliktige ikke har foretatt målinger og analyser av utslippet.

Energigjenvinning

Økonomiske virkemidler som stimulerer avfallsanlegg til å utnytte energien fra avfallet, vil redusere kostnadene ved avfallshåndteringen. I følge forurensningsloven skal alle kostnader og inntekter ved avfallsbehandlingen overveltes i avfallsgebyrene. En generell svakhet ved å gi økonomisk stimulans til energiutnyttelse ved avfallsanlegg er at de økonomiske motivene til å redusere miljøkostnadene ved sluttbehandling av avfall blir redusert.

Dagens differensiering av avgiften innebærer at forbrenningsanleggene får en prosentvis reduksjon i tilleggsgavgiften tilsvarende graden av energiutnyttelse i anlegget. Differensieringen tar imidlertid ikke hensyn til energiinnholdet i avfallet som forbrennes. Det er tegn som tyder på at differensieringen av avgiften fører til økt forbrenning av avfall uten at energiutnyttelsen øker i like stor grad. Dagens avgiftsdifferensiering etter energiutnyttelse er et lite treffsikkert virkemiddel for å øke produksjon av avfallsbasert energi. I tillegg kan dagens differensiering av sluttbehandlingsavgiften i praksis innebære et fradrag i avgiften på opp mot 75 pst. av opprinnelig avgift, avhengig av energiutnyttelsesgraden i hvert enkelt anlegg. Utnyttelse av energien fra avfall reduserer ikke utslippene fra sluttbehandlingen av avfall, og miljøkostnadene av avfallsbehandlingen er like store enten energien blir utnyttet eller ikke. I dag utgjør gjennomsnittlig avgift på et tonn avfall levert til forbrenningsanlegg bare om lag 45 pst. av miljøkostnadene fra et tonn avfall som forbrennes.

Det er et politisk mål å legge om energiproduksjonen til økt utnyttelse av nye fornybare energikilder og miljøvennlig varme, jf. St. meld. nr. 29 (1998–99) Om energipolitikken. Samtidig har Finanskomiteen, som omtalt innledningsvis, bedt regjeringen om å vurdere hvordan sluttbehandlingsavgiften kan endres slik at den i større grad enn i dag stimulerer til energigjenvinning.

Et tilskudd knyttet til levert energi vil være et mer treffsikkert virkemiddel enn dagens differensiering av avgiften. Det foreslås derfor at det innføres et tilskudd for levert energi fra avfallsanleggene. Tilskuddet skal gis både til deponier og forbrenningsanlegg som leverer energi. Tilskuddet foreslås å være av en slik størrelsesorden at nettokostnadene for forbrenningsanleggene totalt sett om lag tilsvarer dagens nivå. Dette tilsier at det anslåtte

årlige merprovenyet på 70 mill. kroner fra forbrenningsanleggene blir gitt i tilskudd for levert energi fra forbrenningsanlegg. Dette tilsvarer om lag 35 mill. kroner i tilskudd til slike anlegg for annet halvår 2003. Tilskuddet legges under Miljøverndepartementets budsjett. Ordningen er nærmere omtalt i St. prp. nr. 1 (2002–2003) Miljøverndepartementet.

Deponier

Med dagens måleteknologi lar det seg ikke gjøre å måle utslipp til luft fra deponier med tilstrekkelig nøyaktighet. Det vil også være vanskelig å knytte en avgiftsplikt til utslipp til vann fra deponier. Det er stor variasjon mellom deponiene når det gjelder måling av slike utslipp, resipientforhold og behov for rensing. I tillegg finnes det lite data om utslipp av miljøgifter til vann, noe som gir svært usikre anslag på miljøkostnadene.

Det er imidlertid betydelig forskjell på utslipp fra deponier med ulik miljøstandard. En differensiering etter miljøstandard på deponiene vil være mer treffsikker enn dagens utforming av avgiften. Departementet har vurdert ulike kriterier for differensiering av avgiften på deponier. EUs deponidirektiv er implementert i Norge gjennom Miljøverndepartementets forskrift 21. mars 2002 nr. 375 om deponering av avfall, og direktivet har en overgangsperiode fram til juli 2009. Deponier i drift må innen juli 2009 oppfylle forskriftens krav. Det er vurdert om oppfyllelse av kravene i direktivet kan brukes som grunnlag for differensiering av deponavgiften. EU har så langt ikke utviklet alle relevante kriterier, noe som medfører at oppfyllelse av direktivet ikke kan legges til grunn for en differensiering av avgiften. Videre er det vurdert å knytte differensieringen til uttak, utnyttelse eller avfakling av metangass. I den norske forskriften for deponier kreves det at alle deponier som mottar nedbrytbart avfall, skal ha uttak og utnyttelse eller avfakling av metangass, og slike kriterier er dermed heller ikke egnet for differensiering av avgiften.

Dagens avgift priser ikke miljøkostnadene ved sigevann fra deponier, jf. St.prp. nr. 54 (1997–1998) Grønne skatter. Bunn- og sidetetting reduserer miljøskadene fra sigevann. Det foreslås derfor å differensiere avgiften på deponier ut fra deponienes standard på bunn- og sidetetting. En rekke høringsinstanser påpeker at kravene til bunn- og sidetetting må ses i sammenheng med Miljøverndepartementets forskrift 21. mars 2002 nr. 375 om deponering av avfall (deponiforskriften) vedlegg I. Disse høringsinstansene tolker deponiforskriften slik at den åpner for muligheten til å lempe på krav om bunnetting og sigevannssopsamling gjennom en

risikovurdering. På bakgrunn av disse høringsuttalelsene foreslår departementet at det tas hensyn til dette ved at det kreves at deponiet tilfredsstiller kravene i deponiforskriften til bunn- og sidetetting, jf. forskriftens vedlegg I punkt 3.1 – 3.3, eller holder tilsvarende miljømessig standard vist gjennom en risikovurdering for å oppnå laveste avgiftssats, jf. forskriftens vedlegg I punkt 3.4. En risikovurdering ser på sigevannets innhold av farlige stoffer (som avhenger av avfallens sammensetning) og utlekkingsegenskaper. I tillegg vurderes sårbarhet i resipient og hydrogeologiske forhold mv. I veiledningsmaterialet til deponiforskriften vil SFT utarbeide et felles sett kriterier for gjennomføringen av en slik risikovurdering.

Krav om sigevannsrensing og miljøovervåking er også vurdert, men fordi slike krav i for stor grad må baseres på skjønn, og fordi de faktiske kravene vil kunne variere mye geografisk, er dette forkastet. Forholdet til nærmiljøulemper er også vurdert, men dette kriteriet vil også i for stor grad måtte baseres på skjønn og tilfeldig geografisk beliggenhet.

Dagens avgiftssats for avfallsdeponering er 320 kroner pr. tonn avfall, og det foreslås at deponier som fyller kravene til bunn- og sidetetting mv. beholder denne avgiftssatsen. Ved fastsettelsen av denne satsen er det særlig tatt hensyn til utslippene av klimagassen metan. Det foreslås at avgiften prisjusteres til 327 kroner pr. tonn i 2003. Videre foreslås det at deponier som ikke fyller de ovennevnte kravene til bunn- og sidetetting, får en sats på 427 kroner pr. tonn avfall. Ved fastsettelsen av denne avgiftssatsen er det tatt utgangspunkt i eksisterende anslag på miljøskader fra sigevann.

Støtten til energiutnyttelse fra avfallsanlegg bør i utgangspunktet være avhengig av levert mengde energi både for forbrenningsanlegg og deponier. Tilskuddet til energi produsert i deponier kan utgjøre om lag 5 mill. kroner, slik at samlet tilskudd til energiutnyttelse fra avfall i 2003 utgjør 40 mill. kroner. Merprovenyet fra deponier som følge av forslaget til omlegging kan anslås til om lag 80 mill. kroner årlig på kort sikt, men inntektene vil avta når deponiene tilpasser seg EUs direktiv fram mot 2009.

Økonomiske og administrative forhold

Omfanget av avgiftsplikten og fritakenes rekkevidde i stor grad er basert på miljøfaglige vurderinger. Det er avgiftsmyndighetene som har hovedansvaret for å håndheve avgiften, men i praksis vil de i stor utstrekning måtte basere seg på vurderinger av miljøvernmyndighetene. Omleggingen av avgiften for forbrenningsanlegg til en utslippsavgift,

samt differensiering av avgiften for deponier, forutsetter et utstrakt samarbeid mellom avgifts- og miljøvernmyndighetene.

Etter gjeldende vedtak om avgift på sluttbehandling av avfall er avgiftsplikten knyttet til innlevert mengde avfall, jf. gjeldende avgiftsvedtak § 1. En omlegging av avgiften for forbrenningsanlegg til en utslippsavgift, vil medføre at avgiftsplikten for deponier og forbrenningsanlegg knyttes til ulike kriterier. Det foreslås derfor at avgiftsplikten for deponier og forbrenningsanlegg reguleres i to bestemmelser, jf. forslag til avgiftsvedtak § 2 og § 3.

Avfall som er fritatt for avgift reguleres i forslag til avgiftsvedtak § 4. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende § 2. Etter gjeldende vedtak § 2 nr. 3 er avfall som består av ensartet uorganisk materiale og som legges på særskilt opplagsplass, fritatt for avgift. Departementet foreslår at ordet «ensartet» utgår. Endringen er av teknisk karakter. For øvrig foreslås det ikke endringer i fritaksbestemmelsen. Omleggingen av avgiften til en utslippsavgift innebærer for øvrig at anlegg som forbrenner avgiftsfritt avfall sammen med avgiftspliktig avfall, vil måtte betale avgift av hele utslippet. I praksis er det ikke mulig å skille mellom utslipp som stammer fra henholdsvis avgiftsfritt og avgiftspliktig avfall.

Det vises til redegjørelsen ovenfor om måling av stoffer og innbetaling av avgiften. Det vil ta tid å installere måleutstyr i avfallsanleggene. Det foreslås at omleggingen av avgiften iverksettes i sin helhet fra 1. juli 2003. Avgiftsomleggingen vil bli notifisert til ESA før iverksettelse.

Omleggingen av avgiften på sluttbehandling av avfall vil gi samlet merproveny på om lag 150 mill. kroner på årsbasis og knapt 65 mill. kroner på 2003-budsjettet. Nettovirkningen når tilskuddet tas med utgjør om lag 35 mill. kroner påløpt i 2003. Budsjettvirkningen vil være på om lag 25 mill. kroner.

Omleggingen vil gi en økt avgiftsbelastning for deponier som ikke tilfredsstiller kravene til bunn- og sidetetting. For øvrige avfallsanlegg antas konsekvensene av den samlede omleggingen å bli små. Forbrenningsanlegg må investere i måleutstyr noe tidligere enn hva EU-direktivet krever, som beskrevet ovenfor. Forslaget om utslippsavgift krever imidlertid ikke målinger utover hva som følger av direktivet.

Omleggingen kan medføre administrative kostnader for avgiftsmyndighetene i en overgangsperiode, bl.a. knyttet til å skaffe tekniske kunnskaper om korrekt måling av utslipp. Omleggingen vil også kreve bistand fra forurensningsmyndighetene knyttet til bl.a. måling av utslipp og korrekt avgiftsfastsettelse.

Utkast til regelverk har tidligere vært på høring.

Avgifts- og miljøvernmyndighetene vil i samarbeid utarbeide nærmere bestemmelser om måling og analysering av utslipp. Disse vil bli sendt på høring sammen med utkast til forskriftsendringer.

3.13 Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier (kap. 5547)

I forbindelse med oppfølgingen av forslagene til Grønn skattekommisjon ble det innført avgifter på trikloreten og tetrakloreten fra 1. januar 2000. Både trikloreten og tetrakloreten står på Miljøverndepartementets prioritetsliste med 27 kjemikalier som utgjør særlige helse- og miljøproblemer i Norge.

Avgift på trikloreten (TRI) (post 70)

I 2002 er avgiften på trikloreten (TRI) på 52,40 kroner pr. kg ren TRI. For varer hvor kun en del av innholdet er TRI er avgiften skalert slik at den tilsvarer 52,40 kroner pr. kg TRI. Eksport og internt gjenvunnet TRI er ikke avgiftsbelagt. Det gis dessuten refusjon for den mengde TRI som leveres til profesjonell gjenvinner, mens salg av gjenvunnet TRI avgiftsbelegges.

TRI er tungt nedbrytbart i miljøet og er klassifisert som miljøskadelig. TRI er lavpotent kreftframkallende og helseskadelig. Stoffet er dessuten akutt giftig overfor vannlevende organismer. Det største bruksområdet for TRI er industriell avfetting. Løsemidler, rengjøringsmidler, lim, maling- og lakkfjerning mv. kan dessuten inneholde TRI.

Det foreslås å prisjustere denne avgiften i 2003.

Avgift på tetrakloreten (PER) (post 71)

I 2002 er avgiften på tetrakloreten (PER) på 52,40 kroner pr. kg ren PER. For varer hvor kun en del av innholdet er PER er avgiften skalert slik at den tilsvarer 52,40 kroner pr. kg PER. Eksport og internt gjenvunnet PER er ikke avgiftsbelagt.

PER er et løsningsmiddel som brukes i renseribransjen og er også et aktuelt substitutt til TRI for maskinavfetting. PER har tilsvarende skadevirkninger som TRI. I likhet med TRI er PER en av de høyest prioriterte miljøgiftene.

Foruten direkte vasking av tøy er det hovedsakelig hydrokarboner som i dag kan erstatte PER til bruk i renseribransjen. Hydrokarboner er et miljømessig langt bedre alternativ enn PER.

Det foreslås å prisjustere denne avgiften i 2003.

3.14 Miljøavgift på klimagasser (kap. 5548, post 70)

I St.meld. nr. 15 (2001–2002) Tilleggsmelding til St.meld. nr. 54 (2000–2001) Norsk klimapolitikk, varslet Regjeringen at en ville innføre avgifter på klimagassene hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK) i 2003. Et flertall i Energi- og miljøkomiteen sluttet seg til forslaget.

HFK og PFK er moderate til kraftige klimagasser som reguleres gjennom Kyotoprotokollen. Utslipp av HFK og PFK stammer hovedsakelig fra kuldeanlegg og kjølemaskiner, brannslukningsmidler og produksjon av isolasjonsmaterialer (stivt skum). Ingen av gassene produseres i Norge. De importeres til landet i bulk og som innhold i produkter. Eksempler på slike produkter er kjøleskap, fryser og luftkondisjoneringsanlegg i biler. HFK og PFK brukes i varierende grad som erstatningsstoffer til klorfluorkarboner (KFK), hydroklorfluorkarboner (HKFK) og haloner som skal utfases under Montrealprotokollen for å unngå nedbryting av ozonlaget. Utslipp av HFK og PFK utgjør om lag 2 pst. av de norske klimagassutslippene. Samlet forbruk og utslipp av HFK og PFK forventes å øke kraftig fram mot 2020. Dette er bakgrunnen for forslaget om å innføre virkemidler overfor forbruket av HFK og PFK på et tidlig tidspunkt, og på den måten stimulere til bruk av alternative gasser og til utvikling av ny teknologi som ikke bruker disse gassene.

I tråd med det som ble varslet i Regjeringens tilleggsmelding om klimapolitikk, blir avgiftssatsen satt til samme nivå som dagens CO₂-avgift på fyringsolje. Forslaget gir en provenyøkning på om lag 100 mill. kroner påløpt og om lag 90 mill. kroner bokført i 2003. I tilleggsmeldingen ble det også varslet at en eventuell refusjonsordning for innlevert gass ville bli vurdert. Etter en nærmere vurdering foreslås det ikke å innføre en slik refusjonsordning.

Departementet foreslår at avgiftsplikten på HFK og PFK reguleres av samme avgiftsvedtak. Særavgiften vil omfatte både HFK/PFK som er produsert innenlands, og HFK/PFK som importeres. Avgiftsplikten omfatter både gass importert i bulk og gass som inngår i importerte produkter. Fordi det ikke innføres en refusjonsordning foreslås det, for å unngå dobbelt avgiftsbelegging, at gjenvunnet gass ikke omfattes av avgiftsplikten. Dette er gjort ved å presisere i vedtaket at gjenvinning ikke anses som produksjon.

Den nærmere utformingen av avgiftsgrunnlaget og avgiftssatsen gjenspeiler gassens globale oppvarmingspotensial (GWP). GWP-verdien er et uttrykk for hvor mange ganger sterkere den aktuelle

klimagassen er i forhold til CO₂. Med en tilsvarende avgiftssats som CO₂-avgiften på fyringsolje, dvs. 180 kroner pr. tonn, vil satsene framkomme i vedtaket som 0,18 kroner pr. kg multiplisert med GWP-verdien.

Vedtaket åpner for at det i forskrift kan foretas en alternativ fastsettelse av avgiften på gass som inngår i importerte produkter, ved at f.eks. avgiften knyttes til den enkelte vare eller at det fastsettes en sjablon sats ut i fra hvilken gasstype som vanligvis inngår i produktet. Eksempelvis kan avgiften på et klimaanlegg i en personbil settes til 235 kroner. Et annet alternativ kan være at det settes en sjablon sats ut i fra den gasstype som normalt inngår i en vare, men slik at avgiftsberegningen likevel varierer med f.eks. mengden gass i den enkelte vare.

De nærmere regler om oppkreving av de nye avgiftene vil som hovedregel følge systemet for oppkreving av de øvrige særavgifter. Bestemmelsene om dette vil bli inntatt i særavgiftsforskriften.

3.15 Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv. (kap. 5555, post 70)

Avgift på sjokolade- og sukkervarer ble innført i 1922. Sjokolade- og sukkervarer avgiftslegges med en avgift pr. kg av varens avgiftspliktige vekt. Avgiften omfatter, i likhet med andre særavgifter, både importerte og innenlandsproduserte varer. Avgiften foreslås prisjustert fra 2002 til 2003.

Tidligere ble endringer i Stortingets vedtak om avgift på sjokolade- og sukkervarer vedtatt med virkning fra 1. april. Fra og med 2002 blir endringer i denne avgiften vedtatt med virkning fra 1. januar, i likhet med de andre særavgiftene.

3.16 Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m. (kap. 5556, post 70)

Avgiften på alkoholfrie drikkevarer omfatter kullsyreholdige alkoholfrie drikkevarer samt saftdrikker, limonade, squash, leskedrikk, konsentrert leskedrikk, alkoholfri vin o.l. Melk og juice er fritatt fra avgiften.

For å hindre at avgiften medfører en vridning i forbruket bort fra ervervsmessig framstilt mineralvann, blir det lagt en avgift på sirup brukt til ervervsmessig framstilling av mineralvann i dispensere, fontener o.l. og en avgift på kullsyre brukt i hjemmeproduksjon av mineralvann, hvor varen

ikke er ment for salg. Satsene for garderingsavgiftene på sirup og kullsyre foreslås justert slik at de er i samsvar med den ordinære avgiftssatsen for mineralvann.

Det foreslås at avgiften på alkoholfrie drikkevarer prisjusteres fra 2002 til 2003.

3.17 Avgift på drikkevareemballasje (kap. 5559)

Grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer (post 70)

Grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer var uendret i perioden 1994–1996. I 1997 ble den økt i takt med den generelle prisstigningen siden 1994. Det foreslås at avgiften prisjusteres fra 2002 til 2003.

Miljøavgift på drikkevareemballasje (post 71)

Miljøavgiften på drikkevareemballasje blir differensiert etter emballasjens innhold og art. Størrelsesforholdet mellom avgiftssatsene begrunnes ut fra at ulike emballasjetyper gir ulik miljøskade når de havner i naturen.

Produkter som er fritatt fra produktavgiften (drikke som ernæringsmessig hører til daglig kosthold og som primært drikkes hjemme i husholdningene f.eks. melk, juice og råsaft) har fritak fra miljøavgiften. Øvrige drikkevarer blir ilagt en miljøavgift som er differensiert etter materialtype. Miljøavgiften er gradert etter returandel, og emballasje som inngår i godkjente retursystemer får redusert miljøavgiftssats etter returandel.

For 2003 foreslås det å prisjustere avgiftssatsene for drikkevareemballasje.

Emballasje for vann uten tilsetningsstoffer er i dag fritatt fra miljøavgiften. Salget av vann uten tilsetningsstoffer øker kraftig, og vann på flaske blir ofte drukket utenfor hjemmet. Dette øker risikoen for at emballasjen blir kastet i naturen. For å sikre fortsatt høy returandel, foreslås det at denne typen emballasje blir ilagt miljøavgift. I dag har bryggeriene en høy returandel for denne typen emballasje, og hvis bryggeriene opprettholder denne returandelen for vannflasker, vil utvidelsen av avgiftsgrunnlaget ikke gi noe økt proveny.

Det betales i dag miljøavgift med varierende satser på emballasje av glass, metall, plast og kartong/papp. Dersom emballasjen inneholder bestemte kullsyrefrie drikkevarer som er listet opp i vedtaket, skal det ikke betales slik miljøavgift. Dagens fritak er formulert som et fritak for selve drikkeva-

ren og ikke for emballasje med slikt innhold. Finansdepartementet foreslår en redaksjonell endring av avgiftsvedtaket § 2 for å få frem at fritaket fra miljøavgiften gjelder *emballasje* til slike drikkevarer som nevnt i vedtaket. Det foreslås også å presisere at fritaket kun gjelder for emballasje til slike *alkoholfrie* drikkevarer. Forslagene innebærer ingen endring av gjeldende rett.

3.18 Avgift på sukker mv. (kap. 5557, post 70)

Avgift på sukker ble innført i 1981 og er i hovedsak lagt på sukker til forbrukere. Sukker som nyttes til ervervsmessig framstilling av varer, er på nærmere vilkår fritatt for avgift. For 2002 er sukkeravgiften 5,75 kroner pr. kg. Avgiftssatsen foreslås prisjustert fra 2002 til 2003.

Sukkeravgift på erstatningsprodukter

Avgiften på sukker omfatter i dag roe- og rørsukker, og sirup og sukkeroppløsning av nevnte varer. Vedtaket har en bestemmelse som gir Finansdepartementet fullmakt til å avgiftsbelegge varer som inneholder slikt sukker, og som er ment som, eller som departementet finner tjenlig som, erstatning for avgiftspliktig vare.

Fullmakten har til nå ikke vært benyttet, og dette synes heller ikke aktuelt. Finansdepartementet foreslår derfor at denne fullmaktsbestemmelsen oppheves.

3.19 Dokumentavgift (kap. 5565, post 70)

Avgiftsplikt inntreffer ved tinglysning av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom. Avgiften oppkreves med 2,5 pst. av salgsværdien. Hensikten med avgiften er å skaffe staten inntekter, og den har f.eks. ikke som begrunnelse å dekke kostnadene ved tinglysingskontorene. Ved overføring av hjemmel til selveierleilighet/eierseksjoner ved oppløsning av borettslag og boligaksjeselskap betales en fast avgift på 1000 kroner. Det foreslås ingen satsendringer i avgiften for 2003.

Overføring av hjemmel til gjenlevende ektefelle

Departementet vil med virkning fra fremleggelsen av statsbudsjettet endre praktiseringen av fritaket for overføring til gjenlevende ektefelle ved den an-

nen ektefelles død, jf. lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift § 8 bokstav a. Tinglysingsordningen har ført til at det har oppstått en uheldig forskjell i praktiseringen av fritaket avhengig av om overføringen skjer ved privat eller offentlig skifte. Ved offentlig skifte har gjenlevende ektefelle fått fullt fritak for dokumentavgiften, mens han/hun har måttet betale delvis dokumentavgift ved privat skifte. Fritaket skal for fremtiden praktiseres likt ved at gjenlevende ektefelle gis fullt fritak for dokumentavgiften uavhengig av om skiftet gjennomføres privat eller offentlig. Endringen antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Fritak for kongefamilien

Inntil 1. januar 2002 var HM Kongen fritatt for en rekke avgifter, herunder dokumentavgift. Fritakene falt bort fra 1. januar 2002 ved at kongehusets avgiftsprivilegier generelt ble opphevet, jf. Budsjettinnst. S. nr. 1 (2001–2002). Det ble tatt hensyn til de økonomiske konsekvensene for kongehuset ved fastsettelse av den årlige apanasjen.

Det foreslås likevel inntatt i vedtaket om dokumentavgift at det gis fritak ved overdragelse av fast eiendom mellom den krets av kongefamilien som har arve- og gaveavgiftsfritak, jf. arveavgiftsloven § 1 femte ledd. Kongeparets eller kronprinsparets innkjøp av fast eiendom fra tredjemann, eller fast eiendom i arv/gave fra borgerlige foreldre, skal ikke fritas for dokumentavgift.

Begrunnelsen for forslaget er tronfølgerens behov for å overta monarkens private eiendom, og da særlig tronfølgerboligen (Skaugum), avgiftsfritt. Dokumentavgift ved gaveoverdragelser innen kongefamilien har klare likhetstrekk med arve- og gaveavgift. Begrunnelsen for det vedtatte fritaket etter arveavgiftsloven har derfor en viss gyldighet også for dokumentavgiften, jf. Ot.prp. nr. 1 (2001–2002) Skatte- og avgiftsopplegget 2002 – lovendringer.

Fritaket foreslås innarbeidet i avgiftsvedtaket § 2 ny bokstav h.

3.20 Avgifter i telesektoren (kap. 5583, post 70)

Frekvensavgifter

Ved behandling av St.prp. nr. 70 (1995–96) sluttet Stortinget seg til et forslag om at Samferdselsdepartementet skulle kunne fastsette en avgift for tilgang

til og bruk av frekvenser generelt. Forslaget fikk i første omgang relevans for tildelingen og bruken av frekvenser i 1800 MHz båndet (DCS 1800), der det i dag oppkreves en årlig frekvensavgift med 1 mill. kroner pr. MHz for konsesjoner knyttet til drift av DCS 1800 systemet. Det er i dag tildelt to konsesjoner, hver på 10 MHz. Det foreslås at denne satsen videreføres i 2003.

Ved kgl. res. av 1. desember 2000 tildelte Regjeringen 4 konsesjoner for utbygging og drift av UMTS i Norge. Ved behandlingen av St.meld. nr. 24 (1999–2000) ble det besluttet å innføre en avgift for disponering av frekvenser for tredje generasjons mobilsystem, tilsvarende ordningen for DCS 1800. Den årlige frekvensavgiften for UMTS ble ved behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2000 satt til 20 mill. kroner pr. konsesjon for år 2001. Det foreslås å videreføre denne satsen for 2003. I tillegg til å fastsette den årlige frekvensavgiften, ble det ved behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett også besluttet å innføre en engangsavgift med 200 mill. kroner pr. konsesjon.

Ved auksjon høsten 2001 ble det tildelt nye konsesjoner til bruk av ledige frekvenser i 900 og 1800 MHz båndene. Ved tildelingen ble det stilt som vilkår at det skulle betales årlig avgift for bruken av frekvensene tilsvarende avgiftene for DCS 1800. I tillegg til at Telenor Mobil AS og NetCom GSM as i denne runden ble tildelt ytterligere avgiftsbelagte frekvensressurser, ble nye konsesjoner i 900 og 1800 MHz båndene tildelt selskapene Teletopia Mobile Communications AS og Bane Tele AS. I tillegg til ovennevnte avgifter for DCS 1800, er det i 2002 gjort krav på 27 mill. kroner i frekvensavgifter for disponering av frekvenser i 900 og 1800 MHz båndene. Det foreslås at disse satsene videreføres i 2003.

I St.meld. nr. 32 (2001–2002) Om situasjonen i den norske mobilmarknaden er det foreslått at den ledige UMTS konsesjonen skal deles ut igjen ved auksjon, og at det på samme måte som ved forrige tildeling stilles vilkår om en engangsbetaling ved tildeling av konsesjonen, jf. punkt 3.21, samt vilkår om betaling av 20 mill. kroner i årlig frekvensavgift for disponering av frekvensene. Under forutsetning av Stortingets tilslutning vil førstegangsbetaling av frekvensavgift i forhold til denne konsesjonen bli i 2003.

Andre avgifter

Fra 1999 har Post- og teletilsynet lagt ut 5-sifrede telefonnummer for salg. Prisingen av enkeltnummer i den 5-sifrede serien har som formål å sikre en effektiv forvaltning og bruk av nummerressursene.

Provenyet fra dette salget anslås til 6,5 mill. kroner i 2003.

3.21 Inntekter ved tildeling av konsesjoner (Kap. 5309)

I statsbudsjettet for 2002 ble det budsjettert med inntekter på i alt 400 mill. kroner fra tildeling av konsesjoner under kap. 5309 Ymse inntekter. Inntektsanslaget er knyttet til nytildeling av en konsesjon for riksdekkende, reklamefinansiert radio og tildeling av nye konsesjoner for matfiskoppdrett av laks og ørret, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2001 – 2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Det skal tildeles 40 nye oppdrettskonsesjoner. For hver konsesjon skal det betales et vederlag til staten på 5 mill. kroner, med unntak for konsesjoner til Finnmark og kommunene Kvænangen og Karlsøy i Nord-Troms, hvor det skal betales 4 mill. kroner pr. konsesjon. For to konsesjoner som skal lokaliseres til den lulesamiske bygda Musken i Tysfjord kommune, er det ikke stilt krav om vederlag. Fristen for å søke på konsesjonene var 25. september 2002. Videre er det utlyst en konsesjon for riksdekkende, reklamefinansiert radio for en ny 10-årsperiode fra 1. januar 2004. Konsesjonæren forplikter seg til å innbetale et vederlag på 160 mill. kroner til staten som et engangsbeløp. Fristen for å søke

på denne konsesjonen var 4. september 2002. Størrelsen på vederlaget for konsesjonen må ses i lys av at det vil bli utlyst og tildelt ytterligere én konsesjon til radiosendinger som dekker en stor del av befolkningen.

De samlede inntektene i 2002 fra de omtalte konsesjonene kan nå anslås til om lag 300 mill. kroner. Regjeringen vil komme tilbake med omtale av, og nytt bevilgningsforslag for, dette kapitlet i nysalderingsproposisjonen for 2002.

For 2003 foreslår Regjeringen å innhente inntekter fra tildeling av ytterligere én konsesjon for reklamefinansiert radio som dekker en stor del av befolkningen, men med noe lavere dekningsgrad enn den konsesjonen som er utlyst i 2002. På samme måte som for den konsesjonen som er utlyst i 2002, foreslår Regjeringen at vederlaget for konsesjonen innbetales som et engangsbeløp samtidig som konsesjonen tildeles. Nærmere vilkår for konsesjonen, endelig tidspunkt for tildeling og prosedyre vil fastsettes i forbindelse med utlysningen.

Med bakgrunn i konkurransen til Broadband Mobile ASA, er én av de fire konsesjonene for etablering og drift av mobilsystemet UMTS i Norge ledig. Samferdselsdepartementet tar sikte på at telemyndighetene utlyser den ledige konsesjonen så raskt som mulig, og at den blir tildelt ved auksjon med et minimumsvederlag på 200 mill. kroner, jf. omtale i St.meld. nr. 32 (2001 – 2002) Om situasjonen i den norske mobilmarknaden.

4 Toll

4.1 Innledning

Tollavgifter påløper ved innførsel av varer til Norge. Det skal betales toll i henhold til tolltariffens satser, med mindre tollfrihet eller nedsatt toll følger av de innledende bestemmelsene i tolltariffen eller av administrative vedtak som er gitt med hjemmel i Stortingets vedtak. Tollsatsene varierer etter produkt og produktens opprinnelsesland.

Tolltariffen og dens innledende bestemmelser er en del av Stortingets tollvedtak, og gjelder for ett år av gangen etter Grunnloven § 75 bokstav a. Selve vedtaket er i likhet med tidligere år utformet slik at bare endringene framgår. For øvrig gis gjeldende tariff med innledende bestemmelser forlenget gyldighet for kommende budsjettermin.

Tollen beregnes av tollverdien eller etter varens vekt, volum eller pr. enhet. Reglene om tollverdi er fastsatt i henhold til internasjonale forpliktelser.

Vareinndelingen i tolltariffen er utformet i overensstemmelse med det harmoniserte system for beskrivelse og koding av varer (HS), som er en internasjonal konvensjon. I tillegg til vareinndelingene som følger av denne konvensjonen er det også mer detaljerte vareinndelinger som er bestemt nasjonalt.

Den norske tolltariffen for 2002 er inndelt i 7 133 varenumre, hvorav 5 871 varenumre kan defineres som industrivarer (inkl. fisk og fiskevarer) og 1 262 som landbruksvarer.

324 varenumre for *industrivarer* er fortsatt pålagt toll, hvorav 102 varenumre har tollsatser opp mot høyeste sats som er 16 pst. I dag gjenstår det kun tollsatser på klær og enkelte ferdige tekstilvarer.

Tollbeskyttelse på *landbruksvarer* er et sentralt virkemiddel for å sikre omsetning av norske landbruksvarer til priser fastsatt i jordbruksavtalen. Tollbeskyttelsen er en viktig del av den samlede støtten til norsk landbruk, som ifølge OECDs foreløpige anslag var på 19,6 mrd. kroner i 2001, jf. nærmere omtale i avsnitt 5.2.5 i St. meld. nr. 1 (2002–2003) Nasjonalbudsjettet 2003. Et hovedtrekk ved tollsatsene på landbruksvarer er at de er høye for landbruksvarer som produseres i Norge (ofte flere hundre prosent i forhold til importverdi), mens de generelt sett er lave for landbruksvarer som ikke

produseres her i landet. 276 varenumre i landbrukssektoren er tollfrie. I landbrukssektoren gis det et stort antall administrative tollnedsettelse. For en nærmere oversikt over disse vises det til avsnitt 4.6.1 og tabell 4.1.

Tollsatsene er begrenset oppad gjennom internasjonale avtaler. Norge har gjennom flere forhandlingsrunder i GATT forpliktet seg til å redusere tollsatsene. Tidligere var kun industrivarer omfattet av det multilaterale avtaleverket, men WTO-avtalen av 1994 innebar at også importvernet for landbruksvarer ble regulert. De multilaterale forhandlingene i regi av WTO omtales under avsnitt 4.3.

I tillegg til de generelle tollnedtrappingene som følger av WTO-avtalen, har Norge ved EØS-avtalen og ved frihandelsavtaler med de sentral- og østeuropeiske landene, samt land som Tyrkia og Israel, forpliktet seg til ytterligere tollreduksjoner på gjensidig basis. For industrivarer er det i prinsippet innført tollfrihet ved import fra disse landene. Frihandelsavtalene er omtalt under avsnitt 4.4.1.

Overfor utviklingslandene er det etablert et generelt tollpreferansesystem, (*Generalized System of Preferences, GSP*), slik at import fra disse landene kan oppnå særlige lempninger i tollene. GSP-ordningen er nærmere omtalt under avsnitt 4.5.

Regjeringen ønsker å fjerne tollene på industrivarer. En fjerning av industritollen vil gi enklere rammebetingelser for næringslivet og frigjøre administrative ressurser både i bedriftene og i toll- og avgiftsetaten. Satsene har over tid fått en vilkårlig utforming og har utilsiktede virkninger på verdiskapingen. Det er også uheldig at en stor andel av tollbelastningen legges på import fra utviklingslandene. I 2002 ble nærmere 1 200 tollsatser fjernet, hvorav 630 tollsatser ble fjernet fra 1. juli 2002. Fra 1995 til 2002 er det fjernet om lag 3 150 tollsatser på industrivarer. I tillegg har tollsatsene blitt redusert som følge av WTO-avtalen. Det er ikke foreslått at ytterligere industritollsatser skal avvikles i 2003. Det blir imidlertid en tollnedtrapping som følge av WTO-avtalen.

Tolltariffen inneholder et stort antall tollsatser på ulike landbruksvarer som er historisk betinget og som ikke gir nevneverdig beskyttelse for norsk produksjon av tilsvarende vare. I tillegg er de ofte svært lave og kan fremstå som vilkårlige. Regjerin-

gen foreslår å fjerne om lag 130 slike tollsatser fra 1. januar 2003. Det vises til nærmere omtale i avsnitt 4.2.2.

Inntektene fra tollavgiftene går i likhet med inntektene fra særavgifter og merverdiavgift til statskassen. Tollen betyr langt mindre for statens inntekter enn tidligere. Rundt 1900 utgjorde tollinntektene om lag 70 pst. av skatte- og avgiftsinntektene. I 2001 var tollens andel av statlige skatte- og avgiftsinntekter kommet ned i 0,4 pst. Tollavgiftene ga 1 772 mill. kroner i inntekter i 2001. Også inntektene fra auksjon av tollkvoter på en del landbruksvarer regnes som del av tollinntektene. Inntektene fra auksjon av disse kvotene var 11 mill. kroner i 2001. Forvaltningen av tollkvoter for landbruksvarer er nærmere omtalt under avsnittene 4.6.2 og 4.6.3.

4.2 Endringer i tollsatsene i den norske tolltariffen (kap. 5511, post 70)

4.2.1 Tollnedtrapping i henhold til WTO-avtalen

Norge har i henhold til WTO-avtalen av 1994 forpliktet seg til videre nedtrapping av tollsatser på enkelte typer industrivarer fra 1. januar 2003. Tollsatsene i henhold til nedtrappingsplanen framgår av vedlegg 2 c til St. prp. nr. 3 (1994–95) Om endringer i tolltariffen som følge av handelsforhandlingene i Uruguay-runden mv. I henhold til nedtrappingsplanen skal reduksjonene til ny bundet tollsats være fullført 1. januar 2004. En del av produktene i vedlegg 2 c er allerede tollfrie. I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2002 ble gjenværende industritollsatser, med unntak av klær og enkelte tekstilvarer, fjernet med virkning fra 1. juli 2002. Etter denne og tidligere ensidige tollreduksjoner som norske myndigheter har gjennomført, vil ytterligere nedtrapping i samsvar med WTO-forpliktelsene kun gjelde klær og enkelte ferdige tekstilvarer. Den bundne tollnedtrappingen anslås å gi et provenytap på 30 mill. kroner påløpt og 28 mill. kroner bokført i 2003. Det vises til forslag til vedtak I bokstav B.

4.2.2 Fjerning av toll på landbruksvarer

Tolltariffen inneholder et stort antall tollsatser på ulike landbruksvarer som er historisk betinget og som ikke gir nevneverdig beskyttelse for norsk produksjon av tilsvarende vare. I tillegg er de ofte svært lave og kan fremstå som vilkårlige. I mange tilfelle er det også gitt tollfritak hvis varene har opp-

Boks 4.1 Eksempler på landbrukstollsatser som blir fjernet

Med forslaget om å fjerne en lang rekke tollsatser på ulike landbruksvarer vil tollen bli satt til null for bl.a. disse varene:

Varetype	Tollsats i dag
De fleste typer ris	4 – 12 øre pr. kg
Diverse trær og busker	1 pst.
Diverse tørkede grønnsaker	3 – 20 øre pr. kg
Diverse typer tørket sopp	6 øre pr. kg
Appelsiner	0,4 øre pr. kg
Druer	0,2 – 0,4 øre pr. kg
Diverse typer kaffe	15 – 43 øre pr. kg
Diverse typer krydder	4 – 15 øre pr. kg
Kakaopulver uten sukker	8 øre pr. kg

rinnelse i EU eller andre land vi har frihandelsavtaler med. En avvikling av denne typen satser vil bidra til enklere rammebetingelser for næringslivet og til forenkling av regelverksforvaltningen for myndighetene. Næringslivets behov for å forholde seg til det kompliserte opprinnelsesregelverket i frihandelsavtalene og i GSP-ordningen reduseres. Også for eksportører og myndigheter i utviklingslandene representerer dette en forenkling ved at de ikke trenger å anvende opprinnelsesregelverket i den norske GSP-ordningen for de aktuelle varene. Regjeringen foreslår å fjerne om lag 130 tollsatser fra 1. januar 2003. Tiltaket anslås å gi et provenytap på 5 mill. kroner påløpt og 4 mill. kroner bokført i 2003. Det vises til forslag til vedtak I bokstav C, og til vedlegg 3, som gir en detaljert oversikt over hvilke varer som omfattes av forslaget.

4.3 Multilaterale forhandlinger i WTO

På WTOs fjerde ministerkonferanse i Doha 9.-14. november 2001 ble det enighet om å sette i gang en ny bred forhandlingsrunde. Det forhandles blant annet om tjenester, landbruk, handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter (TRIPS), markedsadgang for industrivarer, regelverket for internasjonal handel (bl.a. for antidumping), handel og miljø, samt oppfølging av utviklingslandenes krav knyttet til eksisterende avtaleverk.

I Doha var det dessuten enighet om, under visse forutsetninger, å starte forhandlinger etter neste

ministerkonferanse om de såkalte Singapore-temaene: handelsfasilitering (forenkling og harmonisering av tollprosedyrer, mv.), åpenhet i offentlige innkjøp, forholdet mellom handel og konkurranse og mellom handel og investeringer.

Det er satt en stram tidsplan for forhandlingene. Etter planen skal forhandlingene sluttføres senest 1. januar 2005. Det er nedsatt en egen forhandlingskomite (TNC) som skal sørge for framdrift, i første omgang fram til neste ministerkonferanse i september 2003 i Mexico. Fra norsk side legges det vekt på at Singapore-temaene håndteres på en slik måte at det settes i gang forhandlinger også om disse temaene etter konferansen i Mexico.

Runden har en sterk utviklingsprofil, og utviklingslandene har fremmet vidtrekkende krav til regjendringer. Utviklingslandenes hovedkrav er bedre adgang til rike industrilands markeder, spesielt for klær, tekstiler og landbruksprodukter, der mange utviklingsland har komparative fortrinn. Utviklingslandene understreker også sine behov for positiv særbehandling og for faglig bistand slik at de skal kunne delta aktivt i den nye forhandlingsrunden, etterleve sine WTO-forpliktelser og bli bedre integrert i internasjonal handel.

Norge er en stor eksportør av sjømat. Forhandlingene om bedret markedsadgang for industriprodukter, der sjømat inngår, er svært viktige for oss. Vi har også en betydelig tjenesteeksport. I forhandlingene om tjenester har vi i år fremmet bilaterale forhandlingsforslag overfor et femtitalls land. Hovedvekten i forslagene knytter seg til skipsfart, energirelaterte tjenester og telekom. Fra norsk side deltar man aktivt i drøftelsene vedrørende TRIPS og offentlig helse. Hovedformålet med drøftelsene er å finne en løsning slik at også fattige land uten egen produksjonskapasitet kan få tilgang til nødvendige legemidler i kampen mot sykdommer som HIV/AIDS. Norge deltar også aktivt i regelverksforhandlingene, der det er av spesiell betydning for oss å få strammet inn antidumpingregelverket slik at man kan unngå misbruk og vilkårlighet.

Landbruksforhandlingene er et annet sentralt område sett med norske øyne. Innen utløpet av mars 2003 skal man bli enige om hvor store kuttene skal være i tollsatser, nasjonal landbruksstøtte og eksportsubsidier. Fra norsk side er man opptatt av å ivareta ikke-handelsmessige hensyn som bosetting i distriktene, miljøgoder og matvareberedskap. Samtidig er det viktig at man tar hensyn til utviklingslandenes interesser i forhandlingene. Hva angår forhandlingene om handel og miljø, har man på norsk side spesielt understreket at WTO og de multilaterale miljøavtaler er likestilte.

4.4 EØS-avtalen og de øvrige frihandelsavtalene

4.4.1 Nye frihandelsavtaler

Frihandelsavtalen med Makedonia trådte i kraft 1. mai 2002. Frihandelsavtalen med Jordan trådte formelt i kraft 1. september 2002. Departementet foreslår at teksten i tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 3 justeres i tråd med dette, jf. forslag til vedtak I bokstav A.

Regjeringen ga sin tilslutning til frihandelsavtale mellom EFTA-landene og Singapore 21. mars 2002. Avtalen omfatter handel med industrivarer, fisk og andre marine produkter, samt foredlede landbruksprodukter, i tillegg til nyere elementer i frihandelssammenheng som tjenester, investeringer og offentlige anskaffelser. Ved tidligere inngåelser av frihandelsavtaler har det vært et viktig hensyn å sikre like konkurransevilkår mellom bedrifter fra EFTA-land og bedrifter fra EU i tredjelands markeder. EU har ikke en frihandelsavtale med Singapore. EFTA-landene har vurdert Singapore som en attraktiv frihandelspartner og derfor likevel inngått frihandelsavtale med Singapore. Frihandelsavtalen vil etter all sannsynlighet iverksettes 1. januar 2003. Når ratifikasjonen av ovennevnte avtale er i orden, vil EFTA-landene ha inngått frihandelsavtaler med 19 land utenfor EU.

Forhandlinger om frihandelsavtaler pågår mellom EFTA-landene og Canada, Chile, Tunisia og Egypt. Forhandlingene med Canada er i all hovedsak ferdige, men er lagt på is på grunn av interne kanadiske forhold. Det forventes at avtalen med Chile vil bli ferdigforhandlet i løpet av 2002. De øvrige forhandlingene vil antagelig ta noe lengre tid.

I tillegg til eksisterende forhandlinger forventes det at forhandlinger vil bli igangsatt med Sør-Afrika i løpet av 2002.

Det vises til forslag til vedtak II.

4.4.2 Forhandlinger med EU på landbruksområdet

EØS-avtalens Protokoll 3

Selv om ikke landbrukspolitikken er en del av EØS-avtalen, har utviklingen av EUs landbrukspolitikk betydning for norsk landbruk og næringsmiddelindustri på flere måter. Utviklingen i råvareprisene i EU sammenlignet med Norge vil være viktig for de industrielt bearbejdede jordbruksvarene (RÅK-varer).

For RÅK-varene er det gjennom Protokoll 3 til EØS-avtalen etablert et tollavgiftssystem for utjevning av forskjeller i råvarepriser mellom EU og

EØS-landene i EFTA. Dette er gjort for at industrien innen EØS-området skal kunne konkurrere på like vilkår med hensyn til råvarepriser for RÅK-varene. Protokoll 3 ble iverksatt med virkning fra 1. januar 2002 etter langvarige forhandlinger. Protokoll 3 erstatter det tidligere handelsregimet for handel med bearbejdede landbruksvarer som ble regulert gjennom Protokoll 2 til den bilaterale frihandelsavtalen mellom Norge og EF av 1973, sist endret i desember 1996. Protokoll 3 innebærer en viss utvidelse av vareomfanget i forhold til tidligere handelsregime mellom EU og Norge. Nye produkter i denne sammenheng er syltetøy, margarin og barnemat.

Iverksettelsen av Protokoll 3 vil for deler av næringsmiddelindustrien kunne medføre økt konkurranse på hjemmemarkedet, samtidig som muligheten for eksport til EU-markedet forbedres for norske produkter.

I henhold til en felleserklæring som ble vedtatt i forbindelse med EØS-komitebeslutningen om Protokoll 3, legges det opp til å avvikle tollbeskyttelse utover det som er nødvendig for å kompensere for forskjeller i råvarepriser innen 1. juli 2004. Det vil måtte oppnås enighet om eventuelle unntak fra dette. Forhandlingene om denne avviklingen startet i juni 2002.

Den årlige verdien av produksjonen av RÅK-varer i norsk næringsmiddelindustri er anslått å ligge på over 20 mrd. kroner. Verdien av RÅK-importen har økt jevnt de siste årene, fra 2,6 mrd. kroner i 1995 til 3,8 mrd. kroner i 2001. Den norske eksporten i samme tidsrom har vært relativt stabil, om lag 900 mill. kroner.

EØS-avtalens artikkel 19

Etter artikkel 19 i EØS-avtalen skal avtalepartene med faste mellomrom gjennomgå vilkårene for handel med basis (ubearbejdede) landbruksvarer med sikte på utvidet handel på området. Det legges til grunn at den utvidede handelen skal være gjensidig fordelaktig og innenfor rammene av partenes respektive landbrukspolitik. Forhandlinger ble innledet mellom EU og Norge i 1995, men stoppet opp i 1997. Enkelte medlemsland i EU var misfornøyde med omfanget av norske konsesjoner i skissen til avtale.

Artikkel 19-forhandlingene er nå gjenopptatt med et første forhandlingsmøte i mars 2002.

4.4.3 Kontrollsak rettet mot eksport av fisk til EU

Norge er bl.a. gjennom EØS-avtalen gitt tollpreferanser ved eksport av norsk fisk til EU. Gunstigere

tollbehandling forutsetter at norske fiskeeksportører utsteder opprinnelsesbevis i forbindelse med eksporten. Opprinnelsesbevis kan bare utstedes for produkter som oppfyller opprinnelsesreglene i avtalene mellom EU og Norge. Et av de mest sentrale vilkårene for utstedelse av opprinnelsesbevis etter EØS-avtalen er at fisken må være fanget av et norsk fartøy eller et fartøy fra et annet EØS-land. Når tollmyndighetene i importlandet ber om det, skal tollmyndighetene i eksportlandet kontrollere om eksportørens opprinnelsesbevis er utstedt på korrekt grunnlag.

I 1999 anmodet danske tollmyndigheter norske tollmyndigheter om å gjennomføre kontroller av konkrete opprinnelsesbevis utstedt av tre fiskeeksportører i Finnmark. Resultatene viste at et antall opprinnelsesbevis tilsvarende en verdi på nærmere 5 millioner danske kroner i ordinær toll, var utstedt på uriktig grunnlag. Disse resultatene gjorde danske tollmyndigheter og senere Europa-kommisjonen, sterkt bekymret for mulig misbruk av opprinnelsesbevis hos norske fiskeeksportører generelt. Først og fremst gjaldt dette at fisk fanget av russiske fartøyer muligvis ble solgt til EU som «norsk».

I medhold av EØS-avtalens bestemmelser har danske tollmyndigheter, og senere Europa-kommisjonen på vegne av medlemslandene, bedt norske tollmyndigheter om å kontrollere opprinnelsesbevis utstedt av norske eksportører av hvitfisk (torsk, hyse, sei), i første omgang over en treårs periode (Fase I).

Norske tollmyndigheter har nå fullført kontrollene av 18 firmaer som eksporterer hvitfisk til EU. Kontrollen gjaldt alle opprinnelsesbevis utstedt av de aktuelle firmaene i perioden januar 1998 – juni 2000 (Fase I). Resultatene av disse kontrollene ble meddelt EU i mai 2002. Kontrollresultatene kan oppsummeres som følger:

- Det er funnet uriktige opprinnelsesbevis hos halvparten av de 18 kontrollerte bedriftene.
- Totalt har tollvesenet gjennomgått 19 000 dokumenter.
- Av 7 000 kontrollerte opprinnelsesbevis har tollvesenet underkjent 2 982 opprinnelsesbevis.
- Eksportørene har ikke kunnet dokumentere EØS-opprinnelse for over 34 000 tonn hvitfisk (torsk, hyse og sei).
- Fire eksportbedrifter sto for 2 899 av totalt 2 982 feil, dvs. 97 prosent av det totale antallet feilutstedelser.

Selv om det dels er svært dårlige resultater for en håndfull selskaper, så er det ikke nødvendigvis slik at all den eksporterte fisken er russisk. Bedrifter som har anvendt både russisk og norsk fisk i sin

produksjon, har p.g.a. manglende systemer og manglende dokumentasjon hatt problemer med å dokumentere at det enkelte, konkrete opprinnelsesbevis kun omfatter opprinnelsesprodukter i henhold til avtalen. Dermed har opprinnelsesbevis i slike situasjoner blitt underkjent.

Norske tollmyndigheter har iverksatt enkelte innstrammingsiltak av generell art, samtidig som en del fiskeeksportører har mistet sin bevilling som «godkjent eksportør» med rett til visse forenklede tollrutiner ved utførsel av varer. Samtidig med dette er tolletaten i en dialog med næringens organisasjoner, og det iverksettes enkelte ekstra informasjonsiltak.

Tollvesenet startet i januar 2002 kontrollaksjonens Fase II, med 19 nye eksportører som er plukket ut for nærmere kontroll. Denne kontrollen gjennomføres også i samarbeid med Europa-kommisjonen. En Fase III-kontroll er planlagt gjennomført innen utgangen av år 2004.

Tre av de fire firmaene som sto for størstedelen av feilutstedelsene som tollvesenet avdekket i fase I, stevnet Staten ved Finansdepartementet i juni 2002. I stevningen la de ned påstand om at gjennomføringen av Toll- og avgiftsdirektoratets verifikasjonsvedtak skulle utsettes ved tilbakekalling eller annen meddelelse til EU inntil det foreligger rettskraftig dom i søksmålet om forvaltningsvedtakets gyldighet. Søksmålene ble behandlet forent, og namsretten avviste saken blant annet under henvisning til at namsretten ikke kan binde andre lands myndigheter med sine kjennelser. Et av firmaene har nå påkjært kjennelsen til lagmannsretten.

Regjeringen følger denne saken nøye og legger vekt på å ha en god dialog med EU, både i forhold til håndteringene av de aktuelle sakene, men også i forhold til målet om å trygge et godt klima for handel med fisk mellom Norge og EU i framtiden.

4.5 Tollpreferansesystemet for utviklingslandene (GSP)

4.5.1 Innledning

GSP-ordningen innebærer tollpreferanser for import fra utviklingsland. Ordningen er et ensidig tiltak fra industrilandenes side for å bedre utviklingslandenes markedsadgang. Utformingen av GSP-preferansene varierer i de ulike industrilandenes systemer. Tollpreferansene under GSP-ordningen er ikke bundet i WTO, og kan trekkes tilbake eller endres. De minst utviklede landene (MUL) er gitt særskilte tollpreferanser innenfor GSP-systemet. Gjennom den norske GSP-ordningen er det, med

visse unntak, etablert tollfrihet for industrivarer og tollfrihet eller tollnedsettelse for de fleste landbruksvarer.

Med virkning fra 1. juli 2002 kan alle produkter fra MUL importeres toll- og kvotefritt under den norske GSP-ordningen. Hva angår importen av korn, mel og kraftfôr fra MUL, er det etablert en særskilt sikkerhetsmekanisme for disse produktene, som vil bli evaluert etter ett år.

4.5.2 Ny gjennomgang av GSP-ordningen

Forbedret markedsadgang ved reduksjon eller avvikling av generelle tollsatser er blant utviklingslandenes viktigste forhandlingskrav i den nye WTO-runden. Dette gjelder spesielt for landbruksvarer, klær og tekstiler, der mange utviklingsland har komparative fortrinn. Dette er samtidig sektorer der mange rike industriland har sterke beskyttelsesønsker. For Norges del har vi gått i forkant på tekstilsiden der vi allerede har avviklet alle tollsatser på stoffer og alle importkvoter. Regjeringen har videre som siktemål å avvikle all gjenværende toll på industrivarer.

Som et supplement til de generelle tollreduksjonene som vil følge av den nye forhandlingsrunden i WTO, vil det være i utviklingslandenes interesse at vi fra norsk side foretar ytterligere forbedringer i GSP-ordningen. Regjeringen vil derfor gå gjennom GSP-ordningen for å se om det er mulig å forenkle og forbedre dagens ordning. Det vil bli vurdert om antall mottakerland bør endres og om utviklingsland utenom MUL-gruppen bør tilbys større tollreduksjoner enn det de oppnår i dagens ordning. Gjennomgangen vil bli sett i sammenheng med pågående forhandlinger i WTO.

4.6 Forvaltningen av tollregimet for landbruksvarer

4.6.1 Administrative tollnedsettelse

De fleste administrative tollnedsettelsene gis av Statens landbruksforvaltning (SLF) med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser § 5, jf. Kgl.res. av 30. juni 1995 nr. 600, samt etter forskrifter vedtatt med hjemmel i denne. Et unntak er tollnedsettelse for landbruksvarer til såkalt teknisk bruk, som gis av Tollvesenet.

Generelle tollnedsettelse omfatter ett eller flere varenumre i tolltariffen i en avgrenset periode. De generelle tollnedsettelsene blir automatisk gjort gjeldende for alle som importerer innenfor perioden. Tollnivået avhenger bl.a. av prisnivå på import-

vare og norsk målpris iht. jordbruksavtalen eller prisnivå på norsk vare. SLF ga 558 generelle tollnedsettelse i 2001.

Tollnedsettelse til enkeltbedrifter eller personer gis i form av individuelle tollnedsettelse eller gjennom tildeling av kvoteandeler. Slike tollnedsettelse er hjemlet i seks ulike forskrifter; forskrift om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer, forskrift om fordeling av tollkvoter for landbruksvarer, forskrift om auksjonering av GSP-kvoter for landbruksvarer, forskrift om individuelle tollned-

settelse og fordeling av tollkvoter til konserverindustrien, forskrift om fastsettelse av nedsatte tollsatser ved import av bearbejdede jordbruksvarer og forskrift om bearbejding av ufortollede landbruksvarer (innenlands bearbejding). Tollnedsettelse gis for en angitt mengde av en bestemt vare, med gyldighet i en fastsatt periode. For de fleste typer tollnedsettelse varierer tollnivået etter produkttype. Tollnivået vil da avhenge av prisforskjeller mellom Norge og utlandet. Innenfor kvoteordningene er tollsatsene faste. SLF innvilget 4 343

Tabell 4.1 Administrative tollnedsettelse for landbruksvarer

Kap.	Vareslag	Forskrift om adm. tollneds.		Forskrifter om fordeling av tollkvoter/auksjonering av GSP-kvoter	Konservesforskriften		Forskrift om bearbejdede jordbruksvarer	Forskrift om bearbejding av ufortollede landbruksvarer
		Gen. tollnedsettelse	Individuelle tollnedsettelse		Individuelle tollnedsettelse	Kvotandeler		
1	Levende dyr		26	162				
2	Kjøtt og spiselig slakteavfall	13	12	291				
4	Melk og meieriprodukter, mv.		17	198				
5	Produkter av animalsk opprinnelse ikke nevnt eller innbefattet annet sted			3				
6	Levende trær og andre planter	77	23					
7	Grønnsaker, røtter og knoller .	162	118	2	51			
8	Spiselige frukter og nøtter; skall av sitrusfrukter	28	114	157	173	126		2
10	Korn	64	53	83				46
11	Mølleprodukter	60	22				4	
12	Oljeholdige frø og frukter	8	279	137				
13	Skjellakk og lignende						1	
15	Animalske og vegetabiliske oljer og fettstoffer	12	59	1				
16	Produkter av kjøtt, flesk, mv ...		15	21				
17	Sukker og sukkervarer	16	58	20				
19	Produkter av korn, mel, stivelse eller melk; bakverk		1				48	
20	Produkter av grønnsaker, frukter, nøtter og andre plantedeler		1 105	14	111	85		1
21	Forskjellige tilberedte næringsmidler		14	2			10	
23	Reststoffer og avfall fra næringsmiddelindustrien, tilberedt dyrefôr	94	529	32				
35	Proteiner; modifisert stivelse, mv.						115	2
38	Diverse kjemiske produkter	24						
	Sum:	558	2 445	1 123	335	211	178	51

tollnedsettelse til enkeltbedrifter eller personer i 2001.

I tabell 4.1 er det gitt en oversikt over antall generelle tollnedsettelse og tollnedsettelse gitt til enkeltbedrifter og personer, gruppert etter hjemmelsgrunnlag og ulike varetyper.

4.6.2 Fastsettelse av tollsatser for bearbejdede landbruksprodukter

For bearbejdede landbruksvarer hvor det gjennom inngåtte frihandelsavtaler ikke er satt en spesifikk tollsats, verditollsats eller tollsats på grunnlag av standardresept, fastsetter Statens Landbruksforvaltning (SLF) etter søknad tollsats ut i fra råvareinnhold. Tollsatsen beregnes da ut fra råvareinnholdet i den enkelte varetype, og er basert på innmeldte råvaredeklarasjoner fra importører. I 2001 ble det fastsatt 4 059 slike tollsatser overfor enkeltimportører. Slike tollsatser for enkeltimportører har gyldighet utover det enkelte år, og det var registrert 23 555 slike tollfastsettelse i SLFs database ved utgangen av 2001.

4.6.3 Fordeling av tollkvoter

I tillegg til tollkvotene på korn og kraftfôr forvalter SLF om lag 50 tollkvoter på landbruksvarer. Kvotene spenner over mange ulike produkttyper; islandshester, ulike typer kjøtt og kjøttprodukter, ost, egg, ulike typer frukt og grønnsaker, grønnsaksprodukter, frø og honning. Kvotene er enten tollfrie eller med redusert toll i forhold til de ordinære tollsatser. Kvotene er dels et resultat av WTO-avtalen, frihandelsavtaler med ulike land, tollpreferanseordningen overfor u-land (GSP) og dels et resultat av nasjonale næringspolitiske hensyn. De fleste tollkvotene fordeles til importører for ett år av gangen og normalt høsten i forveien. Om lag halvparten av kvotene fordeles ved auksjon. Som nevnt under avsnitt 4.1 var auksjonsinntektene i 2001 11 mill. kroner. Det er særlig viltkvotene som ikke er beholdt foredlingsbedrifter, og honningkvoten som er attraktive i auksjonene. Tollkvotene som ikke auksjoneres, fordeles enten ut fra historisk import eller ut fra søknadstidspunkt. Ostekvotene, som fordeles etter historisk import, er attraktive. Enkelte aktører importerer ost også utenom kvotene, til full toll. Det er ellers stor variasjon i utnyttelsen av kvotene, fra 0 til 100 pst.

Toll- og avgiftsdirektoratet forvalter tre tollkvoter for tollfri innførsel av blomster fra EU. Tollkvotene fordeles fortløpende ved tolldeklarasjon. Utnyttelsesgraden har de senere årene stort sett vært 100 pst.

4.6.4 Tollvernet for korn

Innføringen av ny markedsordning for korn fra 1. juli 2001 medførte at systemet med garantert pris til kornbøndene ble erstattet med et målprissystem i kombinasjon med et system med tollkvoter. Det gis redusert toll innenfor kvotene, mens tollsatser for øvrig settes til det nivå som følger av WTO-forpliktelsene. Det ble innført et kvotesystem for matkorn, oljefrø og karbohydratråvarer til kraftfôr. For matmel, proteinråvarer og fett til kraftfôr ble det ikke gjort endringer i tollvernet som følge av innføring av ny markedsordning for korn.

Forvaltningen av tollvernet for korn, mel og kraftfôr består derfor både av å administrere tollkvoter (matkorn, oljefrø og karbohydratråvarer til kraftfôr) og å administrere generelle tollnedsettelse (matmel, proteinråvarer og fett til kraftfôr).

Det kan fastsettes kvoter til redusert toll i henhold til bestemmelsene i forskrift om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer § 18 a. Kvotene skal supplere den norske avlingen og fastsettes slik at markedsbalanse kan oppnås. En markedsmessig balanse oppnås ved at forbruk av mat- og fôrkorn tilsvarer norsk produksjon og supplerende import av henholdsvis mat- og fôrkorn, og at omsetningen kan skje til de priser som er avtalt i jordbruksavtalen.

De ordinære tildelingspunktene for kvotene er medio august, ultimo november og primo mai, jf. St. prp. nr. 65 (2001–2002). På grunn av at prognosene for norsk produksjon og forbruk er usikre om høsten, fordeles kun 25 prosent for fôrkorn og 35 prosent for matkorn av prognosert importbehov ved auksjonen i august. Prognosene justeres gjennom året og oppdateres i forkant av auksjonene i november og mai. I november fordeles henholdsvis 45 prosent (fôrkorn) og 35 prosent (matkorn) av importbehovet, justert i forhold til nye prognoser, tildelt kvote i august og eventuelt behov for tallfestet minimumskvote for fordeling i mai. Kvoter for resterende beregnet importbehov fram til ny sesong beregnes i begynnelsen av mai. Når det gjelder kvoten for oljefrø, fordeles denne i sin helhet ved auksjon i november.

Tollsatsene innenfor kvotene fastsettes for 3 måneder om gangen. Tollsatsene kan bare endres med virkning fra 1. august, 1. november, 1. februar og 1. mai. Tollnivået skal på fastsettelsestidspunktet beregnes med sikte på at prisen inkludert toll på importvaren skal bli på et nivå avledet av norsk målpris.

Markedsregulatoren Norske Felleskjøp har ansvaret for prisnotering i forhold til målpris og SLF får inn rapporter om prisnoteringene. Ved overno-

Tabell 4.2 Tollkvoter for korn

Kvote	Korn til mat tonn	Råvarer til kraftfôr tonn	Rapsfrø tonn
August	31 000	41 000	
Oktober (Ekstrakvote)	16 000		
November	123 600	87 400	Ingen kvote
Mai	57 090	78 600	

tering i forhold til målpris kan ekstrakvoter fastsettes for å bringe markedspris ned mot målpris. Ekstrakvoter skal fastsettes dersom markedspris i to påfølgende uker overstiger øvre prisgrense (målpris + 5 %). Ekstrakvoter kan også fastsettes for å holde markedspris som gjennomsnitt for året på nivå med målpris eller for å hindre alvorlige markedsforstyrrelser.

I perioden 1. august 2001 – 31. mai 2002 har SLF tildelt kvoter som fremstilt i tabell 4.2.

Kvotene fordeles ved auksjon over internett. Med et lite unntak har alle aktørene lagt inn minste tillatte bud (0,01 kr/kg) og kvotene har blitt fordelt i henhold til dette.

Med virkning fra 1. juli 2002 er import av korn, mel og kraftfôr fra MUL toll- og kvotefri. Under GSP-ordningen er det etablert en særskilt sikkerhetsmekanisme for denne importen.

4.7 Regelverksendringer – Tolltariffens innledende bestemmelser § 4

Dagens regel i tolltariffens innledende bestemmelser § 4 trådte i kraft 1. januar 1995, på bakgrunn av Norges tiltredelse til WTO-avtalen. Bestemmelsen tar utgangspunkt i ordlyden i Generalavtalens (GATT) artikkel XIX om såkalte krisetiltak vedrørende import av visse varer (*Emergency Action on Imports of Particular Products*). GATT artikkel XIX er hjemmelsbestemmelsen for Avtalen om beskyttelsestiltak (*Agreement on Safeguards*). En omtale av den norske regelen finnes i St.prp. nr 3 (1994–95), s. 15–16. Bakgrunnen for GATT-avtalen og Avtalen om beskyttelsestiltak er nærmere beskrevet i St.prp. nr 65 (1993–94), se særlig s. *78, s. 363 og s. 555.

Departementet er kommet til at § 4 i tolltariffens innledende bestemmelser bør endres på enkelte punkter. Slik dagens norske regel er redigert, fremgår det ikke eksplisitt at dersom Norge gjør

bruk av tollmessige beskyttelsestiltak, gis det mulighet for ved særlig avtale å gi kompensasjon for virkningene av et norsk beskyttelsestiltak. Heller ikke adgangen til å iverksette særlige mottiltak mot et annet lands beskyttelsestiltak er uttrykkelig nevnt. Disse typer tiltak følger av Avtalen om beskyttelsestiltak, og handelspraksis har vist at de benyttes. Rettstekniske hensyn kan tilsi at det norske regelverket bør angi de ulike typer av tiltak.

Utkastets *første ledd* svarer til første ledd i dagens regel. Bestemmelsen tar utgangspunkt i ordlyden i GATT artikkel XIX. Uttrykkene «alvorlig skade» og «tilsvarende eller direkte konkurrerende varer» er hentet fra avtaleteksten. Utkastet innebærer ingen realitetsendring i forhold til dagens regel.

Annet ledd gjelder avtaler om handelskompensasjon, slik dette er beskrevet i Avtalen om beskyttelsestiltak artikkel 8 nr. 1. Dette er en ordning som eventuelt kan avtales med land som rammes av norske beskyttelsestiltak, jf. første ledd.

I *tredje ledd* gis en særregel for de tilfeller der andre lands beskyttelsestiltak rammer norske produsenter, jf. Avtalen om beskyttelsestiltak artikkel 8 nr. 2. Dette kan være aktuelt der norske produkter blir møtt med handelstiltak i eksportmarkedene. I disse tilfeller kan norske myndigheter iverksette mottiltak, for eksempel i form av tolløkning eller tollkvoter. Bestemmelsen i tredje ledd vil også kunne hjemle mottiltak som følge av en manglende gjennomføring av en avgjørelse etter tvisteløsningsordningen i WTO vedrørende tiltak etter Avtalen om beskyttelsestiltak.

Kompetanseregelen i *fjerde ledd* retter seg til Kongen. Handelstiltak kan involvere såvel WTO-medlemmer som land som står utenfor WTO-samarbeidet. Iverksettelsen av tiltaket må i førstnevnte tilfelle skje i henhold til de nærmere regler slik som beskrevet ovenfor.

Av utkastets *femte ledd* fremgår at Stortinget skal orienteres om bruken av beskyttelsestiltak. Departementet legger til grunn at slik redegjørelse under alle omstendigheter bør gis i regjeringens budsjettproposisjon for det påfølgende år.

Det vises til forslag til vedtak I bokstav A.

4.8 Tekniske endringer i tolltariffen

I Stortingets plenarvedtak om tollavgifter for budsjetterminen 2002 er Finansdepartementet gitt fullmakt til å innarbeide nye tekniske endringer i tolltariffen. Også for budsjetterminen 2003 kan det være behov for endringer blant annet som følge av at det oppdages feil som må rettes opp, eller at ord og uttrykk bør endres for å gjøre tolltariffen mer korrekt og entydig i forhold til den engelske originalteksten. Felles for de aller fleste tekniske endringene er at de ikke, eller i helt ubetydelig grad, vil innvirke på varenes tollbelastning. For å imøtekomme det praktiske behovet for justeringer og for å for-

enkle saksbehandlingen, ber departementet også i år om fullmakt til å iverksette slike tekniske endringer. Det vises til forslag til vedtak III.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om Skatte-, avgifts- og tollvedtak i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til endring av Stortingets skattevedtak av 28. november 2001 for inntektsåret 2002

I

§ 7–3 skal lyde:

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6–32 skal ikke settes lavere enn 4 000 kroner og ikke høyere enn 43 000 kroner. Fradrag som beregnes av inn-

tekt som omfattes av skatteloven § 6–31 første ledd a, c, d eller e eller annet ledd skal likevel ikke settes lavere enn 31 800 kroner. *Tilsvarende gjelder for rehabiliterings- og attføringspenger.* Fradraget kan ikke overstige den inntekten som det beregnes av.

Forslag

til Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2003

Kapittel 1 – Generelt

§ 1–1. Vedtakets anvendelsesområde

Dette vedtaket gjelder forskuddsutskrivning og endelig utskrivning av skatt på inntekt og formue.

Utskriving av statsskatt skjer for skattyterne etter de satser som følger av dette vedtak.

§ 1–2. Forholdet til skattelovgivningen

Så langt dette vedtak ikke bestemmer noe annet, legges lovgivningen om skatt på formue og inntekt til grunn ved anvendelsen av vedtaket.

§ 1–3. Klasseansettelse

Reglene om klasseansettelse i skatteloven § 15–4 gjelder tilsvarende for skatt etter dette vedtaket.

Personer og boer som ikke har krav på personfradrag, skal settes i skatteklasse 0. Personer som må bo i utlandet på grunn av tjeneste i den norske stat, følger samme regler om klasseansettelse som personer bosatt i Norge.

§ 1–4. Forskuddsutskrivning

Skattyter som nevnt i skattebetalingsloven § 1, jf. § 2, skal betale forskudd på formues- og inntektskatt til staten for inntektsåret 2003. Ved beregnin-

gen og innbetalingen gjelder reglene i dette vedtaket og i skattebetalingsloven.

Det samme gjelder når skatteplikten utelukken- de følger av lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv., og skattyteren ikke skal svare terminskatt etter samme lov § 7.

Plikten til å betale forskudd på inntektsskatt omfatter også person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat.

Kapittel 2 – Formuesskatt til staten og kommunene

§ 2–1. Formuesskatt til staten – personlig skattyter og dødsbo

Personlig skattyter og dødsbo svarer formuesskatt til staten av den del av skattyterens samlede antatte formue som overstiger 120 000 kroner i klasse 0 og 1 og 150 000 kroner i klasse 2. Skattyter i klasse 1 som får særfradrag i alminnelig inntekt etter skatteloven § 6–80 til § 6–83 henføres til klasse 2 når det gjelder formuesskatt. Det samme gjelder ektefeller som ligned særskilt etter skatteloven § 2–11.

Formuesskatten beregnes etter disse satsene:

	Klasse 0 og 1	Klasse 2
0,2 pst. av de første	420 000	430 000
0,4 pst. av det overskytende beløp		

§ 2-2. *Formuesskatt til staten – upersonlig skattyter*

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2–36 annet ledd, og som ikke er fritatt for formuesskatteplikt etter skatteloven kapittel 2, svarer formuesskatt til staten med 0,3 pst. Formue under 10 000 kroner er skattefri.

§ 2-3. *Formuesskatt til kommunene*

Det svares formuesskatt til kommunen dersom skattyter ikke er fritatt for slik skatteplikt etter skatteloven kapittel 2. Skattyter som har krav på personfradrag etter skatteloven § 15–4 skal ha et fradrag i formuen på 120 000 kroner. Når skattyter er skattepliktig til flere kommuner, gjelder reglene i skatteloven § 6–90 første og tredje ledd tilsvarende for formuen. Satsen for formuesskatten til kommunene må ikke være høyere enn 0,7 pst. og ikke lavere enn 0,4 pst. Høyeste sats gjelder når ikke lavere sats er vedtatt i kommunen.

Kapittel 3 – Inntektsskatt til staten

§ 3-1. *Toppskatt*

Personlig skattyter skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kapittel 12, svare toppskatt til staten med 13,5 pst. for den delen av inntekten som overstiger 340 700 kroner i klasse 0 og 1 og 364 000 kroner i klasse 2, og med 19,5 pst. for den delen av inntekten som overstiger 872 000 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Personlig skattyter i en kommune i Finnmark eller i kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke, skal likevel bare svare toppskatt til staten av inntekt som nevnt i første ledd med 9,5 pst. av hele den delen av inntekten som overstiger 340 700 kroner i klasse 0 og 1 og 364 000 kroner i klasse 2, og med 19,5 pst. for den delen av inntekten som overstiger 872 000 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Dersom skattyteren er bosatt i riket bare en del av året, nedsettes beløpene i første og annet ledd forholdsmessig under hensyn til det antall hele eller påbegynte måneder av året han har vært bosatt her. Tilsvarende gjelder for skattyter som ikke er bosatt i riket, men som plikter å svare skatt etter skatteloven § 2–3 første og annet ledd, eller lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 3-2. *Fellesskatt*

Enhver som plikter å betale inntektsskatt til kommunen etter skatteloven skal betale fellesskatt

til staten. Fellesskatten skal beregnes på samme grunnlag som inntektsskatten til kommunene.

Satsen for fellesskatt skal være:

- For personlig skattepliktig og dødsbo i Finnmark og kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke: 8,5 pst.
- For personlig skattepliktig og dødsbo ellers: 12,0 pst.

§ 3-3. *Skatt til staten for selskaper og innretninger*

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2–36 annet ledd, svarer skatt til staten med 28 pst. av inntekten, fastsatt etter reglene i skatteloven.

§ 3-4. *Skatt på grunnrenteinntekt i kraftforetak*

Av grunnrenteinntekt i vannkraftverk fastsatt i medhold av skatteloven § 18–3 svares grunnrenteskatt med 27 pst.

§ 3-5. *Skatt til staten for person bosatt og selskap hjemmehørende i utlandet*

Skattyter som nevnt i skatteloven § 2–3 første ledd bokstav h, skal i tillegg til å svare skatt etter bestemmelsene foran i dette vedtaket svare skatt til staten med 28 pst. av inntekten. De regler som ellers gjelder ved beregning av inntektsskatt til kommunen gis tilsvarende anvendelse.

Person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat, skal av denne inntekt svare fellesskatt til staten etter satsen for personlig skattyter og dødsbo i dette vedtaket § 3–2 annet ledd annet strekpunkt, samt toppskatt som nevnt i § 3–1 første ledd. Bestemmelsene i skatteloven § 16–20 til § 16–28 gjelder tilsvarende for skattytere som nevnt i dette ledd.

Person som ikke har bopel i riket og som er aksjonær i aksjeselskap eller allmennaksjeselskap skattepliktig etter skatteloven § 2–2 første ledd eller § 2–3 første ledd, og som innen riket eller på områder nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v. § 1, deltar aktivt i driften av selskapet, skal svare toppskatt som nevnt i dette vedtaket § 3–1 første ledd av personinntekt fastsatt av selskapets inntekt etter skatteloven kapittel 12.

Av aksjeutbytte som utdeles til aksjonær som er hjemmehørende i utlandet, svares skatt til staten med 25 pst. eller i tilfelle den sats som følger av skatteavtale med fremmed stat. Det samme gjelder

renter på grunnfondsbevis som utdeles til skattyter hjemmehørende i utlandet.

§ 3–6. Skatt til staten på honorar til utenlandske artister mv.

Skattepliktig etter lov om skatt på honorar til utenlandske artister mv., skal svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten.

§ 3–7. Skattesats for utbetalinger fra individuell pensjonsavtale til bo

Skattesatsen for utbetaling fra individuell pensjonsavtale og etter innskuddspensjonsloven til bo, som omhandlet i skatteloven § 5–40 sjettede ledd, skal være 45 pst.

§ 3–8. Skattefrie inntekt

Inntekt under 1 000 kroner er skattefri. I utlandet bosatt aksjonær (parthaver) i aksjeselskap, allmennaksjeselskap og dermed likestilt selskap ilignes skatt når inntekten – fastsatt under ett for samtlige aksjonærer – utgjør minst 100 kroner.

Kapittel 4 – Skatt etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v.

§ 4–1. Ordinære skatter

Skattyter som har formue knyttet til eller inntekt vunnet ved petroleumsutvinning og rørledningstransport, jf. § 2 annet ledd i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., skal av slik formue og inntekt, i tillegg til de skatter som følger av bestemmelsene foran, svare skatt til staten etter reglene og satsene nedenfor. Det samme gjelder når skatteplikten utelukkende følger av nevnte lov.

Av formue som tilhører andre skattytere enn selskaper, svares skatt med 0,7 pst. De regler som ellers gjelder for beregning av formuesskatt til kommunen, gis tilsvarende anvendelse.

Av inntekt svares skatt med 28 pst., med mindre det skal svares skatt på inntekten etter dette vedtaket § 3–3. Skatten blir å utligne i samsvar med bestemmelsene i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. De regler som ellers gjelder ved beregning av inntektsskatt til kommunen av alminnelig inntekt gis tilsvarende anvendelse.

§ 4–2. Særskatt

Av inntekt vunnet ved petroleumsutvinning, behandling og rørledningstransport som nevnt i lov

om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, skal det svares særskatt med 50 pst.

§ 4–3. Terminskatt

Terminskatt for inntektsåret 2003 skrives ut og betales i samsvar med lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 7. Ved utskrivningen av terminskatt benyttes satsene ovenfor.

§ 4–4. Utbytte utdelt til utenlandsk eierselskap

Det svares ikke skatt til staten av aksjeutbytte som utdeles fra i riket hjemmehørende aksjeselskap og allmennaksjeselskap som er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, til selskap hjemmehørende i utlandet som direkte eier minst 25 pst. av kapitalen i det utdelende selskap. Dersom det i riket hjemmehørende selskap også har inntekt som ikke er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, svares skatt til staten etter de alminnelige regler for aksjeutbytte som fordeles til slik inntekt. Aksjeutbytte fordeles mellom særskattepliktig inntekt og annen inntekt på grunnlag av alminnelig inntekt fratrukket skatter for henholdsvis særskattepliktig inntekt og annen inntekt.

Kapittel 5 – Tonnasjesskatt

§ 5–1. Tonnasjesskatt

Aksjeselskap og allmennaksjeselskap som nevnt i skatteloven § 8–10, skal svare tonnasskatt, jf. skatteloven § 8–16, etter følgende satser: 0 kroner for de første 1 000 nettotonn, deretter 72 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter 48 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter 24 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn.

Satsene i første ledd kan reduseres etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. skatteloven § 8–16 første ledd.

Kapittel 6 – Skattested

§ 6–1. Skattested for forskuddsutskrivningen

Forskuddsutskrivningen foretas i den kommune hvor den forskuddspliktige er bosatt, jf. skatteloven § 3–1. Her medtas også forskudd på skatt av formue og inntekt som nevnt i skatteloven § 3–3. For boer gjelder bestemmelsene i skatteloven § 3–1 fjerde ledd.

For person som ikke er bosatt i riket, skal den kommunen som er angitt i skatteloven § 3–4 første, fjerde eller femte ledd eller i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv. § 6 nr. 2, utskrive skatten.

Første og annet ledd gjelder i den utstrekning annet ikke er bestemt i medhold av skattebetalingsloven § 8 nr. 4 og § 18 nr. 4.

Utskriving av forskudd som omhandlet i dette vedtaket § 1–4 tredje ledd foretas i Oslo.

§ 6–2. Skattested for ligningen

Statsskatteligningen for personer og dødsbo foregår i den kommune hvor skattyteren etter bestemmelsene i skatteloven § 3–1 og § 3–4 blir å iligge kommuneskatt. Ved ligningen medtas formue og inntekt som skattlegges etter bestemmelsene i skatteloven § 3–3 og § 18–7.

Statsskatteligningen for selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2–36 annet ledd, foregår i kontorkommunen, jf. skatteloven § 3–2.

Ved utligning av skatt for skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv., gjelder § 6 i denne loven.

I utlandet hjemmehørende mottaker av godtgjørelse, tantieme, gratiale og lignende fra selskap eller innretning som er hjemmehørende her i riket (skatteloven § 3–4 tredje ledd), skattlegges i den kommune der selskapet har sitt kontor (hovedkontor) eller styret har sitt sete. Det samme gjelder selskap eller samlag for omsetning av brennevin, vin, fruktvin, mjød eller øl.

Skattlegging av inntekt som nevnt i dette vedtaket § 3–5 annet ledd foretas i Oslo.

Kapittel 7 – Særlige bestemmelser om skattegrunnlag, beløpsgrenser og satser mv.

§ 7–1. Kapitalavkastningsraten for fastsetting av personinntektsdel av nærings- og selskapsinntekt (deling)

Kapitalavkastningsraten som nevnt i skatteloven § 12–13 tredje ledd skal være maksimalt 10,0 pst.

§ 7–2. Normalrentesatsen for rimelig lån i arbeidsforhold

Normalrentesatsen som nevnt i skatteloven § 5–12 fjerde ledd skal være 6,5 pst.

§ 7–3. Minstefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6–32 skal ikke settes lavere enn 4 000 kroner og ikke høyere enn 45 700 kroner. Fradrag som beregnes av inntekt som omfattes av skatteloven § 6–31 første ledd a, c eller d eller annet ledd skal likevel ikke settes lavere enn 31 800 kroner. Tilsvarende gjelder for tidsbegrenset uførestønad, rehabiliterings- og attføringspenger. Fradraget kan ikke overstige den inntekten som det beregnes av.

§ 7–4. Foreldrefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6–48 skal ikke settes høyere enn 25 000 kroner for ett barn og 30 000 kroner for to eller flere barn.

§ 7–5. Personfradrag

Fradrag etter skatteloven § 15–4 er 31 600 kroner i klasse 1 og 63 200 kroner i klasse 2.

§ 7–6. Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 17–1 første ledd skal være 85 200 kroner for enslige og 138 300 kroner for ektepar og samboere som går inn under skatteloven § 2–16.

Kapittel 8 – Forskriftskompetanse mv.

§ 8–1. Avrundingsregler og utfyllende regler

Departementet kan gi nærmere forskrift om gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i dette vedtak, herunder regler om avrunding av inntekts- og formuesposter, samt fradragposter.

§ 8–2. Adgang til å fravike reglene i vedtaket

Reglene i dette vedtaket kan fravikes på vilkår som nevnt i skattebetalingsloven § 56 nr. 5.

Forslag

til Stortingets vedtak om fastsettelse av den kommunale og fylkeskommunale inntektsskattøren for inntektsåret 2003

Med hjemmel i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 15–2 fastsettes:

I inntektsåret 2003 skal

1. Den fylkeskommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsboer være minimum 0,0 pst., maksimum 3,2 pst.
2. Den kommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsboer være minimum 9,2 pst., maksimum 12,8 pst.
De høyeste satser skal gjelde med mindre fylkestinget eller kommunestyret vedtar lavere satser. Satser mellom minimum og maksimum fastsettes i tilfelle til hele eller halve pst.-enheter.

Forslag

til vedtak om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen for budsjetterminen 2003

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen betales CO₂-avgift til statskassen etter følgende satser:

- a) for gass 75 øre pr. standardkubikkmeter,
- b) for olje eller kondensat 75 øre pr. liter.
For mineralske produkter som omfattes av bokstav b), og som er avgiftsbelagt etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineralske produkter, skal satsen være 46 øre pr. liter.

Forslag

til Stortingets vedtak om avgift til statskassen på arv og gaver for budsjetterminen 2003

§ 1

Av arv og gaver som er avgiftspliktige etter lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver, skal det fra 1. januar 2003 svares avgift til statskassen etter reglene i dette vedtaket.

Utgifter til dokumentavgift og tinglysing kommer særskilt til fradrag.

Frdrag etter arveavgiftsloven § 17 for avgiftspliktig som ikke har fylt 21 år settes til 50 000 kroner pr. år.

§ 2

Frdrag etter arveavgiftsloven § 15 annet ledd for begravelsesomkostninger, skifteomkostninger og utgifter til gravsted settes til 35 000 kroner, hvis ikke høyere utgifter er legitimert.

§ 3

Avgiftsgrunnlaget rundes nedover til nærmeste tall som kan deles med 1 000.

§ 4

Av arv og gaver til arvelaterens/giverens barn, fosterbarn – herunder stebarn som har vært oppfostret hos arvelateren/giveren – og foreldre, svares:

Av de første 200 000 kroner	intet
Av de neste 300 000 kroner	8 pst.
Av overskytende beløp	20 pst.

§ 5

Av arv og gaver som ikke går inn under § 4, svares:

Av de første 200 000 kroner	intet
Av de neste 300 000 kroner	10 pst.
Av overskytende beløp	30 pst.

Forslag

til Stortingets vedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2003

Med hjemmel i folketrygdloven § 23–2, § 23–3 og § 23–9 fastsettes:

For året 2003 svares folketrygdavgifter etter følgende satser:

§ 1 Arbeidsgiveravgift

a) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2003 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller 3–4 til en kommune i sone V: 0,0 pst. Denne sonen omfatter:

- i Finnmark fylke, alle kommuner,
- i Troms fylke, kommunene Karlsøy, Lingen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvæningen.

Samme sats skal benyttes for arbeidsgiveravgift av inntekt som blir skattlagt etter lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard.

b) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2003 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller 3–4 til en kommune i sone IV: 5,1 pst. Denne sonen omfatter:

- i Troms fylke, de kommuner som ikke er nevnt under bokstav a første ledd,
- i Nordland fylke, alle kommuner,
- i Nord-Trøndelag fylke, kommunene Namssos, Namdalseid, Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Høylandet, Overhalla, Fosnes, Flatanger, Vikna, Nærøy, Leka,
- i Sør-Trøndelag fylke, kommunene Hitra, Frøya, Åfjord, Roan, Osen,
- i Møre og Romsdal fylke, kommunen Smøla.

c) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2003 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller 3–4 til en kommune i sone III: 6,4 pst. Denne sonen omfatter:

- i Nord-Trøndelag fylke, kommunen Snåsa,
- i Sør-Trøndelag fylke, kommunene Hemne, Snillfjord, Oppdal, Røros, Holtålen, Tydal,
- i Møre og Romsdal fylke, kommunene Sunnadal, Rindal, Aure, Halså, Tustna,
- i Oppland fylke, kommunene Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang,
- i Hedmark fylke, kommunene Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Follidal, Os.

d) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2003 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller 3–4 til en kommune i sone II: 10,6 pst. Denne sonen omfatter:

- i Nord-Trøndelag fylke, kommunene Meråker, Frosta, Leksvik, Mosvik, Verran,
- i Sør-Trøndelag fylke, kommunene Ørland, Agdenes, Rissa, Bjugn, Rennebu, Meldal, Midtre Gauldal, Selbu,
- i Møre og Romsdal fylke, kommunene Vanylven, Sande, Herøy, Norddal, Stranda, Stordal, Rauma, Nesset, Midsund, Sandøy, Gjernes, Tingvoll, Sunndal, Haram, Aukra, Eide.
- i Sogn og Fjordane fylke, alle kommuner,
- i Hordaland fylke, kommunene Etne, Ølen, Tysnes, Kvinnherad, Jondal, Odda, Ullensvang, Eidfjord, Ulvik, Granvin, Kvam, Modalen, Fedje, Masfjorden, Bømlo,
- i Rogaland fylke, kommunene Hjelmeland, Suldal, Sauda, Kvitsøy, Utsira, Vindafjord, Finnøy,
- i Vest-Agder fylke, kommunene Åseral, Audnedal, Hægebostad, Sirdal,
- i Aust-Agder fylke, kommunene Gjerstad, Vegårshei, Åmli, Iveland, Evje og Hornnes, Bygland, Valle, Bykle,

- i Telemark fylke, kommunene Drangedal, Tinn, Hjartdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke, Vinje, Nome,
 - i Buskerud fylke, kommunene Flå, Nes, Gol, Hemsedal, Ål, Hol, Sigdal, Rollag, Nore og Uvdal,
 - i Oppland fylke, kommunene Nord-Fron, Sør-Fron, Ringeby, Gausdal, Søndre Land, Nordre Land,
 - i Hedmark fylke, kommunene Nord-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler, Trysil, Åmot.
- e) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2003 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller 3–4 til en annen kommune enn de som omfattes av bokstav a til d ovenfor, skal satsen være 14,1 pst. Dette området kalles sone I.
- f) Satsen i bokstav e skal også legges til grunn for arbeidsgiveravgift fastsatt i kongelig resolusjon med hjemmel i § 4 nedenfor, og arbeidsgiveravgift for statsforvaltningen etter reglene i folketrygdloven § 24–5 tredje ledd.
- g) Satsen i bokstav e skal videre legges til grunn for følgende foretak, uansett til hvilken kommune arbeidstakeren er skattepliktig, med mindre foretaket er hjemmehørende på Svalbard:
1. foretak som produserer elektrisitet skapt ved vannkraft,
 2. foretak som utvinner råolje eller naturgass,
 3. foretak som yter en eller flere av følgende tjenester tilknyttet utvinning av olje eller gass:
 - prøve- eller produksjonsboring på kontrakt,
 - servicevirksomhet i forbindelse med olje- og gassutvinning,
 - bore- eller brønnservice på kontrakt. Denne bestemmelsen omfatter ikke tjenesteyting tilknyttet letevirksomhet, eller drift og bruk av innretninger i den utstrekning de brukes til letevirksomhet.
 4. foretak som bryter metallholdig malm, med unntak av jernmalm og jernmalm med innhold av mangan,
 5. foretak som utvinner industrimineralene nefelinsyenitt eller olivin,
 6. foretak som bygger eller reparerer selvdrevet, sjøgående kommersielt fartøy. Med slikt fartøy forstås følgende:
 - fartøy på minst 100 BRT for transport av passasjerer eller gods,
 - fartøy på minst 100 BRT til særlige formål,
 - slepebåt på minst 365 kW,
 - fiskefartøy på minst 100 BRT bestemt for eksport til land utenfor EØS-området,
 - flytende og flyttbart uferdig skrog av ovennevnt fartøy. Denne bestemmelsen omfatter også foretak som foretar vesentlig ombygging av fartøy som nevnt ovenfor, dersom fartøyet er over 1000 BRT.
7. foretak som produserer EKSF-stål,
 8. foretak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 1–4 eller verdipapirhandelloven § 7–1, jf. § 1–2 første ledd, dersom foretaket har filial, driver grenseoverskridende virksomhet, eller har etablert datterforetak som driver tilsvarende virksomhet, i andre stater innen EØS-området.
 9. foretak som utfører godstransport på vei og som i 2002 hadde mer enn 50 årsverk. Som godstransport regnes ikke egentransport etter samferdselsloven § 8. Bestemmelsen i dette punktet omfatter ikke tilfeller der godstransporten kun finner sted innenfor et lokalt avsperrt næringsområde.
 10. foretak som produserer telekommunikasjonstjenester.
- h) For foretak som har klar regnskapsmessig atskillelse mellom virksomhet som omfattes av bokstav g og annen type virksomhet, kan det kreves at arbeidsgiveravgiften fastsettes etter satsen i bokstav e for lønn og annen godtgjørelse knyttet til den delen av virksomheten som omfattes av bokstav g, og etter satsene i bokstavene a til e for lønn og annen godtgjørelse knyttet til den øvrige del av virksomheten. Oppfylles ikke kravet om regnskapsmessig atskillelse, skal arbeidsgiveravgiften fastsettes etter satsen i bokstav e for hele foretaket.
- i) Arbeidsgiveravgiften skal fastsettes etter bestemmelsene i bokstav g først når differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av reglene i bokstavene a til e og den arbeidsgiveravgift som ville følge av reglene i bokstav g overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2003. Dersom bestemmelsen i bokstav h kommer til anvendelse, skal differansen beregnes i forhold til den samlede lønn og annen godtgjørelse knyttet til den eller de deler av virksomheten som omfattes av bokstav g. Bestemmelsen i denne bokstaven kommer ikke til anvendelse for virksomhet som nevnt i bokstav g nr. 7 og nr. 9.
- j) 1. Det skal betales arbeidsgiveravgift etter følgende satser for lønn og annen godtgjørelse for arbeid og oppdrag i og utenfor tjenesteforhold som arbeidsgiver plikter å innberette for arbeidstakere som har fylt 62 år og som er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller § 3–4 til en kommune i

- sone IV: 1,1 pst.,
sone III: 2,4 pst.,
sone II: 6,6 pst.,
sone I: 10,1 pst.
2. For foretak som nevnt under bokstav g skal satsen være 10,1 pst. for arbeidstakere som har fylt 62 år.
 3. Beregning av arbeidsgiveravgift etter pkt. 1 og 2 ovenfor, skjer fra og med første hele avgiftstermin etter at arbeidstakeren har fylt 62 år.
- k) Når arbeidstaker fra samme arbeidsgiver mottar ytelser i 2003 på mer enn 16 ganger gjennomsnittet av grunnbeløpet i folketrygden i 2003, skal det i tillegg til satsene nevnt ovenfor regnes en særskilt avgift etter en sats på 12,5 pst. på det overskytende.

§ 2 Trygdeavgift

- a) Av pensjon, føderåd, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, utbetalinger under individuell pensjonsavtale etter skatteloven § 6–47 bokstav c, utbetalinger etter innskuddspensjonsloven og personinntekt for skattyter under 17 år og over 69 år, som nevnt i folketrygdloven § 23–3 annet ledd nr. 1: 3,0 pst.
- b) Av lønnsinntekt og annen personinntekt som

- nevnt i folketrygdloven § 23–3 annet ledd nr. 2: 7,8 pst.
- c) Av næringsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23–3 annet ledd nr. 3: 10,7 pst.
 - d) Avgift av næringsinntekt (annen ervervsinntekt) i jord- og skogbruk som overstiger 7,8 pst. av inntekten, skal dekkes med tilskudd knyttet til jordbruksoppjøret.
- Næringsinntekt er i denne sammenhengen inntekt som nevnt i forskrift gitt av Finansdepartementet 5. oktober 1970 nr. 2 om levering av årsoppgave og om avgiftsfrie uttak i jordbruk med binæringer og skogbruk.

§ 3 Tilskudd fra kommunene og fylkeskommunene som nevnt i folketrygdloven § 23–9 annet ledd

- a) I kommuner: 0,0 pst.
- b) I fylkeskommuner: 0,0 pst.

§ 4 Forskriftsfullmakt

Kongen gir regler om grunnlag og satser for avgifter og tilskudd etter folketrygdloven § 23–4 for visse grupper av medlemmer i trygden. Departementet gir regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i § 1 bokstavene g, h og i.

Forslag til Stortingets vedtak om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 2003

Med hjemmel i folketrygdloven § 23–5 annet ledd fastsettes:

I

I 2003 skal følgende avgifter til folketrygden dekkes ved en produktavgift på omsetning av fisk, hval og sel, og produkter av disse, fra fartøy som har drevet egen fangstvirksomhet innenfor det aktuelle kalenderår:

1. Trygdeavgift over 7,8 pst. av pensjonsgivende inntekt fra fiske, hval- og selfangst i inntektsåret.
2. Arbeidsgiveravgift på hyre til mannskapet på fiske-, hvalfangst- og selfangstfartøy.
3. Premie til kollektiv yrkesskadetrygd for fiskere, hval- og selfangere.
4. Avgift til dekking av de utgiftene folketrygden

har med stønad til arbeidsløse fiskere, hval- og selfangere.

5. Avgift til dekking av de utgiftene folketrygden har i forbindelse med ordningen med frivillig tilleggstrygd for sykepenger til manntallsførte fiskere, hval- og selfangere.

II

Produktavgiften skal være 3,4 pst. for 2003. Avgift på omsetning av råfisk, råfiskprodukter, hval og hvalprodukter innkreves av godkjente salgslag, jf. lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk § 3. Ved fiske på fjerne farvann der omsetningen foregår utenom salgslag og ved omsetning av sel og produkter av sel, skal den avgiftspliktige innbetale produktavgiften til Fiskeridirektoratet.

Forslag

til vedtak om merverdiavgift for budsjetterminen 2003 (kap. 5521, post 70)

§ 1

1. Fra 1. januar 2003 skal det betales 24 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift.
2. Fra 1. januar 2003 skal det betales 11,11 pst. avgift av omsetning som nevnt i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 39 og godtgjørelse som nevnt i samme lov § 41.

§ 2

Fra 1. januar 2003 skal det betales 12 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift for:

1. Næringsmidler. Som næringsmidler anses enhver mat- eller drikkevare og enhver annen vare som er bestemt til å konsumeres av mennesker, unntatt:
 - a) legemidler,
 - b) vann fra vannverk,
 - c) tobakksvarer,
 - d) alkoholholdige drikkevarer.
2. Kringkastingsselskap under utøvelse av allmennkringkasting som er finansiert av kringkastingsavgift som nevnt i kringkastingsloven § 6–4.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om avgrensning av avgiftsplikten.

Forslag til vedtak om særavgifter til statskassen for budsjetterminen 2003

Om avgift på alkohol (kap. 5526, post 71 og 72)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel eller innenlandsk tilvirkning av sprit, isopropanol, brennevin, vin, fruktvin, mjød og øl mv. med følgende beløp:

1. Drikk med alkoholstyrke over 22 volumprosent alkohol; kr 6,11 pr. volumprosent og liter.
 2. Drikk med alkoholstyrke 15–22 volumprosent alkohol; kr 3,55 pr. volumprosent og liter.
 3. Drikk med alkoholstyrke over 4,75 og under 15 volumprosent alkohol; kr 3,55 pr. volumprosent og liter.
 4. Drikk med alkoholstyrke;
 - a) til og med 0,7 volumprosent alkohol avgiftslegges etter regelverket for alkoholfrie drikkevarer,
 - b) over 0,7 til og med 2,75 volumprosent alkohol: kr 2,43 pr. liter,
 - c) over 2,75 til og med 3,75 volumprosent alkohol: kr 9,18 pr. liter,
 - d) over 3,75 til og med 4,75 volumprosent alkohol: kr 15,89 pr. liter.
- Departementet kan gi forskrifter om den avgiftspliktige alkoholstyrken. Alkohol i essenser som innføres, avgiftsbelegges etter de satser og regler som gjelder for sprit og isopropanol, jf. § 2 bokstav d. Departementet kan bestemme at det skal betales avgift på alkoholen også i andre varer til fortæring mv. som innføres.
- Satsene i avsnittene foran gjelder også varer som ved kjøp eller som gave innføres med samtykke gitt i medhold av alkohollovgivningen.
- Departementet kan gi forskrifter om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet,

- b) selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
 - c) fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
 - d) brukes ved framstilling av essenser i tilfelle som nevnt i punkt c,
 - e) leveres til teknisk, vitenskapelig eller medisinsk bruk og som er gjort utjenlig til drikk (denaturert) eller på annen måte finnes garantert mot å bli brukt til drikk,
 - f) bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk,
 - g) brukes som råstoff eller hjelpemiddel ved framstilling av alkoholholdige ferdigvarer. Fritaket gjelder kun avgift på alkohol i essenser mv. som innføres,
 - h) selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred,
 - i) fremstilles ved ikke ervervsmessig produksjon. Fritaket gjelder kun øl og vin til eget bruk.
- Departementet kan gi forskrifter om avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på tobakkvarer (kap. 5531, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen etter følgende satser av:

a) Sigarer: kr 1,74 pr. gram av pakningens nettovekt.

Vekten av fastmunnstykke skal tas med i den nettovekt som danner grunnlaget for beregning av avgiften.

b) Sigaretter: kr 1,74 pr. stk.

Med én sigarett menes en sigarett som har en lengde til og med 90 mm, som to regnes sigaretten dersom den har en lengde på over 90 mm, men maks 180 mm, osv.

Filter og munnstykke tas ikke med ved beregningen av lengden.

c) Røyketobakk, karvet skråtobakk, rå-tobakk i forbrukerpakning: kr 1,20 pr. gram av pakningens nettovekt.

d) Skråtobakk: kr 0,56 pr. gram av pakningens nettovekt.

e) Snus: kr 0,56 pr. gram av pakningens nettovekt.

f) Sigarettpapir og sigarettthylser: kr 0,026 pr. stk. av innholdet i pakningen.

Departementet kan gi forskrifter om en forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Varer som er ment – eller som departementet finner er tjenlig – som erstatning for forannevnte varer, kan undergis avgiftsplikt etter nærmere bestemmelse av departementet. Når slik avgiftsplikt blir pålagt, skal avgiften svares med beløp som så vidt mulig motsvarer avgiften etter § 1 for tilsvarende tobakkvare.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.

b) Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.

c) Fra/til tilvirkers eller importørs lager

1. utføres til utlandet,

2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,

3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,

4. kommer i retur.

d) Kvalitetsprøver og forbrukes i fabrikker eller på lager.

e) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.

f) Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende måte også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 2.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på motorvogner mv. (kap. 5536)

I. Engangsavgift på motorvogner mv. (kap. 5536, post 71)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen:

1. ved første gangs registrering av motorvogner i det sentrale motorvognregisteret,
2. når betingelsene for avgiftsfrihet eller avgiftsnedsettelse ved første gangs registrering ikke lenger er oppfylt,
3. når en motorvogn som ikke tidligere er registrert her i landet urettmessig tas i bruk uten slik registrering,
4. når oppbygget motorvogn tas i bruk før ny registrering.

§ 2

Avgiften betales etter følgende avgiftsgrupper og satser:

Avgiftsgruppe a:

1. Personbiler,
 2. varebiler klasse 1 og
 3. busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser:
kr 33,40	pr. kg av de første 1 150 kg av egenvekten,
kr 66,80	pr. kg av de neste 250 kg av egenvekten,
kr 133,61	pr. kg av de neste 100 kg av egenvekten,
kr 155,38	pr. kg av resten (vektavgift),
- dessuten:
kr 9,86	pr. cm ³ av de første 1 200 cm ³ av slagvolumet,

kr 25,82	pr. cm ³ av de neste 600 cm ³ av slagvolumet,
kr 60,73	pr. cm ³ av de neste 400 cm ³ av slagvolumet,
kr 75,86	pr. cm ³ av resten (slagvolumavgift),
- dessuten:
kr 129,01	pr. kW av de første 65 kW av motoreffekten,
kr 470,53	pr. kW av de neste 25 kW av motoreffekten,
kr 941,36	pr. kW av de neste 40 kW av motoreffekten,
kr 1593,01	pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe b:

Varebiler klasse 2:
20 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe c:

Campingbiler:
13 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe d:

Kombinerte biler med totalvekt inntil 6 000 kg:
55 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe e:

Beltebiler:
36 pst. av verdiavgiftsgrunnlaget.

Avgiftsgruppe f:

Motorsykler:

kr 8869	pr./stk. (stykkavgift), dessuten:
kr 0	pr. cm ³ av de første 125 cm ³ av slagvolumet,
kr 30,47	pr. cm ³ av de neste 775 cm ³ av slagvolumet,
kr 66,80	pr. cm ³ av resten (slagvolumavgift), dessuten:
kr 0	pr. kW av de første 11 kW av motoreffekten,
kr 394,71	pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe g:

Beltemotorsykler (snøscootere):

kr 12,50	pr. kg av de første 100 kg av egenvekten,
kr 25,00	pr. kg av de neste 100 kg av egenvekten,
kr 49,99	pr. kg av resten (vektavgift), dessuten:
kr 2,61	pr. cm ³ av de første 200 cm ³ av slagvolumet,
kr 5,21	pr. cm ³ av de neste 200 cm ³ av slagvolumet,
kr 10,41	pr. cm ³ av resten (slagvolumavgift), dessuten:
kr 33,33	pr. kW av de første 20 kW av motoreffekten,
kr 66,65	pr. kW av neste 20 kW av motoreffekten,
kr 133,30	pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe h:

Motorvogner i avgiftsgruppe a, som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på løyveinnehaver til bruk som ordinær drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede:

40 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe i:

Avgiftspliktige motorvogner som er 30 år eller eldre:

kr 2 920.

Avgiftsgruppe j:

Busser under 6 meter med inntil 17 sitteplasser, hvorav minst 10 er fastmontert i fartsretningen:

35 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

§ 3

Av motorvogner i avgiftsgruppe a – d og g – j skal det i tillegg til avgiften under § 2 svares en vrakpantavgift på kr 1 300 pr. motorvogn. Avgiften inngår ikke i beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften.

Departementet kan gi forskrifter om refusjon av vrakpantavgift for motorvogn som utføres til utlandet.

§ 4

Ved beregning av avgift basert på egenvekt, slagvolum og motoreffekt benyttes de tekniske data som skal fastsettes i forbindelse med motorvognens typegodkjenning og/eller skal fremkomme i motorvognens norske vognkort.

Verdiavgiftsgrunnlaget er ved innenlandsk tilvirkning prisen fra produsent og ved innførsel tollverdien.

Fra de nevnte regler gjøres det unntak for følgende grupper:

1. Motorvogner som har vært registrert i utlandet før registrering her i landet.
2. Motorvogner som benytter stempeldrevet forbrenningsmotor i kombinasjon med elektrisk motor (hybridbiler) til framdrift. For slike motorvogner inngår verken effekten knyttet til den elektriske motoren eller vekten av elektromotor og batteripakke i avgiftsgrunnlaget.

Departementet kan gi forskrifter om fastsettelse av avgiften for disse grupper og om fradrag for bruk o.l.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om hvilken avgiftsgruppe den enkelte motorvogn skal henføres under.

Oppstår det avgiftsmessig tvil om hvilken avgiftsgruppe den enkelte motorvogn skal henføres under, avgjøres dette av departementet med bindende virkning.

§ 6

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på:

1. Motorvogner som registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn.
2. Motorvogner registrert på Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
3. Motorvogner som registreres på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

4. Lett pansrete motorvogner til offentlig bruk.
5. Motorvogner til bruk utelukkende som banekjøretøy og i rally, samt motorsykler til bruk utelukkende i trial- og endurukonkurranseskjøring.
6. Ambulanser, herunder leilighetsambulanser.
7. Begravelseskjøretøy.
8. Beltemotorsykler som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på humanitær institusjon som skal nytte kjøretøyet i ambulansetjeneste.
9. Motorvogner som bare bruker elektrisitet til framdrift.
10. Busser som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på:
 - a) innehaver av løyve etter §§ 3 eller 7 i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel, unntatt turvogner,
 - b) institusjon eller organisasjon som tilbyr transport av funksjonshemmede mv.
11. Motorvogner som innføres som arvegods.
12. Beltevogner til Forsvaret.
13. Spesialutrustede kjøretøy til bruk for brannvesenet.
Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om tilbakebetaling av tilskuddsbeløp og om tilleggsberegning av særavgift og merverdiavgift hvor det:

1. innen 3 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av bil som drosje eller for transport av funksjonshemmede, jf. § 2 avgiftsgruppe h,
2. innen 1 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av buss i tilfelle som er gitt avgiftsfritak etter § 6 nr. 10.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgifter ved endring av en motorvogns avgiftsmessige status til en avgiftsgruppe med høyere avgiftssats, og om hva som skal anses som slik endring.

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgifter dersom det foretas endringer av en motorvogn som har betydning for grunnlaget for beregning av avgiften, og om hva som skal anses som en slik endring.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 10

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 11

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning eller også ellers en klart urimelig virkning.

§ 12

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II. Årsavgift (kap. 5536, post 72)

§ 1

For 2003 betales i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter avgift til statskassen med:

1. kr 2 360 av:
 - a) personbiler,
 - b) varebiler,
 - c) campingbiler med tillatt totalvekt mindre enn 12 000 kg,
 - d) busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser (minibusser),
 - e) kombinerte biler med tillatt totalvekt mindre enn 6 000 kg,
 - f) årsprøvekjennermerker for kjøretøy.
2. kr 1 205 av campingtilhengere med egenvekt over 350 kg.
3. kr 1 860 av motorsykler; trehjuls, lette, mellomtunge og tunge.
4. kr 1 370 av:
 - a) følgende kjøretøy med tillatt totalvekt fra 3500 kg inntil 12 000 kg:
 - lastebiler
 - trekkbiler,
 - b) kombinerte biler med tillatt totalvekt fra 6 000 kg inntil 12 000 kg,
 - c) busser med tillatt totalvekt mindre enn 12 000 kg som ikke faller inn under nr. 1 bokstav d.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikt er:

- a) Kjøretøy som er registrert på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn.

- b) Motorvogn som er registrert på Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c) Motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 7 i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel som drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede.
- d) Motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 3 i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel som rutevogn.
- e) Motorvogn som er godkjent og registrert som ambulanse (herunder leilighetsambulanse) eller registrert som begravelleskjøretøy på begravellesbyrå o.l.
- f) Kjøretøy som er registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn.
- g) Kjøretøy som er 30 år eller eldre.
- h) Kjøretøy som dokumenteres levert senest innen avgiftens forfall til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til bilopphuggeri for vraking/hugging.
- i) Kjøretøy som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- j) Kjøretøy som drives kun med elektrisk strøm (el-biler).

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

For kjøretøy som er registrert pr. 1. januar eller som blir registrert i 1. halvår, og for årsprøvekjennermerker som er tildelt pr. 1. januar eller som blir tildelt i 1. halvår, skal det svares full avgift.

På vilkår departementet kan fastsette, skal det svares halv avgift på kjøretøy som:

1. dokumenteres levert til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til bilopphuggeri for vraking/hugging i 1. halvår, men etter avgiftens forfall,
2. registreres eller tildeles årsprøvekjennermerker i 2. halvår.

§ 4

Avgift som ikke er betalt innen forfall, forhøyes med kr 250. Departementet kan gi forskrifter om innkreving av tilleggsavgiften.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

III. Vektårsavgift (kap. 5536, post 73)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales årsavgift til statskassen på innenlandsregistrerte kjøretøy på minst 12 000 kg etter følgende satser (kroner):

1. Vektgradert årsavgift

A. Motorkjøretøyer

Avgiftsgruppe	Luft-fjæring	Annet fjærings-system
<i>2 aksler</i>		
12 000 – 12 999 kg	0	272
13 000 – 13 999 kg	272	755
14 000 – 14 999 kg	755	1 062
15 000 – og over	1 062	2 406
<i>3 aksler</i>		
12 000 – 14 999 kg	0	0
15 000 – 16 999 kg	272	474
17 000 – 18 999 kg	474	974
19 000 – 20 999 kg	974	1 264
21 000 – 22 999 kg	1 264	1 948
23 000 – og over	1 948	3 028
<i>Minst 4 aksler</i>		
12 000 – 24 999 kg	1 264	1 282
25 000 – 26 999 kg	1 282	2 002
27 000 – 28 999 kg	2 002	3 177
29 000 – og over	3 177	4 713

B. Kombinasjoner av kjøretøy (vogntog)

Avgiftsgruppe	Luft- fjæring	Annet fjærings- system
<i>2 + 1 aksler</i>		
12 000 – 13 999 kg	0	0
14 000 – 15 999 kg	0	0
16 000 – 17 999 kg	0	123
18 000 – 19 999 kg	123	280
20 000 – 21 999 kg	280	658
22 000 – 22 999 kg	658	851
23 000 – 24 999 kg	851	1 536
25 000 – 27 999 kg	1 536	2 694
28 000 kg og over	2 694	4 727
<i>2 + 2 aksler</i>		
16 000 – 24 999 kg	263	613
25 000 – 25 999 kg	613	1 009
26 000 – 27 999 kg	1 009	1 484
28 000 – 28 999 kg	1 484	1 791
29 000 – 30 999 kg	1 791	2 941
31 000 – 32 999 kg	2 941	4 082
33 000 kg og over	4 082	6 197

2 + minst 3 aksler

16 000 – 37 999 kg	3 248	4 521
38 000 – 40 000 kg	4 521	6 145
Over 40 000 kg	6 145	8 348

Minst 3 + 1 aksel

16 000 – 24 999 kg	263	613
25 000 – 25 999 kg	613	1 009
26 000 – 27 999 kg	1 009	1 484
28 000 – 28 999 kg	1 484	1 791
29 000 – 30 999 kg	1 791	2 941
31 000 – 32 999 kg	2 941	4 082
33 000 – og over	4 082	6 197

Minst 3 + 2 aksler

16 000 – 37 999 kg	2 870	3 986
38 000 – 40 000 kg	3 986	5 513
Over 40 000 kg	5 513	8 155

Minst 3 + minst 3 aksler

16 000 – 37 999 kg	1 633	1 976
38 000 – 40 000 kg	1 976	2 949
Over 40 000 kg	2 949	4 697

og

2. Miljødifferensiert årsavgift for dieseldrevne kjøretøy

Vektklasser	Avgasskravnivå			
	Ikke EURO	EURO I	EURO II	EURO III
12 000 – 19 999 kg	5 781	3 212	2 248	0
20 000 kg og over	10 278	5 888	4 175	0

§ 2

Departementet kan gi forskrifter om hvilke fjæringssystemer som kan likestilles med luftfjæring og om fastsettelse av avgasskravnivå, herunder om krav til dokumentasjon for registreringsår og avgasskravnivå.

Departementet kan også gi forskrifter om etterberegning av avgift dersom det viser seg at et kjøretøy ikke oppfyller de krav til avgassutslipp som lå til grunn for beregning av avgiften.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgift for utenlandsregistrerte kjøretøy etter antall døgn de befinner seg i Norge (døgnavgift), herunder fastsette høyere døgnavgift for kjøretøy som er registrert i et land som krever høyere bruksavgifter av norske kjøretøy enn av dette lands kjøretøy, samt treffe gjensidige avtaler med andre land om fritak for eller nedsettelse av døgnavgiften.

§ 4

Grunnlaget for avgiften er den vekt som er oppgitt som tillatt totalvekt i motorvognregisteret, for semitrailere den del av totalvekten som faller på semitrailerens aksler. Departementet kan gi forskrifter om at avgiftsgrunnlaget kan settes lavere enn kjøretøyets tillatte totalvekt.

Hvis kjøretøyets totalvekt ikke direkte går frem av vognkortet, settes totalvekten til summen av kjøretøyets egenvekt og tillatt (registrert) lasteevne.

§ 5

Følgende kjøretøy er fritatt for vektgradert og miljødifferensiert årsavgift:

- traktorer,
- kjøretøy registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
- motorredskaper,
- kjøretøy som er registrert på innehaver av løyve etter §§ 3 eller 7 i lov 4. juni 1976 nr. 63 om sam-

ferdsel som personrutevogn, kombinert rutevogn eller turvogn samt demonstrasjonsbusser i samme bevillingskjøring. Som turvogn menes i denne sammenheng busser med over 8 sitteplasser i tillegg til fører sete og tillatt totalvekt over 5 000 kg,

- e. kjøretøy som er 30 år eller eldre. Fritaket gjelder ikke tilhengere,
- f. kjøretøy som i forbindelse med transport av gods fraktes på jernbane (kombinert godstransport),
- g. kjøretøy som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om utskrivning av avgiften i flere terminer, og om forholdsmessig beregning av avgiften ved avregistrering, vraking og omregistrering.

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgift basert på en dagsats på 2 pst. av full vektårsavgift med et fastsatt minstebeløp.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 8

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 9

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 10

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

IV. Omregistreringsavgift (kap. 5536, post 75)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved omregistrering av nedenfor nevnte, tidligere her i landet registrerte motorvogner og tilhengere med følgende beløp:

	Registreringsår				
	2003 og 2002 kr	2001 kr	2000 kr	1999 til 1992 kr	1991 og eldre kr
a. Mopeder. Motorsykler. Beltemotorsykler.					
1. Mopeder	540	540	540	540	540
2. Motorsykler og beltemotorsykler med motor til og med 250 cm ³ slagvolum	1 541	1 541	1 541	1 541	1 343
3. Motorsykler og beltemotorsykler med motor over 250 cm ³ slagvolum	2 569	2 569	2 569	2 569	1 343
b. Personbiler. Busser.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 800 kg	7 547	5 717	4 309	2 880	1 343
2. over 800 kg t.o.m. 1 200 kg	10 305	8 014	5 931	4 112	1 343
3. over 1 200 kg t.o.m. 1 600 kg	14 817	11 509	8 415	5 717	1 343
4. over 1 600 kg	19 190	14 817	10 834	7 395	1 343

	Registreringsår				
	2003 og 2002 kr	2001 kr	2000 kr	1999 til 1992 kr	1991 og eldre kr
c. Lastebiler. Trekkbiler. Varebiler. Kombinerte biler.					
Campingbiler. Beltebiler.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 1 000 kg	6 129	4 716	3 699	2 356	1 343
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	9 357	7 601	5 658	3 907	1 343
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	15 406	12 322	9 148	6 258	1 343
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	21 208	16 958	12 719	8 543	8 543
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	27 267	21 754	16 353	10 904	10 904
6. over 5 000 kg	32 920	26 390	19 725	13 265	13 265
d. Biltilhengere, herunder semitrailere og campingtilhengere, med egenvekt over 350 kg.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. over 350 kg t.o.m. 1 000 kg	6 124	4 716	3 699	2 356	2 356
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	7 071	5 658	4 309	2 762	2 762
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	10 706	8 617	6 461	4 309	4 309
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	14 238	11 306	8 704	5 658	5 658
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	20 068	16 156	12 119	8 014	8 014
6. over 5 000 kg	26 492	20 801	15 556	10 368	10 368

§ 2

Det gis fritak eller refusjon av avgift ved omregistrering av kjøretøy:

1. ved ren navneendring (bevilling for/registrering av navnebytte må foreligge),
2. på ektefelle,
3. mellom foreldre og barn som arv (fullt skifte),
4. som er 30 år eller eldre,
5. som utloddes og som tidligere har vært registrert på utlodderen,
6. som skal registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
7. på NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred,
8. som registreres på kjøretøy tilhørende Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
9. som har vært registrert på samme eier i 2 måneder eller mindre (samlet påskiltings-/registreringstid),
10. som tas tilbake av selger som følge av hevet kjøp etter kjøpslovens bestemmelser,

11. ved fusjon mellom aksjeselskaper,
12. ved omdannelse av virksomheter når tidligere og ny(e) eier(e) er identiske,
13. ved sletting av registrert eier eller medeier i motorvognregisteret.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

V. Avgift på bensin (kap. 5536, post 76)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på bensin. Avgift betales med følgende beløp pr. liter:

- a. for blyholdig bensin: kr 4,72,
- b. for blyfri bensin: kr 3,89.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales i henhold til Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineralske produkter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen. Departementet kan videre gi forskrifter om at det skal betales avgift av annet flytende brennstoff som anses anvendelig som motordrivstoff. Departementet avgjør hva som er anvendelig som motordrivstoff.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på bensin til følgende anvendelsesområder:

- a. Utførsel.
- b. Fly, unntatt Forsvarets fly.
- c. Diplomater m.m.
- d. Nødvendig bruk i Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.
- e. Teknisk og medisinsk formål.
- f. Som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense.
- g. Båter og snøscootere i veiløse strøk.
- h. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- i. Reisegods og reiseutstyr.
- j. Motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper.
- k. Bensin gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).
- l. NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

I tilfelle misbruk kan departementet nekte avgiftsfritak eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

VI. Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift) (kap. 5536, post 77)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med kr 3,17 pr. liter mineralolje til framdrift av motorvogn. For mineralolje til framdrift av motorvogn som inneholder 0,005 pst. vektandel svovel eller mindre, betales avgift med kr 2,83 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales i henhold til Stortingets vedtak om CO₂- og svovelavgift på mineralske produkter.

§ 2

Når oljer er merket i samsvar med forskrift fastsatt av departementet, skal det ikke ilegges avgift etter § 1 første ledd.

Departementet kan i særskilte enkeltstående tilfeller bestemme at:

- a. fritak for avgiftsplikten kan skje på annen måte enn bruk av merket olje, eller
- b. avgift skal betales ved bruk av merket olje.

§ 3

På vilkår fastsatt av departementet kan det benyttes merket olje:

1. I følgende motorvogner:

- a. traktorer,
 - b. motorvogner registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
 - c. motorredskaper,
 - d. tilhørende fremmede lands diplomatiske tjenestemenn som er tilsatt her og er offisielt anmeldt. Det samme gjelder for mineralolje til framdrift av motorvogn som nyttes av utsendt general-konsul, konsul og visekonsul i den utstrekning tilsvarende norske tjenestemenn nyter samme fordel i vedkommende fremmede land,
 - e. tilhørende Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
 - f. motorvogn tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
2. Til annen bruk enn framdrift av motorvogn.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på autodiesel som bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på båtmotorer (kap. 5537, post 71)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved import og innenlandsk tilvirking av båtmotorer (framdriftsmotorer) med kr 129,50 pr. hk. Som båtmotor anses også motorblokker til slike.

Avgiftsplikten gjelder båtmotorer på minst 9 hk. Elektriske motorer er unntatt fra avgiftsplikt.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på båtmotorer som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Er nødvendig for Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.
- c. Fra tilvirkers, importørs eller forhandlers lager
 1. utføres til utlandet,
 2. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
 3. leveres til bruk i fartøy registrert i fiskebåttregisteret (dog ikke utenbordsmotorer og hekkaggregater),
 4. leveres til bruk i fartøy mv. registrert i skipsregisteret, med unntak av fritidsbåter.
- d. Innføres tollfritt i medhold av tolltariffens innledende bestemmelser § 11, pkt. 10, 12, 13 eller 14 e.
- e. Benyttes i Forsvarets marinefartøy.
- f. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om forbruksavgift på elektrisk kraft (kap. 5541, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på elektrisk kraft som leveres eller innføres til bruk her i landet. Avgift skal betales også ved uttak av elektrisk kraft til eget bruk. Avgiftssatsen er 9,5 øre pr. kWh.

Avgift oppkreves ikke for industri, bergverk, arbeidsmarkedsbedrifter som utøver industriproduksjon og veksthusnæringen. Fritaket omfatter kun elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen.

Departementet kan gi forskrifter om avgiftsmessig avgrensning av industri, bergverk, arbeidsmarkedsbedrifter som utøver industriproduksjon og veksthusnæringen samt om praktiseringen av fritaket.

Avgift oppkreves ikke for Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på kraft som:

- a. Leveres i direkte sammenheng med produksjonen av elektrisk kraft.
- b. Er produsert ved energigjenvinningsanlegg.
- c. Er produsert i mottrykksanlegg.
- d. Er produsert i aggregat med generator som har mindre merkeytelse enn 100 kVA.
- e. Er produsert i nødstrømsaggregat i tilfeller hvor den normale elektrisitetsforsyning har sviktet.
- f. Er produsert og forbrukt i transportmidler.

- g. Leveres til NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- h. Leveres til bruk i driften av verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
- i. Leveres til bruk i produksjon av fjernvarme. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om grunnavgift på fyringsolje mv. (kap. 5542, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på mineralolje med kr 0,398 pr. liter.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikt er:

- a. flyparafin (jetparafin) som leveres til bruk om bord i fly,
- b. olje som pålegges avgift etter Stortingets vedtak om avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift).

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på mineralolje til følgende anvendelsesområder:

1. Utførsel.
2. Skip i utenriks fart.
3. Gods- og passasjertransport i innenriks sjøfart.
4. Fiske og fangst i nære farvann.
5. Fiske og fangst i fjerne farvann.
6. Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
7. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
8. Benyttes som råstoff i industriell virksomhet dersom mineraloljen i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt.
9. Innføres som reisegods eller reiseutstyr.
10. Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.

11. NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

12. Treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemellindustrien.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om miljøavgifter på mineralske produkter mv.**A. CO₂-avgift på mineralske produkter
(kap. 5543, post 70)**

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales CO₂-avgift til statskassen på følgende mineralske produkter i henhold til følgende satser:

1. Generell sats
 - a) Mineralolje: kr 0,50 pr. liter.
 - b) Bensin: kr 0,75 pr. liter.
2. Redusert sats, jf. § 2
 - a) Mineralolje: kr 0,29 pr. liter. For treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemelindustrien er satsen kr 0,25 pr. liter.
 - b) Bensin: kr 0,27 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det skal betales redusert sats, gis refusjon eller tilskudd i henhold til § 1 nr. 2 til følgende anvendelsesområder:

1. Mineralolje til bruk i
 - a. Fly som flyr mellom norske flyplasser.
 - b. Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
 - c. Godstransport i innenriks sjøfart.
2. Bensin til bruk i
 - a. Fly som flyr mellom norske flyplasser, unntatt Forsvarets fly.
 - b. Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på produkter til følgende anvendelsesområder:

1. Generelle fritak for produkter som
 - a. Utføres.

- b. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1. Dette gjelder ikke når det skal betales avgift etter § 2.
 - c. Innføres som reisegods og reiseutstyr.
 - d. Benyttes som råstoff i industriell virksomhet på en slik måte at det ikke oppstår utslipp av karbon til luft eller utslippet er vesentlig lavere enn den benyttede mengde råstoff skulle tilsi.
 - e. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
2. Mineralolje til bruk i
 - a. Skip i utenriks fart.
 - b. Fiske og fangst i fjerne farvann.
 - c. Fiske og fangst i nære farvann.
 - d. Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
 - e. Fly i utenriks fart.
 3. Bensin til bruk for
 - a. Diplomater m.m.
 - b. Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
 - c. Tekniske og medisinske formål.
 - d. Motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper.
 - e. Bensin gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).
 - f. Fly i utenriks fart.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan fastsette forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritaket.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Departementet kan ved overtredelse av §§ 2 eller 3 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

B. Svovelavgift (kap. 5543, post 71)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales svovelavgift til statskassen på følgende mineralske produkter etter følgende satser:

1. Generell sats

7 øre pr. liter mineralolje for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel i olje som inneholder over 0,05 pst. vektandel svovel.

2. Redusert sats, jf. § 2.

2,8 øre pr. liter mineralolje for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel i oljen. Avgift skal ikke svares for olje som inneholder 0,05 pst. vektandel svovel eller mindre.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det skal betales redusert sats, gis refusjon eller tilskudd i henhold til § 1 nr. 2 for mineralolje til følgende anvendelsesområder:

- a. Fly som flyr mellom norske flyplasser.
- b. Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på produkter til følgende anvendelsesområder:

1. Generelle fritak

- a. Utførsel.
- b. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1. Dette gjelder ikke når det skal betales avgift etter § 2.
- c. Reisegods og reiseutstyr.
- d. Utslipet av svovel til atmosfæren er mindre enn det som svovelinnholdet i de benyttede produkter skulle tilsi.
- e. Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
- f. NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

2. Mineralolje til bruk i

- a. Skip i utenriks fart.
- b. Fiske og fangst i fjerne farvann.
- c. Fly i utenriks fart.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan fastsette forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrundning av avgiftsbeløpene.

§ 6

Departementet kan ved overtredelse av §§ 2 eller 3 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

C. Avgift på smøreolje mv. (kap. 5542, post 71)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på smøreolje mv. med kr 1,56 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensing og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på smøreolje mv. til følgende anvendelsesområder:

- a. Utførsel.
- b. Utenriks fart.
- c. Fiske og fangst i fjerne farvann.
- d. Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
- e. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.

- f. Er påfylt kjøretøy, maskiner o.l. ved innførsel eller utførsel.
- g. Fly, unntatt olje til Forsvarets fly.
- h. Råstoff i industriell virksomhet som i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt.
- i. Omsettes i detaljforpakninger med innhold mindre enn 0,15 liter.
- j. Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
- k. NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
Departementet kan gi forskrifter om avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Departementet kan i tilfelle overtredelse av § 2 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på sluttbehandling av avfall (kap. 5546, post 70)

I.

§ 1

Fra 1. januar til og med 30. juni 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på avfall som er innlevert til sluttbehandling etter følgende satser:

1. opplagsplasser for avfall (fyllplasser);
kr 327 pr. tonn
2. anlegg for forbrenning av avfall;
 - a. grunnavgift kr 82 pr. tonn
 - b. tilleggsavgift kr 245 pr. tonn.

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for tilleggsavgift for anlegg med energiutnyttelse.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på avfall som:

- a. Innleveres til særskilt behandling etter forskrift 19. mai 1994 nr. 362 om spesialavfall.
- b. Innleveres til anlegg for ombruk, gjenvinning eller sortering for gjenvinning.
- c. Består av uorganisk materiale og som legges på særskilt opplagsplass.
- d. Er restavfall fra utnyttelse av returfiber i treforedlingsindustrien.
- e. Består av forurensede jord- og løsmasser, herunder avfall fra nedlagte avfallsdeponi.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om avgiftsplikten avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp eller tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II.

§ 1

Fra 1. juli 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen for sluttbehandling av avfall etter de satser som framkommer av § 2 og § 3. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av reglene i disse bestemmelsene.

§ 2

Ved innlevering av avfall til deponi skal det betales avgift etter følgende satser pr. tonn avfall:

1. kr 327 for anlegg
 - a) som oppfyller kravene til dobbel bunn- og sidetetting i forskrift 21. mars 2002 nr. 375 om deponering av avfall (deponiforskriften) vedlegg I punkt 3.1 - 3.3, eller
 - b) der det etter en risikovurdering er lempet på kravene til bunn- og sidetetting i henhold til deponiforskriften vedlegg I punkt 3.4.
2. kr 427 for anlegg som ikke oppfyller kravene i nr. 1.

§ 3

Ved forbrenning av avfall skal det betales avgift ved utslipp av følgende stoffer etter følgende satser:

støv	HF	HCl	NO _x	SO ₂	Hg	Cd
kr 0,577 pr. gram	kr 20,40 pr. gram	kr 0,102 pr. gram	kr 0,015 pr. gram	kr 0,017 pr. gram	kr 27,60 pr. gram	kr 53,10 pr. gram
Pb	Cr	Cu	Mn	As	Ni	dioksiner
kr 63,40 pr. gram	kr 571,00 pr. gram	kr 0,307 pr. gram	kr 95,00 pr. gram	kr 9,71 pr. gram	kr 9,30 pr. gram	kr 2 350 000 pr. gram

For utslipp av CO₂ skal det betales avgift med kr 39 pr. tonn innlevert avfall. Anlegg som ikke brenner avfall som inneholder fossilt materiale skal ikke betale avgift for utslipp av CO₂.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på avfall som:

- Innleveres til særskilt behandling etter forskrift 19. mai 1994 nr. 362 om spesialavfall.
- Innleveres til anlegg for ombruk, gjenvinning eller sortering for gjenvinning.
- Består av uorganisk materiale og som legges på særskilt opplagsplass.
- Er restavfall fra utnyttelse av returfiber i treforedlingsindustrien.
- Består av forurensede jord- og løsmasser, herunder avfall fra nedlagte avfallsdeponi.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om avgiftsplikten avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp eller tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER) (kap. 5547, post 70 og 71)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER), herunder gjenvunnet TRI og PER.

For TRI og PER som inngår som bestanddel i andre produkter, betales avgift av andelen TRI og PER. Avgift betales bare dersom andelen TRI er over 1 vektprosent av produktets totale vekt eller andelen PER er over 0,1 vektprosent av produktets totale vekt.

Avgift svares etter følgende intervaller og satser:

	Innhold TRI/PER Pst.	kr pr. kg	
		TRI	PER
1.	Over 0,1 – t.o.m. 1		0,52
2.	Over 1 – t.o.m. 5	2,71	2,71
3.	Over 5 – t.o.m. 10	5,42	5,42
4.	Over 10 – t.o.m. 30	16,05	16,05
5.	Over 30 – t.o.m. 60	32,10	32,10
6.	Over 60 – t.o.m. 100	53,55	53,55

Ved beregning av avgift benyttes den høyeste av enten faktisk eller oppgitt andel TRI/PER.

Departementet kan gi forskrifter om hva som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- Utføres.
- Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- Gjenvinnes til eget bruk.
- Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på hydrofluorkarbone (HFK) og perfluorkarbone (PFK) (kap. 5548, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel eller innenlandsk produksjon av hydrofluorkarbone (HFK) og perfluorkarbone (PFK), herunder HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer. Gjenvinning anses ikke som produksjon.

Departementet kan gi bestemmelser om at avgiften på HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer, fastsettes på annen måte enn etter vekt og at avgifter i slike tilfeller skal betales etter sjablon satser.

§ 2

Avgiften beregnes etter følgende satser:

Produkttyper	Kjemisk formel	Avgiftssats (kr/kg)
HFK:		
HFK-23	CHF_3	2106
HFK-32	C_2H_2	117
HFK-41	CH_3F	27
HFK-43–10mme	$\text{C}_5\text{H}_2\text{F}_{10}$	234
HFK-125	C_2HF_5	504
HFK-134	$\text{C}_2\text{H}_2\text{F}_4$	180
HFK-134a	CH_2FCF_3	234
HFK-152a	$\text{C}_2\text{H}_4\text{F}_2$	25
HFK-143	$\text{C}_2\text{H}_3\text{F}_3$	54
HFK-143a	$\text{C}_2\text{H}_3\text{F}_3$	684
HFK-227ea	C_3HF_7	522
HFK-236fa	$\text{C}_3\text{H}_2\text{F}_6$	1 134
HFK-245ca	$\text{C}_3\text{H}_3\text{F}_5$	101
PFK:		
Perfluormetan	CF_4	1 170
Perfluoretan	C_2F_6	1 656
Perfluorpropan	C_3F_8	1 260
Perfluorbutan	C_4F_{10}	1 260
Perfluorcyklobutan	c- C_4F_8	1 566
Perfluorpentan	C_5F_{12}	1 350
Perfluorhexan	C_6F_{14}	1 332

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- Utføres.
- Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på sjokolade- og sukkervarer m.m. (kap. 5555, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på sjokolade- og sukkervarer m.m. med kr 15,18 pr. kg av varens avgiftspliktige vekt. Det skal også betales avgift av slike varer uten tilsetning av sukker eller søtningsmiddel. Departementet kan gi forskrifter om hva som skal anses som avgiftspliktig sjokolade- og sukkervarer.

Departementet kan gi forskrift om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens virksomhet.
- c. Fra/til tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnytting av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.

- d. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- e. Brukes som råstoff mv. ved fremstilling av varer.
- f. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m. (kap. 5556, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på:

- a. alkoholfrie drikkevarer, pr. liter salgsvare: kr 1,55
- b. sirup som nyttes til ervervsmessig fremstilling av alkoholfrie drikkevarer i dispensere, fontener o.l., pr. liter salgsvare: kr 9,47
- c. kullsyre som blir solgt eller innført til tilvirkning av alkoholfrie drikkevarer som ikke skal selges, pr. kg kullsyre: kr 62,87.

Med alkoholfrie drikkevarer likestilles i dette regelverket også drikk med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol, jf. Stortingets vedtak om avgift på alkohol § 1 nr. 4 bokstav a.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikten er følgende kullsyrefrie drikkevarer:

- a. råsaft, saftkonsentrat, juice, nektar, sirup, drikkevarer fremstilt av grønnsaker, vann uten tilsetting av smaksstoffer, saft av frukt og bær samt konsentrat av disse,
- b. melk, melkeprodukter,
- c. drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette,
- d. varer i pulverform.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c. Fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnytting av undersjøiske

naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,

3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- d. Nyttetes til ervervsmessig fremstilling av annet enn drikkevarer.
- e. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- f. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrundning av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 2.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgifter på drikkevareemballasje (kap. 5559, post 70–74)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales miljøavgift og grunnavgift til statskassen på følgende drikkevareemballasje og etter følgende satser pr. emballasjeeenhet:

1. Miljøavgift

a. Glass og metall	kr 4,28
b. Plast	kr 2,58
c. Kartong/papp	kr 1,07

Departementet kan på nærmere vilkår fritta for, sette ned eller refundere miljøavgiften dersom emballasjen inngår i et retursystem.

2. Grunnavgift

Engangsemballasje kr 0,87

Som engangsemballasje anses emballasje som ikke kan gjenbrukes i sin opprinnelige form.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Unntatt fra miljøavgiften er emballasje som inneholder følgende alkohol- og kullsyrefrie drikkevarer:

- råsaft, saftkonsentrat, juice, nektar, sirup, drikkevarer fremstilt av grønnsaker, saft av frukt og bær samt konsentrat av disse,
- melk, melkeprodukter,
- drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette,
- varer i pulverform.

For grunnavgiften gjelder bokstavene b – d tilsvarende.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for miljø- og grunnavgift på drikkevareemballasje:

- med rominnhold på minst 4 liter,
- som selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet,
- som selges til eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet
- som fra registrert virksomhets eller importørs lager
 - utføres til utlandet,

2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforsking og utnytting av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,

3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.

e) bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk,

f) selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

§ 8

Departementet kan vurdere overgangsordninger ved systemomlegging av avgiftene i enkelttilfeller og etter en særskilt vurdering.

Om avgift på sukker mv. (kap. 5557, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på sukker mv. med kr 5,88 pr. kg av varens avgiftspliktige vekt.

§ 2

Avgiftsplikten omfatter:

1. Sukker (roe- og rørsukker).
2. Sirup og sukkeroppløsning av nevnte varer.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på sukker som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c. Fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnytting av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- d. Nyttet til ervervsmessig fremstilling av varer.
- e. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- f. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den ut-

strekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

g. Nyttet til biavl.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om hvilken ervervsmessig fremstilling av varer som faller inn under § 4 bokstav d.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrundning av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 – 3.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om dokumentavgift (kap. 5565, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2003 skal det i henhold til lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift betales avgift til statskassen ved tinglysing av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom, herunder bygning på fremmed grunn, med 2,5 pst. av avgiftsgrunnlaget, dog minst kr 250.

Ved tinglysing av første gangs overføring av hjemmel til eierseksjon eller til fysisk del av eiendom i forbindelse med oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper betales avgift med kr 1 000 pr. hjemmelsoverføring.

§ 2

Fritatt for avgift er:

- a. Gaveandel i dokument som inneholder gave, donasjon o.l. til det offentlige eller til offentlig godkjente stiftelser og legater, eller til foreninger med allmennyttige formål og med styresete her i landet.
- b. Dokument som overfører rettigheter til fast eiendom til utenlandske diplomatiske og konsulære misjoner.
- c. Overføring av hjemmel til fast eiendom til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- d. Egen sameieandel ved overtagelse av fast eiendom ved oppløsning av sameie.
- e. Overføring av hjemmel til fast eiendom mellom ektefeller.
- f. Arveandel etter loven ved overtagelse av fast eiendom på skifte eller fra uskiftet bo. Forskudd

på arv regnes ikke som arveandel og heller ikke testamentarv i den utstrekning den overstiger lovens arveandel.

- g. Overføring av hjemmel til fast eiendom til forrige hjemmelshaver eller dennes ektefelle, i forbindelse med salg etter reglene om tvangssalg.
- h. Overføring av hjemmel til fast eiendom til NATO eller NATOs hovedkvarter i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av.
- i. Overføring av hjemmel til fast eiendom mellom den krets av kongefamilien som har arve- og gaveavgiftsfritak, jf. lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 1 femte ledd.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Ved førstegangsoverføring av en selvstendig og i sin helhet nyoppført bygning som ikke er tatt i bruk, og overføring av bygg under arbeid betales avgift bare av salgsverdien av tomte dersom det blir tinglyst hjemmelsoverføring til denne.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Andre avgiftsvedtak**Om inntekter ved tildeling av konsesjoner (kap. 5309)**

§ 1

For 2003 kan departementet innhente inntekter ved tildeling av konsesjoner for;

- a. Oppdrett av laks og ørret.
- b. Frekvenser knyttet til etablering og drift av tredje generasjons mobilkommunikasjonssystem (UMTS).
- c. Riksdekkende, reklamefinansiert radio.

§ 2

Inntektene innhentes ved tildeling av konsesjoner. Beløpet skal innbetales til statskassen.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om innbetaling og oppkreving av beløpet.

Om avgift på frekvenser (kap. 5583, post 70)

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2003 kan:

1. fastsette en avgift knyttet til disponering av frekvenser til drift av tredje generasjons system for mobilkommunikasjon (bl.a. UMTS),
2. fastsette en avgift knyttet til disponering av frekvenser til drift av andre generasjons mobilkommunikasjonssystem,
3. forestå salg av 5-sifrede telefonnummer,
4. fastsette nærmere bestemmelser om beregning og oppkreving av avgiften.

Forslag

til vedtak om tollavgifter for budsjetterminen 2003 (kap. 5511)

I.

Tolltariffen slik den gjelder 31. desember 2002, herunder tolltariffens innledende bestemmelser, skal fortsatt gjelde fra 1. januar 2003 med følgende endringer:

A.

I tolltariffens innledende bestemmelser gjøres følgende endringer:

§ 2 nr. 3 første, annet og tredje ledd skal lyde:

3. Varer som er omfattet av en frihandelsavtale inngått mellom Norge og en fremmed stat eller gruppe av stater kan innenfor rammen av slike avtaler innføres med redusert toll, tollfritt eller med annen tollmessig justering. Preferansetollbehandling innvilges under forutsetning av at opprinnelsesreglene til den aktuelle frihandelsavtalen er oppfylt.

Følgende frihandelsavtaler er virksomme 1. januar 2003:

- Avtalen om opprettelse av Det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområde, EØS-avtalen
- Konvensjonen om opprettelse av Det Europeiske Frihandelsforbund
- Handelsavtalen EF – Norge
- Frihandelsavtalen EFTA – Tyrkia
- Frihandelsavtalen EFTA – Den tsjekkiske republikk (Tsjekkia)
- Frihandelsavtalen EFTA – Den slovakiske republikk (Slovakia)
- Frihandelsavtalen EFTA – Israel
- Frihandelsavtalen EFTA – Romania
- Frihandelsavtalen EFTA – Bulgaria
- Frihandelsavtalen EFTA – Ungarn
- Frihandelsavtalen EFTA – Polen
- Frihandelsavtalen EFTA – Slovenia
- Frihandelsavtalen EFTA – Estland
- Frihandelsavtalen EFTA – Latvia
- Frihandelsavtalen EFTA – Litauen
- Frihandelsavtalen Norge – Færøyene
- Interim frihandelsavtale EFTA – PLO på vegne av Den palestinske selvstyremyndighet
- Frihandelsavtalen EFTA – Marokko
- Frihandelsavtalen EFTA – Mexico
- *Frihandelsavtalen EFTA – Makedonia*
- *Frihandelsavtalen EFTA – Jordan*

Tollpreferanser gis under samme forutsetninger også for varer som er omfattet av bilaterale el-

ler unilaterale erklæringer inngått i tilknytning til disse frihandelsavtalene.

§ 4 skal lyde:

Tollmessige beskyttelsestiltak kan iverksettes hvor en vare, som følge av en uforutsett utvikling, blir importert i slike økte mengder og under slike forhold at dette volder eller truer med å volde alvorlig skade for norske produsenter av tilsvarende eller direkte konkurrerende varer.

Avtale om enhver form for handelskompensasjon kan iverksettes for negative virkninger av et tiltak nevnt i første ledd.

Mottiltak, herunder opphevelse av tollmessige innrømmelser, kan iverksettes dersom norske produsenter rammes av beskyttelsestiltak iverksatt av andre land.

Kongen kan, med de begrensninger som følger av avtale med fremmed stat, internasjonal organisasjon eller av folkeretten, iverksette tiltak som nevnt i denne paragraf.

Vedtaket om å iverksette tiltak etter denne paragraf skal meddeles Stortinget uten opphold med nærmere redegjørelse.

B.

For industrivarer som 31. desember 2002 er oppført i tolltariffen med høyere tollsats enn 2003-satsene i nedtrappingsplanen i henhold til WTO-avtalen, reduseres tollsatsene i samsvar med det som følger av Norges forpliktelser etter nedtrappingsplanen.

C.

Tollsatsene settes til null på de varenumrene i tolltariffen som er angitt i vedlegg 3 til St.prp. nr. 1 (2002–2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

II.

Finansdepartementet gis fullmakt til å iverksette de tollmessige sider ved eventuelle frihandelsavtaler mellom EFTA-landene og henholdsvis Canada, Chile, Singapore, Tunisia og Egypt.

III.

Finansdepartementet gis fullmakt til å innarbeide tekniske endringer i tolltariffen.

Vedlegg 1

Skatteligningen og selvangivelsesstatistikk for 2000

I dette vedlegget redegjøres det for skatteligningen og selvangivelsesstatistikk for 2000. Skatteligningen inneholder tall for skattegrunnlagene og innbetalte skatter. Selvangivelsesstatistikken inneholder på den annen side tall for de fleste skattepliktige inntekter i tillegg til fradrag og formue.

Skatteligningen for inntektsåret 2000

Tabellene 1.1 – 1.7 gir en oversikt over skatteligningen for 2000. Statistikken bygger på oppgaver fra den ordinære skatteligningen for forskuddspliktige og etterskuddspliktige skattytere. For personlige skattytere omfatter inntektsskatt til staten hovedsakelig toppskatt, men for visse grupper personlige skattytere, hovedsakelig personer som er bosatt i utlandet, beregnes ordinær inntektsskatt til staten.

Tabell 1.1 viser en oppstilling av skatteligningen samlet og fordelt på *etterskuddspliktige og forskuddspliktige skattytere*. I tabell 1.2 vises tall for skatteligningen samlet og fordelt fylkesvis for *forskuddspliktige skattytere*.

Utlignet formues- og inntektsskatt til kommune, fylke og stat og trygdeavgift til folketrygden utgjorde i alt 343,8 mrd. kroner i 2000 sammenlignet med 253,4 mrd. kroner i 1999.

Kommune- og fylkesskatten beløp seg til 92,1 mrd. kroner, mens statsskatten og trygdeavgiften var henholdsvis 200,6 og 51 mrd. kroner. Fra 1999 til 2000 var det en samlet økning i utlignet skatt på 35,7 pst. Kommune- og fylkesskatten økte med 4,4 pst., statsskatten økte med 71,6 pst. Medlemsavgiften til folketrygden økte med 5,6 pst. fra året før.

Alminnelig inntekt ved kommune- og fylkeskatteligningen utgjorde i alt 642 mrd. kroner for *forskuddspliktige skattytere*. Dette var en økning på 7,5 pst. fra året før. Sammenlignet med 1999 økte utlignede skatter for forskuddspliktige med 14,6 mrd. kroner.

Tabell 1.3 viser gjennomsnittstall for innenby (gd)sboende personlige skattytere fordelt fylkesvis. Alminnelig inntekt pr. innbygger var 142 313 kroner i 2000. Sammenlignet med alminnelig inntekt pr. innbygger i 1999 var dette en økning på 7,1 pst. Oslo hadde høyest inntekt pr. innbygger med

197 064 kroner, mens inntekten var lavest i Nord-Trøndelag med 111 843 kroner.

Tabell 1.4 viser fordelingen av antall personlige skattytere etter størrelsen på nettoformuen og alminnelig inntekt. Denne statistikken omfatter 3,5 mill. personlige skattytere. Av de personlige skattyterne hadde 33,2 pst. alminnelig inntekt under 100 000 kroner, 35 pst. en inntekt mellom 100 000 og 200 000 kroner, 19,9 pst. en inntekt mellom 200 000 og 300 000 kroner og 12 pst. hadde en inntekt på 300 000 kroner eller mer. En gruppering av de personlige skattyterne etter formuestrinn viser at 68,3 pst. av skattyterne hadde en formue under 120 000 kroner, 13,3 pst. en formue mellom 120 000 og 300 000 kroner og 7,5 pst. en formue mellom 300 000 kroner og 500 000 kroner. 11 pst. av skattyterne ble lignet for en formue på 500 000 kroner eller mer.

Utlignet inntektsskatt fra *etterskuddspliktige skattytere* ble tidligere fordelt mellom kommune, fylke og stat. Fra 1998 ble reglene om stedbunden beskatning fjernet og all inntektsskatt fra etterskuddspliktige skattytere med unntak av naturressursskatten tilfaller nå staten. Som tabell 1.1 viser utgjorde nettoinntekt ved statsskatteligningen for etterskuddspliktige 177,6 mrd. kroner i 2000. Utlignet skatt for etterskuddspliktige økte med 75,8 mrd. kroner fra 1999.

Samlet utlignet skatt til staten, eksklusive selskaper skattlagt med hjemmel i petroleumsskatte-loven, utgjorde i alt 39,9 mrd. kroner i 2000. Av dette var 39,2 mrd. kroner fellesskatt og 171 mill. kroner formuesskatt. Skatt på grunnrenteinntekt var på 460 mill. kroner i 2000, mens tonnasje-skatten utgjorde 139 mill. kroner samme år.

Tallene for utlignet skatt til staten er etter godtgjøringsfradrag i forbindelse med mottatt aksjeutbytte og etter fradrag for naturressursskatt. Fradrag for godtgjørelse i fellesskatt utgjorde 8 mrd. kroner, mens fradrag for naturressursskatt utgjorde 1 338 mill. kroner.

Tabell 1.5 viser etterskuddspliktige skattytere etter samlet inntekt. Av en samlet inntekt (alminnelig inntekt og korreksjonsinntekt) på 177,6 mrd. kroner, var 91 pst. (162,6 mrd. kroner) opptjent av etterskuddspliktige skattytere med en samlet inn-

tekt på 1 mill. kroner eller mer (22 pst. av skattyterne). Mottatt norsk og utenlandsk aksjeutbytte er fra inntektsåret 1993 inkludert i alminnelig inntekt.

Tabell 1.6 viser at 81,2 pst. av den utlignede skatten ved statsskatteligningen på 39,9 mrd. kroner er utlignet på skattytergruppen aksjeselskaper mv., 7,8 pst. på kraftselskaper, 6,8 pst. på sparebanker, 0,8 pst. på rederier skattlagt etter Sktl. §§8–10 til 8–19, 0,6 pst. på forbruksforeninger, innkjøps- og salgslag/samvirkelag, andelsmeierier og boligbyggelag, 1,2 pst. på utenlandske aksjeselskaper/for-sikringselskaper, 1,2 pst. på institusjoner/foreninger og pensjonsfond og 0,1 pst. på verdipapirfond og utenlandske styremedlemmer.

Tabell 1.7 viser at statsskatten fra oljevirksomheten for etterskuddspliktige skattytere beløp seg til 92,4 mrd. kroner. Beløpet utgjør 69,8 pst. av selskapskatten til staten.

Selvangivelsesstatistikk for 2000

Tabellene 1.8 – 1.11 viser gjennomsnittstall for personlige skattytere fra selvangivelsesstatistikken for 2000. Mens skatteligningen hovedsakelig redegjør for innbetalte skatter i 2000, viser selvangivelsesstatistikken tall for gjennomsnittlige inntekter, formue og fradrag for (bosatte) personer 17 år og eldre.

I tabell 1.8 er det gjengitt en del hovedtall for de sosioøkonomiske gruppene lønnstakere, trygdede og selvstendig næringsdrivende. Tabellen viser at lønnstakere utgjør den største gruppen med vel 1,9 mill. personer. Trygdede utgjør nesten 978 000 personer, mens selvstendig næringsdrivende utgjør vel 142 000 personer. *Gjennomsnittlig bruttoinntekt* for lønnstakere var 311 700 kroner i 2000. Trygdede hadde en gjennomsnittlig bruttoinntekt på noe over 155 300 kroner, mens tilsvarende for selvstendig næringsdrivende var 417 000 kroner.

Trygdede og pensjonister får om lag 10,7 pst. av bruttoinntekten fra *kapitalinntekter*, dvs. renter, aksjeutbytte, aksjegevinst og inntekt av prosentlignet bolig. For lønnstakere og selvstendig næringsdrivende er andelen hhv. 8,2 pst. og 11,2 pst.

Tabell 1.8 viser også at *samlet fradrag* (inkl. særfradrag) som andel av bruttoinntekt er 31,5 pst. for

trygdede, 23,5 pst. for lønnstakere og 21,0 pst. for selvstendig næringsdrivende. For selvstendig næringsdrivende utgjør underskudd i næring og gjeldsrenter de største fradragspostene, mens det er minstefradrag og gjeldsrenter for lønnstakere. De største fradragene for trygdede er minstefradrag og særfradrag.

Trygdede betaler i gjennomsnitt 16,4 pst. av sin bruttoinntekt i *skatt*. For lønnstakere utgjør samlet utlignet skatt i gjennomsnitt 27,1 pst. av bruttoinntekten. Selvstendig næringsdrivende betaler i gjennomsnitt 30,1 pst. av bruttoinntekten i skatt.

Tabell 1.9 viser *sammensetning av inntekter og fradrag og skatt* for personer (bosatte 17 år og eldre) på ulike inntektsnivåer. Tabellen viser at for personer med en bruttoinntekt under 100 000 kroner utgjør i gjennomsnitt lønnsinntekter om lag 39 pst., tjenestepensjoner mv. og trygdeytelser om lag 51 pst. og aksjeutbytte og gevinst om lag 0,3 pst. av bruttoinntekten. For personer med en bruttoinntekt over 1 mill. kroner utgjør i gjennomsnitt lønnsinntekter om lag 26 pst., tjenestepensjoner mv. og trygdeytelser om lag 1,4 pst. og aksjeutbytte og -gevinst om lag 48 pst. av bruttoinntekten i 2000.

Tabell 1.10 viser sammensetningen av inntekter og fradrag for personer fordelt etter størrelsen på *nettoformue*. Tabellen viser at personer med høy nettoformue i gjennomsnitt også har relativt høy bruttoinntekt. For personer med en nettoformue på over 1 mill. kroner utgjør i gjennomsnitt lønnsinntekter om lag 25 pst. av bruttoinntekten i 2000. Tilsvarende utgjør tjenestepensjoner mv. og trygdeytelser om lag 12 pst. og aksjeutbytte og -gevinst om lag 37 pst. av bruttoinntekten.

Tabell 1.11 gjengir gjennomsnittlige inntekter, fradrag og skatt *fordelt etter alder*. Tabellen viser at den gjennomsnittlige bruttoinntekten øker med alderen opp til aldersgruppen 45–54 år, for så å falle for de neste aldersgruppene. Tabellen viser at for personer mellom 67 og 79 år utgjør tjenestepensjon og trygdeytelser i gjennomsnitt om lag 79 pst. av bruttoinntekten. For personer mellom 17 og 24 år og 67 år og eldre utgjør i gjennomsnitt renter av bankinnskudd den største andelen av kapitalinntektene. For personer mellom 25 og 66 år utgjør derimot aksjeutbytte i gjennomsnitt den største andelen.

Tabell 1.1 Oversikt over skatteligningen. Hele landet. 2000. Mill. kroner

	I alt	Etterskudds- pliktige skattytere ¹	Forskudds- pliktige skattytere
<i>Kommuneskatteligningen</i>			
Antall skattytere ²	3 792 885	1 553	3 791 332
Nettoformue	804 476	–	804 476
Alminnelig inntekt	641 973	–	641 973
Særfradrag	14 800	–	14 800
Formuesskatt	4 857	–	4 857
Inntektsskatt ³	54 365	3	54 362
Naturressursskatt	1 265	1 265	–
<i>Fylkesskatteligningen</i>			
Inntektsskatt	31 404	–	31 404
Naturressursskatt	230	230	–
<i>Statsskatteligningen</i>			
Antall skattytere med fellesskatt	3 289 351	74 290	3 215 061
Antall skattytere med toppskatt	894 202	–	894 202
Beregningsgrunnlag for toppskatt	741 985	–	741 985
Nettoinntekt	179 267	177 602	1 665
Nettoformue	855 825	56 869	798 956
Inntekt sokkel	128 703	128 703	–
Beregningsgrunnlag for særskatt sokkel	112 765	112 765	–
Toppskatt	14 755	–	14 755
Fellesskatt	90 660	39 168	51 492
Formuesskatt	2 183	171	2 012
Inntektsskatt sokkel (inkl. særskatt)	92 419	92 419	–
Skatt på grunnrenteinntekt for kraftanlegg	460	460	–
Tonnasjeskatt	139	139	–
<i>Utligning til folketrygden</i>			
Beregningsgrunnlag for trygdeavgift i alt	741 854	–	741 854
Personinntekt fra pensjon/trygd	136 399	–	136 399
Personinntekt fra næring utenom primærnæring	38 623	–	38 623
Personinntekt fra primærnæring	9 655	–	9 655
Personinntekt lønn	557 177	–	557 177
Samlet trygdeavgift	51 013	–	51 013
<i>Sum utlignet skatt</i>			
I alt	343 750	133 855	209 895
<i>Fradrag, nedsettelse og korreksjoner i skatt</i>			
I alt	24 992	10 549	14 443
Forsørgerfradrag ⁴	1 995	–	1 995
Finnmarksfradrag ⁵	571	–	571
Fradrag for boligsparing – BSU ⁵	373	–	373
Fradrag for aksjesparing – AMS ⁵	- 29	–	-29
Skatt etterbetalt pensjon ⁶	- 40	–	-40
Nedsettelse etter 80-prosentregelen ⁷	188	–	188
Skattebegrensning etter Sktl. § 17 ⁸	3 067	–	3 067
Nedsettelse for utenlandsskatt (kreditfradrag) ⁹	1 360	1 206	154
Godtgjørelsesfradrag ¹⁰	16 169	8 005	8 164
Fradrag for naturressursskatt ¹¹	1 338	1 338	–

¹ Omfatter også utenlandske skattytere på kontinentalsokkelen.² Antall skattytere med utlignet inntektsskatt og/eller formuesskatt til kommune.³ For etterskuddspliktige omfatter inntektsskatten kun utenlandske styremedlemmer.⁴ Beløpet er belastet inntektsskatt kommune med 1 301 mill. kroner og fylkesskatt med 694 mill. kroner.⁵ Beløpet er belastet inntektsskatt stat.⁶ Tillegg/fradrag for etterbetalt pensjon er fordelt med -11,5 mill. kroner på inntektsskatt kommune, -6,1 mill. kroner på fylkesskatt, -2,9 mill. kroner på inntektsskatt stat, -10 mill. kroner på fellesskatten og -10 mill. kroner på avgift til folketrygden.⁷ Beløpet er belastet formuesskatt stat.⁸ Beløpet er belastet inntektsskatt kommune og fylke med henholdsvis 877,3 mill. kroner og 465,2 mill. kroner. Inntektsskatt stat med 192,2 mill. kroner, fellesskatt med 761,6 mill. kroner og avgift til folketrygden med 770,4 mill. kroner.⁹ Beløpet for forskuddspliktige er belastet inntektsskatt stat med 17,8 mill. kroner, fellesskatt med 49,2 mill. kroner, inntektsskatt kommune med 56,9 mill. kroner og fylkesskatt med 30,1 mill. kroner. For etterskuddspliktige er beløpet belastet fellesskatten.¹⁰ Godtgjørelsesfradraget for etterskuddspliktige belastes i sin helhet fellesskatt. For personlige skattytere er godtgjørelsesfradraget belastet inntektsskatt kommune med 3 266 mill. kroner, fylkesskatt med 1 881 mill. kroner og fellesskatt med 3 016 mill. kroner.¹¹ Beløpet er belastet fellesskatt.

Tabell 1.2 Oversikt over skatteligningen for forskuddspliktige skattytere etter fylke, 2000. Mill. kroner

	Hele landet	Østfold	Akershus	Oslo	Hedmark	Oppland	Buskerud	Vestfold	Telemark	Aust-Agder	Vest-Agder
<i>Kommuneskatteligningen</i>											
Antall skattytere	3 791 332	213 435	369 665	399 971	179 372	191 227	230 536	179 829	152 977	98 227	131 529
Nettoformue	804 476	39 292	99 135	147 196	31 708	33 323	46 930	39 544	25 386	17 264	27 277
Alminnelig inntekt	641 973	32 747	80 967	101 742	22 849	22 437	34 619	29 414	21 177	12 701	19 840
Særfradrag	14 800	916	1 280	1 688	751	686	792	770	627	359	543
Formuesskatt	4 857	231	614	947	183	194	284	239	148	103	164
Inntektsskatt	54 362	2 714	7 078	8 820	1 870	1 848	2 922	2 437	1 773	1 055	1 645
<i>Fylkesskatteligningen</i>											
Inntektsskatt	31 404	1 568	4 084	5 091	1 082	1 069	1 688	1 409	1 025	610	951
<i>Statsskatteligningen</i>											
Antall skattytere med felles- skatt	3 215 032	181 453	332 970	381 864	138 751	135 631	173 921	152 553	119 032	71 875	107 661
Antall skattytere med topp- skatt	894 202	42 279	125 387	141 427	26 173	25 974	47 733	39 509	28 813	16 444	26 960
Beregningsgrunnlag for toppskatt	741 985	38 690	90 374	103 941	27 499	27 017	39 538	34 093	25 484	15 198	23 191
Nettoformue	798 956	38 334	101 797	150 192	30 473	31 182	45 808	38 673	24 434	16 261	26 913
Toppskatt ¹	14 755	562	2 746	3 283	298	295	752	609	389	228	360
Fellesskatt	51 492	2 572	6 787	8 141	1 772	1 750	2 772	2 315	1 677	1 002	1 567
Formuesskatt	2 012	95	275	382	71	75	121	97	59	38	69
<i>Utligning til folketrygden</i>											
Samlet trygdeavgift	51 013	2 606	6 459	7 328	1 811	1 810	2 739	2 313	1 702	1 025	1 574
<i>Sum utlignet skatt</i>											
I alt	209 895	10 349	28 041	33 992	7 088	7 042	11 278	9 420	6 773	4 061	6 331
<i>Fradrag, nedsettelse og kor- reksjoner i skatt</i>											
I alt	14 443	667	1 918	2 943	415	401	769	690	360	241	416
Forsørgerfradrag	1 995	103	219	190	76	74	101	93	70	47	75
Finnmarksfradrag	571	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fradrag for BSU	373	16	37	58	9	13	18	14	8	6	16
Fradrag for AMS	-29	-1	-4	-4	-1	-1	-1	-2	-1	-1	-1
Skatt etterbetalt pensjon	-40	-3	-5	-5	-1	-2	-1	-2	0	-1	-2
Nedsettelse etter 80-pro- sentregelen	188	2	23	107	1	1	4	8	2	5	2
Skattebegrensning etter Sktl. § 17	3 067	205	168	317	176	165	157	141	134	78	100
Nedsettelse for utenlands- skatt	154	5	24	32	3	2	6	7	6	4	4
Godtgjørelsesfradrag	8 164	340	1 455	2 248	152	149	486	430	141	103	222

Forts. tabell 1.2

	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør- Trøndelag	Nord- Trøndelag	Nordland	Troms	Finnmark	Svalbard	Konti- nental sokkelen
<i>Kommuneskatteligningen</i>											
Antall skattytere	287 677	354 321	93 032	199 277	221 172	103 708	200 317	123 967	60 753	340	–
Nettoformue	59 988	67 135	20 337	44 694	35 847	15 854	28 095	18 033	7 247	192	–
Alminnelig inntekt	54 576	59 728	13 595	31 587	33 898	14 253	28 182	18 910	8 736	13	–
Særfradrag	989	1 310	344	807	855	434	885	515	249	0	–
Formuesskatt	362	400	120	267	209	90	158	103	40	1	–
Inntektsskatt	4 697	5 098	1 136	2 624	2 872	1 162	2 308	1 582	720	0	–
<i>Fylkesskatteligningen</i>											
Inntektsskatt	2 712	2 944	657	1 517	1 659	672	1 334	914	416		–
<i>Statsskatteligningen</i>											
Antall skattytere med felles- skatt	254 615	303 962	76 925	172 280	185 767	88 457	169 685	107 737	53 234		6 659
Antall skattytere med topp- skatt	80 703	86 453	17 994	42 457	46 199	16 558	35 955	26 175	11 839	0	9 170
Beregningsgrunnlag for toppskatt	62 124	70 321	16 024	37 026	41 259	17 690	35 144	23 340	11 118	3	2 911
Nettoformue	60 259	66 730	19 944	44 251	35 630	15 543	27 559	17 767	7 137	54	13
Toppskatt ¹	1 563	1 383	203	544	662	176	392	206	-333	0	437
Fellesskatt	4 418	4 825	1 080	2 493	2 725	1 109	2 199	1 502	685	0	101
Formuesskatt	156	166	49	115	87	36	62	42	16	0	0
<i>Utligning til folketrygden</i>											
Samlet trygdeavgift	4 368	4 880	1 099	2 531	2 821	1 177	2 331	1 590	748	1	99
<i>Sum utlignet skatt</i>											
I alt	18 276	19 698	4 343	10 092	11 036	4 421	8 784	5 939	2 293	3	637
<i>Frdrag, nedsettelse og kor- reksjoner i skatt</i>											
I alt	1 179	1 152	262	677	571	256	503	423	597	–	1
Forsørgerfradrag	189	205	51	112	118	59	108	69	35	–	–
Finnmarksfradrag	0	0	0	0	0	0	0	107	463	–	1
Frdrag for BSU	50	41	10	19	22	9	13	10	4	–	–
Frdrag for AMS	-3	-2	-1	-1	-2	-1	-1	-1	0	–	–
Skatt etterbetalt pensjon	-4	-7	-1	0	-1	-1	-3	-2	-1	–	–
Nedsettelse etter 80-pro- sentregelen	9	12	1	4	3	1	1	1	1	–	–
Skattebegrensning etter Sktl. § 17	191	275	79	186	189	113	213	119	59	–	–
Nedsettelse for utenlands- skatt	19	21	1	8	3	3	3	3	0	–	–
Godtgjørelsesfradrag	728	609	121	349	238	73	169	117	36	–	–

¹Toppskatten utgjør nesten hele inntektsskatten ved statsskatteligningen for personlige skattytere, men inkludert er også ordinær inntektsskatt til staten for visse grupper skattytere, hovedsakelig personer bosatt i utlandet. Denne skatten er i likhet med de øvrige skattene i tabellen oppgitt etter at frdrag og nedsettelse i skatt er trukket fra. For Finnmark sin del fremkommer et negativt tall siden frdragene overstiger skatten, hovedsakelig på grunn av Finnmarksfradraget.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3 Gjennomsnittstall for personlige skattytere¹. Fylke. 2000. Kroner

Fylke	Alminnelig inntekt			
	Pr. innen- by(gd)s- boende personlig skattyter	Pr. innbygger	Netto- formue pr. innbygger	Utlignet skatt pr. innbygger
Hele landet	196 006	142 313	178 633	46 428
Østfold	177 128	130 406	154 059	41 200
Akershus	237 386	174 196	216 404	59 908
Oslo	257 619	197 064	296 070	66 368
Hedmark	162 614	121 241	163 815	37 621
Oppland	162 635	122 018	171 643	38 274
Buskerud	195 004	145 295	193 092	47 261
Vestfold	188 639	137 049	180 992	43 828
Telemark	174 720	127 573	148 892	40 819
Aust-Agder	174 043	123 313	159 880	39 418
Vest-Agder	181 444	126 403	172 727	40 336
Rogaland	208 422	144 243	161 570	48 525
Hordaland	193 327	135 943	153 392	44 887
Sogn og Fjordane	173 729	126 130	186 700	40 317
Møre og Romsdal	180 654	129 440	182 836	41 372
Sør-Trøndelag	180 006	127 905	135 701	41 655
Nord-Trøndelag	159 269	111 843	123 604	34 709
Nordland	164 500	118 202	117 216	36 847
Troms	173 342	124 390	118 466	39 093
Finnmark	162 096	117 681	97 754	30 908

¹ Tallene omfatter bare skattytere som er bostedslignet i Norge. De øvrige gjennomsnittstallene omfatter oppgaver fra alle grupper av personlige skattytere. Innbyggertallet pr. 1. januar 2001 er benyttet ved beregning av gjennomsnittstall pr. innbygger. En kan ikke på grunnlag av totaltallene i tabell 1 beregne gjennomsnittstall i tabell 3.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.4 Antall personlige skattytere¹ etter formue og alminnelig inntekt. 2000

Alminnelig inntekt. Kroner	I alt	Nettoformue ved statsskatteligningen. Kroner						
		0-119 999	120 000-199 999	200 000-299 999	300 000-499 999	500 000-699 999	700 000-999 999	1 000 000-og over
I alt	3 503 251	2 392 850	247 677	217 410	261 325	137 014	104 974	142 001
0 eller negativ	90 091	83 692	1 755	1 156	1 114	600	504	1 270
1 – 24 999	222 548	195 740	12 844	6 547	4 779	1 438	653	547
25 000 – 49 999	148 379	132 347	5 899	3 425	3 069	1 644	1 160	835
50 000 – 74 999	342 925	266 522	37 613	21 797	11 855	2 583	1 346	1 209
75 000 – 99 999	359 038	232 641	36 472	34 827	36 763	12 101	4 318	1 916
100 000 – 149 999	636 785	411 344	50 825	49 649	63 007	30 957	20 300	10 703
150 000 – 199 999	587 680	413 946	36 690	33 175	43 273	24 630	19 214	16 752
200 000 – 249 999	443 869	296 125	29 506	27 796	36 536	20 937	16 192	16 777
250 000 – 299 999	253 191	152 267	16 502	16 899	24 478	14 974	12 701	15 370
300 000 – 349 999	136 136	76 401	7 890	8 508	13 391	9 088	8 420	12 438
350 000 – 399 999	79 447	42 889	4 076	4 668	7 546	5 332	5 355	9 581
400 000 – 449 999	50 336	26 182	2 416	2 696	4 536	3 454	3 679	7 373
450 000 – 499 999	34 293	17 239	1 487	1 829	3 058	2 361	2 509	5 810
500 000 – 999 999	94 488	40 563	3 343	4 042	7 083	6 170	7 571	25 716
1 000 000 og over	24 045	4 952	359	396	837	745	1 052	15 704

¹ Som skattyter regnes en person som har samlet utlignet skatt større enn null og/eller samlet forskuddsskatt større enn null og/eller samlet fradrag og nedsettelser i skatt større enn null. Samlet forskudd er definert som summen av avregnet forskuddstrekk, avregnet forskuddsskatt og betalt tilleggskatt. Felleslignede ektefeller er ikke slått sammen til én enhet. Begrepet skattyter er endret noe fra 1998, og er derfor ikke sammenlignbart med tidligere år. Skattytere med ligningskommune Svalbard er inkludert i tabellen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.5 Etterskuddspliktige skattytere etter samlet inntekt.¹ Fellesskatt² på samlet inntekt ved statsskatteligningen. Eksklusive selskapskatter³. 2000

	Skattytere		Samlet inntekt		Fellesskatt	
	Antall	Pst.	Mill. kr	Pst.	Mill. kr	Pst.
I alt	74 290	100	177 602	100	49 717	100
1 – 4 999	3 803	5	7	0	2	0
5 000 – 9 999	1 807	2	13	0	4	0
10 000 – 19 999	2 847	4	42	0	12	0
20 000 – 49 999	6 178	8	211	0	59	0
50 000 – 99 999	7 523	10	549	0	153	0
100 000 – 199 999	10 183	14	1 479	1	413	1
200 000 – 499 999	15 551	21	5 100	3	1 427	3
500 000 – 999 999	10 629	14	7 559	4	2 115	4
1 000 000 – 1 999 999	7 220	10	10 120	6	2 832	6
2 000 000 – 4 999 999	4 902	7	15 092	8	4 222	8
5 000 000 og over	3 647	5	137 430	77	38 479	77

¹ Samlet inntekt omfatter alminnelig inntekt og korreksjonsinntekt.

² Omfatter utlignet fellesskatt på alminnelig inntekt og utlignet fellesskatt på korreksjonsinntekt før godtgjørelsesfradrag og fradrag for naturressursskatt er trukket i fra.

³ Selskaper skattlagt med hjemmel i Petroleumsloven.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.6 Etterskuddspliktige skattytere. Statsskatteligningen etter skattytergruppe¹, eksklusive sakkelselskaper². 2000. Mill. kroner

	Antall skattytere ³	Nettoformue	Skattbar inntekt ⁴	Formuesskatt	Felleskatt ⁵	Skatter og fradrag			
						Tonnasjeskatt	Skatt på grunnrenteinntekt	Fradrag i skatt ⁶	Sum skatt til staten
I alt	75 592	56 869	177 602	171	49 717	139	460	10 549	39 937
Aksjeselskaper ⁷	71 505	1 474	142 470	4	39 891	–	–	7 489	32 407
Rederier skattlagt etter skatteloven § 8–10 til 8–20	417	–	848	–	237	139	–	76	301
Selskap hjemmehørende på Svalbard	65	26	47	0	5	–	–	0	5
Verdipapirfond og utenlandske styremedlemmer	387	–	389	–	106	–	–	70	36
Gjensidige livs- og skadeforsikringselskaper	14	943	456	3	128	–	–	6	125
Sparebanker	132	28 533	10 108	86	2 830	–	–	191	2 725
Forbruksforeninger, innkjøps og salgslag, andelsmeierier og boligbyggelag	1 364	18 722	817	56	229	–	–	26	259
Kraftforetak	215	1 165	18 391	3	5 150	–	460	2 493	3 120
Institusjoner, foreninger og pensjonsfond	1 135	6 006	1 835	18	514	–	–	45	487
Utenlandske aksjeselskaper og forsikringsselskaper .	358	–	2 240	–	627	–	–	155	472

¹ Skattytergruppe refererer til skatteregelgruppe som de etterskuddspliktige skattyterne skattlegges etter.

² Selskaper skattlagt med hjemmel i petroleumsskatteloven.

³ Etterskuddspliktige som har fått beregnet skatt av inntekt og/eller formue før eventuelle fradrag i skatt.

⁴ Omfatter inntekt inklusive aksjeutbytte og korreksjonsinntekt.

⁵ Inneholder også utlignet fellesskatt på korreksjonsinntekt.

⁶ Godtgjørelsesfradrag (8 005 mill. kroner), fradrag for naturressursskatt (1 338 mill. kroner) og kredittfradrag (1 206 mill. kroner).

⁷ Omfatter aksjeselskaper, aksjebanker og forsikringsselskaper registrert i Norge.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.7 Etterskuddspliktige skattytere skattlagt med hjemmel i petroleumsskatteloven. 2000. Mill. kroner

	Antall skattytere	Sokkelselskaper		
		I alt	Oljeutvinnings- og rørledningselskaper	Utenlandske sokkelselskaper
Inntekt sokkel	158	128 703	127 037	1 666
Skatt inntekt sokkel	158	36 037	35 570	466
Beregningsgrunnlag for særskatt	24	112 765	112 765	–
Særskatt sokkel	24	56 382	56 382	–
Samlet skatt sokkel	159	92 419	91 953	466

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 1.8 Gjennomsnittlige inntekter, fradrag og formue for bosatte personer 17 år og eldre, etter sosioøkonomisk status. 2000. Gjennomsnitt. Kroner

	Lønnstakere	Trygdede	Selvstendig næringsdrivende
Bruttoinntekt	311 700	155 300	417 000
Lønn	276 500	6 700	26 100
Ytelser fra folketrygden	2 400	101 200	4 900
Tjenestepensjon m.m.	1 400	26 800	1 800
Næringsinntekt av jordbruk, skogbruk og fiske inkl. skattepliktige sykepenges i næringsvirksomhet	900	500	82 700
Annen næringsinntekt inkl. skattepliktige sykepenges i næringsvirksomhet	1 600	600	242 300
Renter av bankinnskudd	4 200	8 400	10 800
Aksjeutbytte inkl. utenlandsk aksjeutbytte	11 100	2 600	16 800
Gevinst ved salg av aksjer	6 800	2 300	11 800
Inntekt av prosentlignet boligeiendom	2 200	1 900	2 600
Andre inntekter av fast eiendom	1 300	1 500	4 500
Mottatte bidrag, livrenter, barnepensjon m.m.	1 300	1 300	800
Andre inntekter	1 900	1 500	11 900
Frdrag	72 600	35 000	86 600
Minstefradrag	36 200	27 200	10 600
Reiseutgifter	2 900	100	500
Pensjonspremie, privat/offentlig	1 800	0	400
Fagforeningskontingent og fradragsberettigede gaver	500	0	100
Foreldrefradrag	2 100	200	1 500
Underskudd i næring, inkl. tidligere års underskudd	1 100	900	13 000
Underholdsbidrag, kårytelser o.l.	1 700	400	1 900
Innbetaling til individuell pensjonsavtale	400	100	1 500
Renter av gjeld	22 100	4 500	42 900
Andelseiers andel av fradragsberettigede utgifter i boligselskap	600	900	300
Andre fradrag	3 200	700	13 900
Alminnelig inntekt	239 100	120 300	330 400
- Særfradrag	600	13 900	800
Grunnlag for beregning av kommune- og fellesskatt	238 500	106 400	329 600
Bruttoskatt	89 100	29 300	131 600
Frdrag i skatt	4 500	3 900	6 200
Nettoskatt ¹	84 600	25 400	125 500
Antall bosatte personer 17 år og eldre	1 907 941	977 725	142 440

¹ Utlignet inntekts- og formuesskatt.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.9 Selvangivelsesregnskap for bosatte personer 17 år og eldre, etter bruttoinntekt. Gjennomsnitt. 2000. Kroner

Selvangivelsesregnskap	Bruttoinntekt								
	Alle personer	-99 999	100 000–199 999	200 000–299 999	300 000–399 999	400 000–499 999	500 000–749 999	750 000–999 999	1 000 000 og over
Bruttoinntekt	7 300	52 200	148 500	248 800	340 900	442 500	593 300	851 700	2 402 000
Lønn	157 500	20 600	65 500	195 800	286 300	355 100	445 800	542 700	614 600
Ytelser fra folketrygden	29 900	26 000	59 000	21 300	9 300	8 000	7 800	9 200	12 600
Tjenestepensjon mv.	8 400	800	10 400	11 000	8 500	9 800	11 100	13 500	20 800
Næringsinntekt av jordbruk, skogbruk og fiske inkl. skattepliktige sykepengen i næringsvirksomhet	4 100	400	2 200	4 200	7 300	11 400	12 000	13 600	19 500
Annen næringsinntekt inkl. skattepliktige sykepengen i næringsvirksomhet	11 100	800	3 100	6 000	13 000	27 800	51 800	103 800	280 500
Renter av bankinnskudd	5 400	1 700	4 400	4 300	5 600	8 200	12 500	21 700	92 100
Aksjeutbytte inkl. utenlandsk aksjeutbytte	8 400	100	200	500	1 500	5 400	19 000	66 900	719 000
Gevinst ved salg av aksjer	5 300	100	300	600	1 600	4 300	10 400	29 700	439 400
Inntekt av prosentlignet boligeiendom	1 900	400	1 300	2 000	3 000	3 700	4 700	6 200	9 100
Andre inntekter av fast eiendom	1 400	100	300	500	1 200	2 800	6 500	16 300	54 100
Mottatte bidrag, livrenter, barnepensjon mv.	1 300	900	1 300	1 500	1 500	1 300	1 300	1 400	3 300
Andre inntekter	2 800	200	500	900	2 000	4 600	10 500	26 800	137 100
Fradrag	56 100	21 400	41 500	63 900	80 900	93 400	107 000	127 700	261 100
Minstefradrag	30 100	17 800	30 300	35 700	35 300	34 400	33 800	33 000	31 500
Reiseutgifter	1 700	100	600	2 300	3 600	4 000	3 700	3 100	2 200
Pensjonspremie, privat/offentlig	1 000	0	400	1 600	2 100	2 000	1 600	1 500	1 100
Fagforeningskontingent	300	0	200	500	500	400	400	300	200
Foreldrefradrag	1 300	100	700	1 600	2 200	3 000	3 500	3 600	3 200
Underskudd i næring, inkl. tidligere års underskudd	1 600	700	900	800	1 300	2 000	4 100	7 600	57 500
Underholdsbidrag, kårytelser o.l.	1 100	100	500	1 300	2 100	2 700	3 300	4 000	4 800
Innbetaling til individuell pensjonsavtale	300	0	100	300	500	900	1 400	2 400	3 300
Renter av gjeld	15 500	1 800	6 200	17 300	28 200	36 700	45 500	59 000	105 100
Andelseiers andel av fradragberettigede utgifter i boligselskap	600	200	700	700	800	800	700	500	500
Andre fradrag	2 700	500	1 000	1 900	4 300	6 700	9 100	12 800	51 700
Alminnelig inntekt	181 200	30 700	107 000	184 900	260 000	349 100	486 300	724 000	2 140 900
- Særfradrag	4 200	4 700	8 100	2 600	1 300	1 200	1 100	1 300	1 600
Grunnlag for beregning av kommune- og fellesskatt .	176 900	26 000	98 900	182 300	258 800	347 900	485 200	722 700	2 139 300
Bruttoskatt	63 500	6 100	28 600	61 400	96 800	141 100	207 100	315 700	841 100
Fradrag i skatt	4 100	1 900	2 500	1 400	1 700	2 900	6 900	20 700	206 200
Nettoskatt ¹⁾	59 400	4 200	26 100	60 000	95 200	138 300	200 200	295 100	634 900
Antall bosatte personer 17 år og eldre	3 494 949	755 347	971 346	941 110	471 246	165 656	126 592	32 537	31 115

¹ Utlignet inntekts- og formuesskatt

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.10 Selvangivelsesregnskap for bosatte personer 17 år og eldre, etter nettoformue. Gjennomsnitt. 2000. Kroner

Selvangivelsesregnskap	Alle personer	0 eller negativ	1-99 999	100 000-199 999	200 000-299 999	300 000-499 999	500 000-749 999	750 000-999 999	1 000 000 og over
Bruttoinntekt	237 300	246 000	147 100	196 600	216 400	240 300	276 500	317 600	730 300
Lønn	157 500	204 200	106 100	131 800	133 900	135 600	140 500	144 500	184 800
Ytelser fra folketrygden.....	29 900	14 900	27 200	38 800	46 300	51 900	55 100	56 500	51 800
Tjenestepensjon mv.	8 400	2 500	4 200	8 600	12 700	18 100	24 200	28 500	33 200
Næringsinntekt av jordbruk, skogbruk og fiske inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	4 100	3 100	1 800	2 600	3 300	5 000	8 300	13 000	21 100
Annen næringsinntekt inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	11 100	11 100	3 700	6 200	7 800	10 400	15 200	21 600	62 600
Renter av bankinnskudd	5 400	1 200	1 000	2 800	4 500	7 700	13 700	21 300	56 800
Aksjeutbytte inkl. utenlandsk aksjeutbytte	8 400	1 300	300	800	1 300	2 400	4 800	9 500	171 700
Gevinst ved salg av aksjer	5 300	1 300	400	800	1 200	2 100	4 200	8 100	97 300
Inntekt av prosentlignet boligeiendom	1 900	1 600	600	1 700	2 500	3 300	3 900	4 200	5 700
Andre inntekter av fast eiendom	1 400	1 000	200	500	800	1 200	2 100	3 800	13 700
Mottatte bidrag, livrenter, barnepensjon mv.	1 300	1 800	1 100	700	600	600	700	900	2 200
Andre inntekter	2 800	1 800	500	1 200	1 600	2 200	3 800	5 700	29 400
Fradragsuttømt	56 100	75 300	35 900	42 100	43 300	44 500	46 500	48 800	85 600
Minstefradrag	30 100	31 700	26 900	29 700	30 300	30 800	31 000	30 800	30 500
Reiseutgifter	1 700	2 400	1 000	1 300	1 300	1 300	1 200	1 200	1 100
Pensjonspremie, privat/offentlig	1 000	1 200	800	1 100	1 100	1 000	1 000	900	800
Fagforeningskontingent	300	300	200	300	300	300	300	200	200
Foreldrefradrag	1 300	1 900	800	1 200	1 000	800	700	600	900
Underskudd i næring, inkl. tidligere års underskudd	1 600	1 600	300	500	600	900	1 300	1 900	15 300
Underholdsbidrag, kårytelser o.l	1 100	2 000	400	500	400	400	400	500	1 000
Innbetaling til individuell pensjonsavtale	300	200	100	300	400	500	800	1 100	2 000
Renter av gjeld	15 500	30 300	3 700	5 500	5 700	5 800	6 200	6 800	18 400
Andelseiers andel av fradragsberettigede utgifter i boligselskap	600	900	300	500	500	500	500	400	400
Andre fradrag	2 700	2 700	1 300	1 500	1 700	2 300	3 100	4 200	15 100
Alminnelig inntekt	181 200	170 700	111 200	154 400	173 100	195 800	230 000	268 700	644 700
- Særfradrag	4 200	2 000	4 300	5 900	6 800	7 200	7 200	7 100	6 200
Grunnlag for beregning av kommune- og fellesskatt ..	176 900	168 700	106 900	148 500	166 400	188 700	222 800	261 600	638 500
Bruttoskatt	63 500	63 200	34 300	49 200	56 200	65 400	80 000	96 600	246 500
Fradragsuttømt i skatt	4 100	2 100	2 000	2 600	2 500	2 100	2 200	3 300	50 000
Nettoskatt ¹	59 400	61 200	32 300	46 600	53 700	63 200	77 800	93 300	196 500
Antall bosatte personer 17 år og eldre	3 494 949	1 378 233	840 211	369 739	240 920	276 972	165 147	81 812	141 915

¹ Utlignet inntekts- og formuesskatt.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.11 Selvangivelsesregnskap for bosatte personer 17 år og eldre, etter alder. Gjennomsnitt. 2000. Kroner

Selvangivelsesregnskap	Alle personer	Alder						
		17–24	25–34	35–44	45–54	55–66	67–79	over 80
Bruttoinntekt	237 300	94 600	237 600	303 400	317 800	267 900	173 300	138 400
Lønn	157 500	84 900	204 700	235 100	229 600	153 600	7 500	400
Ytelser fra folketrygden ..	29 900	3 100	7 900	10 700	16 200	34 200	106 600	97 000
Tjenestepensjon mv.	8 400	200	300	1 100	2 400	19 900	29 700	22 000
Næringsinntekt av jordbruk, skogbruk og fiske inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	4 100	1 100	3 100	5 900	6 900	6 300	1 100	200
Annen næringsinntekt inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	11 100	800	7 700	17 000	21 200	15 100	3 000	600
Renter av bankinnskudd .	5 400	1 200	2 200	3 700	5 500	8 500	10 900	11 000
Aksjeutbytte inkl. utenlandsk aksjeutbytte	8 400	1 000	4 200	11 400	15 800	13 200	4 400	1 600
Gevinst ved salg av aksjer	5 300	500	2 600	8 700	9 300	6 600	3 400	1 600
Inntekt av prosentlignet boligeiendom	1 900	100	1 100	2 200	2 800	2 800	2 300	1 500
Andre inntekter av fast eiendom	1 400	100	600	1 300	2 100	2 600	1 900	1 200
Mottatte bidrag, livrenter, barnepensjon mv.	1 300	1 400	1 900	2 700	800	400	400	200
Andre inntekter	2 800	200	1 200	3 500	5 000	4 700	2 100	1 000
Fradrag	56 100	32 400	65 900	75 800	67 500	53 100	34 400	27 500
Minstefradrag	30 100	25 800	32 100	32 500	31 900	29 800	27 400	24 500
Reiseutgifter	1 700	1 300	2 600	2 400	2 100	1 200	0	0
Pensjonspremie, priv./off	1 000	200	1 100	1 500	1 800	1 300	0	0
Fagforeningskontingent .	300	100	300	400	500	300	0	0
Foreldrefradrag	1 300	200	2 800	3 400	500	0	0	0
Underskudd i næring, inkl. tidligere års underskudd	1 600	100	800	1 700	2 600	2 700	1 800	800
Underholdsbidrag, kårutelser o.l.	1 100	100	1 200	2 800	1 500	300	0	0
Innbetaling til individuell pensjonsavtale	300	0	100	300	700	1 000	0	0
Renter av gjeld	15 500	2 900	21 600	26 500	21 500	12 400	3 100	800
Andelseiers andel av fradragberettigede utgifter i boligselskap .	600	100	600	600	600	600	800	1 000
Andre fradrag	2 700	1 600	2 800	3 800	3 700	3 300	1 000	400
Alminnelig inntekt	181 200	62 200	171 700	227 600	250 300	214 800	138 900	110 900
Særfradrag	4 200	300	800	1 500	2 600	5 100	14 300	15 600
Grunnlag for beregning av kommune- og fellesskatt	176 900	62 000	170 900	226 000	247 800	209 700	124 700	95 300
Nettoskatt ¹	63 500	19 400	62 000	85 400	93 500	75 700	36 600	25 600
Bruttoskatt	4 100	900	3 000	5 400	5 700	4 900	3 600	4 900
Fradrag i skatt	59 400	18 500	59 000	80 000	87 800	70 800	33 000	20 700
Antall bosatte personer 17 år og eldre	3 494 949	434 950	678 009	652 820	614 015	501 462	416 794	196 899

¹ Utlignet inntekts- og formuesskatt

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Vedlegg 2

Oversikt over skatte-, avgifts- og tollspørsmål under utredning

Skattemessig behandling av utenlandstillegg

Etter gjeldende regler er det svært ulik skattemessig behandling av utenlandstillegg, avhengig av om tillegget ytes til ansatte i offentlig eller privat sektor. Det har flere ganger vært varslet endringer i reglene om utenlandstillegg basert på et forslag fra en arbeidsgruppe nedsatt av Finansdepartementet. Arbeidsgruppen la fram sin rapport i november 1999 og forslaget ble sendt på høring i mars 2000 med høringsfrist 1. juni 2000.

Arbeidsgruppen foreslo at offentlig ansatte (unntatt utenriktjenestemenn) og privat ansatte skulle kunne motta en prosentvis andel av tilleggene som ytes etter UD's særavtale som en skattefri dekning av merutgifter ved utenlandsopphold.

Arbeidet på bakgrunn av dette forslaget samt de innkomne høringsuttalelsene viste seg å være mer tidkrevende enn tidligere antatt og har derfor blitt forsinket. Blant annet har det vist seg vanskelig å utforme regler som sikrer at det ikke gis dobbel dekning av relevante kostnader i slike tilfeller.

Det er behov for en bredere vurdering av reglene om beskatningen av utenlandstillegg. Departementet vil derfor arbeide videre med forslag til endringer i disse reglene. Det tas sikte på å fremme forslag til endringer i løpet av 2003.

Fradrag i norsk skatt for skatt betalt av utenlandsk datterselskap mv.

Den 28. juni 2001 sendte departementet på høring et forslag til enkelte endringer i reglene om fradrag (kredit) i norsk skatt for skatt betalt av utenlandsk datterselskap (skatteloven § 16–30 flg.). Bakgrunnen var at det i St. meld. nr. 1 (1999–2000), under henvisning til uttalelser fra finanskomiteens flertall i Innst. O. nr. 62 (1996–97), ble varslet en bred evaluering av reglene for skattlegging av utbytte fra datterselskap i utlandet.

Gjeldende regler gir norske aksje- og allmennaksjeselskaper rett til fradrag (kredit) i norsk skatt for skatt som utenlandsk datter- eller datterdatterselskap har betalt på selskapsoverskuddet i sitt hjemland (såkalt kredit for underliggende selskaps-

skatt). Retten til å få kreditert utenlandsk skatt mot norsk skatt forutsetter at bestemte vilkår (bl.a. krav til eierandel) er oppfylt. Gjeldende regler oppstiller også visse begrensninger med hensyn til hvilken, og hvor stor, utenlandsk skatt som tillates kreditert mot norsk skatt.

Høringsnotatet var basert på en forutsetning om videreføring av gjeldende hovedprinsipper for lempning av norsk skatt på utbytte fra utenlandske datterselskaper (dvs. en kreditmetode med i hovedtrekk samme begrensninger som nå). På avgrensede punkter innebærer forslagene i høringsnotatet imidlertid en viss oppmykning i adgangen til å kreditere utenlandsk skatt. Det ble også foreslått endringer som følge av en lovteknisk gjennomgang av regelverket.

Etter at notatet ble sendt på høring, er det oppnevnt et ekspertutvalg som skal foreta en bred gjennomgang av bl.a. kapital- og næringsbeskatningen. Utvalget skal legge fram sin innstilling innen utgangen av 2002. Utvalgets mandat forutsetter en vurdering av om skatte- og avgiftssystemet er godt nok tilpasset økt internasjonal mobilitet av kapital og arbeid, og at bedrifter kan være lokalisert i mange land. En kan forvente at det innebærer at også prinsippene for lempning i norsk skatt for skatt betalt av utenlandske datterselskap, vil bli vurdert i et bredere perspektiv enn i høringsnotatet. Departementet vil på denne bakgrunn avvente den videre oppfølgingen av høringsnotatet til ekspertutvalget har fremlagt sin innstilling.

Nettolignede sameier

Finansministeren varslet i forbindelse med finanskomiteens behandling av Dok. nr. 8:99 (2001–2002) at Finansdepartementet skulle foreta en gjennomgang av regelverket for nettolignede sameier. Bakgrunnen er at gjeldende regler for nettolignede sameier i enkelte tilfeller kan gi uheldige utslag. Dette gjelder bl.a. situasjonen i et boligsameie, hvor en av sameierne kjøper den andres andel slik at den ene av de tidligere sameierne blir eneeier. Sameiet anses da oppløst, og det gjennomføres realisasjonsbeskatning på den gjenværende eiers hånd, også

for den delen han gjennom sameiet har eid selv hele tiden. På bakgrunn av dette arbeider Finansdepartementet med utformingen av regelverket for nettolignede sameier.

Prosentligning av bolig

Et hovedprinsipp i reglene om prosentligning av egen bolig er at prosentligning gjennomføres når eieren benytter minst halvparten av boligen til egen bruk, regnet etter utleieverdien. I praksis kan det være vanskelig å fastsette en eksakt verdsettelse av forskjellige deler av samme bolig, og areal er i praksis et viktig hjelpemiddel for å beregne forholdet mellom utleieverdi av de forskjellige delene av en bolig. Finansdepartementet vurderer derfor om det er hensiktsmessig at man i reglene for prosentligning skifter ut begrepet «utleieverdi» i skatteloven § 7–10 med et arealbegrep ved utleie av egen bolig.

Gjennomgang av uttaksbestemmelsene i merverdiavgiftsloven

Som følge av innføringen av generell avgiftsplikt på omsetning av tjenester, har behovet for en gjennomgang av uttaksbestemmelsene i merverdiavgiftsloven økt. Det er også behov for en lovteknisk gjennomgang av disse bestemmelsene. Denne gjennomgangen reiser en rekke kompliserte spørsmål, og Finansdepartementet har derfor satt ned en arbeidsgruppe som skal foreta en bred gjennomgang av uttaksbestemmelsene i merverdiavgiftsloven.

Siktemålet er å utarbeide forslag til eventuelle endringer av uttaksbestemmelsene i merverdiavgiftsloven. Slike forslag vil bli sendt på alminnelig høring. Regjeringen tar sikte på at dette vil skje våren 2003.

Merverdiavgift – tjenesteområder innen kultur

Finansdepartementet varslet i Ot.prp. nr. 1 (2001–2002) Skatte- og avgiftsopplegget for 2002 – lovendringer en gjennomgang av de vedtatte unntakene fra merverdiavgiftsplikten på kulturområdet. Finansdepartementet samarbeider med Skattedirektoratet, og har også fått bistand fra Kultur- og kirkedepartementet. Gjennomgangen, og eventuelle endrings- og presiseringsforslag, skal blant annet sørge for en klarere avgrensning av unntakene på dette området. Det vil også bli vurdert om det er behov for materielle endringer, blant annet for å sikre nørtraliteten i regelverket.

Eventuelle lovforslag som følge av denne gjennomgangen vil bli sendt på alminnelig høring. Departementet tar sikte på at dette skjer i løpet av 2003.

Revisjon av regelverket for kjøp og salg av teknisk sprit

Finansdepartementet har igangsatt et arbeid med opprydding og modernisering av lovverket knyttet til alkohol og teknisk sprit (lov 19. juni 1954 om sprit, brennevin, vin og isopropanol til teknisk og vitenskapelig bruk mv. (spritloven) under Finansdepartementets område). Arbeidet er en oppfølging av tidligere arbeid med opphevelse av ølloven 1999, avviklingen av tilvirkningsmonopolet for brennevin fra 1. juli 2002, samtidig med at Nemnda for teknisk sprit ble avviklet og oppgavene overført til Toll- og avgiftsdirektoratet. I arbeidet inngår en vurdering av monopolordningen for innførsel og handel med teknisk sprit som er tildelt Arcus Produkter AS. Departementet tar sikte på å sende forslag på høring i løpet av 2003.

Tollregelverksprosjektet

Regler om toll finnes i dag dels i tolloven, dels i Stortingets årlige vedtak om tollavgifter og dels i forskrifter vedtatt med hjemmel i tolloven og plenarvedtaket. Det har lenge vært et behov for å se nærmere på strukturen i dette regelverket, og da særlig på plasseringen av de materielle reglene om toll i Stortingets årlige vedtak om tollavgifter.

Etter et forprosjekt i 1999 besluttet departementet å nedsette en prosjektgruppe med oppgave å utarbeide forslag til en revidert struktur i tollregelverket. Prosjektet skal løpe fra 1. desember 2001 til 30. juni 2003. Prosjektet har fått støtte fra forskriftsprosjektet ved Justisdepartementet og Nærings- og Handelsdepartementet, som en del av Regjeringens program for fornyelse av offentlig sektor.

Siktemålet med prosjektet er å utarbeide et høringsutkast til en tollgrunnlagslov etter en overordnet gjennomgang av hvordan det samlede regelverket bør være fordelt på henholdsvis mer varig lovgivning (formell lov), ettårige stortingsvedtak (plenarvedtak om toll) og forskrifter. Departementet antar at store deler av dagens plenarvedtak vil kunne overføres til formell lov. Revisjonen er hovedsakelig av teknisk karakter, men det vil også være aktuelt å foreslå materielle endringer som passer inn i den tekniske revisjonen. Lovutkastet vil bli sendt på høring på vanlig måte.

Vedlegg 3**Endringer i tolltariffen****Fjerning av tollsatser på landbruksvarer**

Ex.	Nr	Vareslag	Foreslått anvendt sats 1.1.2003
<i>(Ex. betyr utdrag av posisjon eller underposisjon i tolltariffen)</i>			
ex.	02.08	Annet kjøtt og spiselig slakteavfall, ferskt, kjølt eller fryst.	
	.2000	- froskelår	fri
	06.01	Løker, rotknoller, stengelknoller og rotstokker, i hvilende tilstand, i vekst eller blomst; sikoriplanter og -røtter, unntatt røtter som hører under posisjon 12.12.	
		- løker, rotknoller, stengelknoller og rotstokker, i hvilende tilstand:	
	.1001	-- løker til bruk i gartnerier	fri
	.1002	-- rotknoller, stengelknoller og rotstokker, til bruk i gartnerier	fri
	.1009	-- ellers	fri
	.2000	- løker, rotknoller, stengelknoller og rotstokker, i vekst eller blomst; sikoriplanter og røtter	fri
ex.	06.02	Andre levende planter (herunder røtter), stiklinger og podekvister; mycelium.	
		- stiklinger uten rot og podekvister:	
		-- stiklinger uten rot eller in vitro (i vekstmedium) til bruk i gartnerier:	
	.1010	--- av grønne planter, i tiden 15. desember – 30. april	fri
		-- andre stiklinger uten rot samt podekvister:	
	.1091	--- andre stiklinger uten rot	fri
	.1092	--- podekvister	fri
	.2000	- trær og busker som skal bære spiselige frukter eller nøtter, også podede	fri
ex.		- rododendron og asalea, også podede:	
	.3090	-- ellers	fri
		- andre:	
	.9020	-- grunnstammer	fri
ex.		-- andre:	
ex.		--- med klump av jord eller annet vekstmedium:	
	.9030	---- kransgran (Araucaria), vinterpryd (Aucuba), buksbom (Buxus), kamelia (Camellia), draketre (Dracaena), trollhassel (Hamamelis), kristtorn (Ilex), kalmia, laurbærtrær (Laurus), magnolia, palmer (Palmae), pieris, pyracantha og stranvaesia	fri
		---- trær og busker ikke nevnt ovenfor, samt stauder, unntatt urteaktige planter:	
	.9041	----- trær og busker ikke nevnt ovenfor	fri
	.9042	----- stauder, unntatt urteaktige planter	fri
ex.		---- urteaktige planter:	
	.9050	----- grønne potteplanter i tiden 15. desember – 30. april, også i samplantinger	fri
	.9080	--- uten klump av jord eller annet vekstmedium	fri

Ex.	Nr	Vareslag	Foreslått anvendt sats 1.1.2003
ex.	06.04	Lauvverk, blad, greiner og andre plantedeler, uten blomster eller blomsterknopper, samt gras, mose og lav, av det slag som brukes til buketter eller pryde, friske, tørkede, fargede, bleikete, impregnerte eller preparerte på annen måte.	
	.1000	- mose og lav	fri
		- andre:	
ex.	--	friske:	
	---	andre:	
	.9191	---- Adiantum og Asparagus, i tiden 1. november – 31. mai	fri
	.9192	---- juletrær	fri
	.9199	---- andre	fri
	.9900	-- ellers	fri
ex.	07.11	Grønnsaker, midlertidig konserverte (f.eks. med svoveldioksidgass, i saltlake, i svovelsyringvann eller i andre konserverende oppløsninger), men utjenlige til direkte forbruk i den foreliggende tilstand.	
		- oliven:	
	.2010	-- i saltlake	fri
	.2090	-- ellers	fri
		- kapers:	
	.3010	-- i saltlake	fri
	.3090	-- ellers	fri
ex.	07.12	Tørkede grønnsaker, hele, oppdelte, knuste eller pulveriserte, men ikke videre tilberedte.	
	.2000	- kepaløk	fri
		- sopper, skrukkøre (Auricularia spp.), gelesopp (Tremella spp.) og trøfler:	
	.3100	-- sopper av slekten Agaricus (sjampinjonger)	fri
	.3200	-- skrukkøre (Auricularia spp.)	fri
	.3300	-- gelesopp (Tremella spp.)	fri
ex.	--	andre:	
	.3901	--- trøfler	fri
	.3909	--- ellers	fri
ex.	-	andre grønnsaker; grønnsakblandinger:	
	.9020	-- hvitløk	fri
		-- ellers:	
	.9091	--- tomater	fri
	.9092	--- gulrøtter	fri
	.9099	--- andre (herunder grønnsakblandinger)	fri
ex.	07.14	Manioka-, arrow- og salepprot, jordskokker, søtpoteter og liknende røtter og knoller med høyt stivelses- eller inulininnhold, friske, kjølte, fryste eller tørkede, også oppdelte eller i form av pelleter; sagomarg.	
ex.	-	maniokarot (kassava):	
	.1090	-- ellers	fri
ex.	-	søtpoteter:	
	.2090	-- ellers	fri
	08.02	Andre nøtter, friske eller tørkede, med eller uten skall.	
		- mandler:	
	.1100	-- med skall	fri

Ex.	Nr	Vareslag	Foreslått anvendt sats 1.1.2003
	.1200	-- uten skall	fri
		- hasselnøtter (<i>Corylus</i> spp.):	
	.2100	-- med skall	fri
	.2200	-- uten skall	fri
		- valnøtter:	
	.3100	-- med skall	fri
	.3200	-- uten skall	fri
	.4000	- kastanjer (<i>Castanea</i> spp.)	fri
	.5000	- pistasienøtter	fri
		- andre:	
	.9010	-- pekannøtter	fri
		-- ellers:	
	.9091	--- pinjekjerner	fri
	.9099	--- andre	fri
ex.	08.04	Dadler, fikener, ananas, avocadopærer, guavas, mangos og mangostan, friske eller tørkede.	
	.1000	- dadler	fri
		- fikener:	
	.2010	-- friske	fri
	.2090	-- ellers	fri
	.4000	- avocadopærer	fri
		- guavas, mangos og mangostan:	
	.5001	-- guavas	fri
	.5002	-- mangos	fri
	.5003	-- mangostan	fri
ex.	08.05	Sitrusfrukter, friske eller tørkede.	
ex.		- appelsiner:	
	.1090	-- ellers	fri
ex.		- mandariner (herunder tangeriner og satsumas); klementiner, wilkings og liknende kryssninger av sitrusfrukter:	
	.2090	-- ellers	fri
ex.		- grapefrukt:	
	.4090	-- ellers	fri
ex.		- sitroner (<i>Citrus limon</i> , <i>Citrus limonum</i>) og limefrukter (<i>Citrus aurantifolia</i> , <i>Citrus latifolia</i>):	
ex.		-- ellers:	
	.5030	--- limefrukter	fri
ex.		- andre:	
	.9090	-- ellers	fri
ex.	08.06	Vindruer, friske eller tørkede.	
		- friske:	
		-- i tiden 1. august – 28./29. februar:	
	.1011	--- til spisebruk	fri
	.1019	--- ellers	fri
		-- i tiden 1. mars – 31. juli:	
	.1091	--- til spisebruk	fri
	.1099	--- ellers	fri

Ex.	Nr	Vareslag	Foreslått anvendt sats 1.1.2003
ex.	08.07	Meloner (herunder vannmeloner) og papayas, friske.	
	.2000	- papayas	fri
ex.	09.01	Kaffe, også brent eller koffeinfri; skall og hinner av kaffe; kaffeerstatninger med innhold av kaffe, uansett blandingsforhold.	
		- brent kaffe:	
	.2100	-- koffeinholdig	fri
	.2200	-- koffeinfri	fri
	.9000	- ellers	fri
	09.03		
	.0000	Maté	fri
	09.09	Anis, stjerneanis, fennikel, koriander, spisskommen, karve eller einebær.	
	.1000	- anis og stjerneanis	fri
	.2000	- koriander	fri
	.3000	- spisskommen	fri
	.4000	- karve	fri
		- fennikel og einebær:	
	.5010	-- fennikel	fri
	.5020	-- einebær	fri
ex.	09.10	Ingefær, safran, gurkemeie (kurkuma), timian, laurbærblad, karri og andre krydderier.	
	.3000	- gurkemeie (kurkuma)	fri
ex.		- andre krydderier:	
	.9100	-- blandinger som nevnt i note 1 b. til dette kapittel	fri
ex.		-- ellers:	
	.9990	--- andre	fri
ex.	10.06	Ris.	
ex.		- halv- eller helslipt ris, også polert eller glassert:	
	.3010	-- til menneskeføde	fri
	.3099	-- ellers	fri
ex.		- bruddris:	
	.4010	-- til menneskeføde	fri
	.4099	-- ellers	fri
ex.	13.02	Vegetabiliske safter og ekstrakter; pektinstoffer, pektinater og pektater; agar-agar og annet planteslim samt andre fortykningsmidler, også modifiserte, utvunnet av vegetabiliske stoffer.	
ex.		- vegetabiliske safter og ekstrakter:	
	.1100	-- opium	fri
	.1300	-- av humle	fri
	.1400	-- av pyrethrum eller av planterøtter som inneholder rotenon	fri
ex.		-- andre:	
	.1901	--- vaniljeoleoresiner	fri
	.1902	--- av aloe, kvassia (Quassia amara) eller manna	fri
ex.		- planteslim og fortykningsmidler, også modifiserte, utvunnet av vegetabiliske stoffer:	
		-- agar-agar:	
	.3101	--- modifisert	fri

Ex.	Nr	Vareslag	Foreslått anvendt sats 1.1.2003
	.3109	--- ellers	fri
		-- ellers:	
	.3901	--- modifiserte	fri
	.3909	--- ellers	fri
ex.	15.02	Talg og annet fett av storfe, sauer eller geiter, unntatt det som hører under posisjon 15.03.	
		- ellers:	
	.0020	-- talg	fri
	.0099	-- annet fett	fri
	15.03		
	.0000	Solarstearin, isterolje, oleostearin (presstalg), oleomargarin og talgolje, ikke emulgert, oppblandet eller bearbeidd på annen måte	fri
	15.05		
	.0000	Ullfett og fettstoffer utvunnet derav (herunder lanolin)	fri
ex.	15.06	Andre animalske fettstoffer og oljer samt deres fraksjoner, også raffinerte, men ikke kjemisk omdannede.	
		- ellers:	
	.0021	-- beinfett, beinolje og klovolve	fri
ex.		-- andre:	
	.0099	--- ellers	fri
ex.	15.07	Soyaoilje og dens fraksjoner, også raffinerte, men ikke kjemisk omdannede.	
ex.		- rå olje, også avslimet:	
	.1090	-- annen	fri
ex.	15.08	Jordnøttolje og dens fraksjoner, også raffinerte, men ikke kjemisk omdannede.	
ex.		- rå olje:	
	.1090	-- annen	fri
ex.	15.12	Solsikkeolje, saflorolje og bomullsfrøolje samt deres fraksjoner, også raffinerte, men ikke kjemisk omdannede.	
ex.		- solsikkeolje og saflorolje samt deres fraksjoner:	
ex.		-- rå olje:	
	.1190	--- annen	fri
ex.		- bomullsfrøolje og dens fraksjoner:	
ex.		-- rå olje, også befridd for gossypol:	
	.2190	--- annen	fri
ex.	15.13	Kokosolje (kopraolje), palmekjerneolje og babassuolje samt deres fraksjoner, også raffinerte, men ikke kjemisk omdannede.	
ex.		- kokosolje (kopraolje) og dens fraksjoner:	
ex.		-- rå olje:	
	.1190	--- annen	fri
ex.		- palmekjerneolje og babassuolje samt deres fraksjoner:	
ex.		-- rå olje:	
	.2190	--- ellers	fri

Ex.	Nr	Vareslag	Foreslått anvendt sats 1.1.2003
ex.	15.14	Rapsolje, sommerrapsolje og sennepsolje samt deres fraksjoner, også raffinerte, men ikke kjemisk omdannede.	
ex.	-	rapsolje med lavt innhold av erukasyre, og dens fraksjoner:	
ex.	--	rå olje:	
	.1190	--- ellers	fri
ex.	-	annen:	
ex.	--	rå olje:	
	.9190	--- ellers	fri
ex.	15.15	Andre vegetabiliske fettstoffer og oljer (herunder jojobaolje), samt deres fraksjoner, også raffinerte, men ikke kjemisk omdannede.	
ex.	-	linolje og dens fraksjoner:	
ex.	--	rå olje:	
	.1190	--- annen	fri
ex.	-	maisolje og dens fraksjoner:	
ex.	--	rå olje:	
	.2190	--- annen	fri
ex.	-	sesamolje og dens fraksjoner:	
ex.	--	ellers:	
	.5020	--- rå olje	fri
ex.	-	andre:	
ex.	--	ellers:	
	.9070	--- rå olje	fri
ex.	15.17	Margarin; spiselige blandinger og produkter av animalske eller vegetabiliske fettstoffer og oljer, eller av fraksjoner av forskjellige fettstoffer og oljer som hører under dette kapittel, unntatt spiselige fettstoffer og oljer, samt deres fraksjoner, som hører under posisjon 15.16.	
ex.	-	ellers:	
ex.	--	ellers:	
	---	andre:	
	.9091	---- som inneholder over 10 vektprosent, men ikke over 15 vektprosent melkefett	fri
	.9097	---- spiselige blandinger eller produkter av det slag som benyttes som formslippmiddel, ikke nevnt eller omfattet av andre varenummer i posisjonen	fri
	.9098	---- andre	fri
ex.	15.18	Animalske og vegetabiliske fettstoffer og oljer, samt deres fraksjoner, kokte, oksiderte, dehydrerte, sulfurerte, blåste, polymeriserte med varme i vakuum eller i inert gass eller på annen måte kjemisk omdannede, unntatt de som hører under posisjon 15.16; uspiselige blandinger eller produkter av animalske eller vegetabiliske fettstoffer eller oljer, eller av fraksjoner av forskjellige fettstoffer eller oljer som hører under dette kapittel, ikke nevnt eller innbefattet annet sted.	
ex.	-	andre:	
	.0031	-- sikkativerte oljer	fri
	.0041	-- linolje, kokt	fri
	18.05		
	.0000	Kakaopulver, uten tilsetning av sukker eller annet søtningsstoff	fri

Ex.	Nr	Vareslag	Foreslått anvendt sats 1.1.2003
ex.	21.01	Ekstrakter, essenser og konsentrater av kaffe, te eller maté, og varer fremstilt på basis av disse ekstrakter, essenser eller konsentrater eller på basis av kaffe, te eller maté; brente sikorirøtter og andre brente kaffeerstatninger samt ekstrakter, essenser og konsentrater derav.	
ex.	-	ekstrakter, essenser og konsentrater av kaffe, og varer fremstilt på basis av disse ekstrakter, essenser eller konsentrater eller på basis av kaffe:	
	--	varer fremstilt på basis av ekstrakter, essenser eller konsentrater eller på basis av kaffe:	
	.1201	--- uten innhold av melkefett, melkeprotein, sukker eller stivelse eller med innhold av mindre enn 1,5 vektprosent melkefett, 2,5 vektprosent melkeprotein, 5 vektprosent sukker eller 5 vektprosent stivelse	fri
	.1202	--- varer fremstilt på basis av kaffe	fri
	.1209	--- ellers	fri
ex.	-	ekstrakter, essenser og konsentrater av te eller maté, og varer fremstilt på basis av disse ekstrakter, essenser eller konsentrater eller på basis av te eller maté:	
	--	ellers:	
	.2091	--- varer fremstilt på basis av te eller maté	fri
	.2094	--- andre, uten innhold av melkefett, melkeprotein, sukker eller stivelse eller med innhold av mindre enn 1,5 vektprosent melkefett, 2,5 vektprosent melkeprotein, 5 vektprosent sukker eller 5 vektprosent stivelse	fri
	.2099	--- ellers	fri
ex.	21.03	Sauser og preparater for tillaging av sauser; tilberedte smaksstoffer; sennepsmel og tilberedt sennep.	
	-	sennepsmel og tilberedt sennep:	
	.3001	-- sennepsmel	fri
		-- tilberedt sennep:	
	.3002	--- med innhold av mindre enn 5 vektprosent tilsatt sukker	fri
	.3009	--- ellers	fri
ex.	21.06	Tilberedte næringsmidler, ikke nevnt eller innbefattet annet sted.	
ex.	-	andre:	
	--	drops og tyggegummi, uten innhold av sukker:	
	.9041	--- drops	fri
		--- tyggegummi:	
	.9043	---- nikotintyggegummi, dvs. tyggegummi som benyttes av personer som ønsker å slutte å røyke	fri
	.9044	---- annen	fri